

**ΜΟΝΙΜΟ ΚΑΚΟΥΡΓΙΟΔΙΚΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ**

**ΣΥΝΘΕΣΗ:** Ν. Α. Π. Γεωργιάδης, Π.Ε.Δ.  
Μ. Κ. Λοῦζου, Α.Ε.Δ.  
Ν. Οικονόμου, Α.Ε.Δ.

Υπόθεση Αρ.: 8973/2023

**ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

v

1. Δ.Σ.
2. Χ.Τ.
3. Α.Α.

Κατηγορουμένων

**Ημερομηνία:** 17 Φεβρουαρίου, 2026.

**Εμφανίσεις:**

Για την Κατηγορούσα Αρχή: Η κα. Χ. Καραολίδου για τον Γενικό Εισαγγελέα.

Για τον Κατηγορούμενο 1: Ο κ. Χ. Τριανταφυλλίδης.

Για τον Κατηγορούμενο 2: Ο κ. Γ. Παπαϊωάννου με κ. Χρ. Παπαϊωάννου.

Κατηγορούμενοι 1 και 2 παρόντες.

-----  
**ΑΠΟΦΑΣΗ**  
**(Πλειοψηφίας)**

**Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

1. Έναυσμα για τη διερεύνηση της υπόθεσης που αντιμετωπίζουν οι κατηγορούμενοι 1 και 2 αποτέλεσε δημοσίευση του διεθνούς δικτύου ειδήσεων «Al Jazeera» βίντεο το οποίο σχετιζόταν με το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα (στο εξής «ΚΕΠ»).

2. Ο κατηγορούμενος 1 ήταν τότε Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων (στο εξής «ΠτΒ») και ο κατηγορούμενος 2, Βουλευτής.
3. Διερευνήθηκαν, ως θα διαφανεί στη συνέχεια, αριθμός πολιτογραφήσεων στις οποίες εμπλέκονταν εταιρείες συμφερόντων του κατηγορούμενου 2 και η Κατηγορούσα Αρχή προώθησε κατηγορίες σε σχέση με την πολιτογράφηση δύο επενδυτών.
4. Αυτό που έχει σημασία να ξεκαθαριστεί από τώρα είναι ότι οι κατηγορίες που αντιμετώπισαν εν τέλει οι κατηγορούμενοι 1 και 2, όπως προκύπτει από την ενώπιον μας μαρτυρία και προβληθείσες θέσεις, δεν σχετίζονται με το βίντεο που δημοσίευσε το «Al Jazeera».
5. Το εν λόγω βίντεο δεν αποτέλεσε μαρτυρία ενώπιον του Δικαστηρίου ούτε μπορεί να αντληθεί οποιαδήποτε δικαστική γνώση ως προς το περιεχόμενο του.
6. Το θέτουμε ευθύς εξ αρχής με σκοπό να γίνουν κατανοητά η φύση αλλά και το ορθό πλαίσιο και οι ορθές παράμετροι της παρούσας υπόθεσης.

## **B. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΙ 1 ΚΑΙ 2**

7. Εναντίον των κατηγορουμένων 1 – 3 ως επίσης και του δικηγόρου [ΑΠ] (στο εξής «ΑΠ»), ως κατηγορούμενου 4, είχε καταχωριστεί αρχικώς, στις 14/7/2022, η υπόθεση 13438/2022 (Τεκμήρια 98 και 99, τα κατηγορητήρια τα οποία κατατέθηκαν εκ συμφώνου) η οποία περιλάμβανε 5 κατηγορίες. Οι κατηγορούμενοι 1 και 2 και ο ΑΠ αντιμετώπιζαν από κοινού όλες τις κατηγορίες, ο κατηγορούμενος 3, τις κατηγορίες 4 και 5.
8. Η υπόθεση εκείνη τελικά ανεστάλη και καταχωρίστηκε νέο κατηγορητήριο με τις ίδιες κατηγορίες κατά των ίδιων προσώπων για σκοπούς παραπομπής

στο Επαρχιακό Δικαστήριο στις 12/9/2023. Η υπόθεση παραπέμφθηκε για εκδίκαση στο Κακουργιοδικείο.

9. Στις 11/10/2023, στο κατηγορητήριο που καταχωρίστηκε ενώπιον του Κακουργιοδικείου, δεν περιλαμβανόταν πλέον ως κατηγορούμενος 4 ο ΑΠ και οι κατηγορίες διαμορφώθηκαν αναλόγως. Αναφέρθηκαν τα ακόλουθα στο Δικαστήριο από τον τότε εκπρόσωπο της Κατηγορούσας Αρχής για την εν λόγω μεταβολή στο κατηγορητήριο (σελ. 1 των πρακτικών):

*«Δικαστήριο: Κύριε [ΑΠ], εμφανίζεστε; Απλώς για σκοπούς πρακτικού, ότι όντως το κατηγορητήριο που έχει καταχωρηθεί στο παραπέμπον Δικαστήριο, είστε ο κατηγορούμενος 4. Ενώπιον μας, δεν είστε στο κατηγορητήριο, υπάρχει κάποια εξήγηση;*

*κος Μπίσσας: Κύριε Πρόεδρε, δεν θα προωθηθεί η υπόθεση εναντίον του κύριου [ΑΠ].*

*Δικαστήριο: Άρα δεν πρόκειται περί λάθους στο κατηγορητήριο;*

*κος Μπίσσας: Ναι, δεν υπάρχει λάθος στο κατηγορητήριο.»*

10. Οι κατηγορούμενοι 1 – 3 δεν παραδέχθηκαν ενοχή στις κατηγορίες.
11. Αξιίζει να σημειωθεί ότι προτού απαντηθεί το κατηγορητήριο οι κατηγορούμενοι είχαν εγείρει ζητήματα συνταγματικότητας της νομοθεσίας που αφορά την Εμπορία Επιρροής. Το Δικαστήριο με ενδιάμεση του Απόφαση (ημερ. 29/12/2023) έκρινε το αίτημα πρόωρο. Το ζήτημα δεν προωθήθηκε στις τελικές αγορεύσεις. Θεωρούμε, ως εκ τούτου, ότι εγκαταλείφθηκε.
12. Η ακρόαση της υπόθεσης ξεκίνησε στις 27/1/2025. Στις 18/3/2025 και αφού ολοκληρώθηκε η μαρτυρία τριών μαρτύρων της Κατηγορούσας Αρχής, η εκπρόσωπος του Γενικού Εισαγγελέα, ανακοίνωσε την αναστολή των κατηγοριών 4 και 5. Επήλθε συνακόλουθα και η απαλλαγή των

κατηγορουμένων 1 και 2 από τις κατηγορίες αυτές και η πλήρης απαλλαγή του κατηγορουμένου 3.

13. Η κα Καραολίδου δήλωσε ότι οι κατηγορίες 4 και 5 ήταν οι κατηγορίες που αφορούσαν σε δημοσίευμα του «Al Jazeera». Ως ανέφερε, οι κατηγορίες αυτές *«...στηρίχθηκαν και προωθήθηκαν σε μαρτυρία που αφορούσε αποκλειστικά τα γεγονότα του δημοσιεύματος Al Jazeera και προέκυπτε κατά κύριο λόγο από τη μαρτυρία της MK15 και του MK1 του κατηγορητηρίου»* (βλ. σελ. 245 πρακτικών). Δεδομένου, είπε, ότι η μαρτυρία των M1 και M15, στο κατηγορητήριο, δεν ήταν διαθέσιμη για τους λόγους που πρόβαλε και ανέπτυξε, δεν υπήρχε περιθώριο προώθησης των κατηγοριών 4 και 5 (βλ. σελ. 252 πρακτικών). Ο M1 στο κατηγορητήριο είναι κάποιος [AWK ή TK] (στο εξής «TK») στον οποίο θα γίνει αναφορά στη συνέχεια.
14. Αρχικώς είχε εγκριθεί αίτημα της Κατηγορούσας Αρχής όπως αυτός καταθέσει ενόρκως μέσω εικονοτηλεδιάσκεψης. Εν τέλει η Κατηγορούσα Αρχή ανέφερε ότι δεν επιθυμούσε να τον παρουσιάσει πλέον ως μάρτυρα καθότι δεν τον θεωρούσε πλέον αξιόπιστο και αιτήθηκε όπως απαλλαγεί της υποχρέωσης της να τον παρουσιάσει. Ανέφερε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα για τη στάση του (σελ. 248 – 249 των πρακτικών):
 

*«...Οι εναλλαγές στη στάση του απέναντι στην Κατηγορούσα Αρχή, αλλά και στις δικαστικές διαδικασίες και η εν τέλει ασέβεια που υπέδειξε προς όλους τους δικαστικούς μηχανισμούς που τέθηκαν σε εγρήγορση, έτσι ώστε να δοθεί ως η επιθυμία του μαρτυρία μέσω εικονοτηλεδιάσκεψης, οδηγούν μόνο σε ένα αποτέλεσμα, το ότι υπάρχει πλέον ζήτημα άμεσα συναρτώμενο με την αξιοπιστία του μάρτυρα, στη βάση γεγονότων που έχουν προκύψει μετά τη συμπερίληψη του ονόματος του στο κατηγορητήριο....*

*...η Κατηγορούσα Αρχή δεν μπορεί να καλέσει τον εν λόγω μάρτυρα ως μάρτυρα αλήθειας, έστω και αν εξαντλούνται όλα τα δικονομικά μέτρα για την προσαγωγή της μαρτυρίας του στο Δικαστήριο.»*
15. Επίσης για τη M15 στο κατηγορητήριο είπε ότι υπήρξε κάποια επικοινωνία μαζί της στο παρελθόν. Επιτεύχθηκε να έρθει στη Δημοκρατία και έδωσε

καταθέσεις ωστόσο διαφάνηκε δισταγμός της εν συνεχεία να προσέλθει στη Δημοκρατία για να δώσει μαρτυρία. Η τελευταία επικοινωνία μαζί της ήταν μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος δια του οποίου ενημέρωνε ότι δεν επιθυμούσε να δώσει μαρτυρία. Έκτοτε και παρά την ανάμειξη και των Interpol και Europol, δεν κατέστη δυνατόν να εντοπιστεί για να παρουσιαστεί ενώπιον του Δικαστηρίου. Η μαρτυρία των TK και M15 στο κατηγορητήριο που θα υποστήριζαν τις δύο κατηγορίες που σχετιζόνταν με το προαναφερθέν δημοσίευμα, κατέστη μη διαθέσιμη.

16. Συνεπώς, μετά από αυτή την εξέλιξη παρέμειναν στη διαδικασία οι κατηγορούμενοι 1 και 2 να αντιμετωπίζουν τις κατηγορίες 1, 2 και 3.
17. Θεωρούμε καλό σημείο αυτό να υπενθυμίσουμε ότι το Σύνταγμα δυνάμει του Άρθρου 113 § 2, παρέχει εξουσία στον Γενικό Εισαγγελέα να διακόπτει ποινική δίωξη (*nolle prosequi*). Επίσης σχετικό είναι το άρθρο 154 (1) της Ποινικής Δικονομίας, Κεφ. 155 («ΠΔ»), όπου αναφέρεται ότι ο Γενικός Εισαγγελέας, δύναται να καταχωρήσει αναστολή δίωξης σε οιαδήποτε διαδικασία και σε οιοδήποτε στάδιο αυτής, ανακοινώνοντας αυτό στο Δικαστήριο είτε πληροφορώντας το Δικαστήριο περί τούτου γραπτώς. Ο κατηγορούμενος αμέσως απαλλάσσεται. Ουδείς έλεγχος δύναται να ασκηθεί από το Δικαστήριο επί αυτής της εξουσίας του Γενικού Εισαγγελέα (βλ. σχετικά *Xenophontos v The Republic (Minister of Interior)* 2 RSCC 89, *Police v Athienitis* (1983) 2 CLR 194, *Κάπτου κ.ά. v Αστυνομίας* (1991) 2 ΑΑΔ 498, *Δημητρίου v Δημοκρατίας* (1999) 2 ΑΑΔ 141 και *ΓΕ v Ευριπίδου* (2002) 2 ΑΑΔ 236). Η απόφαση του Γενικού Εισαγγελέα συνεπώς να διακόψει ποινική δίωξη δεν ελέγχεται δικαστικώς ούτε χωρεί περιορισμός του τρόπου άσκησης της. Στις εξουσίες αναστολής και καταχώρισης ποινικής υπόθεσης θα αναφερθούμε στη συνέχεια.
18. Οι εναπομείνουσες κατηγορίες αφορούν:
  - (1) τα αδικήματα της εμπορίας επηρεασμού κατά παράβαση των άρθρων 2, 4, 5, 6 και 9 του περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για

την Ποινικοποίηση της Διαφθοράς (Κυρωτικού) Νόμου του 2000, Ν.23(III)/2000 (ως τροποποιήθηκε από τον Ν.22(III)/2012, και του άρθρου 12 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης που ποινικοποιεί την Διαφθορά και άρθρο 20, του Ποινικού Κώδικα, Κεφ.154 («ΠΚ») (κατηγορίες 1 και 3)· και

(2) της συνωμοσίας προς καταδολίευση κατά παράβαση των άρθρων 302 και 20 ΠΚ (κατηγορία 2).

19. Σύμφωνα με τις λεπτομέρειες της κατηγορίας 1, οι κατηγορούμενοι 1 και 2 κατηγορούνται ότι μεταξύ Οκτωβρίου 2017 και Φεβρουαρίου 2019, στην επαρχία Λευκωσίας και επαρχία Αμμοχώστου, αποδέχθηκαν από τον [ΑΗΜΑ] (στο εξής «ΑΗΑ»), την παροχή παράτυπου πλεονεκτήματος, δηλαδή την αποκόμιση οικονομικού οφέλους, για τους ίδιους ή/και προς όφελος άλλων προσώπων, ήτοι των εταιρειών Nissini Ltd, Lanuza Ltd και Fidescorp Ltd, για να ασκήσουν ανάρμοστο επηρεασμό, σε δημόσιο λειτουργό, ώστε αυτός να προβεί σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων του για την αποδοχή υποβολής και επίσπευση εξέτασης αίτησης για την επίτευξη της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης της αλλοδαπής [ΖΑΗΑ] (στο εξής «ΖΑ»), ως Κύπριας πολίτη, χωρίς να πληροί τις προϋποθέσεις του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου 141(Ι)/2002, ως και τα κριτήρια που θεσπίστηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο, για την εν λόγω πολιτογράφηση.
20. Κατά τρόπο ανάλογο, κατηγορούνται στην κατηγορία 3 ότι, μεταξύ Ιανουαρίου 2019 και Ιουνίου 2019, στην Λευκωσία, αποδέχθηκαν από τον [NG] (στο εξής «NG») την παροχή παράτυπου πλεονεκτήματος, δηλαδή την αποκόμιση οικονομικού οφέλους, για τους ίδιους και/ή προς όφελος άλλων προσώπων, ήτοι των εταιρειών GG Virgin Rosa Ltd και Zhitang Bigbang Company Ltd για να ασκήσουν ανάρμοστο επηρεασμό, στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, δημόσιο λειτουργό, ώστε αυτός να προβεί σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων του για την επίτευξη της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης του ως άνω

αλλοδαπού NG, ως Κύπριου πολίτη, χωρίς την έκδοση άδειας παραμονής του στην Κυπριακή Δημοκρατία και χωρίς να πληροί τις προϋποθέσεις του Περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου 141 (Ι)/2002, ως και τα κριτήρια που θεοπίστηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο, για την εν λόγω πολιτογράφηση.

21. Με την κατηγορία 2 καταλογίζεται στους κατηγορούμενους 1 και 2, σε σχέση με την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του NG ότι, μεταξύ Ιανουαρίου 2019 και Ιουνίου 2019, συνωμότησαν μεταξύ τους, όπως με απάτη ή με άλλο δόλιο μέσο, να καταδολιεύσουν την Δημοκρατία για την επίτευξη της, χωρίς την έκδοση άδειας παραμονής του στην Κυπριακή Δημοκρατία και χωρίς αυτός να πληροί τις προϋποθέσεις του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου 141(Ι)/2002, ως και τα κριτήρια που θεοπίστηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο.
22. Αναφορικά με την κατηγορία 1, αποτελεί μέρος της υπόθεσης της Κατηγορούσας Αρχής ότι η ΖΑ είναι θυγατέρα του ΑΗΑ, ότι ο κατηγορούμενος 2 έχει συμφέρον στις εταιρείες Nissini Ltd και Lanuza Ltd και ότι ο πρώην γαμπρός του κατηγορούμενου 1, ΣΠ, έχει συμφέρον στην εταιρεία Fidescorp Ltd. Αυτά τα δεδομένα δεν έτυχαν αμφισβήτησης.
23. Σε σχέση με την κατηγορία 2, αποτελεί μέρος της υπόθεσης της Κατηγορούσας Αρχής ότι ο κατηγορούμενος 2 έχει συμφέρον στις εταιρείες GG Virgin Rosa Ltd και Zhitang Bigbang Company Ltd. Σημειώνουμε ότι δεν έχει αμφισβητηθεί ότι ο κατηγορούμενος 2 έχει συμφέρον στις πιο πάνω εταιρείες.
24. Αναφορές από μάρτυρες κατηγορίας και υπεράσπισης έγιναν και στον «Όμιλο Τζιοβάνη» ή στον «Όμιλο εταιρειών Τζιοβάνη». Στη συνέχεια θα γίνεται αναφορά σε «Όμιλο Τζιοβάνη». Δεν έχει τεθεί ενώπιον μας μαρτυρία ως προς τη δομή ή τη διοίκηση του.

25. Είναι επίσης παραδεκτό γεγονός ότι όλα τα Τεκμήρια τα οποία έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης έχουν παραληφθεί από την Αστυνομία νομότυπα και έχουν διακινηθεί νομότυπα χωρίς καμία επέμβαση μέχρι και την κατάθεσή τους στο Δικαστήριο.

## Γ. ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

### Γ.1. ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

26. Η Κατηγορούσα Αρχή παρουσίασε 13 μάρτυρες.
27. Ο Υπαστυνόμος Χρυσόστομος Χρίστου (ΜΚ 12) (Έγγραφο ΙΑ, η κατάθεση του), υπηρετεί στο Τμήμα Αντιμετώπισης Εγκλήματος (ΤΑΕ). Ήταν ο υπεύθυνος αξιωματικός της ομάδας διερεύνησης, αναλαμβάνοντας τον συντονισμό και την εποπτεία της διαδικασίας διερεύνησης.
28. Ο Λοχ. 3899, Α. Σταμάτης (ΜΚ 8) (Έγγραφο Ζ, η κατάθεση του), υπηρετεί στο ΤΑΕ Αρχηγείου. Ήταν μέλος της ανακριτικής ομάδας. Στην κατάθεση του, Έγγραφο Ζ, καταγράφονται με λεπτομέρεια όλες οι ενέργειες στις οποίες προέβη, οι καταθέσεις που έλαβε αλλά και η διακίνηση τεκμηρίων της υπόθεσης. Θα αναφερθούμε στη συνέχεια σ' αυτές όπου κρίνουμε σκόπιμο.
29. Ο Λοχ. 1356, Χ. Τουόλης (ΜΚ 3), υπηρετεί στο Τμήμα Καταπολέμησης Εγκλήματος του Αρχηγείου Αστυνομίας. Στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης συμμετείχε στις έρευνες, βοηθώντας την ανακριτική ομάδα, λαμβάνοντας καταθέσεις και τεκμήρια.
30. Ο Λοχ. 1248, Κ. Αναστασίου (ΜΚ 4) (Έγγραφο Γ1 το βιογραφικό του σημείωμα) υπηρετεί ως δικανικός αναλυτής στην Υποδιεύθυνση Ηλεκτρονικού Εγκλήματος. Είναι ο υπεύθυνος του εργαστηρίου. Μεταξύ των καθηκόντων του είναι η συλλογή, ο χειρισμός και η εξέταση ηλεκτρονικών τεκμηρίων όπου και όταν χρειάζεται σε σκληρές έρευνες που αφορούν οποιοδήποτε αδίκημα και η δικανική εξέταση ηλεκτρονικών



τεκμηρίων στο εργαστήριο με σκοπό τον εντοπισμό οποιασδήποτε μαρτυρίας η οποία δυνατό να σχετίζεται με υπό διερεύνηση αδίκημα. Ο ΜΚ 4 κατέθεσε για την επιστημονική εξέταση ηλεκτρονικών τεκμηρίων.

31. Ο Αστ. 1456, Στ. Απέητος (ΜΚ 5) (Έγγραφο Δ1, το Βιογραφικό του σημείωμα), υπηρετεί στο Δικανικό Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Δεδομένων. Μεταξύ των καθηκόντων του είναι η δικανική εξέταση ψηφιακών τεκμηρίων και η ετοιμασία σχετικών εκθέσεων. Ο ΜΚ 5 κατέθεσε για τη δικανική εξέταση ψηφιακών τεκμηρίων που διενήργησε στο πλαίσιο της υπόθεσης.
32. Ο κ. Κ. Πετρίδης (ΜΚ 13) (Έγγραφο ΙΒ, η κατάθεση του), ανέφερε ότι διετέλεσε μέλος της κυβέρνησης από την 1/3/2013 έως την 1/3/2023. Ήταν Υφυπουργός παρά τω Προέδρω μέχρι τον Μάιο 2017, Υπουργός Εσωτερικών από τον Μάιο 2017 μέχρι τον Δεκέμβριο 2019 και Υπουργός Οικονομικών μέχρι τη λήξη της θητείας της προηγούμενης κυβέρνησης.
33. Ο κ. Κ. Κυπριανού (ΜΚ 10) (Έγγραφο Θ, η κατάθεση του), υπηρέτησε ως Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εσωτερικών (στο εξής «ΥΠΕΣ») από τον Μάιο 2017 έως τον Αύγουστο 2019 και ως Γενικός Διευθυντής από τον Σεπτέμβριο 2019 έως τον Αύγουστο 2020.
34. Η κα Χ. Καούλλα (ΜΚ 11) (Έγγραφα Ι1, Ι2 και Ι3 και Τεκμήριο 39, οι καταθέσεις της) εργάζεται στη Δημόσια Υπηρεσία από τις 2/10/2007. Από τις 2/10/2007 μέχρι και τα μέσα Νοεμβρίου 2011, εργαζόταν στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Ακολούθως εργάστηκε στο ΥΠΕΣ, αρχικά με την εξέταση αιτήσεων για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση επενδυτών, και από το 2017 αποκλειστικά στη Μονάδα κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων η οποία μετονομάστηκε σε Μονάδα Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος στις αρχές 2019. Μεταξύ του έτους 2008 μέχρι και τον Νοέμβριο 2017 ήταν η μόνη λειτουργός που ασχολείτο με τις αιτήσεις αυτές. Ακολούθως προστέθηκαν και άλλοι λειτουργοί. Από το 2017 μέχρι και το τέλος του

2020, που τερματίστηκε το πρόγραμμα, ήταν η επικεφαλής της μονάδας. Ενώσω εργαζόταν στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ήταν υπεύθυνη διοικητική λειτουργός του Κλάδου Ιθαγενειών και ήταν υπό αυτή την ιδιότητα που είχε εμπλοκή με τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις. Μεταξύ των καθηκόντων της σήμερα είναι ο έλεγχος τήρησης όρων και ελέγχου πολιτογράφησης επενδυτών και αποστέρησης της κυπριακής υπηκοότητας από πρόσωπα που την απέκτησαν μέσω του ΚΕΠ.

35. Το Έγγραφο Ι1, αφορά κατάθεση που έδωσε στην Αστυνομία στις 19/10/2020, η οποία αφορά τις διαδικασίες που ακολουθούνταν για κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις και δύο αιτήσεις κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης ξένων επενδυτών που χειρίστηκε, με πάροχο υπηρεσιών τον δικηγόρο ΑΠ. Η μία αίτηση αφορά τον ΝΓ. Το Έγγραφο Ι2, αφορά κατάθεση που έδωσε στην Αστυνομία στις 9/11/2020, σε σχέση με την πολιτογράφηση του ΑΗΑ και των εξαρτωμένων του, περιλαμβανομένης της ΖΑ. Η 3<sup>η</sup> κατάθεση, Έγγραφο Ι3, αποτελεί ανακριτική κατάθεση ημερ. 17/3/2021. Αποτελείται από ερωταπαντήσεις. Η ΜΚ 11 είχε ανακριθεί για τη διάπραξη αδικημάτων μεταξύ των ετών 2014 – 2020. Η κατάθεση, Τεκμήριο 39, αποτελεί ανακριτική κατάθεση ημερ. 18/3/2021 για τα ίδια αδικήματα που αναφέρονται στο Έγγραφο Ι3 και αποτελεί συνέχεια του.
36. Η κα Χ. Βρίκκη (ΜΚ 1) (Έγγραφο Α, η κατάθεση της), εργάζεται στο Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής του ΥΠΕΣ από το 2009. Τα καθήκοντά της περιλαμβάνουν την ετοιμασία πληροφοριακών συστημάτων, τον χειρισμό της Βάσης Δεδομένων του Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και την τεχνική υποστήριξη.
37. Ο Αστ. 2117, Γ. Αργυρού (ΜΚ 6) (Έγγραφο Ε, η κατάθεση του), ανέφερε ότι από τον Ιούλιο του 2016 ήταν τοποθετημένος μαζί με άλλους αστυφύλακες στην ασφάλεια του ΠτΒ. Συνέχισε να εκτελεί τα καθήκοντα αυτά και μετά την παραίτηση του κατηγορούμενου 1 τον Οκτώβριο του 2020.

38. Ο κ. Κ. Αντωνίου (ΜΚ 7) (Έγγραφο ΣΤ, η κατάθεση του), το 2022 εργαζόταν στην Ελληνική Τράπεζα ως Βοηθός Διευθυντής στο Κέντρο Διεθνών Επιχειρήσεων, στη Λάρνακα, με καθήκοντα την εποπτεία του Τμήματος Πληρωμών και τον έλεγχο των συναλλαγών.
39. Ο κ. Ν. Χαραλάμπους (ΜΚ 9) (Έγγραφο Η, η κατάθεση του), επαγγέλλεται ως λογιστής με γραφείο στο Παραλίμνι. Ασχολήθηκε με το Πρόγραμμα κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης αλλοδαπών ως Πάροχος για περίπου πέντε με έξι χρόνια. Εταιρεία συμφερόντων του, η C.C. Law Services Ltd, ενήργησε ως Πάροχος στην πολιτογράφηση του ΑΗΑ, της συζύγου του και δύο εξαρτωμένων τέκνων του.
40. Όσον αφορά τα πιο πάνω στοιχεία και ιδιότητες των μαρτύρων της Κατηγορούσας Αρχής δεν υπήρξε αμφισβήτηση και ως εκ τούτου καθίστανται ευρήματα μας.
41. Ο Λοχ. 4858, Π. Μοδέστου (ΜΚ 2) (Έγγραφο Β, η κατάθεση του), υπηρετεί στην Αστυνομική Διεύθυνση Λευκωσίας και είναι τοποθετημένος στο Κλιμάκιο Διερεύνησης Σκηνών Αδικημάτων. Οι ενέργειες του ήταν πολύ περιορισμένες. Την 18/3/2021 έλαβε στην παρουσία της Χ. Καούλλα (ΜΚ 11) στο ΥΠΕΣ και καθ' υπόδειξη του Λοχ. 3899, Α. Σταμάτη (ΜΚ 8) αριθμό φωτογραφιών σε σχέση με τη διερευνώμενη υπόθεση. Οι 12 φωτογραφίες που επέλεξε και αφορούσαν την υπόθεση κατατέθηκαν ως Τεκμήριο 1. Συγκεκριμένα ο ΜΚ 2 φωτογράφησε το γραφείο της ΜΚ 11 (φωτ. 3 – 6) και την οθόνη του υπολογιστή εργασίας της (φωτ. 7 – 12) όπου εμφανιζόταν συγκεκριμένος αριθμός σταθερού τηλεφώνου. Η μαρτυρία του, η οποία ήταν τυπικής φύσεως γίνεται αποδεκτή στο σύνολο της και δεν θα γίνει άλλη αναφορά.
42. Επιπροσθέτως οι ΜΚ 4 και 5 κατέθεσαν ως ειδικοί στην ανάλυση ψηφιακών και ηλεκτρονικών δεδομένων. Αφού λάβαμε υπόψη τα προσόντα – που δεν έχουν αμφισβητηθεί – και την πείρα τους σε συνάρτηση με τη νομική

πλευρά του θέματος (βλ. *Evangelou a.o. v Ambizas a.o.* (1982) 1 CLR 41, 57 – 58) κρίνουμε ότι ο καθένας από αυτούς είναι ειδικός στην ανάλυση ψηφιακών και ηλεκτρονικών δεδομένων.

## Γ.2. ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΠΟΥ ΤΕΛΙΚΑ ΔΕΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ Η ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΣΑ ΑΡΧΗ

43. Προβλήθηκε και διαφάνηκε και οι δύο πλευρές να μην αμφισβητούν ότι ο ΤΚ μαζί με τη σύζυγο του Denise (στο εξής «D») δραστηριοποιούνταν στο τομέα των ακινήτων και δη ακινήτων στην ελεύθερη Αμμόχωστο. Μέρος του μαρτυρικού υλικού που παρουσιάστηκε αφορούσε ηλεκτρονικό υπολογιστή (Τεκμήριο 11) και αλληλογραφία που εντοπίστηκε σ' αυτόν (Τεκμήριο 14, οι ψηφιακοί δίσκοι, Τεκμήρια 24 – 37 εκτυπώσεις) καθώς και έντυπη αλληλογραφία (Τεκμήριο 12) τα οποία κατασχέθηκαν στην οικία του Αναφορά στη διαχείριση των Τεκμηρίων αυτών και στην αξιολόγηση τους από το Δικαστήριο γίνεται στη συνέχεια.
44. Έχουμε αναφερθεί στους λόγους που η Κατηγορούσα Αρχή δεν παρουσίασε ως μάρτυρα τον ΤΚ.
45. Έχουμε επίσης ήδη παραθέσει τη θέση της Κατηγορούσας Αρχής για τη μη παρουσίαση της M15 η οποία συσχετίστηκε με τις κατηγορίες 4 και 5 που ανεστάλησαν.
46. Δεν υπήρξε ένσταση από πλευράς Υπεράσπισης, χωρίς βέβαια να αποδέχονται τις θέσεις και τις τοποθετήσεις της Κατηγορούσας Αρχής Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν χωρούσε παρέμβαση στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Κατηγορούσας Αρχής.
47. Η Κατηγορούσα Αρχή ζήτησε επίσης και δεν κάλεσε ως μάρτυρα κατηγορίας την M21 στο κατηγορητήριο, ιδιαίτερα του κατηγορούμενου 1 ως ΠτΒ επειδή δεν τη θεωρούσε πλέον αξιόπιστη μάρτυρα. Δεν υπήρξε ένσταση από πλευράς Υπεράσπισης, χωρίς πάλι να αποδέχονται τις θέσεις της

Κατηγορούσας Αρχής. Το Δικαστήριο και πάλι έκρινε ότι δεν χωρούσε παρέμβαση στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Κατηγορούσας Αρχής. Σημειώνουμε ότι η κατάθεση της στην Αστυνομία (Τεκμήριο 40) είχε ήδη κατατεθεί για περιορισμένο σκοπό και όχι προς απόδειξη των δηλώσεων που αυτή περιέχει, από άλλο μάρτυρα.

### Γ.3. ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ

48. Ο κατηγορούμενος 1 προέβη σε ανώμοτη δήλωση. Παρουσίασε ένα μάρτυρα Υπεράσπισης, τον κ. Σ. Σωκράτους (ΜΥ 1).
49. Ο Σ. Σωκράτους (ΜΥ 1) είναι ο πρώην Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων (στο εξής «ΒτΑ»). Η καριέρα του στη ΒτΑ ήταν πολυετής. Εργάστηκε σε διάφορες βαθμίδες για 38 έτη. Την περίοδο που ο κατηγορούμενος 1 ήταν ΠτΒ ο ΜΥ 1 ήταν Γενικός Διευθυντής. Αφυπηρέτησε, ανέφερε αντεξεταζόμενος, το 2021.
50. Ο κατηγορούμενος 2 επίσης προέβη σε ανώμοτη δήλωση. Παρουσίασε 3 μάρτυρες Υπεράσπισης, την κα. Ε. Τζιοβάνη (ΜΥ 2), την κα Ε. Μιχαήλ (ΜΥ 3) και τον κ. Π. Τσολάκη (ΜΥ 4).
51. Η κα Ε. Τζιοβάνη (ΜΥ 2) είναι θυγατέρα του κατηγορούμενου 2. Εργάζεται στον «Όμιλο Τζιοβάνη» από το 2005 ως πολιτικός μηχανικός.
52. Η κα Ε. Μιχαήλ (ΜΥ 3) εργάστηκε στον «Όμιλο Τζιοβάνη», στο τμήμα πωλήσεων με γραφειακά καθήκοντα, από τον Μάιο του 2016 έως τον Φεβρουάριο του 2020. Πλέον κατέχει τη θέση τεχνικού μηχανικού στον Επαρχιακό Οργανισμό Αυτοδιοίκησης Αμμοχώστου.
53. Ο κ. Π. Τσολάκης (ΜΥ 4) είναι Τεχνικός Διευθυντής του «Ομίλου Τζιοβάνη» από το 2005. Τα καθήκοντα του περιλαμβάνουν τον συντονισμό μελετών, αδειοδοτήσεις, κατασκευή και τιτλοποίηση έργων του «Ομίλου Τζιοβάνη».

54. Όσον αφορά τα πιο πάνω στοιχεία και ιδιότητες των μαρτύρων της Υπεράσπισης δεν υπήρξε αμφισβήτηση και ως εκ τούτου καθίστανται ευρήματα μας.

#### Δ. ΟΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ

55. Η κα Καραολίδου ετοίμασε κείμενο αγόρευσης (έκτασης 94 σελίδων). Αγόρευσε επίσης προφορικά (15/12/2025) και ακολούθως σε απάντηση των ισχυρισμών των κατηγορουμένων για κατάχρηση της διαδικασίας και τη μη διεξαγωγή δίκαιης δίκης (17/12/2025).
56. Τόνισε ότι τα αδικήματα διαφθοράς τελούνται «εν κρυπτώ», επομένως η ενοχή θεμελιώνεται σε μια αδιάσπαστη αλυσίδα περιστατικών που αξιολογούνται με την κοινή λογική και όχι με μαθηματική ακρίβεια, η οποία θα οδηγούσε σε ατιμωρησία. Το Δικαστήριο, ανέφερε, καλείται να αξιολογήσει το σύνολο της μαρτυρίας υπό το πρίσμα της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ποινικοποίηση της διαφθοράς.
57. Σε σχέση με τις κατηγορίες που αφορούν τον ΝΓ ανέφερε τα ακόλουθα:
- (1) Ο κατηγορούμενος 2 εξέδωσε ψευδείς βεβαιώσεις ότι ο επενδυτής είχε καταβάλει το ποσό της επένδυσης άνω των €2.000.000, ενώ τα χρήματα παρέμεναν σε λογαριασμό του επενδυτή και θα μεταφέρονταν στον κατηγορούμενο 2 μόνο αν εγκρινόταν η πολιτογράφηση. Το όφελος για τον κατηγορούμενο 2 ήταν η εξασφάλιση τιμήματος πώλησης ακινήτων άνω των €2.000.000, το οποίο θα έχανε αν δεν εξασφαλιζόταν παράτυπη εξαίρεση από τους όρους του προγράμματος.
  - (2) Ο κατηγορούμενος 1 (τότε ΠτΒ), εκμεταλλευόμενος το αξίωμά του, παρενέβη επανειλημμένα με τηλεφωνήματα και φαξ προς τον Γενικό

Διευθυντή του ΥΠΕΣ για να επιτύχει εξαίρεση από τον όρο λήψης βιομετρικών στοιχείων, παρά τις αρχικές απορρίψεις.

- (3) Η πολιτογράφηση εγκρίθηκε επειδή οι αρχές παραπλανήθηκαν ότι το οικονομικό κριτήριο είχε ήδη εκπληρωθεί.

58. Παρέθεσε ως ουσιώδη μαρτυρία (μεταξύ άλλων) τα ακόλουθα:

- (1) Η αρμόδια λειτουργός, ΜΚ11, και ο Γενικός Διευθυντής του ΥΠΕΣ, ΜΚ 10, κατέθεσαν για επίμονα τηλεφωνήματα από το γραφείο του ΠτΒ, τα οποία ζητούσαν επίσπευση ή επανεξέταση αιτήσεων αποκλειστικά για πελάτες του «Ομίλου Τζιοβάνη».
- (2) Εντοπίστηκε φαξ που στάλθηκε από το γραφείο του ΠτΒ προς το Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο περιλάμβανε ιατρικά πιστοποιητικά για τον επενδυτή NG, επιδιώκοντας εξαίρεση από την υποχρέωση λήψης βιομετρικών στοιχείων.
- (3) Τα τραπεζικά δεδομένα (Τεκμήριο 10) απέδειξαν ότι τα χρήματα της επένδυσης μεταφέρθηκαν στις εταιρείες του κατηγορούμενου 2 τον Ιούνιο του 2019, μετά την πολιτογράφηση, ενώ οι βεβαιώσεις που υπογράφηκαν από τον κατηγορούμενο 2 και υποβλήθηκαν τον Ιανουάριο του 2019 δήλωναν ψευδώς ότι το ποσό είχε ήδη εισπραχθεί.
- (4) Εντοπίστηκε συμφωνία (Reservation Agreement – Τεκμήριο 24) που δεν αποκαλύφθηκε ποτέ στις αρχές, σύμφωνα με την οποία ο κατηγορούμενος 2 δεσμευόταν να εξασφαλίσει εξαίρεση για τον NG, διαφορετικά ο τελευταίος είχε δικαίωμα υπαναχώρησης και επιστροφής χρημάτων.
- (5) Φωτογραφίες και βίντεο από το κινητό του κατηγορούμενου 2 (Τεκμήριο 16) κατέγραψαν τον κατηγορούμενο 1 σε κοινωνικές

εκδηλώσεις με επενδυτές-πελάτες του κατηγορούμενου 2, γεγονός που κατά την Κατηγορούσα Αρχή επιβεβαιώνει την πρόσβαση σε κορυφαίο πολιτειακό επίπεδο.

59. Σε σχέση με την πολιτογράφηση της ΖΑ ανέφερε:

- (1) Στόχος ήταν η πολιτογράφηση της θυγατέρας του ΑΗΑ ως «εξαρτώμενο τέκνο» πριν συμπληρώσει το 28<sup>ο</sup> έτος, ώστε να αποφευχθεί πρόσθετη επένδυση €2.000.000.
- (2) Ο κατηγορούμενος 1 άσκησε φορτική και επίμονη πίεση μέσω της ιδιαιτέρας του στην αρμόδια λειτουργό, ΜΚ 11, για να επισπευσθεί η εξέταση της αίτησης του πατέρα, η οποία ήταν προϋπόθεση για την έγκριση της θυγατέρας.
- (3) Χρησιμοποιήθηκε ως Πάροχος υπηρεσιών ο πρώην γαμπρός του κατηγορούμενου 1.

60. Η θέση της ήταν ότι ο κατηγορούμενος 1 λειτούργησε ως «μεσάζων επιρροής» χωρίς να έχει καμία θεσμική αρμοδιότητα για τις πολιτογραφήσεις. Το όφελος, ανέφερε, δεν απαιτείται να καταλήξει στον μεσάζοντα. Στην προκειμένη περίπτωση, ο κατηγορούμενος 1 εξυπηρετούσε τα οικονομικά συμφέροντα του στενού του φίλου και συνεργάτη, κατηγορούμενου 2. Η διαχρονική προσωπική και οικονομική σχέση των δύο (περιλαμβανομένης της εργοδότησης της κόρης του κατηγορούμενου 1 από τον κατηγορούμενο 2) καταδεικνύει την ύπαρξη κοινού σχεδίου.

61. Η παρουσία του κατηγορούμενου 1 σε εκδηλώσεις του κατηγορούμενου 2 καλλιεργούσε στους επενδυτές την αντίληψη περί πρόσβασης σε ανώτατο πολιτειακό επίπεδο, υπονομεύοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος. Στηρίχθηκε επίσης ως προς τούτο στην αλληλογραφία που εντοπίστηκε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ.



62. Τα πιο πάνω αποτελούν μια σύνοψη των κύριων σημείων. Σε επιμέρους θέσεις, ως επίσης και σε νομολογία που παρέθεσε, θα κάνουμε αναφορά όπου κριθεί σκόπιμο.

## Ε. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ

### Ε.1. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ 1

63. Ο συνήγορος του κατηγορούμενου 1 υποστήριξε ότι η δίωξη συνιστά κατάχρηση για δύο λόγους:

- (1) Ο νυν Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας, από την προηγούμενη θέση του ως Υπουργός Άμυνας, ψήφισε θετικά στο Υπουργικό Συμβούλιο για τη χορήγηση της υπηκοότητας στη ΖΑ. Παρά το ότι δεν προέκυψε κανένα νέο στοιχείο, αργότερα υπέγραψε το κατηγορητήριο για την ίδια υπόθεση, θεωρώντας την πλέον παράνομη.
- (2) Η Κυπριακή Δημοκρατία διώκει τον κατηγορούμενο 1 (αλλά και τον κατηγορούμενο 2) για παράνομες ενέργειες, ενώ η ίδια αναγνωρίζει το αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών ως νόμιμο, αφού τα εν λόγω διαβατήρια παραμένουν σε ισχύ και δεν έχουν ανακληθεί.

64. Ο συνήγορος του κατηγορούμενου 1 υποστήριξε επίσης ότι η Κατηγορούσα Αρχή απέτυχε να αποδείξει τα αδικήματα πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας. Συγκεκριμένα, ανέφερε:

- (1) Δεν υπάρχει μαρτυρία ότι ο κατηγορούμενος 1 υποσχέθηκε, πρόσφερε ή χορήγησε οποιοδήποτε παράτυπο πλεονέκτημα σε δημόσιο αξιωματούχο.
- (2) Δεν παρουσιάστηκε μαρτυρία για οποιοδήποτε όφελος προς τον ίδιο τον κατηγορούμενο 1. Τα χρηματικά ποσά που αναφέρθηκαν αφορούσαν νόμιμες επαγγελματικές αμοιβές προγενέστερων ετών.

- (3) Η μαρτυρία της αρμόδιας λειτουργού, ΜΚ 11, επιβεβαιώνει ότι ο κατηγορούμενος 1 ζητούσε απλώς «επιγραμματική ενημέρωση» για την πορεία των αιτήσεων. Δεν ασκήθηκε καμία αθέμιτη πίεση, ούτε ζητήθηκε παραβίαση νόμων ή κανονισμών.
  - (4) Ο κατηγορούμενος 1 είχε ρητή εξουσιοδότηση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να προωθεί το επενδυτικό πρόγραμμα στο εξωτερικό. Ως ΠτΒ, λάμβανε επίσημα γνώση των αιτήσεων πριν αυτές κατατεθούν στο Υπουργικό Συμβούλιο. Συνεπώς, η επικοινωνία του για ενημέρωση σχετικά με καθυστερήσεις εντασσόταν στον θεσμικό του ρόλο.
  - (5) Οι ενέργειές του ήταν δημόσιες και ποτέ δεν προσπάθησε να επηρεάσει κρυφά τον Υπουργό Εσωτερικών, με τον οποίο δεν είχε καμία επικοινωνία για τα επίδικα θέματα. Ο πρώην Υπουργός Εσωτερικών, ΜΚ 13, επιβεβαίωσε ότι ουδέποτε δέχθηκε παρέμβαση ή τηλεφώνημα από τον κατηγορούμενο 1 για να επηρεάσει τη διαδικασία πολιτογράφησης.
  - (6) Η μακροχρόνια φιλία και η παλαιότερη επαγγελματική συνεργασία του κατηγορούμενου 1 με τον κατηγορούμενο 2 δεν συνιστούν ποινικό αδίκημα. Δεν υφίσταται μαρτυρία για κοινό σχέδιο ή συνωμοσία. Ο κατηγορούμενος 1 δεν γνώριζε τις οικονομικές λεπτομέρειες των συμφωνιών του κατηγορούμενου 2 με τους επενδυτές (π.χ. NG).
65. Υπέδειξε ότι μετά την απόσυρση των κατηγοριών 4 και 5, που σχετίζονταν με το βίντεο του «Al Jazeera», μεγάλο μέρος της μαρτυρίας όπως φωτογραφίες και ηλεκτρονικά μηνύματα του ΤΚ είναι πλέον άσχετο και δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη.
66. Ο συνήγορος ανέφερε ότι η Κατηγορούσα Αρχή βασίζεται σε εικασίες και όχι σε πραγματικά γεγονότα. Η δίωξη επομένως στερείται πραγματικού και νομικού ερείσματος.

## Ε.2. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ 2

67. Η αγόρευση του συνηγόρου του κατηγορούμενου 2 ήταν εκτενής, στο σύνολο 187 σελίδες. Παρουσίασε επίσης 2<sup>η</sup> συμπληρωματική αγόρευση για επιμέρους ζητήματα. Θα αναφερθούμε στα κύρια σημεία της μόνο. Στη συνέχεια θα κάνουμε ειδική αναφορά όπου κρίνεται σκόπιμο. Το ίδιο ισχύει και για τη νομολογία στην οποία μας παρέπεμψε.

68. Τα κύρια σημεία και επιχειρήματα συνοψίζονται ως εξής:

- (1) Κατηγορία 1 – Εμπορία Επηρεασμού (Επενδυτής ΑΗΑ): Υποστηρίζει ότι δεν προσκομίστηκε ίχνος μαρτυρίας για τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος. Η επένδυση του ΑΗΑ έγινε πριν από την περίοδο που ορίζεται στο κατηγορητήριο, συνιστώντας νόμιμη πράξη πώλησης ακινήτου. Δεν υπάρχει μαρτυρία ότι ο κατηγορούμενος 2 γνώριζε για την πρόθεση πολιτογράφησης της θυγατέρας του επενδυτή, ΖΑ, την ηλικία της ή ότι αυτή δεν πληρούσε τα κριτήρια. Επισημαίνεται ότι η παραχώρηση παρέκκλισης για την ΖΑ θα προκαλούσε στον «Όμιλο Τζιοβάνη» οικονομική ζημιά και όχι όφελος, καθώς θα χανόταν η δυνατότητα για νέα ξεχωριστή επένδυση.
- (2) Κατηγορίες 2 και 3 (Επενδυτής ΝΓ): Ισχυρίστηκε ότι η Κατηγορούσα Αρχή παραπλάνησε την Υπεράσπιση. Προβλήθηκε η θέση ότι ενώ η διερεύνηση αφορούσε μόνο την άδεια παραμονής, στη δίκη η Κατηγορούσα Αρχή επικεντρώθηκε στην κατ' ισχυρισμό μη πλήρωση οικονομικών κριτηρίων. Υποστηρίζεται επίσης ότι το οικονομικό κριτήριο πληρείτο, καθώς τα χρήματα βρίσκονταν στον λογαριασμό πελατών (client account) του δικηγόρου ΑΠ για λογαριασμό των πωλητών. Ο κατηγορούμενος 2 υπέγραψε τις βεβαιώσεις πληρωμής καθ' υπόδειξη του νομικού του συμβούλου ΑΠ, χωρίς ένοχη σκέψη. Επισημαίνεται η απουσία μαρτυρίας από αρμόδιο υπάλληλο του Υπουργείου Οικονομικών (στη συνέχεια «ΥΠΟΙΚ») για την εξέταση των κριτηρίων. Ανέφερε επίσης ότι το «Reservation Agreement»

(Τεκμήριο 24) θεωρείται ότι είχε καταργηθεί με την υπογραφή των τελικών συμβολαίων. Η όποια διευκόλυνση για τα βιομετρικά στοιχεία δεν αφορούσε παράνομη παρέμβαση αλλά νόμιμη παρέκκλιση λόγω ιατρικών λόγων.

69. Η Υπεράσπιση για τον κατηγορούμενο 2 εγείρει επίσης ζητήματα Δίκαιης Δίκης και Κατάχρησης Διαδικασίας.
  70. Σε σχέση με τη διεξαγωγή πλημμελούς διερεύνησης εισηγείται ότι οι κατηγορούμενοι 1 και 2 και ο δικηγόρος ΑΠ ουδέποτε ανακρίθηκαν για τις βεβαιώσεις πληρωμής ή το «Reservation Agreement» (Τεκμήριο 24), στερώντας τους τη δυνατότητα να δώσουν εξηγήσεις. Περαιτέρω έγινε επιλεκτική δίωξη του κατηγορούμενου 2 με την αφαίρεση του ΑΠ (δικηγόρου και παρόχου) από το κατηγορητήριο χωρίς εξήγηση, γεγονός που αποστέρησε ουσιώδη μαρτυρία από το Δικαστήριο. Τα ψηφιακά δεδομένα (emails) (Τεκμήριο 14) που παρουσιάστηκαν ήταν αποσπασματικά και παραπλανητικά, καθώς μεγάλος αριθμός τους δεν άνοιγε.
  71. Η υπόθεση υποστήριξε περαιτέρω, στηρίζεται σε περιστατική μαρτυρία η οποία δεν είναι καταλυτική. Τα σωρευτικά κενά στη μαρτυρία και η πλημμελής διερεύνηση ανέφερε τέλος, δημιουργούν ανυπέρβλητες αμφιβολίες που επιβάλλουν την αθώωση του κατηγορουμένου 2.
- ΣΤ. Η ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΗ ΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ**
72. Σε σχέση με τις εισηγήσεις του συνηγόρου του κατηγορούμενου 2 ανέφερε ότι ο ΑΠ δεν υπήρξε ποτέ ουσιώδης μάρτυρας για την Κατηγορούσα Αρχή. Απέδωσε στην Υπεράσπιση αντιφατική στάση, καθώς από τη μια τον χαρακτήριζε «πρωταγωνιστή» και από την άλλη έφερε σφοδρή ένσταση στην αντεξέτασή του όταν η Κατηγορούσα Αρχή το ζήτησε. Ανέφερε επίσης ότι ο κατηγορούμενος 2 είχε τον πλήρη έλεγχο, υπέγραψε το κρίσιμο Τεκμήριο 24 (Reservation Agreement) και θα είχε το κύριο οικονομικό όφελος. Τόνισε ότι η μη ανάκριση του κατηγορούμενου 2 για συγκεκριμένα έγγραφα δεν

προκάλεσε δυσμένεια, καθώς ο ίδιος επέλεξε να τηρήσει το δικαίωμα της σιωπής και γνώριζε πλήρως την υπόθεση εναντίον του από το 2022. Διευκρίνισε ότι η Αστυνομία παρέδωσε όλο το υλικό που είχε. Το γεγονός ότι κάποια ηλεκτρονικά μηνύματα στο Τεκμήριο 14 δεν άνοιγαν οφειλόταν σε τεχνικούς λόγους (μη συγχρονισμός) και οποιαδήποτε προσπάθεια ανάκτησης από την Αστυνομία θα συνιστούσε αλλοίωση του τεκμηρίου.

73. Όσον αφορά τις εισηγήσεις του συνηγόρου του κατηγορούμενου 1 απέρριψε τη θέση ότι ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας κωλυόταν να προωθήσει τη δίωξη επειδή ήταν μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου που ενέκρινε τις πολιτογραφήσεις. Υποστήριξε ότι το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσιζε με βάση τα στοιχεία που είχε τότε ενώπιόν του, ενώ οι ατασθαλίες και τα κρίσιμα τεκμήρια (όπως το Τεκμήριο 24) αποκαλύφθηκαν μεταγενέστερα. Παρέπεμψε σε νομολογία και στο Σύνταγμα (Άρθρα 112 – 114), τονίζοντας ότι η εξουσία του Γενικού Εισαγγελέα (όπως και του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα) για ποινικές διώξεις είναι ανέλεγκτη και δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Υποστήριξε ότι η μη ανάκληση των διαβατηρίων από τη Δημοκρατία δεν νομιμοποιεί τις παράνομες ενέργειες των κατηγορουμένων, ούτε καθιστά τη δίωξη καταχρηστική.

74. Τέλος σε σχέση με τις αιτιάσεις της Υπεράσπισης ότι δεν κλήθηκαν ουσιώδεις μάρτυρες λειτουργοί του ΥΠΟΙΚ, εξήγησε ότι δεν είχε υποχρέωση να κλητεύσει τους συγκεκριμένους μάρτυρες του ΥΠΟΙΚ, καθώς δεν περιλαμβάνονταν στο κατηγορητήριο. Θεώρησε τη μαρτυρία τους μη αναγκαία, καθώς ο ΜΚ 13 κατέθεσε ως ο τελικός κριτής που θα απέρριπτε τις αιτήσεις αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση των επενδύσεων.

## Z. ΤΟ ΒΑΡΟΣ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

75. Το βάρος απόδειξης της κάθε κατηγορίας το φέρει η Κατηγορούσα Αρχή. Το επίπεδο απόδειξης είναι πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας. Το Δικαστήριο

για να καταδικάσει θα πρέπει να είναι σίγουρο για την ενοχή του κατηγορουμένου [βλ. *Woolmington v DPP* [1935] AC 462(HL), *R v Majid* [2009] EWCA Crim 2563, *ΓΕ v Ismail κ.α.*, (2016) 2B ΑΑΔ 891, 943 και *The Crown Court Compendium Part I: Jury and Trial Management and Summing Up*, Judicial College, June 2023, σελ. 5 – 1 και 5 – 3, §§ 1 και 8].

76. Εάν το Δικαστήριο μετά την αξιολόγηση της μαρτυρίας και τα ευρήματα του, παραμένει με έστω υποβόσκουσα αμφιβολία η αθώωση είναι αναπόφευκτη [βλ. *Munteanu v Δημοκρατίας* (2013) 2 ΑΑΔ 459, 484 – 485]. Ακόμη και η απόρριψη της εκδοχής ενός κατηγορουμένου δεν μεταβάλλει την ανάγκη απόδειξης των κατηγοριών πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας και δεν είναι δυνατόν να καταδικαστεί σε περίπτωση απόρριψης της μαρτυρίας της Κατηγορούσας Αρχής [βλ. *ΓΕ v Ευριπίδου* (2002) 2 ΑΑΔ 246, 250). Η απόρριψη της εκδοχής ενός κατηγορούμενου είναι μοιραία για την Υπεράσπιση, μόνο αν η υπόθεση της Κατηγορούσας Αρχής παραμένει ισχυρή στο τέλος ώστε να οδηγήσει με την απαιτούμενη ασφάλεια σε καταδίκη [βλ. *Τρύφωνος v Αστυνομία*, Ποινική Έφεση 41/2019, 8/4/2020, με αναφορά στην *Kafalos v The Queen*, 19 CLR 121].
77. Για σκοπούς καταγραφής της απόφασης και για να μπορούν να γίνουν κατανοητές η υπόθεση της Κατηγορούσας Αρχής και οι προβαλλόμενες υπερασπίσεις κατέστη αναγκαίο όπως η μαρτυρία ομαδοποιηθεί ανά θεματική ενότητα ώστε να έχει λογική συνοχή η παράθεση της. Ως εκ τούτου παρατίθεται στα αναγκαία σημεία η αξιολόγηση και τα επιμέρους ευρήματα ιδίως όπου η μαρτυρία ήταν κοινώς αποδεκτή ή δεν αμφισβητήθηκε. Έτσι θεωρούμε ότι θα γίνει καλύτερα κατανοητό το πως το Δικαστήριο προσέγγισε και αξιολόγησε τη μαρτυρία και πως συνεκτίμησε τις προβαλλόμενες και ιδίως τις αντικρουόμενες θέσεις.
78. Αν και η μαρτυρία έχει ομαδοποιηθεί ανά ενότητα για σκοπούς και μόνο πρακτικούς, κατά την αξιολόγηση της μαρτυρίας δεν περιοριστήκαμε στην ατομική κρίση της αξιοπιστίας κάθε μάρτυρα ξεχωριστά αλλά την

αντιπαραβάλαμε και την εξετάσαμε στο πλαίσιο του συνόλου της μαρτυρίας [βλ. *Mustafa v Κακουρή κ.α.* (2002) 1Α ΑΑΔ 165, 172 και *Στυλιανίδης v Χατζηπιέρα* (1992) 1 ΑΑΔ 1056, 1061] αλλά και των αμοιβαίως αποδεκτών θέσεων.

79. Αμοιβαίως αποδεκτά γεγονότα τα οποία επίσης είναι αξιόπιστα, μπορούν να αποτελέσουν τη βάση ελέγχου της αξιοπιστίας των μαρτύρων (βλ. *A Guide for the Magistrate in the Commonwealth: Fundamental Principles and Recommended Practice*, January 2017, στη σελ. 83<sup>1</sup> και T. Bingham (LJ), *The Judge as Juror: The Judicial Determination of Factual Issues, The Business of Judging*, Selected Essays and Speeches (OUP 2000), σελ. 6<sup>2</sup>).
80. Το Δικαστήριο διατηρεί πάντα την ευχέρεια, νοουμένου ότι η σχετική προσέγγιση του αιτιολογείται επαρκώς και ικανοποιητικά, να δεχθεί τη μαρτυρία ενός μάρτυρα, είτε στο σύνολο της είτε εν μέρει [βλ. *Kades v Nicolaou a.o.* (1986) 1 CLR 212, 216, *Ομήρου v Δημοκρατίας* (2001) 2 ΑΑΔ 506, 528, *Magistrato Gardens Ltd v ΓΕ* (2012) 1Α ΑΑΔ 220, 231, *Μελικίδης v Παπαγεωργίου κ.α.* (2013) 1Α ΑΑΔ 832, 844 και *Λαγοποδίδης v Αναστασιάδη κ.α.*, Πολιτική Έφεση 250/2011, 18/5/2017].
81. Ως προς τον τρόπο αξιολόγησης μαρτυρίας περιστατικής ή εξ ακοής, προσώπων δηλαδή που δεν κατέθεσαν ενώπιον μας, θα αναφερθούμε στη συνέχεια και όπου κρίνεται σκόπιμο.

---

<sup>1</sup> 'As indicated in *Fox v Percy* there are other techniques for assessing the credibility and reliability of a witness other than that based on a personal assessment of demeanour:

1. Assess the evidence of a witness by reference to undisputed or indisputable facts. The witness is likely to be considered to be unreliable if their evidence is, in any serious respect, inconsistent with those facts; ...'

<sup>2</sup> 'The main tests needed to determine whether a witness is lying or not are, I think, the following, although their relative importance will vary widely from case to case:

(1) the consistency of the witness's evidence with what is agreed, or clearly shown by other evidence, to have occurred; ....'

## Η. ΟΙ ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

### Η.1. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (ΜΚ 12)

82. Ο Υπαστυνόμος Χρ. Χρίστου (ΜΚ 12) ανέφερε ότι στις 12/10/2020, μετά από αποστολή αλληλογραφίας από τη Νομική Υπηρεσία, συνοδευόμενη από γραπτές καταγγελίες των δύο κατηγορουμένων εναντίον του δημοσιογραφικού πρακτορείου «Al Jazeera». Κατέθεσε ως Τεκμήριο 54 την επιστολή καταγγελίας του κατηγορούμενου 1 προς τον Γενικό Εισαγγελέα, ημερομηνίας 5/10/2020 και ως Τεκμήριο 55 την επιστολή καταγγελίας του κατηγορούμενου 2 προς τον Γενικό Εισαγγελέα, ημερομηνίας 5/10/2020.
83. Η αλληλογραφία αφορούσε καταγγελίες τους για ποινικά αδικήματα όπως Κατασκοπία, Δημοσίευση Ψευδών Ειδήσεων, Εκβιασμό, Πλαστοπροσώπια και Διέγερση για διάπραξη ποινικών αδικημάτων, με θύματα τους ίδιους και υπόπτους δύο υπό κάλυψη δημοσιογράφους του «Al Jazeera».
84. Την ίδια ημέρα κυκλοφόρησε το «γνωστό», κατά τη θέση του, «βίντεο του Al Jazeera», γεγονός που οδήγησε στη λήψη οδηγιών για τη διερεύνηση ενδεχόμενων ποινικών αδικημάτων σε βάρος των δύο κατηγορουμένων, καθώς και άλλων προσώπων που φαινόταν να σχετίζονται με το βίντεο.
85. Η αρχική διερεύνηση επικεντρώθηκε στους κατηγορούμενους 1 και 2, αλλά και σε τέσσερα ακόμη πρόσωπα, τον πρώην κατηγορούμενο 3, τον ΑΠ, τον ΤΚ και τη σύζυγό του D. Η αστυνομική έρευνα προχώρησε με τη συλλογή όλων των διοικητικών φακέλων πολιτογραφήσεων που σχετιζόνταν με το δικηγορικό γραφείο του ΑΠ, ως πάροχο και τον «Όμιλο Τζιοβάνη» είτε ως πάροχο είτε ως πωλητή περιουσίας, σύμφωνα με οδηγίες από τα ΥΠΟΙΚ και ΥΠΕΣ.
86. Ακολούθησαν συναντήσεις με εκπροσώπους του «Al Jazeera» για συνεργασία. Στις 15/10/2020 παραλήφθηκαν ψηφιακοί δίσκοι με το βίντεο του ντοκιμαντέρ και δόθηκαν οδηγίες για απομαγνητοφώνηση.



87. Αντεξεταζόμενος ανέφερε ότι η σύσκεψη στη Νομική Υπηρεσία έγινε στις 13/10/2020, όπου δόθηκαν οδηγίες που αφορούσαν και τις καταγγελίες και το βίντεο. Οι οδηγίες ήταν να διερευνηθεί ενδεχόμενη διάπραξη ποινικών αδικημάτων από τους δύο κατηγορούμενους και άλλα πρόσωπα, να ληφθούν καταθέσεις από μέλη του «Al Jazeera» και να αναζητηθούν για ανακρίσεις ο ΤΚ και η σύζυγός του, καθώς και να παραληφθούν φάκελοι από το ΥΠΟΙΚ και το ΥΠΕΣ στους οποίους πάροχος υπηρεσιών ήταν ο ΑΠ ή το γραφείο του και πωλητής ή πάροχος υπηρεσιών ήταν ο «Όμιλος Τζιοβάνη». Ο ΜΚ 12 ανέλαβε υπεύθυνος και για τα δύο θέματα.
88. Σε σχέση με την καταγγελία για τους δημοσιογράφους, απάντησε ότι ακολούθησε τις συγκεκριμένες οδηγίες της Νομικής Υπηρεσίας. Αρνήθηκε ότι δεν διερευνήθηκε η καταγγελία. Δέχθηκε ότι καμία δίωξη δεν έγινε κατά των δημοσιογράφων.
89. Οι ανακριτικές του ενέργειες καταγράφονται λεπτομερώς στην κατάθεση του Έγγραφο ΙΑ. Μεγάλο μέρος των ενεργειών αναφέρεται στον ΤΚ και τη σύζυγο του, διαχειριστές του κτηματομεσιτικού γραφείου «Sold On Cyprus», οι οποίοι σύμφωνα με τον ΜΚ 12, είχαν συνεργασία με τον «Όμιλο Τζιοβάνη» και το δικηγορικό γραφείο του ΑΠ.
90. Ο ΜΚ 12 κατέθεσε ως Τεκμήριο 56 την ανακριτική κατάθεση του κατηγορούμενου 2, ημερομηνίας 30/10/2020, ως Τεκμήριο 57 τη 2<sup>η</sup> ανακριτική κατάθεση του κατηγορούμενου 2, ημερομηνίας 28/7/2021 και ως Τεκμήριο 58 την ανακριτική κατάθεση του κατηγορούμενου 1, ημερομηνίας 22/7/2021. Αποτέλεσε παραδεκτό γεγονός ότι οι κατηγορούμενοι 1 και 2 είχαν πληροφορηθεί και παραλάβει προηγουμένως τα δικαιώματά τους ως ύποπτοι. Και οι δύο τήρησαν το δικαίωμα της σιωπής.
91. Έλαβε επίσης καταθέσεις από τον κ. Κ. Πετρίδη (ΜΚ 13) και τον κ. Κ. Κυπριανού (ΜΚ 10).

92. Είχε λάβει επίσης ανακριτική κατάθεση του κ. ΛΜ, διευθυντή του Γραφείου του Υπουργού Εσωτερικών, ημερομηνίας 31/3/2021, Τεκμήριο 61. Δεν ασκήθηκαν διώξεις για τις περιπτώσεις των επενδυτών, για τις οποίες ανακρίθηκε ο κ. ΛΜ.
93. Επιβεβαίωσε ότι οι φάκελοι που αναγράφονται στα Τεκμήρια 63, «Λίστα παραδοθέντων εγγράφων» και 64, «Λίστα παραδοθέντων εγγράφων», παραδόθηκαν σε προγενέστερο στάδιο της έρευνας ημερ. 29/10/2020, από τον «Όμιλο Τζιοβάνη» στην ανακριτική ομάδα, στις 24/10/2020 και 26/10/2020 αντίστοιχα.
94. Το Τεκμήριο 65 είναι επιστολή, ημερομηνίας 23/10/2020, από το δικηγορικό γραφείο Δημητρίου και Δημητρίου Δ.Ε.Π.Ε. προς το ΤΑΕ Αρχηγείου.
95. Αναφορικά με τα Τεκμήρια 25 – 35, ανέφερε ότι ήταν έγγραφα που μελέτησε από τα δεδομένα του ΤΚ, τα οποία κατά κύριο λόγο αφορούν περιπτώσεις πολιτογραφήσεων.
- Η.2. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΛΟΧ. 3899, Α. ΣΤΑΜΑΤΗ (ΜΚ 8)
96. Ο Λοχ. 3899, Α. Σταμάτης (ΜΚ8) ανέφερε ότι η ανάμειξή του στην υπόθεση ξεκίνησε στις 27/10/2020, μετά από οδηγίες για διερεύνηση πιθανής παράτυπης εμπλοκής των κατηγορουμένων στην πολιτογράφηση επενδυτών, έπειτα από την προβολή του βίντεο «Cyprus Papers» του «Al Jazeera».
97. Ανέφερε επίσης ότι στις 12/10/2020, το Τμήμα Καταπολέμησης Εγκλήματος έλαβε αλληλογραφία από τη Νομική Υπηρεσία, στην οποία αναφερόταν η υποβολή γραπτών καταγγελιών για τους κατηγορούμενους ως προς ισχυρισμούς διάπραξης ποινικών αδικημάτων κατασκοπείας και δημοσιοποίησης κατά συγκεκριμένων υπό κάλυψη δημοσιογράφων του «Al Jazeera». Την ίδια ημερομηνία προβλήθηκε στα μέσα ενημέρωσης ντοκιμαντέρ διάρκειας 57 λεπτών με τίτλο «Cyprus Papers», στο οποίο

περιλαμβάνονταν κείμενα, ηχητικό υλικό και βίντεο που εμφανίζουν, μεταξύ άλλων, και τους δύο κατηγορούμενους, να εμπλέκονται με την έκδοση κυπριακών διαβατηρίων.

98. Στις 13/10/2020 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στη Νομική Υπηρεσία, όπου δόθηκαν οδηγίες για διερεύνηση πιθανής παράτυπης εμπλοκής των κατηγορουμένων στην πολιτογράφηση επενδυτών, συλλογή μαρτυρίας και τεκμηρίων, καθώς και επικοινωνία με το «Al Jazeera» με σκοπό την παραλαβή στοιχείων που σχετίζονται με το εν λόγω βίντεο. Επιπλέον, ζητήθηκε να παραληφθούν όλοι οι φάκελοι πολιτογραφήσεων που αφορούν τους εμπλεκόμενους και να εξεταστεί ο εντοπισμός προσώπων του κτηματομεσιτικού γραφείου «Sold on Cyprus».
99. Ακολούθησαν εκτεταμένες προσπάθειες και ενέργειες για την υλοποίηση των οδηγιών της Νομικής Υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της επικοινωνίας με το «Al Jazeera», λήψης καταθέσεων που σχετίζονται τόσο με το βίντεο όσο και με άλλες περιπτώσεις πολιτογράφησης στις οποίες εμπλέκονται οι αναφερόμενοι, παραλαβής όλων των σχετικών φακέλων, καθώς και εντοπισμού των ιδιοκτητών του κτηματομεσιτικού γραφείου «Sold on Cyprus».
100. Στην κατάθεση του, Έγγραφο Ζ, καταγράφονται με λεπτομέρεια όλες οι ενέργειες στις οποίες προέβη, στις καταθέσεις που έλαβε αλλά και στη διακίνηση τεκμηρίων της υπόθεσης.
101. Κατά την κυρίως εξέταση, ο μάρτυρας παρείχε λεπτομέρειες για τις ανακριτικές ενέργειες και τα τεκμήρια που είχαν συλλεχθεί.
102. Μεταξύ των καταθέσεων που έλαβε ήταν του ΜΚ 9 (Τεκμήριο 38) και της ΜΚ 11 (Τεκμήριο 39).

103. Λήφθηκε επίσης κατάθεση από τη Μ21 στο κατηγορητήριο (Τεκμήριο 40), ιδιαίτερα του κατηγορουμένου 1, η οποία ως ανέφερε ο ΜΚ 8, δεν αμφισβήτησε ότι τηλεφώνουσε κατόπιν οδηγιών του κατηγορουμένου 1 για να ζητήσει επίσημη της εξέτασης των αιτήσεων. Όπως αναφέραμε η κατάθεση της κατατέθηκε για περιορισμένο σκοπό και όχι για την αλήθεια των ισχυρισμών που αυτή περιέχει. Υπενθυμίζουμε ότι η εν λόγω μάρτυρας ζητήθηκε να μην κλητευθεί από την Κατηγορούσα Αρχή.
104. Λήφθηκε κατάθεση από την Μ20, στο κατηγορητήριο (Τεκμήριο 41), κοινοβουλευτική συνεργάτιδα του κατηγορουμένου 1. Κατατέθηκε ως η κατάθεση που έλαβε και όχι για την αλήθεια των ισχυρισμών που αυτή περιέχει. Ούτε αυτή κλήθηκε να μαρτυρήσει. Σε κάθε περίπτωση δεν γνώριζε οτιδήποτε σε σχέση με εμπλοκή του κατηγορούμενου 1 σε θέματα πολιτογραφήσεων. Η αναφορά στην κατάθεση της για ηλ. μηνύματα του πρώην κατηγορούμενου 3 (Μάρτιο ή Απρίλιο 2020) στον κατηγορούμενο 1 που αφορούσαν ονόματα αλλοδαπών του προγράμματος πολιτογραφήσεων (ερωτήσεις 10 και 11) δεν εξειδικεύτηκε.
105. Κατά την αντεξέταση του ο ΜΚ 8 κατέθεσε ως Τεκμήριο 42, την κατάθεση που έλαβε από τον ΝΓ και ως Τεκμήριο 43, τη δήλωση που αυτός παρέδωσε στην Αστυνομία. Οι καταθέσεις έγιναν δεκτές (βλ. ενδιάμεσες αποφάσεις ημερ. 13/5/2025 και 15/5/2025) προς απόδειξη των δηλώσεων που αυτές περιέχουν, ως εξ ακοής μαρτυρία δηλαδή. Η δήλωση παραδόθηκε από τον ΝΓ στον μάρτυρα, αφού του είχε υποδειχθεί το «Reservation Agreement» (Τεκμήριο 24). Αναφορά σ' αυτό θα γίνει στη συνέχεια.
106. Κατέθεσε επίσης ως εξ ακοής μαρτυρία, σημείωμα που παρέδωσε η κα. ΝΑ, λειτουργός στο ΥΠΟΙΚ (Τεκμήριο 44). Και σ' αυτήν θα γίνει αναφορά στη συνέχεια.
107. Του υποδείχθηκαν επίσης κατά την αντεξέταση ηλ. μήνυμα ημερ. 12/1/2019 (Τεκμήριο προς Αναγνώριση 1 – ακολούθως Τεκμήριο 84) και η

δήλωση του ΜΥ 4 (Τεκμήριο προς Αναγνώριση 2 – ακολούθως Τεκμήριο 97) τα οποία δεν αναγνώρισε.

108. Αναφέρθηκε επίσης στον ηλεκτρονικό υπολογιστή (Τεκμήριο 11) και έγγραφα (18 φύλλα) (Τεκμήριο 12) του ΤΚ τα οποία παρέλαβε από την οικία του ΤΚ. Τα έγγραφα αφορούσαν αλληλογραφία μεταξύ του «Al Jazeera», του ΤΚ και της συζύγου του, καθώς και καθοδήγηση από τον δικηγόρο ΑΠ για το πώς θα απαντούσαν στον «Al Jazeera».
- Η.3. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΛΟΧ. 1356, Χ. ΤΣΙΟΛΗ (ΜΚ 3)
109. Ο Λοχ. 1356, Χ. Τσιόλης (ΜΚ 3) κατά την κυρίως του εξέταση, κατέθεσε τα Τεκμήρια 2 – 16. Τα Τεκμήρια 2 (ανακριτική κατάθεση του κατηγορούμενου 3 ημερομηνίας 30/10/2020) και 13 (βεβαίωση πληροφόρησης και παραλαβής εγγράφων δικαιωμάτων υπόπτων/κατηγορουμένων του κατηγορούμενου 3), αφορούν τον κατηγορούμενο 3.
  110. Το Τεκμήριο 3, αφορά γραπτή συγκατάθεση έρευνας ημερομηνίας 29/10/2020, που έδωσε ο ΑΠ για τα υποστατικά και τα γραφεία του στο Παραλίμνι.
  111. Κατέθεσε επίσης, ως Τεκμήριο 14, τρεις ψηφιακούς δίσκους (DVD) με διακριτικά SA–DVD 1, SA–DVD 2 και SA–DVD 3. Δηλώθηκε ότι πρόκειται για το περιεχόμενο του φορητού υπολογιστή (Τεκμήριο 11) που παρελήφθη από την οικία του ΤΚ. Ως Τεκμήριο 15 κατέθεσε USB το οποίο περιέχει το περιεχόμενο των DVD, SA–DVD 1, 2 και 3. Ως Τεκμήριο 12 κατατέθηκε δέσμη εγγράφων αποτελούμενη από εκτυπώσεις ηλεκτρονικών μηνυμάτων που εντοπίστηκαν στην οικία του ΤΚ στις 16/10/2020 στο Παραλίμνι.
  112. Ως Τεκμήριο 16, κατέθεσε ψηφιακό δίσκο (DVD) με διακριτικά BET 370/20, που περιέχει 16 αρχεία εικόνας και 12 αρχεία βίντεο, και το οποίο ετοιμάστηκε από τον Λοχ. 1248, Κ. Αναστασίου (ΜΚ 4). Έγινε προβολή κάποιων αρχείων χωρίς όμως να αναφέρει οτιδήποτε. Αντεξεταζόμενος

ανέφερε ότι τα αρχεία ήταν σχετικά με την υπόθεση με επενδυτές από την Κίνα αλλά ο ίδιος δεν γνώριζε κάτι περισσότερο καθώς δεν τα επεξεργάστηκε, απλώς του παραδόθηκαν για να τα παρουσιάσει στο Δικαστήριο.

113. Αντεξεταζόμενος σε σχέση με κατάθεση που είχε δώσει, ο ΜΚ 3 ανέφερε ότι στις 16/10/2020 επισκέφθηκαν το ξενοδοχείο «Four Seasons» στη Λεμεσό και εξασφάλισαν μαρτυρία, η οποία αφορούσε στη διαμονή δύο υπό κάλυψη δημοσιογράφων του «Al Jazeera» στο υπό αναφορά ξενοδοχείο, χωρίς όμως να μπορεί να αναφέρει τίποτε περισσότερο.

#### Η.4. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΛΟΧ. 1248, Κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ (ΜΚ 4)

114. Ο Λοχ. 1248, Κ. Αναστασίου (ΜΚ 4) κατέθεσε αναφορικά με την επιστημονική εξέταση ηλεκτρονικών τεκμηρίων. Συγκεκριμένα, κατασχέθηκαν μετά από έρευνα στα γραφεία της εταιρείας του κατηγορούμενου 2, την 29/10/2020 δύο κινητά τηλέφωνα, τρεις πύργοι ηλεκτρονικών υπολογιστών, έντεκα φορητοί υπολογιστές, δύο σκληροί δίσκοι, είκοσι μία φορητές μνήμες αποθήκευσης δεδομένων (USB) και δύο κάρτες μνήμης. Τα τεκμήρια κατασχέθηκαν για να τύχουν δικανικής εξέτασης (Τεκμήριο 18, η αίτηση για επιστημονική εξέταση τεκμηρίων). Αντεξεταζόμενος δέχθηκε ότι εξέτασε και τεκμήρια που είχαν ληφθεί και από άλλη έρευνα στη Λευκωσία.
115. Η έκθεση του μάρτυρα (Εγγγραφο Γ2 – διακριτικά ΒΕΤ 370/20) υιοθετήθηκε ως μέρος της κυρίως εξέτασής του.
116. Εν τέλει, η μαρτυρία του αφορούσε μόνο το κινητό τηλέφωνο, «Apple iPhone XS MAX», το οποίο ανήκε στον κατηγορούμενο 2 (Τεκμήριο 19), αφού το διάταγμα πρόσβασης σε δεδομένα ιδιωτικής επικοινωνίας ακυρώθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο στις 2/9/2021 και κατ' έφεση στις 13/10/2022.

117. Εντοπίστηκαν 16 αρχεία εικόνας και 12 αρχεία βίντεο (Τεκμήριο 16, ψηφιακός δίσκος (KA – DVD).
118. Παρουσίασε μέσω του λογισμικού «Celebrite Reader» πώς εντοπίζονται μεταδεδομένα (metadata) σε φωτογραφίες και βίντεο, τα οποία καταγράφουν την ημερομηνία λήψης (capture time), το μοντέλο της συσκευής και τις γεωγραφικές συντεταγμένες (Lat / Lon) όπου αυτές λήφθηκαν. Με την τοποθέτηση των συντεταγμένων στο «Google Maps» εμφανίζεται σε χάρτη ο τόπος λήψης του αρχείου. Εντόπισε ενδεικτικά τοποθεσίες λήψης αρχείων στην Κίνα (Σαγκάη), συγκεκριμένη οδό στο Παραλίμνι (Τεκμήριο 20, εκτύπωση από το Google Maps με συντεταγμένες στο Παραλίμνι), στο Πισσούρι (Columbia Beach Resort), στην Πάφο και στο Λονδίνο. Διευκρίνισε ότι η αναφορά σε μοντέλο «iPhone 7 Plus» σε ορισμένα μεταδεδομένα (metadata) οφείλεται σε μεταφορά δεδομένων από παλαιότερη συσκευή του χρήστη μέσω iCloud.
119. Τα 15 αρχεία εικόνας είχαν ημερομηνία δημιουργίας μεταξύ 2/11/2019 και 25/9/2020, 1 αρχείο εικόνας είχε ημερομηνία δημιουργίας την 9/7/2019 και τα 12 αρχεία βίντεο, μεταξύ των ημερομηνιών 2/11/2019 και 12/1/2019.
120. Τέλος κατέθεσε ως Τεκμήριο 21, φορητή συσκευή μνήμης (KA – USB ) που περιέχει μεγάλο όγκο δεδομένων (33 GB) δηλαδή αρχεία εικόνας, βίντεο και ήχου, ιστορικού τοποθεσίας location, user accounts κ.α.
121. Αντεξεταζόμενος από τον κ. Τριανταφυλλίδη, ο ΜΚ 4, απάντησε σε ερωτήσεις σχετικά με την αξιοπιστία του «Google Maps», παραδεχόμενος ότι μπορεί να υπάρξει απόκλιση στις συντεταγμένες λόγω ρυθμίσεων GPS, μορφολογίας εδάφους ή σήματος κεραιών κινητής τηλεφωνίας. Επιβεβαίωσε ότι σε μία περίπτωση υπήρχε οπτική απόκλιση μεταξύ του περιεχομένου της εικόνας και της καταγεγραμμένης τοποθεσίας.

122. Αντεξεταζόμενος από τον κ. Παπαϊωάννου επιβεβαίωσε την παρουσία του στην έρευνα στα γραφεία του «Ομίλου Τζιοβάνη» στις 22/10/2020, όπου ο τεχνικός της εταιρείας υπέδειξε τον κεντρικό server και δόθηκαν κωδικοί πρόσβασης. Παραδέχθηκε ότι εξήγαγε το σύνολο των δεδομένων χωρίς τη χρήση λέξεων – κλειδιών ή χρονικών περιορισμών, ακολουθώντας τις οδηγίες της ανακριτικής ομάδας.
123. Ερωτηθείς για την ακύρωση του διατάγματος πρόσβασης στην ιδιωτική επικοινωνία, ανέφερε ότι ενημερώθηκε προφορικά από τους ανακριτές. Εξήγησε ότι, ενώ γνώριζε για την ακύρωση, από τεχνικής άποψης δεν μπορούσε να διαγράψει δεδομένα από τα πιστά δικανικά αντίγραφα, αλλά συμβούλευσε τους ανακριτές να μην τα χρησιμοποιήσουν. Δήλωσε ότι το εργαστήριο εφαρμόζει τις αρχές χειρισμού δεδομένων αναλόγως του αδικήματος και των διαταγμάτων, και ότι τα δεδομένα καταστρέφονται μόνο μετά το πέρας της υπόθεσης ή κατόπιν οδηγιών της Νομικής Υπηρεσίας.
- Η.5. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΑΣΤ. 1456, ΣΤ. ΑΠΕΗΤΟΥ (ΜΚ 5)
124. Ο Αστ. 1456, Στ. Απέητος (ΜΚ 5) κατέθεσε αναφορικά με τη δικανική εξέταση ψηφιακών τεκμηρίων που διενήργησε στο πλαίσιο της υπόθεσης (Εγγράφο Δ2, η δικανική έκθεση του, ημερ. 30/10/2020) μετά από σχετικό αίτημα (Τεκμήριο 22, το έντυπο Αστ. 161, το οποίο καταγράφει την παραλαβή των τεκμηρίων από τον ΜΚ 5). Κατέθεσε ως Τεκμήριο 23 το δικαστικό ένταλμα πρόσβασης σε ιδιωτική επικοινωνία (αρ. 17/20), βάσει του οποίου έγινε η δικανική εξέταση των δεδομένων.
125. Αναγνώρισε τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, Τεκμήριο 11, τον οποίο εξέτασε. Από αυτόν εξήγαγε δεδομένα που αποθηκεύτηκαν σε τρεις ψηφιακούς δίσκους (DVD) (Τεκμήριο 14). Το Τεκμήριο 15 (Μονάδα αποθήκευσης USB) που περιέχει το σύνολο των δεδομένων του Τεκμηρίου 14 και επιπροσθέτως κάποια άλλα τελικά δεν έτυχαν χρήσης από την Κατηγορούσα Αρχή και ζητήθηκε να μη ληφθεί υπόψη (βλ. πρακτικά σελ. 292).



126. Εξήγησε ότι χρησιμοποίησε δικανικό εξοπλισμό (Write Blocker) και λογισμικά (FTK Imager, Forensic Toolkit) για τη δημιουργία και ανάλυση αντιγράφων των σκληρών δίσκων, διασφαλίζοντας ότι δεν θα αλλοιώνονταν τα πρωτότυπα δεδομένα.
127. Κατά τη δικανική εξέταση εντοπίστηκαν αρχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τα οποία εξάχθηκαν την 24/10/2020 και τοποθετήθηκαν στους τρεις ψηφιακούς δίσκους, Τεκμήριο 14 (Εγγραφο Δ2, σελ. 6).
128. Κατά τη διάρκεια της κυρίως του εξέτασης, ο ΜΚ 5 εντόπισε και πρόβαλε μέσω των DVD 2 και DVD 3 συγκεκριμένα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (emails), τα οποία κατατέθηκαν και σε έντυπη μορφή (Τεκμήρια 24 – 35).
129. Τα μηνύματα αυτά αφορούσαν φερόμενες επικοινωνίες μεταξύ προσώπων όπως, τον ΑΠ, τον ΤΚ, τη σύζυγο του D, τον ΝΓ και τον πρώην κατηγορούμενο 3. Ένα έχει κοινοποιηθεί, σύμφωνα με την Κατηγορούσα Αρχή, στον κατηγορούμενο 2. Αν και οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις, ως διευθύνσεις των προσώπων των οποίων φέρονται να έστειλαν ή παρέλαβαν σύμφωνα με την Υπεράσπιση δεν αποδείχθηκαν και η αυθεντικότητα αμφισβητείται, για σκοπούς πρακτικούς και μόνο, θα παραθέσουμε τα αρχικά των ονομάτων των προσώπων των οποίων σύμφωνα με την Κατηγορούσα Αρχή είναι οι αποστολείς ή λήπτες για να γίνει κατανοητή η υπόθεση που παρουσιάζει αλλά και προς αποφυγή δημοσίευσης των δεδομένων των προσώπων που αλληλογραφούσαν. Αμφισβητείται επίσης και το αληθές των δηλώσεων. Πρόκειται για τα ακόλουθα:

| Αριθμός<br>Email<br>(ID) | Τεκμήριο<br>(Εκτύπωση) | Πηγή<br>(DVD) | Περιγραφή / Θέμα                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------|------------------------|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 895141                   | Τεκμήριο 24            | DVD 2         | Περιλαμβάνει ηλ. μήνυμα, ημερ. 2/12/2018, με θέμα, «Nikolay due diligence» και δύο επισυναπτόμενα αρχεία PDF, μια αναφορά δέουσας επιμέλειας και ένα «Reservation Agreement», ημερ. 1/12/2018. Αποστολέας: ΑΠ, Παραλήπτης: ΤΚ                                                     |
| 806094                   | Τεκμήριο 25            | DVD 3         | Ηλεκτρονικό μήνυμα, ημερ. 11/12/2018, με θέμα, «Minutes of meeting 11/12/2018» που περιλαμβάνει την αλληλογραφία για τους κανόνες «PR rule» και θέματα επιστροφής χρημάτων σε περίπτωση μη έγκρισης από την Κυβέρνηση. Αποστολέας: ΤΚ, Παραλήπτες: ΑΠ και πρώην κατηγορούμενος 3. |
| 910202                   | Τεκμήριο 26            | DVD 3         | Αλυσίδα αλληλογραφίας με τίτλο, «Re: Nikolay» (όλα ημερ. 10/4/2019), όπου συζητούνται νέα σχετικά με την αίτηση πολιτογράφησης του ΝG. Αποστολέας: ΤΚ, Παραλήπτης: ΑΠ                                                                                                             |
| 792238                   | Τεκμήριο 27            | DVD 2         | Δέσμη αλληλογραφίας μεταξύ του ΤΚ και κάποιου BL. Στην αλληλογραφία αυτή (μεταξύ 30/9/2019 – 22/10/2019) υπάρχουν και άλλοι αποδέκτες με κοινοποίηση, η D, κάποιος ΚΗ και κάποιος CN.                                                                                             |
| 792632                   | Τεκμήριο 28            | DVD 3         | Ηλ. μήνυμα ημερ. 21/10/2019 με τίτλο, «Hong Kong Vip Visit». Αποστολέας: ΤΚ, Παραλήπτες: πρώην κατηγορούμενος 3 και ΑΠ. Υπάρχει και κάποια ηλ. διεύθυνση για κοινοποίηση. Το μήνυμα απευθύνεται στον BL.                                                                          |

|        |             |       |                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------|-------------|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 789152 | Τεκμήριο 29 | DVD 2 | Αλληλογραφία (4/4/2019 – 27/5/2019) με θέμα, «re//meeting in London». Αποστολέας: ΤΚ, Παραλήπτης: D.                                                                                                                                                                         |
| 792650 | Τεκμήριο 30 | DVD 3 | Δέσμη μηνυμάτων (29/10/2019 – 31/10/2019) του τελευταίου με θέμα, «Cyprus follow up» (31/10/2019) κοινοποιημένο σε διάφορα πρόσωπα, περιλαμβανομένης της κατ' ισχυρισμόν ηλ. διεύθυνσης του κατηγορούμενου 2 και του πρώην κατηγορούμενου 3. Αποστολέας: ΤΚ, Παραλήπτης: BL. |
| 805700 | Τεκμήριο 31 | DVD 3 | Δέσμη δύο μηνυμάτων (2/12/2018 και 3/12/2018) μεταξύ του ΤΚ και του ΑΠ του τελευταίου με θέμα «Nicolay Due Diligence & other bits» (2/12/2018). Αποστολέας: ΤΚ, Παραλήπτης: ΑΠ.                                                                                              |
| 793312 | Τεκμήριο 32 | DVD 2 | Μήνυμα, ημερ. 5/11/2019, με θέμα «re_various outstanding – SOC» μεταξύ του πρώην κατηγορούμενου 3 και του ΤΚ.                                                                                                                                                                |
| 790971 | Τεκμήριο 33 | DVD 2 | Δέσμη μηνυμάτων με θέμα, «Re meeting notes – private» (μεταξύ 2/8/2019 και 5/8/2019) μεταξύ του ΤΚ, του πρώην κατηγορούμενου 3 και κάποιου GX.                                                                                                                               |
| 793425 | Τεκμήριο 34 | DVD 2 | Αλυσίδα μηνυμάτων (30/9/2019 – 9/11/2019) με θέμα, «Issues in HK and time for HNW's to leave» μεταξύ του ΤΚ και του BL και με κοινοποιήσεις σε διάφορα άλλα πρόσωπα.                                                                                                         |
| 792653 | Τεκμήριο 35 | DVD 3 | Μήνυμα, ημερ. 30/10/2019, με θέμα, «Hong Kong VIP arrival – private and confidential». Αποστολέας: ΤΚ, Παραλήπτες: ΑΠ και κάποιος ΑΑ και κοινοποίηση στην D.                                                                                                                 |

130. Η αντεξέταση του κ. Τριανταφυλλίδη αφορούσε τη γνώση του ΜΚ 5 για τα αναφερόμενα πρόσωπα, ως επίσης και την αλήθεια ή όχι των όσων αναφέρονταν στα ηλεκτρονικά μηνύματα. Η απάντηση του ΜΚ 5 ήταν αρνητική για όλα αυτά τα ζητήματα. Διευκρίνισε ότι δεν γνωρίζει προσωπικά τους εμπλεκόμενους ούτε την ουσία της υπόθεσης, καθώς ο ρόλος του ήταν καθαρά τεχνικός.
131. Η αντεξέταση του κ. Παπαϊωάννου επικεντρώθηκε στην αμφισβήτηση της αυθεντικότητας των δεδομένων και στην τεχνική επάρκεια της έρευνας. Όπως δέχθηκε αντεξεταζόμενος, το DVD 1 περιείχε 393 αρχεία, το DVD 2, 13.734 και το DVD 3, 21.163. Τα τρία DVD περιλάμβαναν το σύνολο της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας που εντοπίστηκε και όχι μόνο έρευνας με λέξεις κλειδιά.
132. Ο κ. Παπαϊωάννου υπέδειξε ότι πολλά από τα ηλ. μηνύματα που παρουσιάστηκαν ως συνημμένα σε αλυσίδες αλληλογραφίας δεν έφεραν «internet headers» (μεταδεδομένα), με αποτέλεσμα να μην μπορεί να επιβεβαιωθεί η αυθεντικότητά τους ή η πιθανότητα επέμβασης στο περιεχόμενό τους. Από τα Τεκμήρια 25 – 34, αλυσίδες μηνυμάτων, μόνο το πιο πρόσφατο μήνυμα είχε μεταδεδομένα. Για να δουν τα μεταδεδομένα των προηγούμενων θα έπρεπε να ανατρέξουν στην πηγή, τον αποστολέα δηλαδή.
133. Ο μάρτυρας παραδέχθηκε ότι πολλά αρχεία (ειδικά στο DVD 3) δεν άνοιγαν ή εμφανίζονταν χωρίς περιεχόμενο, αποδίδοντας το γεγονός σε ελλιπή συγχρονισμό του υπολογιστή με τον server πριν την κατάσχεσή του. Αν τα συγχρόνιζε όμως τότε θα άλλαζαν όλα τα δεδομένα και η δικανική εξέταση θα ήταν αδύνατη. Τόνισε ότι εάν προσπαθούσε να συγχρονίσει τα ηλ. μηνύματα με τον server μετά την κατάσχεση, θα αλλοίωνε τις ημερομηνίες και την κατάσταση των αρχείων, παραβιάζοντας τις αρχές της δικανικής εξέτασης.

134. Ο ΜΚ 5 εξήγησε ότι κατά την απάντηση σε ένα ηλ. μήνυμα, ο χρήστης μπορεί να προσθέσει νέα συνημμένα, αλλά δεν μπορεί να τροποποιήσει το αρχικό έγγραφο όπως αυτό ελήφθη.
135. Ο ΜΚ 5 επιβεβαίωσε ότι δεν εξέτασε αν υπήρχαν τυχόν κεντρικοί διακομιστές (servers) της εταιρείας «Sold on Cyprus», αλλά περιορίστηκε μόνο στα δεδομένα που βρέθηκαν στο laptop, κατόπιν οδηγιών της ανακριτικής ομάδας. Δεν γνώριζε τι εξουσιοδοτούσε το ένταλμα να παραληφθεί, ήταν ζήτημα της ανακριτικής ομάδας.
136. Αντεξεταζόμενος κατέθεσε τα ακόλουθα Τεκμήρια (εκτυπώσεις) από το Τεκμήριο 14. Ισχύουν τα όσα είπαμε για τα πρόσωπα που τα αντάλλαξαν:

| Αριθμός<br>Email<br>(ID) | Τεκμήριο<br>(Εκτύπωση) | Πηγή<br>(DVD) | Περιγραφή / Θέμα                                                                                                                                                                    |
|--------------------------|------------------------|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 904405                   | Τεκμήριο 36            | DVD 2         | Μήνυμα ημερ. 29/12/2017, σχετικά με την αίτηση διαβατηρίου της ΕΙ. Αποστολέας: ΑΠ. Παραλήπτες: ΤΚ και D.                                                                            |
| 918121                   | Τεκμήριο 37            | DVD 3         | Αλυσίδα μηνυμάτων με τελευταίο μήνυμα ημερ. 25/5/2018 και τίτλο, «RE – PR for MOTHER» όπου ζητείται βοήθεια για τη σύνταξη απάντησης – Αλληλογραφία μεταξύ του ΤΚ του ΑΠ και της D. |

137. Από τα 103 ηλ. μηνύματα που εντοπίστηκαν με λέξεις κλειδιά «[N]» και «[G]» για την περίοδο 19 Οκτωβρίου 2018 – τέλος Ιουνίου 2019, τα 56 δεν άνοιγαν. Ο ΜΚ 5 εξήγησε ότι τα μηνύματα αυτά δεν άνοιγαν επειδή ο λογαριασμός email στον υπολογιστή του ΤΚ δεν είχε συγχρονιστεί πλήρως με το κεντρικό σύστημα των ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Τόνισε ότι κατά την περιουλλογή των τεκμηρίων, η Αστυνομία απαγορεύεται να προβεί σε συγχρονισμό ή σύνδεση στο διαδίκτυο για να μην αλλοιωθούν τα δικανικά δεδομένα.

138. Κατά τη διαδικασία, εξετάστηκαν δειγματοληπτικά 13 αρχεία από το Τεκμήριο 14 (DVD 3). Επιβεβαιώθηκε ότι αρχεία με θέματα όπως «Passport Application», «Payment Received» και «Naturalization Certificate» ήταν αδύνατο να ανοίξουν.
139. Ο συνήγορος υπέδειξε ότι σε κανένα από τα 103 ηλ. μηνύματα δεν εμφανίζεται ο κατηγορούμενος 2 ως αποστολέας, παραλήπτης ή ως πρόσωπο στο οποίο είχε κοινοποιηθεί το μήνυμα. Ο ΜΚ 5 παραδέχθηκε ότι από τα συγκεκριμένα ηλ. μηνύματα που φιλτραρίστηκαν για τον ΝΓ, μόνο ένα περιλαμβάνει την ηλεκτρονική διεύθυνση που φέρεται να είναι του κατηγορούμενου 2.
140. Κατά την επανεξέταση η Κατηγορούσα Αρχή εστίασε στην εγκυρότητα των ηλεκτρονικών επικεφαλίδων (internet headers) και τη δυνατότητα αλλοίωσής τους. Ο μάρτυρας διευκρίνισε ότι όταν γίνεται απάντηση (reply) ή προώθηση (forward) ενός ηλ. μηνύματος, οι αρχικές επικεφαλίδες δεν μεταβάλλονται απλώς, αλλά δημιουργούνται νέες που περιλαμβάνουν το ιστορικό της επικοινωνίας. Ανέφερε ότι η αλλοίωση των επικεφαλίδων (headers) είναι δυνατή μόνο από άτομο με εξειδικευμένες γνώσεις που θα παρέμβαινε στη διαδρομή του ηλ. μηνύματος από τον αποστολέα στον παραλήπτη.
141. Εξετάστηκε το αρχείο 895141 (Τεκμήριο 24), το οποίο ο μάρτυρας χαρακτήρισε ως «αυθεντικό email» που στάλθηκε από τον ΑΠ προς τον ΤΚ, σημειώνοντας ότι οι επικεφαλίδες του επιβεβαιώνουν την πλήρη διαδρομή του μηνύματος.

## Η.6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΠΙΟ ΠΑΝΩ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

142. Οι ΜΚ 3, 8 και 12 αναφέρθηκαν στις ενέργειες που ο καθένας από αυτούς έκανε στο πλαίσιο της διερεύνησης. Οι οποιεσδήποτε απόψεις οι οποίες μπορεί να εξέφρασαν ασφαλώς δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Είναι

κατατοπιστικές όμως ως προς το να διαπιστωθεί ο τρόπος με τον οποίο οι ίδιοι ενήργησαν, το τί δηλαδή οι ίδιοι αντιλήφθηκαν ως σημαντικό να διερευνηθεί.

143. Ήταν μια από τις θέσεις της Υπεράσπισης πως οι αστυνομικοί δεν έκαναν ολοκληρωμένη και αντικειμενική διερεύνηση της υπόθεσης. Θα εξεταστεί στη συνέχεια η νομική πτυχή των θέσεων αυτών.
144. Εδώ περιοριζόμαστε στη διαπίστωση πως η μαρτυρία των ΜΚ 3, 8 και 12 αναφορικά με τις ενέργειες τους κρίνεται αξιόπιστη και δεκτή. Ως εκ τούτου προβαίνουμε και σε ανάλογα ευρήματα σε σχέση με τις προαναφερθείσες ενέργειες.
145. Ο ΜΚ 4 είχε ασχοληθεί κυρίως με τη δικανική εξέταση της τηλεφωνικής συσκευής του κατηγορούμενου 2. Η μαρτυρία του ως προς τη μεθοδολογία που ακολούθησε και τα ευρήματά του επεξηγήθηκε με λεπτομέρεια στο Δικαστήριο και με την αντεξέταση δεν καταδείχθηκε οτιδήποτε που να κλονίζει τον τρόπο που διεξήγαγε την έρευνά του. Τα όσα κατέθεσε σχετικά με το τί εντόπισε και πως τα εντόπισε γίνονται αποδεκτά άλλωστε κατατέθηκαν και σχετικώς τα τεκμήρια. Το ποια ευρήματα και συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν από τα στοιχεία που παρουσίασε είναι ζήτημα με το οποίο καταπιανόμαστε στη συνέχεια.
146. Ο ΜΚ 5 είχε δώσει μαρτυρία σχετικά με την έρευνα που έγινε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ και το τι εντοπίστηκε σ' αυτόν. Κατέθεσε ψηφιακούς δίσκους με το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας που είχε εξαχθεί. Η αντεξέταση του κ. Παπαϊωάννου είχε επικεντρωθεί κυρίως στο γεγονός ότι αριθμός ηλεκτρονικών μηνυμάτων δεν ήταν προσβάσιμος και επομένως δεν ήταν δυνατό να γίνει γνωστό το περιεχόμενό τους. Σημειώνουμε ότι κάποια μηνύματα που δεν ήταν προσβάσιμα κατατέθηκαν στη συνέχεια από την Υπεράσπιση και αφορούσαν την έκδοση των επίδικων βεβαιώσεων από τον κατηγορούμενο 2 για τη συναλλαγή του

NG. Ο ΜΚ 5 είχε εξηγήσει στο Δικαστήριο τους λόγους για τους οποίους κάποια μηνύματα να μην άνοιγαν. Είχε εξηγήσει επίσης και τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να ληφθούν κάποια μέτρα για να αποφευχθεί ο συγχρονισμός του υπολογιστή με τον server ώστε να μην επηρεαστεί το μαρτυρικό υλικό.

147. Κρίνουμε ότι ο μάρτυρας προσπάθησε να δώσει σαφή και καθαρή εικόνα στο Δικαστήριο για τις ενέργειες τις οποίες έκανε και ότι έδωσε επαρκείς εξηγήσεις για τους λόγους που μέρος της αλληλογραφίας δεν μπορούσε να τύχει πλέον πρόσβασης. Δεν έχουμε πειστεί ότι έγινε οποιαδήποτε απόκρυψη μαρτυρικού υλικού ώστε να δοθεί διαφορετική εικόνα στο Δικαστήριο. Κρίνουμε τον μάρτυρα αξιόπιστο και δεχόμαστε τη μαρτυρία του στην ολότητά της. Επισημαίνουμε όμως ότι η σημασία των ηλεκτρονικών μηνυμάτων και το περιεχόμενό τους είναι ζήτημα ανεξάρτητο και η μαρτυρία του αφορούσε αυστηρώς την ύπαρξη και παρουσίασή τους και μόνο.

## Θ. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ

### Θ.1. Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

148. Το άρθρο 111Α του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου, Ν.141(Ι)/2002, («Ν.141(Ι)/2002»), όπως ίσχυε κατά τον επίδικο χρόνο μετά την τροποποίηση του Ν.36(Ι)/2013, προέβλεπε τα ακόλουθα:

*«(1) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις παροχής υψίστου επιπέδου υπηρεσιών προς τη Δημοκρατία, οι οποίες αναφέρονται στη σχετική απόφαση, να επιτρέψει, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, όπως τιμητικά πολιτογραφηθεί αλλοδαπός χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.*

*(2) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί, υπό όρους ως ήθελε κατά περίπτωση καθορίσει, να επιτρέψει την πολιτογράφηση αλλοδαπών επιχειρηματιών και επενδυτών χωρίς να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στις παραγράφους (1)(α), (1)(β) και (1)(δ) του Τρίτου Πίνακα.*



*(3) Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα ως άνω εδάφια (1) και (2) απαιτείται όπως ενημερώνεται εκ των προτέρων η Βουλή των Αντιπροσώπων.» (Έμφασις δική μας)*

149. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 117 του Ν.141(Ι)/2002:

*«117.—(1) Το Υπουργικό Συμβούλιο μπορεί με Κανονισμούς που κατατίθενται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας να προνοήσει γενικά μεν για την πραγμάτωση των σκοπών του Νόμου αυτού και ειδικά-*

*(α) Για τον καθορισμό οποιουδήποτε θέματος το οποίο σύμφωνα με το Νόμο αυτό χρειάζεται να καθορισθεί,....»*

## Θ.2. ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

150. Κατ' επίκληση του άρθρου 111Α(2) του Ν.141(Ι)/2002, το Υπουργικό Συμβούλιο (στη συνέχεια «ΥΣ»), με αποφάσεις του, θέσπισε κριτήρια για παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας με κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση σε επενδυτές και σε μέλη των οικογενειών τους (σχετικά είναι τα Τεκμήρια 46 – 53). Εν προκειμένω, αποτελεί κοινό έδαφος ότι κατά τους επίδικους χρόνους εφαρμοζόταν η απόφαση του ΥΣ με αρ. 81.292, ημερ. 13/9/2016 (Τεκμήριο 47) (στο εξής «Απόφαση ΥΣ 13/9/2016») και 84.957, ημερ. 21/5/2018 (Τεκμήριο 46). Η τελευταία απόφαση αφορούσε τη μετονομασία του προγράμματος σε «Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα» και την αναθεώρηση επί μέρους ζητημάτων, όπως την έκδοση αναθεωρημένου «Κώδικα Συμπεριφοράς» των παρόχων υπηρεσιών. Σημειώνουμε ότι το πρόγραμμα τερματίστηκε στις 13/10/2020 (Απόφαση ΥΣ 90.177 – Τεκμήριο 45).

151. Σχετική με τα εκδικαζόμενα αδικήματα είναι η Απόφαση ΥΣ 13/9/2016. Παρατίθενται αποσπάσματα που αφορούν την επένδυση σε ακίνητα και αφορούν τα εκδικαζόμενα αδικήματα:

*«Αναφορικά με τις Αποφάσεις με αρ. 75.148 και 76.668 και ημερ. 24.5.2013 και 19.3.2014, αντίστοιχα, το Συμβούλιο αποφάσισε:*

α) Να εγκρίνει τα ακόλουθα αναθεωρημένα κριτήρια και τους όρους για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση αλλοδαπών επενδυτών/ επιχειρηματιών με βάση το εδάφιο (2) του άρθρου 111Α των περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμων του 2002 έως 2013:

i) Μη-Κύριος πολίτης, ο οποίος πληροί ένα εκ των οικονομικών Κριτηρίων (Α), είτε προσωπικά, είτε μέσω εταιρείας/εταιρειών όπου συμμετέχει ως μέτοχος, αναλογικά με το ποσοστό συμμετοχής του, είτε μέσω επενδύσεων που έχει πραγματοποιήσει ο/η σύζυγός ή που έχουν πραγματοποιηθεί από κοινού με τον/τη σύζυγό του, είτε ως υψηλόβαθμο Διευθυντικό Στέλεχος εταιρείας/εταιρειών που πληροί ένα εκ των οικονομικών Κριτηρίων (Α) δύναται να αιτηθεί για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας με κατ' εξαίρεση Πολιτογράφηση.

ii) Υψηλόβαθμο Διευθυντικό Στέλεχος εταιρείας δύναται να υποβάλει αίτηση νοουμένου ότι έχει τέτοια αμοιβή στην εν λόγω εταιρεία/εταιρείες που να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για τη Δημοκρατία της τάξης των €100,000 τουλάχιστον για περίοδο τριετίας και νοουμένου ότι αυτή η φορολογία έχει ήδη πληρωθεί ή προπληρωθεί.

iii) Ο αιτών θα πρέπει να είχε προβεί στις απαιτούμενες επενδύσεις κατά τα τρία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας αίτησης και να διατηρεί την εν λόγω επένδυση για περίοδο τουλάχιστον τριών ετών από την ημερομηνία Πολιτογράφησης.

iv) Ακόμη, ο αιτών θα πρέπει απαραίτητως να πληροί τους Όρους και τις Προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στο Μέρος Β.

υ) Σε περίπτωση που από περιοδικούς ελέγχους διαπιστωθεί ότι το οποιοδήποτε Κριτήριο ή Όρος ή Προϋπόθεση καταστρατηγείται, η Πολιτογράφηση είναι δυνατόν να ανακληθεί.

## **A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ**

### **A.1 Επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής:**

Ο αιτών θα πρέπει να έχει προβεί σε επένδυση ύψους τουλάχιστον €2,0 εκ. για αγορά ή ανέγερση ακινήτων ή δημιουργία αναπτύξεων όπως οικιστικές ή εμπορικές αναπτύξεις, αναπτύξεις στον τουριστικό τομέα ή άλλα έργα υποδομής.

Στο εν λόγω κριτήριο περιλαμβάνεται και η επένδυση σε οικοδομήσιμη γη, νοούμενου ότι στην αίτηση θα περιλαμβάνεται επενδυτικό πλάνο για ανάπτυξη της. Νοείται ότι από το κριτήριο εξαιρείται η αγορά γης, που είναι ενταγμένη σε ζώνη μηδενικής ανάπτυξης.

*A.2 Αγορά ή σύσταση ή συμμετοχή σε κυπριακές επιχειρήσεις και εταιρείες:*

....

*A.3 Επένδυση σε Οργανισμούς Εναλλακτικών Επενδύσεων ή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κυπριακών επιχειρήσεων ή κυπριακών οργανισμών που είναι αδειοδοτημένοι από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς:*

...

*A.4 Συνδυασμός των ανωτέρω επενδύσεων*

...

## **B. ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ**

*Λευκό Ποινικό Μητρώο: Ο αιτών πρέπει να έχει λευκό ποινικό μητρώο. Επίσης, το όνομα του δεν θα περιλαμβάνεται στον κατάλογο των προσώπων, των οποίων διατάσσεται η δέσμευση της περιουσίας εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.*

*Μόνιμη Ιδιόκτητη Κατοικία στην Κύπρο: Σε όλες τις περιπτώσεις που απαριθμούνται στο Μέρος Α, ο αιτών πρέπει να είναι κάτοχος μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία, αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ.*

*Νοείται ότι μέλη της ίδιας οικογένειας, τα οποία υποβάλλουν ξεχωριστές αιτήσεις ως επενδυτές, μπορούν να αγοράσουν συλλογικά μία κατοικία, νοουμένου ότι η συνολική αξία της κατοικίας καλύπτει το ποσό των €500.000 για κάθε ένα από τα αιτούντα.*

*Σε περίπτωση που η αγοραία αξία της μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία υπερβαίνει τις €500.000, μέρος του πρόσθετου αυτού ποσού μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς συμπλήρωσης του ποσού της επένδυσης, που πραγματοποιήθηκε βάσει των κριτηρίων του Μέρους Α πιο πάνω.*

*Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι, σε περίπτωση που ο αιτών έχει προβεί σε επενδύσεις σε οικιστική/ές μονάδα/ες στη βάση του προαναφερθέντος κριτηρίου Α.1, δεν θα απαιτείται όπως προβεί σε αγορά άλλης μόνιμης ιδιόκτητης διαμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία, εάν τουλάχιστον μία από αυτές τις οικιστικές μονάδες είναι αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το ΦΠΑ και νοουμένου ότι θα διατηρήσει στην κατοχή του την εν λόγω μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία εφ' όρου ζωής.*

*Διαμονή στην Κύπρο: Ο αιτών, πριν την Πολιτογράφηση του ως Κύπριος πολίτης, θα πρέπει να είναι κάτοχος άδειας παραμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία.*

Σε περίπτωση που ο αιτών δεν είναι ήδη κάτοχος άδειας παραμονής θα μπορεί να υποβάλει αίτηση για χορήγηση άδειας μετανάστευσης, στη βάση του Κανονισμού 6(2) των περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμων, ταυτοχρόνως με την υποβολή της αίτησης για Πολιτογράφηση. Όσον αφορά στην υποβολή αίτησης για χορήγηση άδειας μετανάστευσης αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς απόκτησης της κυπριακής υπηκοότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Σχεδίου, δεν τίθενται οποιεσδήποτε άλλες προϋποθέσεις πέραν αυτών που προβλέπονται τόσο στο Μέρος Α όσο και στο Μέρος Β του παρόντος Σχεδίου.

Νοείται ότι τα ανωτέρω ισχύουν και για τα ενήλικα μέλη της οικογένειας του επενδυτή, τα οποία θα αιτηθούν Πολιτογράφησης.

Σε περίπτωση που η αίτηση για Πολιτογράφηση για οποιοδήποτε λόγο απορριφθεί, η άδεια μετανάστευσης, που αποκτήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Απόφασης, θα ακυρώνεται πάραυτα.

#### Γ. ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Για εξέταση της αίτησης απαιτείται απαραίτητως η υποβολή του εντύπου (Μ 127) και των ακόλουθων:

Λευκό Ποινικό Μητρώο:

Πιστοποιητικό Λευκού Ποινικού Μητρώου από τη χώρα καταγωγής και από τη χώρα συνήθους διαμονής (εάν διαφέρει).

Μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία στην Κύπρο:

(α) Αγοραπωλητήριο Συμβόλαιο.

(β) Τίτλος ιδιοκτησίας ή Απόδειξη υποβολής του Συμβολαίου στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

(γ) Αποδείξεις καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς.

(δ) Έμβασμα από το εξωτερικό στο κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα επ' ονόματι του πωλητή ή της εταιρείας του πωλητή.

(ε) Πιστοποιητικό εκτίμησης από Ανεξάρτητο Εγκεκριμένο Εκτιμητή μετά από απαίτηση του Υπουργείου Εσωτερικών ή του Υπουργείου Οικονομικών.

Οικονομικά κριτήρια (απαιτείται ότι εφαρμόζεται):

(α) Πιστοποιητικό Εγγραφής της εταιρείας/εταιρειών από τον Έφορο Εταιρειών.

(β) Πιστοποιητικό μετόχων από τον Έφορο Εταιρειών ή πιστοποιητικά που να αποδεικνύουν ότι ο επενδυτής είναι ο τελικός δικαιούχος της εταιρείας.

(γ) Ελεγμένοι λογαριασμοί της εταιρείας/εταιρειών για τα τελευταία τρία έτη που προηγούνται του έτους υποβολής της αίτησης.

(δ) Σε περίπτωση που ο αιτών είναι υψηλόβαθμο διευθυντικό στέλεχος απαιτείται επιπρόσθετα η προσκόμιση του συμβολαίου εργοδότησης του και Βεβαίωση Είσπραξης από το Τμήμα Φορολογίας.

(ε) Σε περίπτωση που η επένδυση γίνεται από τον/την σύζυγο του απούντος ή από κοινού με αυτόν /αυτήν, απαιτείται η προσκόμιση του σχετικού πιστοποιητικού γάμου.

Επίσης απαιτούνται τα ακόλουθα, ανάλογα με την περίπτωση:

Επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής

(α) Αγοραπωλητήριο Συμβόλαιο.

(β) Τίτλος ιδιοκτησίας ή Απόδειξη υποβολής του Συμβολαίου στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

(γ) Αποδείξεις καταβολής του συμφωνημένου ποσού αγοράς.

(δ) Έμβασμα από το εξωτερικό σε κυπριακό εμπορικό τραπεζικό ίδρυμα επ' ονόματι του πωλητή ή της εταιρείας του πωλητή.

(ε) Πιστοποιητικό εκτίμησης από Ανεξάρτητο Εγκεκριμένο Εκτιμητή μετά από απαίτηση του Υπουργείου Εσωτερικών ή του Υπουργείου Οικονομικών.

(στ) Επενδυτικό πλάνο ανάπτυξης γης στις περιπτώσεις επένδυσης σε οικοδομήσιμη γη.....»

....

*β) Να εγκρίνει τις ακόλουθες διατάξεις που αφορούν στα μέλη οικογένειας επιχειρηματία/ επενδυτή/τριας πολιτογραφηθέντος/ είσας:*

*ι) Ο/η σύζυγος η ο/η συμβίος/α, οι γονείς καθώς και τα οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα άνω των 18 ετών του/της επιχειρηματία/ επενδυτή/τριας, ο/η οποίος/α απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα με βάση τα πιο πάνω κριτήρια και όρους για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, αποκτούν την κυπριακή υπηκοότητα δυνάμει πολιτογράφησης σύμφωνα με το εδάφιο (2) του άρθρου 111Α των περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμων του 2002 έως 2015, νοουμένου ότι θα υποβληθεί σχετική αίτηση στον Υπουργό Εσωτερικών κατά τον καθορισμένο τρόπο (έντυπο Μ 127).*

*Νοείται ότι, ο όρος συμβίος/ συμβία ερμηνεύεται σύμφωνα με την ερμηνεία που αποδίδεται από τον περί Πολιτικής Συμβίωσης Νόμο 184(1)/2015.*

*ii) Με σκοπό τη διευκόλυνση της διαδικασίας παραχώρησης της κυπριακής υπηκοότητας στο/στη σύζυγο ή συμβίο/συμβία του/της αιτούντος/αιτούσας επιχειρηματία/ επενδυτή/τριας, παραχωρείται το δικαίωμα της ταυτόχρονης υποβολής και έγκρισης των αιτήσεων τόσο του/της επιχειρηματία/επενδυτή/τριας, όσο και του/της συζύγου/συμβίου/συμβίας του/της. Οι γονείς του/της επενδυτή/τριας και τα οικονομικά εξαρτώμενα τέκνα του/της άνω των 18 ετών — ως ορίζονται πιο κάτω — θα δύνανται να υποβάλουν αίτηση για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση στον Υπουργό Εσωτερικών κατά τον καθορισμένο τρόπο (έντυπο Μ127), αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία πολιτογράφησης του/της επιχειρηματία/ επενδυτή/τριας.*

*Διευκρινίζεται ότι:*

*(1) Οι γονείς του/της επενδυτή/τριας θα πρέπει να είναι κάτοχοι μόνιμης ιδιόκτητης κατοικίας στην Κυπριακή Δημοκρατία αγοραίας αξίας τουλάχιστον €500.000, πλέον το Φ.Π.Α.*

*Νοείται ότι, οι γονείς του/της επενδυτή/τριας και ο/η επενδυτή/τρια μπορούν να αγοράσουν από κοινού μια κατοικία, νοουμένου ότι η συνολική αξία της κατοικίας είναι τουλάχιστον €1.000.000, πλέον το Φ.Π.Α.*

*(2) Ως οικονομικά εξαρτώμενα ενήλικα τέκνα ορίζονται οι εξής κατηγορίες:*

(α) Φοιτητές μέχρι την ηλικία των 28 ετών, οι οποίοι φοιτούν σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έχουν ως κύρια δραστηριότητά τους την παρακολούθηση προγράμματος σπουδών πλήρους φοίτησης με σκοπό την απόκτηση τίτλου τριτοβάθμιων σπουδών, ήτοι πιστοποιητικού, διπλώματος, ανώτερου διπλώματος, πτυχίου (*Bachelor*) και μεταπτυχιακού (*Master*), πράγμα που ενδεχομένως περιλαμβάνει προπαιδευτικό κύκλο ή μάθημα ή προπαρασκευαστικό κύκλο ή μάθημα για τις εν λόγω σπουδές, η διάρκεια του οποίου δεν υπερβαίνει τα δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα. Στα εν λόγω προγράμματα σπουδών δεν συμπεριλαμβάνονται κύκλοι σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση επαγγελματικού τίτλου (π.χ. *Certified / Chartered Accountant, Barrister* κτλ).

(β) Πρόσωπα με βαριά σωματική ή διανοητική αναπηρία, που τους καθιστά ανίκανους να εργαστούν. (Έμφασις δική μας)

### Θ.3. Η ΑΚΟΛΟΥΘΗΤΕΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

152. Σχετική μαρτυρία για τα ζητήματα αυτά δόθηκε από τους ΜΚ 10, 11 και 13.
153. Η ΜΚ 11, εκ της θέσεως της, κατέθεσε επί της ακολουθητέας διαδικασίας με ιδιαίτερη λεπτομέρεια.
154. Στην κατάθεση της, Έγγραφο Ι(1) ημερ. 19/10/2020, η ΜΚ 11 αναφέρθηκε στην ακολουθητέα διαδικασία. Ως ανέφερε, η Μονάδα του ΚΕΠ (στο εξής «Μονάδα») του ΥΠΕΣ, ήταν υπεύθυνη για την παραλαβή και εξέταση αιτήσεων ξένων επενδυτών/εξαρτώμενων για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση.
155. Η εξέταση των οικονομικών κριτηρίων γινόταν από το ΥΠΟΙΚ. Οι απόψεις του ΥΠΟΙΚ άρχισαν να λαμβάνονται από τον Ιανουάριο του 2011. Μέχρι το τέλος του 2018 γινόταν και έλεγχος των οικονομικών κριτηρίων και από τον λειτουργό του ΥΠΕΣ που εξέταζε την αίτηση. Λαμβάνονταν όμως πάντοτε υπόψη οι απόψεις του ΥΠΟΙΚ και αν υπήρχε οποιαδήποτε απορία απευθύνονταν στο ΥΠΟΙΚ. Τον Ιανουάριο του 2019 αποφασίστηκε ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δύο Υπουργείων. Έτσι, το ΥΠΕΣ δεν ήλεγχε καθόλου τα οικονομικά έγγραφα της αίτησης και βασιζόταν αποκλειστικά στις απόψεις του ΥΠΟΙΚ. Πριν το 2019, αν υπήρχε

οποιαδήποτε διαφωνία μεταξύ ΥΠΕΣ και ΥΠΟΙΚ σε σχέση με τα οικονομικά κριτήρια κάποιου επενδυτή, στο σημείωμα που αποστέλλόταν στον Υπουργό Εσωτερικών για την αίτηση, καταγράφονταν οι απόψεις του ΥΠΟΙΚ, καταγραφόταν και η διαφωνία του ΥΠΕΣ και αιτιολογούνταν και για ποιον λόγο υπήρχε αυτή η διαφωνία και αποφάσιζε ο Υπουργός Εσωτερικών ποιαν άποψη θα ακολουθούσε.

156. Η τελική απόφαση για την έγκριση των αιτήσεων ανήκε στο ΥΣ.
157. Οι αιτήσεις υποβάλλονταν στο αρχείο της Μονάδας του ΥΠΕΣ με το Έντυπο Μ127 με όλα τα απαιτούμενα από την αίτηση έγγραφα. Τα έντυπα έπρεπε να υπογραφούν ενώπιον Πρωτοκολλητή Κυπριακού Δικαστηρίου ή Προξενικού Λειτουργού.
158. Οι αιτήσεις υποβάλλοντο από τους ίδιους τους αιτούντες ή από εγκεκριμένους «Παρόχους Υπηρεσιών» που ενεργούσαν ως εκπρόσωποι τους. Από τον Αύγουστο 2020, μετά τη θέσπιση των Περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτικών Κανονισμών, τέθηκε περιορισμός ότι στο μητρώο Παρόχων Υπηρεσιών μπορούσαν να εγγραφούν μόνο δικηγορικά γραφεία, ελεγκτικά γραφεία και επενδυτικές εταιρείες.
159. Οι αιτούντες ή οι Πάροχοι Υπηρεσιών, επικοινωνούσαν είτε τηλεφωνικά, είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με το αρχείο της Μονάδας, με σκοπό να διευθετήσουν την ημερομηνία και την ώρα που θα προσέρχονταν στα γραφεία της Μονάδας για να παραδώσουν την αίτηση. Κατά την παράδοση της αίτησης, ο υπάλληλος της Μονάδας που την παραλάμβανε, ήλεγχε κατά πόσο αυτή ήταν ορθά συμπληρωμένη και ότι επισυνάπτονταν σ' αυτή, όλα τα απαραίτητα έγγραφα, δεόντως επικυρωμένα. Με την υποβολή της αίτησης καταβαλλόταν ποσό €2000 για κάθε φυσικό πρόσωπο που αιτείτο πολιτογράφηση. Μετά την πληρωμή, εκδιδόταν απόδειξη (ΓΛ 18) και βεβαίωση υποβολής, που ήταν απαραίτητη για την παρουσίαση στο Τμήμα



Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης για τη λήψη βιομετρικών στοιχείων και την έκδοση άδειας παραμονής. Μέχρι τον Αύγουστο 2017 παραλάμβανε η ΜΚ 11 τις αιτήσεις. Ακολούθως παραλαμβάνονταν από λειτουργούς του ΥΠΕΣ.

160. Με την καταχώριση της αίτησης και τη δημιουργία φακέλου, το αρχείο της Μονάδας απέστειλε στη συνέχεια (συνήθως τυποποιημένες) επιστολές, που υπέγραφε η ίδια η ΜΚ 11 προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΠΟΙΚ, με αντίγραφα των οικονομικών εγγράφων/ καταστάσεων που αφορούσαν την αίτηση και προς το Αρχηγείο Αστυνομίας (Δ.Ε.Ε. & Δ.Α.Σ. – Interpol). Με την επιστολή στο ΥΠΟΙΚ ζητείτο να ενημερωθεί το ΥΠΕΣ κατά πόσο πληρούνταν τα οικονομικά κριτήρια. Το ΥΠΟΙΚ μπορούσε να επικοινωνήσει απευθείας με τον Πάροχο για έγγραφα χωρίς να ενημερώνεται το ΥΠΕΣ.
161. Η αίτηση εξεταζόταν αφού λαμβάνονταν απαντήσεις από το ΥΠΟΙΚ και την Αστυνομία.
162. Κατά την εξέταση γινόταν Έλεγχος Δέουσας Επιμέλειας (Due Diligence). Μέχρι τον Αύγουστο του 2018 γινόταν μέσω διαδικτύου. Από Αύγουστο 2018, οι λειτουργοί του ΥΠΕΣ είχαν πρόσβαση στην ηλεκτρονική πλατφόρμα «World – Check One». Από τις αρχές 2020 (για αιτήσεις σε εκκρεμότητα από 1/3/2019), αποστέλλονταν αιτήματα για έκθεση Ενισχυμένο Έλεγχο Δέουσας Επιμέλειας («Enhanced Due Diligence Report») (EDDR) σε εξειδικευμένες εταιρείες («Kroll», «Sterling», «S-RM»). Τα δεδομένα αυτά επιβεβαίωσε και ο ΜΚ 10.
163. Εάν εντοπιζόταν οτιδήποτε που έχρηζε διερεύνησης (από Αστυνομία, World Check ή τον φάκελο), ζητείτο η εμπλοκή της Κυπριακής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΚΥΠ) ή/και της Μονάδας Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης (ΜΟΚΑΣ).

164. Ο Λειτουργός που εξέτασε την αίτηση ακολούθως ετοίμαζε «Προσχέδιο Πρότασης» και σημείωμα με εισηγήσεις προς τον Υπουργό Εσωτερικών. Εάν το προσχέδιο Πρότασης εγκρινόταν από τον Υπουργό Εσωτερικών, ο Λειτουργός ετοίμαζε την τελική Πρόταση προς το ΥΣ για τελική έγκριση. Μετά την έγκριση του προσχεδίου από τον Υπουργό, ετοιμαζόταν η τελική Πρόταση. Παράλληλα, αποστελλόταν επιστολή προς τη ΒτΑ για ενημέρωση. Η επιστολή αυτή ήταν εμπιστευτική και απευθυνόταν προς τον Γενικό Διευθυντή της ΒτΑ. Σε αυτή αναγραφόταν μόνο το ονοματεπώνυμο του αιτούντα και ζητούνταν να ενημερωθούν τα μέλη της ΒτΑ ότι ο Υπουργός Εσωτερικών προτίθετο να υποβάλει σχετική Πρόταση στο ΥΣ.
165. Σημειώνουμε εδώ ότι η ΜΚ 11 στην κατάθεση της, Έγγραφο Ι(3), ανέφερε ότι μεταξύ των ετών 2011 – 2013 οι Γενικοί Διευθυντές μελετούσαν τα σημειώματα που αφορούσαν τις αιτήσεις και έγγραφαν ιδιόχειρα σημειώματα επί αυτών. Από το 2013 και μετά, οι Γενικοί Διευθυντές σταμάτησαν να μελετούν τα σημειώματα πολιτογράφησης και αυτά πήγαιναν απευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών.
166. Στον ρόλο του Γενικού Διευθυντή αναφέρθηκε και ο ΜΚ 10. Η εμπλοκή του ΜΚ 10 (ως Γενικού Διευθυντή) ήταν σε θέματα γενικής πολιτικής (π.χ. ενίσχυση της Μονάδας) ή σε συζητήσεις με τον Υπουργό για περιπτώσεις που οι πάροχοι εξέφραζαν παράπονα για καθυστερήσεις. Ο ίδιος δεν είχε εμπλοκή στην εξέταση αιτήσεων. Η εξέταση γινόταν από τον Υπουργό απευθείας με τους λειτουργούς της Μονάδας. Δεν είχε την ευθύνη της μελέτης, έγκρισης ή απόρριψης ενημερωτικών σημειωμάτων σε περίπτωση απουσίας του Υπουργού. Η μοναδική λειτουργός στη Μονάδα ήταν η ΜΚ 11, εξ ου και ο μεγάλος φόρτος εργασίας. Κατά τη διάρκεια της θητείας του είχε ενισχυθεί με ακόμη ένα διοικητικό λειτουργό και δύο γραμματειακές λειτουργούς.
167. Ο ΜΚ 10 ανέφερε επίσης ότι το σημείωμα που ετοιμαζόταν υποβαλλόταν απευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών. Μετά την έγκριση του σημειώματος

από τον Υπουργό, ετοιμαζόταν Πρόταση προς το ΥΣ, την οποία παρουσίαζε ο Υπουργός Εσωτερικών.

168. Η ΒτΑ, ως ανέφερε η ΜΚ 11, ενημερωνόταν μόνο για την πρόθεση του Υπουργού Εσωτερικών να υποβάλει πρόταση στο ΥΣ, χωρίς να έχει αρμοδιότητα στην εξέταση αιτήσεων.
169. Στην πρόταση του ΥΣ, αναγραφόταν η σχετική νομοθεσία, η απάντηση του ΥΠΟΙΚ με τους όρους, τα στοιχεία ταυτότητας του αιτούντα (ονοματεπώνυμο, χώρα καταγωγής, χρονολογία γέννησης, εθνικότητα), ότι ο αιτών ήταν κάτοχος άδειας παραμονής και το χρονικό διάστημα αυτής, ότι η ΒτΑ ενημερώθηκε και ότι η αίτηση συστηνόταν από τον Υπουργό Εσωτερικών.
170. Όσον αφορά τα έγγραφα, από τα μέσα του 2019, επισυνάπτονταν τα ακόλουθα τρία Παραρτήματα:
  - (1) αντίγραφο του διαβατηρίου του αιτούντα και ημερομηνία ισχύς της άδειας παραμονής/μετανάστευσης του·
  - (2) αντίγραφο της απαντητικής επιστολής του ΥΠΟΙΚ ότι ο αιτών πληρούσε τα οικονομικά κριτήρια· και
  - (3) αντίγραφο της επιστολής προς την ΒτΑ.
171. Η Πρόταση προς το ΥΣ και η επιστολή προς τη ΒτΑ δίνονταν από τον λειτουργό στο αρχείο της «Μονάδας», για να ετοιμαστούν τα απαραίτητα αντίγραφα και ακολούθως αποστέλλονταν στους παραλήπτες. Ο λειτουργός μετέτρεπε το ηλεκτρονικό κείμενο της Πρότασης σε αρχείο «pdf» και το απέστελλε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη Γραμματεία του ΥΣ.
172. Ο ΜΚ 10 ανέφερε ότι οι προτάσεις για τις πολιτογραφήσεις, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, περνούσαν χωρίς συζήτηση.

Αντεξεταζόμενος δέχθηκε ότι τα στοιχεία συλλέγονταν από τις υπηρεσίες και κατέληγαν στο ΥΣ, το οποίο ασκούσε τη δική του εξουσία και αποφάσιζε. Κάποιος υπουργός, αν επιθυμούσε, μπορούσε να διαφωνήσει. Το ΥΣ, ανέφερε, μπορούσε να ασκήσει τη διακριτική του ευχέρεια, αλλά πάντοτε στο πλαίσιο του Νόμου.

173. Συνεχίζοντας η ΜΚ 11, ανέφερε, ότι όταν η αίτηση εγκρινόταν από το ΥΣ, η απόφαση του ΥΣ αποστέλλόταν στο αρχείο της Μονάδας. Ο υπάλληλος του αρχείου αρχειοθετούσε την απόφαση και ο φάκελος διαβιβαζόταν στον λειτουργό που ήταν επιφορτισμένος να ετοιμάζει και να αποστέλλει προς τον Αναπληρωτή Διευθυντή Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης επιστολή έγκρισης της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης. Η επιστολή αυτή κοινοποιούνταν στον αιτούντα ή στον Πάροχο Υπηρεσιών.
174. Στην επιστολή αναγραφόταν το ονοματεπώνυμο του αιτούντα, ότι η αίτηση εγκρίθηκε από το ΥΣ και η ημερομηνία έγκρισης, ο αριθμός της Πρότασης, ότι καταβλήθηκαν τα απαιτούμενα τέλη με τον αριθμό απόδειξης (ΓΛ18), και το γεγονός της διαβίβασης των πρωτότυπων προσωπικών εγγράφων.
175. Στην περίπτωση που ο Υπουργός Εσωτερικών απέρριπτε την αίτηση, ο λειτουργός της Μονάδας ετοιμάζε απορριπτική επιστολή με τους λόγους απόρριψης προς τον Πάροχο Υπηρεσιών, με κοινοποίηση αναλόγως των λόγων προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΠΟΙΚ, την Προϊστάμενη ΜΟΚΑΣ και τον Αναπληρωτή Διευθυντή του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ενημερωνόταν για να αναστείλει την άδεια παραμονής του αιτούντα.
176. Όλες οι σχετικές επιστολές και τα έγγραφα αρχειοθετούνταν στο φάκελο του αντίστοιχου αιτούντα και διαβαθμίζονταν ως «Εμπιστευτικά».

177. Σε περίπτωση που η αίτηση αφορούσε και την οικογένεια του αιτούντα, η διαδικασία ήταν και πάλι η ίδια. Το ΚΕΠ, μέχρι την ψήφιση των κανονισμών του 2020, προνοούσε ότι με τον επενδυτή μπορούσε να υποβάλει αίτηση και ο/η σύζυγος ή συμβίος/συμβία και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας θα μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση μετά την απόκτηση της υπηκοότητας από τον επενδυτή ή την επενδύτρια. Μετά τη νομοθετική τροποποίηση του 2020, τα μέλη, όλα τα μέλη της οικογένειας μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση μαζί με τον επενδυτή.
178. Μέχρι το 2020 οι αποφάσεις του ΥΣ προνοούσαν ότι την αίτηση μπορούσαν να υποβάλουν ο σύζυγος ή η σύζυγος ή συμβίος/συμβία, τα οικονομικά εξαρτώμενα ενήλικα τέκνα μέχρι την ηλικία των 28 ετών νοουμένου ότι ήταν φοιτητές ή αν ήταν τέκνα τα οποία είχαν αναπηρία που τα καθιστούσε ανίκανα να εργαστούν χωρίς ηλικιακό περιορισμό καθώς και οι γονείς του επενδυτή ή της επενδύτριας νοουμένου ότι κατείχαν μόνιμη ιδιόκτητη κατοικία στην Κύπρο αξίας τουλάχιστον €500.000. Το 2020, πέραν από την ψήφιση των κανονισμών, υπήρξε τροποποίηση και του άρθρου 111Α που καθόριζε ξανά τα μέλη της οικογένειας που θα μπορούσαν να αποκτήσουν την αίτηση τα οποία ήταν αυτά που αναφέρθηκαν προηγουμένως αλλά επίσης και οι γονείς της συζύγου, συμβίου/συμβίας του επενδυτή, δηλαδή τα πεθερικά του επενδυτή ή της επενδύτριας. Πέραν τούτου τα ανήλικα τέκνα των επενδυτών μπορούσαν να αποκτήσουν κυπριακή υπηκοότητα στη βάση του άρθρου 110(3) του Ν.141(Ι)/2002.
179. Για τις περιπτώσεις όπου το ηλικιακό κριτήριο δεν πληρείτο η ΜΚ 11 ανέφερε (σελ. 639):

*«Σε τούτην περίπτωση συνέβαιναν δύο σενάρια. Είτε αποφάσιζε το ενήλικο τέκνο να υποβάλει αίτηση ως οικονομικά εξαρτώμενο τέκνο και να αποφασίσει πλέον ο Υπουργός αν θα το θέσει ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου και το Υπουργικό Συμβούλιο θα εγκρίνει την αίτηση ή ο δεύτερος τρόπος θα μπορούσε να υποβάλει αίτηση ξεχωριστά ως επενδυτής ή επενδύτρια. Υπάρχει και ένας τρίτος τρόπος, δηλαδή να ερχόταν στην*

*Κύπρο να έμενε το απαιτούμενο χρονικό διάστημα που τότε ήταν επτά έτη στην Κυπριακή Δημοκρατία και μετά να υποβάλει αίτηση για πολιτογράφηση.»*

180. Με Απόφαση του ΥΣ της 21ης Μαΐου 2018 καθόρισε το πλαίσιο λειτουργίας των Παρόχων, τη δημιουργία μητρώου, και έναν Κώδικα Συμπεριφοράς. Ο Κώδικας απαγόρευε τον επηρεασμό λειτουργών που χειρίζονταν αιτήσεις (Τεκμήριο 46).
181. Τηρείτο αυστηρή χρονολογική σειρά εξέτασης, εκτός αν διδόταν γραπτή οδηγία για επίσπευση από τον Υπουργό Εσωτερικών ή τον Γενικό Διευθυντή. Στα αρχικά στάδια του Επενδυτικού Προγράμματος και μέχρι το 2013 με 2014, ο χρόνος εξέτασης ήταν τρεις μήνες. Μετά ο χρόνος αυξήθηκε σε έξι μήνες και μετά προς το 2018 με 2019 χρειάζονταν τουλάχιστον 10 με 11 μήνες αν όχι και περισσότερο.
182. Για ζητήματα επίσπευσης, ο ΜΚ 10 ανέφερε ότι μπορεί να έφθασαν κοντά του *«κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις που να αφορούσαν αιτήματα για επίσπευση, ή για άλλα θέματα που αφορούσαν τους επενδυτές»*. Ο Υπουργός Εσωτερικών, ΜΚ 13, είχε δώσει σαφείς οδηγίες ότι θα τηρείται η σειρά, και επίσπευση μπορούσε να γίνει μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις με σοβαρούς λόγους υγείας ή όταν επηρεάζονταν οι σπουδές των εξαρτώμενων. Εξ όσων γνώριζε, η διακριτική εξουσία του Υπουργού ασκήθηκε σε πάρα πολύ λίγες περιπτώσεις. Χαρακτήρισε τον Υπουργό Εσωτερικών, ΜΚ 13, ως αυστηρό στην εφαρμογή των κριτηρίων. Υπήρχε συμφωνία για το πότε θα δίδονται επισπεύσεις, για λόγους υγείας, για λόγους διευκόλυνσης σπουδών των παιδιών των αιτούντων ή για ανθρωπιστικούς λόγους. Ο ΜΚ 13 έδωσε έξι (6) επισπεύσεις σε 1.500 αιτήσεις επί της θητείας του ΜΚ 10. Η περίπτωση NG ήταν στις επισπεύσεις αυτές.
183. Αντεξεταζόμενη η ΜΚ 11 επιβεβαίωσε τη θέση της Υπεράσπισης ότι το ΥΣ ασκούσε ευρεία διακριτική εξουσία και αποφάσιζε την έγκριση πολιτογραφήσεων, παρά τις επισημάνσεις της Υπηρεσίας για μη πλήρωση

κριτηρίων. Τούτο προέκυπτε και από τις πρόνοιες των αποφάσεων του ΥΣ μεταξύ των ετών 2007 – 2019 (Τεκμήρια 48, 49, 50, 51, 52 και 53), οι οποίες περιείχαν την πρόνοια ότι τίποτε δεν επηρέαζε την απόλυτη διακριτική ευχέρεια του ΥΣ στη λήψη απόφασης. Η ΜΚ 11 επιβεβαίωσε τη δήλωσή της ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής ότι το ΥΣ ήθελε να διατηρήσει την εξουσία λήψης απόφασης.

184. Η ΜΚ 11 συμφώνησε επίσης με τη θέση ότι δεν υπήρχε νομικό πλαίσιο που να γνωστοποιεί στους διοικούμενους πότε δίδονταν επισπεύσεις ή εξαιρέσεις από τα κριτήρια του ΚΕΠ. Ελλείψει νομικού πλαισίου, γίνονταν αποδεκτές παραστάσεις με τη μορφή επιστολών. Επιβεβαίωσε επίσης ότι υπήρξαν περιπτώσεις που εγκρίθηκαν χωρίς να ικανοποιείται το κριτήριο της άδειας παραμονής των έξι μηνών (π.χ. περίπτωση καζίνο – 17 πρόσωπα) και χωρίς να ικανοποιείται το ηλικιακό κριτήριο των 28 ετών για εξαρτώμενα τέκνα. Εγκρίσεις υπήρξαν και για περιπτώσεις με αρνητικά δημοσιεύματα όπου αμφισβητείτο ο καλός χαρακτήρας ή το λευκό ποινικό μητρώο (π.χ. ύποπτο παρελθόν) του αιτούντα και παρά τις επισημάνσεις της ΜΚ 11. Υπήρξαν επίσης περιπτώσεις όπου η αίτηση απορριπτόταν και ο Πάροχος επανερχόταν στο πλαίσιο της ίδιας αίτησης αιτούμενος επανεξέταση και ακολούθως αυτή να εγκρινόταν.
185. Ο ΜΚ 13 κατέθεσε σε σχέση με τις αρμοδιότητες και τον ρόλο του την εν λόγω περίοδο ως Υπουργός Εσωτερικών. Ως ανέφερε, οι αρμοδιότητες και εξουσίες του ως Υπουργός Εσωτερικών σε σχέση με το ΚΕΠ ήταν πολύπλευρες. Ανέλαβε να αλλάξει την προηγούμενη διαδικασία του ΚΕΠ, μέσω αποφάσεων στο ΥΣ και τη ΒτΑ.
186. Το Υπουργείο Εσωτερικών παραλάμβανε τις αιτήσεις και εξέταζε το σκέλος των ελέγχων των εγγράφων. Ο οικονομικός έλεγχος της επένδυσης ήταν αρμοδιότητα του ΥΠΟΙΚ. Όπως ανέφερε προφορικά, με δική του πρωτοβουλία και σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομικών, η εξέταση του οικονομικού κριτηρίου και της δέουσας επιμέλειας μεταφέρθηκε από το

ΥΠΕΣ στο ΥΠΟΙΚ, περί το 2018 ή 1/1/2019 λόγω έλλειψης πόρων και τεχνογνωσίας στο ΥΠΕΣ.

187. Ο ίδιος, μελετούσε τη σύσταση της Μονάδας, έγγραφε τη δική του σύσταση (έγκριση ή απόρριψη) στο σημείωμα της λειτουργού, και το προωθούσε πίσω στη Μονάδα. Αν η απόφαση ήταν θετική, η αίτηση προωθούνταν στο ΥΣ. Όπως ανέφερε προφορικά, προωθούσε στο ΥΣ προς έγκριση τις αιτήσεις που πληρούσαν τα κριτήρια. Είχε την εξουσία να συστήσει απόρριψη, έγκριση, ή να ζητήσει επανεξέταση της αίτησης. Το σημαντικό ήταν να μην πολιτογραφούνται άτομα αμφίβολης αξιοπιστίας (π.χ., με εγκληματικό μητρώο). Γι' αυτό τον λόγο, ήταν η θέση του, κατά τη θητεία του είχαν θεσπιστεί πιο αυστηρά κριτήρια αποκλεισμού. Αυτά είχαν «διαβρωθεί» μετά τη ψήφιση των κανονισμών της ΒτΑ το 2020. Τα έγγραφα αποστέλλονταν στο ΥΣ για να λάβουν γνώση τα μέλη. Το θέμα συζητείτο μόνο εάν υπήρχε κάποιο πρόβλημα ή ζητείτο διευκρίνιση. Δεν γινόταν παρουσίαση της πρότασης.
188. Το πρόγραμμα από το 2007, βασιζόταν στη διακριτική ευχέρεια του ΥΣ. Οι αποφάσεις του ΥΣ για τα κριτήρια ήταν στην ουσία κατευθυντήριες γραμμές για την άσκηση της διακριτικής του εξουσίας. Παρεκκλίσεις δίνονταν για μεγάλες επενδύσεις με πολύ μεγαλύτερο δημόσιο όφελος από τα κριτήρια, ή πολύ μικρές χαλαρώσεις προς διευκόλυνση επενδυτών για ανθρωπιστικούς λόγους ή ηλικιακά θέματα.
189. Ο ίδιος δεν υπέγραψε ποτέ σύσταση προς έγκριση κάποιου που θεωρούσε ότι θα εξέθετε την Κύπρο ή είχε εμπλοκή σε παράνομες δραστηριότητες. Κατά τη θητεία του μάλιστα, το 2019, θεσπίστηκαν πιο αυστηρά κριτήρια αποκλεισμού 11 κατηγοριών ατόμων/επενδυτών. Από τον Αύγουστο 2018 και μετά υπήρχε δυνατότητα διενέργειας περαιτέρω ελέγχου δέουσας επιμέλειας (due diligence) μέσω εξειδικευμένων βάσεων δεδομένων όπως το «World-Check» και συνεργασία μέσω εταιρειών όπως, τις «Sterling», «SRM» και «Croll». Από τις αρχές του 2018 θεσπίστηκαν Κανονισμοί για τους



παρόχους, με υποχρέωση διενέργειας ελέγχου και των ιδίων για τους πελάτες τους.

190. Προφορικά συμπλήρωσε ότι μόνο οι αιτήσεις που προτεινόταν για έγκριση τίθονταν στο ΥΣ. Σε σχέση με τις αιτήσεις που ήταν απορριπτέες απλώς ειδοποιείτο ο πάροχος για την απόρριψη. Δεν γινόταν οποιοσδήποτε επανέλεγχος των αιτήσεων στο ΥΣ, καθώς ήταν πρακτικά αδύνατο. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά (σελ. 978 των πρακτικών):

*«...σε κάθε Υπουργικό Συμβούλιο αναλύοντο περίπου 70-80 θέματα πολιτικής στην αιζέντα. Υπήρχαν επίσης κατά καιρούς μεταξύ των 30, 50, 60 πολιτογραφήσεων εξ ου και ήταν ως ήταν στο μέρος το οποίο δεν ζητείτο καν. Στην αρχή μάλιστα αποστέλλοντο στο Υπουργικό Συμβούλιο αγκοδέστατοι φακέλοι για την κάθε πολιτογράφηση. Φανταστείτε τώρα κάποιες δεκάδες με αγκοδέστατους φακέλους με όλα, μέχρι που η ίδια η γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου επίσημα ζήτησε από τα αρμόδια Υπουργεία να μην αποστέλλουν τον οποιοδήποτε φάκελο άρα η απάντηση είναι ότι όχι, δεν γίνετον, εκ των πραγμάτων δεν μπορούσε να γίνει γιατί θα χρειάζονταν χρόνια και χρόνια εργατοώρες του ιδίου του Υπουργικού Συμβουλίου και δεύτερον δεν είχε ούτε καν τεχνογνωσία. Αλλά να συμπληρώσω και τελειώνω ότι αυτή ήταν μια από τις κυρίες παθογένειες του ιδίου του προγράμματος και κινήθηκε το 2020 διαδικασία εναντίον της Κύπρου ως αναγράφεται και στην επιστολή Reynders προς τον Υπουργό Εξωτερικών τότε Νίκο Χριστοδουλίδη που τον ειδοποιούσε ότι κινείτο αυτή η διαδικασία, ήταν ότι ήταν ένα τυποποιημένο πρόγραμμα μαζικής παραγωγής στο οποίο υπήρχε οικονομικό πρόσοδο. Αυτό που θέλω να καταλήξω είναι ότι όχι, δεν γίνετον, δεν μπορούσε να γίνει, ήταν από τις παθογένειες του προγράμματος και αυτό αναλύθηκε και πλήρως στο πόρισμα της επιτροπής Νικολάτου.»*

191. Αντεξεταζόμενος ανέφερε ότι το ΥΣ είχε τη διακριτική ευχέρεια είτε να εγκρίνει είτε να απορρίψει τη θετική σύσταση του ΥΠΕΣ, και κάθε Υπουργός μπορούσε να τοποθετηθεί. Μιλώντας γενικά για τον τρόπο που λαμβάνονταν αποφάσεις στο ΥΣ και όχι μόνο για πολιτογραφήσεις ανέφερε τα ακόλουθα (σελ. 988 των πρακτικών):

*«Ε. Και υπήρχαν κατά τη θητεία σας δέκα χρόνια περιπτώσεις που αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου γενικά δεν ήσαν ομόφωνες, ήταν και πλειοψηφία.»*

*Α. Ναι, όπως υπήρξαν συζητήσεις για να μην είμαι εντελώς απόλυτος, όσον αφορά τα διαβατήρια υπήρχαν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που είτε αφορούσαν πολύ μεγάλη παρέκκλιση, δηλαδή για το καζίνο θέρετρο έγινε συζήτηση, για τις άλλες εταιρείες που ανέφερα έγινε συζήτηση. Για κάποια άλλη περίπτωση που είχε και κάποια πολιτική χροιά έγινε συζήτηση αλλά ως επί το πλείστον γι' αυτές τις τυποποιημένες όπως επισήμαινε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν γινόταν.*

*Ε. Και επαναλαμβάνω χωρίς να αναφέρομαι στα διαβατήρια, στα δέκα χρόνια που θητεύσατε είχε αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου που ήταν είτε ομόφωνες και με πλειοψηφία;*

*Α. Είτε με τσακωμούς.»*

192. Το ΥΣ είχε τη διακριτική ευχέρεια να παρεκκλίνει από τα κριτήρια. Ο ένας τομέας αφορούσε πολύ μεγάλες επενδύσεις με τεράστιο οικονομικό και κοινωνικό όφελος (π.χ., μαρίνα Λάρνακας, καζίνο – θέρετρο), όπου είχαν δοθεί παρεκκλίσεις. Ο δεύτερος τομέας (κατά τη δική του υπουργία) αφορούσε 27 παρεκκλίσεις, 18 για το καζίνο – θέρετρο και 9 για αυστηρά ανθρωπιστικούς λόγους ή ελάχιστα ηλικιακά όρια. Ανέφερε χαρακτηριστικά (σελ. 986):

*«...Για παράδειγμα το γράμμα του προγράμματος έλεγε 28 έτη για τα παιδιά, τα εξαρτώμενα. Υπήρχε εξαρτώμενο παιδί το οποίο σπούδαζε σε μια χώρα το οποίο ήταν 28 έτη και κάτι μήνες. Δεν θα το έκοβα, δεν ήταν στο πνεύμα μου να το κόψω ή για παράδειγμα ανθρωπιστικούς λόγους, δεν μπορούσε να ταξιδέψει στην Κύπρο για να πιάσει βιομετρικά. Έλεγχες γιατί δεν μπορούσε πρώτα από όλα να ταξιδέψει στην Κύπρο. Αν ήταν δικαιολογημένος ο λόγος, τότε δεν υπήρχε καμία απολύτως... κανένας απολύτως λόγος για να μην του δοθεί...»*

193. Η πιο πάνω μαρτυρία των ΜΚ 10, 11 και ΜΚ 13 αφορούσε την ακολουθητέα πρακτική και γενική διαδικασία, αποτέλεσε κοινό τόπο και ως εκ τούτου την κρίνουμε αξιόπιστη και την αποδεχόμαστε. Προβαίνουμε σε ευρήματα αναλόγως.

#### Θ.4. Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

194. Ο ΜΚ 12 ανέφερε ότι είχε αποστείλει επιστολή στη ΒτΑ με ερώτηση ως προς την εμπλοκή των μελών της σε προβολή του ΚΕΠ στο εξωτερικό και έλαβε

αρνητική απάντηση. Επανεξεταζόμενος αναγνώρισε και κατέθεσε την απαντητική επιστολή, ημερομηνίας 22/2/2021 (Τεκμήριο 66), από τον Σ. Σωκράτους (ΜΥ 1), Γενικό Διευθυντή της ΒτΑ. Δεν είχε υπόψη του αν ο κατηγορούμενος 1 συμμετείχε σε αποστολές στο εξωτερικό για προσέλκυση επενδυτών.

195. Ο Σ. Σωκράτους (ΜΥ 1) αναγνώρισε την εν λόγω επιστολή – απάντηση προς τον Αρχηγό Αστυνομίας ημερ. 22/2/2021 (Τεκμήριο 66), η οποία, ανέφερε, ήταν απάντηση σε σχετική επιστολή του Αρχηγού της Αστυνομίας. Είχε ερωτηθεί *«εάν η Βουλή ή ο Πρόεδρος της Βουλής ή άλλος βουλευτής, εξουσιοδοτήθηκε από τη Βουλή για να εκπροσωπήσει την Κυπριακή Δημοκρατία σε συνέδρια για σκοπούς προβολής του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος»* (σελ. 1055 των πρακτικών). Απάντησε ότι λόγω της διάκρισης των εξουσιών η ΒτΑ δεν εξουσιοδοτεί μέλη της για να εκπροσωπούν την Κυπριακή Δημοκρατία, διότι αυτό είναι ευθύνη της Εκτελεστικής Εξουσίας.

196. Κρίνουμε ορθό όπως παρατεθεί αυτούσιο το περιεχόμενο του Τεκμηρίου 66:

*«Αναφορικά με την επιστολή σας ημερομηνίας (11 Φεβρουάριου 2021) για το πιο πάνω θέμα, σας πληροφορούμε ότι ούτε ο τέως Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων, κ. [κατηγορούμενος 1], ούτε άλλος Βουλευτής εξουσιοδοτήθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, μεταξύ των ετών 2014 – 2020 για να εκπροσωπήσει την Κυπριακή Δημοκρατία σε Συνέδριο ή Συνάντηση για σκοπούς προβολής του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.*

*Σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης των εξουσιών που διέπει το Σύνταγμα, η Βουλή των Αντιπροσώπων δεν δύναται να εξουσιοδοτήσει Μέλη της Βουλής να εκπροσωπούν την Κυπριακή Δημοκρατία, εξουσιοδότηση που μπορεί να δοθεί μόνο από την Εκτελεστική Εξουσία. Στο κοινοβουλευτικό επίπεδο δεν διοργανώθηκε οποιοδήποτε συνέδριο ή συνάντηση που αφορούσε το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα.»*  
(Εμφασις δική μας)

197. Εξήγησε ότι η ΒτΑ ασκεί αυτόνομα Κοινοβουλευτική Διπλωματία για την προαγωγή των συμφερόντων της Δημοκρατίας (οικονομία, πολιτισμός,

επενδύσεις) χωρίς να απαιτείται εξωτερική εξουσιοδότηση. Ο κατηγορούμενος 1 είχε συμμετάσχει σε τέτοιες επίσημες αποστολές. Ο κατηγορούμενος 1 δεν χρειαζόταν οποιαδήποτε εξουσιοδότηση για να αναπτύξει τέτοια δραστηριότητα. Η ΒτΑ, ανέφερε, *«λειτουργεί στα πλαίσια της Κοινοβουλευτικής Διπλωματίας αυτόνομα, όταν θεωρεί ότι με στήριξη κυβερνητικών πολιτικών μπορεί να προάξει τα συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας»* (σελ. 1055 των πρακτικών). Η προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην Κύπρο αποτελεί πτυχή της προαγωγής οικονομικών σχέσεων.

198. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρθηκε σε επίσημη επίσκεψη του κατηγορούμενου 1 στην Κίνα τον Νοέμβριο του 2019 με συμμετοχή βουλευτών από όλα τα κόμματα. Τόνισε ότι το πρόγραμμα ήταν εξαιρετικά πιεστικό χωρίς ελεύθερο χρόνο. Η προετοιμασία έγινε από τον ίδιο και άρχισε περίπου 1.5 χρόνο πριν την πραγματοποίηση της.
199. Κατατέθηκε μια σειρά εγγράφων από την ιστοσελίδα της ΒτΑ που αφορούσαν το ταξίδι στην Κίνα (Τεκμήρια 70 – 79), το συνέδριο της Ασιατικής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης στην Κύπρο το 2018 (Τεκμήριο 80), στο οποίο συμμετείχε και ο κατηγορούμενος 2 και άλλος βουλευτής, και επίσκεψης του κατηγορούμενου 1 στο Καζακστάν το 2019 (Τεκμήριο 81). Σε εκείνο το ταξίδι είχε μεταβεί και ο Πρόεδρος του CIPA. Ο κατηγορούμενος 2 συμμετείχε μόνο στο ταξίδι στην Κίνα και στο συνέδριο της Ασιατικής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης.
200. Ο κατηγορούμενος 1 στην Κίνα συζήτησε για το θέμα εξαγωγών κυπριακών προϊόντων στην Κίνα όπως το χαλούμι, αλλά και το θέμα της δυνατότητας απευθείας πτήσεων από το Πεκίνο στην Κύπρο. Όσον αφορά το Καζακστάν, αυτό που κατά τον ΜΥ 1 αποτελούσε την πιο μεγάλη επιτυχία, ήταν η επικύρωση της συμφωνίας αποφυγής διπλής φορολογίας από το κοινοβούλιο του Καζακστάν.

201. Ανέφερε ότι ο κατηγορούμενος 1 είχε στείλει επιστολή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον Αύγουστο του 2020 (Τεκμήριο 83) εισηγούμενος σύσκεψη αρχηγών για τη βελτίωση ή κατάργηση του ΚΕΠ (Τεκμήριο 82, η εκτύπωση από την ιστοσελίδα της ΒτΑ).
202. Ο ΜΥ 1 παραδέχθηκε αντεξεταζόμενος, επιβεβαιώνοντας το Τεκμήριο 66, ότι μεταξύ 2014 – 2020 κανένας βουλευτής ή ο ΠτΒ δεν είχε εξουσιοδοτηθεί από τη ΒτΑ για προβολή του ΚΕΠ. Ο ΜΥ 1 επέμεινε ότι, παρόλο που δεν υπήρχε τυπική εξουσιοδότηση εκπροσώπησης της Δημοκρατίας, το ΚΕΠ προβαλλόταν στο πλαίσιο της Κοινοβουλευτικής Διπλωματίας ως μέρος της προσέλκυσης επενδύσεων. Όταν του ζητήθηκε να υποδείξει ανακοινώσεις της ΒτΑ που να αναφέρουν ρητά το ΚΕΠ, ο ΜΥ 1 απάντησε ότι οι λεπτομέρειες των συναντήσεων καταγράφονται σε εμπιστευτικές εκθέσεις που συντάσσονται μετά από κάθε αποστολή και δεν είναι δημοσιοποιημένες. Ανακοινώσεις ανέφερε επίσης υπάρχουν αναρτημένες στην ιστοσελίδα της ΒτΑ.
203. Ανέφερε ότι η ΒτΑ ασχολήθηκε επίσημα με το ΚΕΠ μέσω του ελέγχου και της νομοθέτησης κριτηρίων, αλλά διαφώνησε με τη θέση ότι η προώθηση του προγράμματος ήταν αποκλειστική εξουσία της Εκτελεστικής Εξουσίας.
204. Αρνήθηκε εισήγηση ότι μαρτύρησε με σκοπό να βοηθήσει τον κατηγορούμενο 1.
205. Ο ΜΥ 1 είχε κληθεί από πλευράς κατηγορουμένου 1. Η ουσία της μαρτυρίας του αφορούσε πρωτοβουλίες της ΒτΑ στο πλαίσιο Κοινοβουλευτικής Διπλωματίας. Με την αντεξέτασή της η κα Καραολίδου προσπάθησε να θέσει εν αμφιβόλω τη μαρτυρία του μάρτυρα υποδεικνύοντας ότι τα όσα κατέθεσε ενώπιον του Δικαστηρίου σε σχέση με πρωτοβουλίες του κατηγορουμένου 1 για προώθηση του επενδυτικού προγράμματος έρχονταν σε αντίθεση με τα όσα ανέφερε στην επιστολή του προς τον ΜΚ 12 (Τεκμήριο 66).

206. Διαφωνούμε με την εισήγηση. Στην επιστολή του ο μάρτυρας αναφερόταν σε θέματα εξουσιοδοτήσεων και το τι είχε τεθεί υπόψη του ιδίου σε σχέση με το ζήτημα αυτό. Δεν αφορούσε ζητήματα Κοινοβουλευτικής Διπλωματίας. Ως εκ τούτου δεν θεωρούμε ότι η μαρτυρία του συγκρούεται με τα όσα ανέφερε στην εν λόγω επιστολή. Σε κάθε περίπτωση τα όσα ανέφερε σε σχέση με τις επισκέψεις του κατηγορούμενου 1 στο εξωτερικό και τα όσα συζητήθηκαν στοιχειοθετούνται και από τα όσα αναρτήθηκαν στην επίσημη ιστοσελίδα της ΒτΑ. Η μαρτυρία του ως εκ τούτου είχε τη σημασία της καθότι θέτει εν αμφιβόλω τις εισηγήσεις της Κατηγορούσας Αρχής ότι συγκεκριμένες επισκέψεις στην Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και φωτογράφιση του ιδίου μαζί με τον κατηγορούμενο 2 με πρόσωπα κινεζικής καταγωγής εκεί σχετιζόταν με οτιδήποτε άλλο εκτός του πλαισίου των ταξιδιών που έγιναν στο πλαίσιο Κοινοβουλευτικής Διπλωματίας.
207. Δεν του τέθηκε, ούτε φαίνεται να ήταν ενήμερος για τον διορισμό του κατηγορούμενου 1 από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας ως «*Advisor to the President of the Republic of Cyprus for the promotion and attraction of foreign Investments*» για το οποίο γίνεται αναφορά κατωτέρω.
- Θ.5. Η ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΤΕ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
208. Αποτέλεσε παραδεκτό γεγονός η ακόλουθη βεβαίωση ημερ. 27/3/2015 που έδωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στον κατηγορούμενο 1 (Τεκμήριο 69, προηγουμένως Τεκμήριο προς Αναγνώριση 5):

*«TO WHOM IT MAY CONCERN*

*I have the honour to inform that I have appointed Mr. [κατηγορούμενος 1] (MP), as «Advisor to the President of the Republic of Cyprus for the promotion and attraction of foreign Investments».*

*Mr. [κατηγορούμενος 1] will be reporting directly to me, in order to ensure the consistent implementation of any entrepreneurial and investment interest, through*

not only accommodating any relevant visits but also by participating in international conferences abroad.

*I am confident that Mr. [κατηγορούμενος 1], a person with a distinguished career and profound professional skills, abilities and experience, will offer valuable services concerning vital strategic issues related with the foreign investments' and services' sector, particularly as regards Cyprus' role as an attractive investment destination, taking into account its geographical position, its EU membership, the existing legal system, the beneficial tax regime and the qualified professionals that have provided high quality services to local and foreign investors and have contributed to Cyprus' establishment as a unique center for International Business.»*  
(Έμφασις δική μας)

209. Το εν λόγω έγγραφο είχε υποδειχθεί στον ΜΚ 12 κατά την αντεξέταση του. Δεν το είχε υπόψη του.
210. Ούτε ο ΜΚ 13 το αναγνώρισε ή το είχε υπόψη του, όταν επίσης του υποδείχθηκε.
211. Ενώπιον μας δεν έχει τεθεί αν, κατά τον επίδικο χρόνο, που ο κατηγορούμενος 1 ήταν πλέον ΠτΒ, ο εν λόγω διορισμός είχε ανακληθεί. Το Δικαστήριο ως εκ τούτου εξέτασε την ύπαρξη του εν λόγω εγγράφου ως πραγματικό γεγονός. Και αυτό όπως, θα διαφανεί στη συνέχεια, έχει τη σημασία του.

## I. ΟΙ ΕΠΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ

212. Στη συνέχεια παραθέτουμε αναλυτικά την προσφερθείσα μαρτυρία ανά κατηγορία.
213. Αποτέλεσε θέση του τότε Υπουργού Εσωτερικών, ΜΚ 13, ότι και σε σχέση με τις επίδικες πολιτογραφήσεις οι σημερινοί Γενικός Εισαγγελέας και Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας ήταν μέλη του ΥΣ και είχαν ψηφίσει θετικά

σε σχέση με αυτές. Η θέση αυτή δεν έχει αμφισβητηθεί και καθίσταται εύρημα μας.

#### I.1. Η ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΩΝ ΑΗΑ ΚΑΙ ΖΑ (ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1)

214. Σε σχέση με τις εν λόγω πολιτογραφήσεις κατέθεσαν από πλευράς Αστυνομίας οι ΜΚ 3, 8 και 12. Η μαρτυρία τους είχε να κάνει με την πορεία των ανακρίσεων και τη συλλογή μαρτυρικού υλικού.

215. Από το ΥΠΕΣ κατέθεσαν η ΜΚ 11 [σχετικό το Έγγραφο Ι(2), κατάθεση ημερ. 9/11/2020] και ο τότε Υπουργός Εσωτερικών, ΜΚ 13. Κατατέθηκαν επίσης ενώπιον μας οι φάκελοι των ΥΠΕΣ, Τεκμήριο 8, και ΥΠΟΙΚ, Τεκμήριο 9.

216. Κατέθεσαν επίσης ο ΜΚ 9, Διευθύνων Σύμβουλος της CC Law Services Ltd Παρόχου υπηρεσιών σε σχέση με την αίτηση των ΑΗΑ, της συζύγου του και 2 εκ των τριών τέκνων του.

#### I.1.1. Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

217. Σύμφωνα με τον ΜΚ 12, ο ΑΗΑ υπέβαλε αίτηση πολιτογράφησης μαζί με τη σύζυγό του τον Ιούλιο 2017. Αιτήσεις πολιτογράφησης υποβλήθηκαν επίσης για τα τρία τους τέκνα. Δύο από τα τέκνα κατέθεσαν τις αιτήσεις μέσω του ίδιου γραφείου με τους γονείς, ήτοι το γραφείο του ΜΚ 9. Η θυγατέρα τους, ΖΑ, προχώρησε σε αίτηση για πολιτογράφηση μέσω πρώην γαμπρού του κατηγορούμενου 1.

218. Ήταν η θέση του ότι η συγκεκριμένη αίτηση κατατέθηκε τον Οκτώβριο 2017, όταν η αιτούσα είχε ήδη συμπληρώσει το 28<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας της. Λίγες μέρες προηγουμένως, ο πάροχος υπηρεσιών απέστειλε επιστολή προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ζητώντας του να ασκήσει τη διακριτική του ευχέρεια ώστε να εξεταστεί η αίτηση πριν ολοκληρωθεί η διαδικασία



πολιτογράφησης των γονέων. Η υποβολή της αίτησης της θυγατέρας ήταν δυνατή μόνο μετά την τελική έγκριση των αιτήσεων των γονέων.

219. Ήταν επίσης η θέση του ότι για τη συγκεκριμένη υπόθεση ελήφθησαν καταθέσεις από λειτουργούς του ΥΠΕΣ και του ΥΠΟΙΚ, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε τηλεφωνικές επικοινωνίες του ΥΠΕΣ με το γραφείο του ΠτΒ σχετικά με την επιτάχυνση της εξέτασης των αιτήσεων των γονέων. Επιπλέον, ο ΜΚ 9 ανέφερε στην κατάθεση του ότι ο επενδυτής τον προσέγγισε για να υποβάλει αίτηση για λογαριασμό της θυγατέρας του. Ο ΜΚ 9 του είχε εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους δεν ήταν εφικτή η ανάληψη αυτής της ενέργειας.
220. Αντεξεταζόμενος ανέφερε ότι η ημερομηνία γέννησης της θυγατέρας ΑΗΑ είναι 13/10/1989. Όταν υποβλήθηκε η επιστολή από την «Fidescorp» για την αίτησή της (γύρω στις 2/10/2017), ήταν θέμα λίγων ημερών να κλείσει τα 28. Η αίτηση της θυγατέρας έγινε δεκτή στο Υπουργείο με οδηγίες του Υπουργού πριν κλείσει τα 28 της χρόνια και προτού εξεταστεί η αίτηση των γονέων. Ανέφερε επίσης ότι δεν λήφθηκε κατάθεση από τον ΑΗΑ ή τη θυγατέρα του, καθώς δεν εντοπίστηκαν. Από τον ΣΠ λήφθηκε ανοικτή κατάθεση.
221. Ο ΜΚ 8 ανέφερε ότι λήφθηκαν καταθέσεις από τον ΜΚ 9, ιδιοκτήτη της CC Law Services Ltd, πάροχο για τον ΑΗΑ, τη σύζυγό του και δύο εξαρτώμενα τέκνα. Η ΖΑ προχώρησε με πάροχο το ελεγκτικό γραφείο «Fidescorp», ιδιοκτησίας του ΣΠ, πρώην γαμπρού του κατηγορουμένου 1.
222. Λήφθηκε κατάθεση από τη ΜΚ 11 (Τεκμήριο 39), λειτουργό του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία ανέφερε ότι δέχθηκε πολλά τηλεφωνήματα από το γραφείο του ΠτΒ για το στάδιο εξέτασης της αίτησης. Αντεξεταζόμενος δέχθηκε ότι ουδέποτε ζητήθηκε από τον κατηγορούμενο 1 ή το γραφείο του να εγκριθεί αίτηση παράνομα ή που δεν πληρούσε τα κριτήρια του Νόμου.

223. Σε σχέση με την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του ΑΗΑ, ο ΜΚ 3 κατέθεσε ως Τεκμήριο 8, τον Φάκελο του ΥΠΕΣ και ως Τεκμήριο 9, τον Φάκελο του ΥΠΟΙΚ.

224. Οι πιο πάνω ενέργειες των αστυνομικών γίνονται δεκτές και προβαίνουμε σε ευρήματα αναλόγως. Υπενθυμίζουμε ότι αυτό που γίνεται δεκτό είναι οι ενέργειες τους και οι λόγοι που προέβησαν σ' αυτές και όχι οι απόψεις τους καθαυτές.

#### I.1.2. Η ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΗΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ

225. Όπως προκύπτει από τους φακέλους, Τεκμήρια 8 και 9, η αίτηση του ΑΗΑ και της συζύγου του, LH, υποβλήθηκε στις 12/7/2017 από τον Πάροχο υπηρεσιών, CC Law Services Ltd.

226. Στα υποβληθέντα έγγραφα περιλαμβάνονταν Έντυπα M127, πιστοποιητικά γεννήσεως, αντίγραφα διαβατηρίων, πιστοποιητικά λευκού ποινικού μητρώου (ημερ. 3/7/2017), πιστοποιητικό γάμου, βιογραφικά σημειώματα και αντίγραφα αγγελιών σε εφημερίδα.

227. Η επένδυση σύμφωνα με την καλυπτική επιστολή της CC Law Services Ltd, ημερ. 11/7/2017 αφορούσε συνολική επένδυση ύψους €2.769.702 ως ακολούθως:

- (1) Διαμέρισμα αξίας €550.000 πλέον ΦΠΑ στην περιοχή Αγία Θέκλα στην Σωτήρα Αμμόχωστου.
- (2) Αγορά χωραφιού στον Πρωταρά αξίας €1.170.000 για το οποίο είχε καταβάλει το 50% του αντιτίμου.
- (3) Συμφωνία ανάπτυξης Cestrum Ltd και J.V.Giovanis & Co Construction Public Co Ltd & Latrell Ltd για 13 κατοικίες προς €125.000 η κάθε μια.

228. Στην εν λόγω επιστολή αναφέρεται ότι ο «κύριος [ΑΗΑ] είναι ένας πετυχημένος επιχειρηματίας, είναι μέτοχος στην εταιρεία *Mc Donald's Jordan* επίσης είναι ιδιοκτήτης *Ναυτηλιακής* (sic) εταιρείας από το 1985. Με την πολιτογράφηση του σαν Κύπριος πολίτης θα επενδύσει σε ακόμα περισσότερα στην οικονομία της Κύπρου. Είναι ένας αξιόλογος άνθρωπος με πολύ μεγάλες προσδοκίες».
229. Οι επενδύσεις του αναλύονται ως ακολούθως:
- (1) 4/5/2017 – Η εταιρείες *Lanuza Ltd* και *Armoush Holding Ltd* συμφώνησαν με συμφωνία μετόχων την κατοχή 50% εκάστη του μετοχικού κεφαλαίου της *Cestrum Ltd*. Σκοπός τους ήταν η αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας αξίας €1.170.000. Η χρηματοδότηση θα γινόταν από την *Armoush Holding Ltd*. Στο ακίνητο θα ανεγείρονταν οικίες προς πώληση σε επενδυτές. Την ανέγερση θα αναλάμβανε η *J.V. Ch. Giovanis & Co Construction Public Co Ltd & Latrell Ltd*. Η συμφωνία υπεγράφη από τον ΑΗΑ (εκ μέρους της *Armoush Holding Ltd*) και τον κατηγορούμενο 2 (εκ μέρους της *Lanuza Ltd*).
  - (2) 4/5/2017 – Την ίδια μέρα η *Cestrum Ltd* αγόρασε συγκεκριμένο τεμάχιο γης από την *Giovani Developers Ltd* για το ποσό των €1.170.000. Εκ μέρους της *Giovani Developers Ltd* υπέγραψε ο κατηγορούμενος 2 και εκ μέρους της *Cestrum Ltd* ο κατηγορούμενος 2 και κάποιος ΑΤ.
  - (3) Σύμφωνα με τα πιστοποιητικά του Εφόρου Εταιρειών, ημερ. 1/6/2017, μέτοχοι της *Cestrum Ltd* ήταν η *Armoush Holding Ltd*, 750 μετοχές και η *Lanuza Ltd*, 250 μετοχές. Διευθυντές ήταν ο ΑΗΑ, ο κατηγορούμενος 2 και ο ΑΤ.
  - (4) Μέτοχοι της *Armoush Holding Ltd* ήταν ο ΑΗΑ, 500 μετοχές και η *LH* (σύζυγος του ΑΗΑ – σύμφωνα με το έντυπο M127), 500 μετοχές. Διευθυντής ήταν ο ΑΗΑ.

- (5) Στον φάκελο του ΥΠΕΣ υπάρχει υπογραμμένη συμφωνία (άνευ ημερομηνίας) μεταξύ της Cestrum Ltd και της J.V. Ch. Giovanis & Co Construction Public Co Ltd & Latrell Ltd για την ανέγερση 13 οικιών επί του ακινήτου με προβλεπόμενο κόστος €125.000 η κάθε μια.
- (6) Η Brayden Ltd (ο αποκλειστικός μέτοχος της οποίας είναι η Armoush Holding Ltd) αγόρασε από την Jimchang Cyprus Developing Co Ltd ανεγειρόμενο διαμέρισμα για το ποσό των €550.000 πλέον ΦΠΑ. Αν και δεν φαίνεται πότε υπεγράφη η συμφωνία, τα εμβάσματα προς όφελος του πωλητή έγιναν και 21/6/2017 και 10/7/2017. Σύμφωνα με το αρχείο του Εφόρου Εταιρειών (πιστοποιητικό 25/5/2017 – Τεκμήριο 9), ο ΑΗΑ είναι ο Διευθύνων Σύμβουλος της Brayden Ltd και Γραμματέας, η CC Law Services Ltd.
230. Το ΥΠΟΙΚ απάντησε στις 5/12/2017 ότι η αίτηση πληροί το οικονομικό κριτήριο Α1 της απόφασης του ΥΣ (13/9/2016), υπό τον όρο διατήρησης ακινήτου μόνιμης κατοικίας (αξίας €500.000 πλέον ΦΠΑ) και των επενδύσεων για τουλάχιστον 3 χρόνια από την πολιτογράφηση.
231. Από τον φάκελο του ΥΠΟΙΚ διαφαίνεται ότι σε σχέση με την πλήρωση των οικονομικών κριτηρίων υπήρξε ηλεκτρονική αλληλογραφία μεταξύ της Διευθύνοντα Συμβούλου (Director) της CC Law Services Ltd, κας ΜΣ, και της κας ΕΠ, Οικονομικού Λειτουργού στο ΥΠΟΙΚ (βλ. Τεκμήριο 9 – ηλεκτρονική αλληλογραφία ημερ. 9/10/2017 μέχρι 5/3/2018) στην οποία θα αναφερθούμε στη συνέχεια.
232. Η ΜΚ 11 ανέφερε ότι ο Διευθυντής Δ.Ε.Ε. & Δ.Α.Σ. του Αρχηγείου Αστυνομίας στις 17/11/2017 ενημέρωσε το ΥΠΕΣ για αρνητικό αποτέλεσμα στον έλεγχο των βάσεων δεδομένων της INTERPOL. Διενεργήθηκε έλεγχος μέσω διαδικτύου, και δεν εντοπίστηκε κάτι αρνητικό.

233. Ο τότε Υπουργός Εσωτερικών, ΜΚ 13, ενέκρινε σχετικό σημείωμα 15/3/2018, και το ΥΣ ενέκρινε την πολιτογράφηση των αιτούντων στις 28/3/2018.

234. Αυτά τα ζητήματα αποτελούν κοινό έδαφος, γίνονται αποδεκτά και καθίστανται ευρήματα μας.

### I.1.3. Η ΑΙΤΗΣΗ ΤΗΣ ΖΑ

235. Η ΖΑ (με ημερ. γέννησης 13/10/1989), υπέβαλε αίτηση στις 23/10/2017. Ο Πάροχος υπηρεσιών ήταν το ελεγκτικό γραφείο, Fidescorp Ltd.

236. Προηγήθηκε επιστολή της Fidescorp Ltd που υπογράφεται από τον κ. ΣΠ, ημερ. 2/10/2017, η οποία απευθυνόταν στον Υπουργό Εσωτερικών. Αιτήθηκε όπως η υποβολή της αίτησης της γίνει δεκτή πριν την πολιτογράφηση των γονιών της, ΑΗΑ και LH. Στην επιστολή, καταγράφονται τα ακόλουθα (διατηρείται η ορθογραφία):

*«Έχουμε οδηγίες από τον πελάτη μας κ. [ΑΗΑ] να αναφερθούμε στο πιο πάνω θέμα και να ζητήσουμε όπως ασκήσετε τη διακριτική σας ευχέρεια στην αίτηση του πιο πάνω προσώπου.*

*Ο πελάτης μας έχει ήδη υποβάλει αίτηση για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του. Στον ίδιο και στη γυναίκα του κα. [LH], με αριθμό διαβατηρίου [ ], έχουν ήδη εκδοθεί άδειες παραμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία με ημερομηνία έκδοσης 03.08.2017, αντίγραφα των οποίων και εσωκλείονται.*

*Με βάση τις πρόνοιες των κριτηρίων πολιτογράφησης κατ' εξαίρεση, τόσο ο πελάτης μας όσο και η γυναίκα του πρέπει να είναι κάτοχοι άδειας παραμονής για τουλάχιστον έξι μήνες και οι αιτήσεις πολιτογράφησης τους να έχουν εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο μέχρι να αποκτήσουν το δικαίωμα έκδοσης πιστοποιητικού πολιτογράφησης. Η ημερομηνία που θα ικανοποιηθεί το κριτήριο των έξι μηνών είναι η 04.02.2017.*

*Με βάση την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 13.09.2016 τα ενήλικα οικονομικά εξαρτώμενα παιδιά (μέχρι 28 χρονών) επενδυτή μπορούν να υποβάλουν αίτηση για πολιτογράφηση χωρίς επιπρόσθετη επένδυση. Ο πελάτης μας*

έχει μεταξύ άλλων παιδιών μια ενήλικη κόρη, την [ΖΑ], με αριθμό διαβατηρίου [ ] και ημερομηνία γέννησης 13.10.1989. Η [ΖΑ] είναι οικονομικά εξαρτωμένη καθώς φοιτεί σε πανεπιστήμιο της Ισπανίας. Με την συμπλήρωση των έξι μηνών που απαιτείται για την κατοχή άδειας παραμονής από τον επενδυτή, η ενήλικη κόρη του πελάτη μας θα έχει ήδη ξεπεράσει το όριο των 28 ετών.

Λόγω του γεγονότος ότι ο πελάτης μας είναι εξέχουσα προσωπικότητα στην χώρα του, της πρόθεσης του να εγκατασταθεί με την οικογένεια του στην Κύπρο μετά την έγκριση της πολιτογράφησης τους, της πρόθεσης του να πραγματοποιήσει περαιτέρω επενδύσεις στη Δημοκρατία, καθώς του γεγονότος ότι ο κύριος λόγος της αίτησης του για πολιτογράφηση είναι η πολιτογράφηση των παιδιών του, παρακαλούμε όπως, αν είναι δυνατόν, αποδεχτείτε την αίτηση της κόρης του πριν από την έγκριση του ίδιου και πριν τη συμπλήρωση του 28<sup>ου</sup> έτους της με σκοπό να υποβάλετε πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης της μετά από την έγκριση της πολιτογράφησης των γονιών της.

Είμαστε στη διάθεση σας για τυχόν επιπρόσθετες πληροφορίες ή/και διευκρινίσεις.

Σας ευχαριστούμε και προσβλέπουμε το αίτημα του πελάτη μας να έχει θετική ανταπόκριση.» (Έμφασις δική μας)

237. Επί της επιστολής αναγράφεται χειρόγραφα:

«Προφορικές οδηγίες από Υπουργό Εσωτερικών να γίνει δεκτή η αίτηση για υποβολή πριν την απόκτηση της υπηκοότητας από τον επενδυτή. Οι οδηγίες διαβιβάστηκαν τηλεφωνικώς από την κα [ΕΔ] [ΜΚ 11] 20/10/17».

238. Η ΜΚ 11 ανέφερε ότι στις 20/10/2017 της δόθηκαν προφορικές οδηγίες από τον Υπουργό Εσωτερικών, ΜΚ 13, να γίνει δεκτή η αίτηση για υποβολή πριν την απόκτηση υπηκοότητας από τον επενδυτή. Οι οδηγίες διαβιβάστηκαν τηλεφωνικώς από άλλη λειτουργό όπως φαίνεται στο ερυθρό 9 του φακέλου του ΥΠΕΣ (Απάντηση 6 – Τεκμήριο 39). Διευκρίνισε αντεξεταζόμενη ότι εκείνο το οποίο είχε εγκριθεί ήταν η παραλαβή της αίτησης πριν την παραχώρηση της υπηκοότητας στον επενδυτή ΑΗΑ.

239. Για τούτα τα δεδομένα που επίσης προκύπτουν από το φάκελο του ΥΠΕΣ, Τεκμήριο 8, επίσης προβαίνουμε σε ευρήματα.

I.1.4. Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΙΚ ΓΙΑ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

240. Την 5/12/2017 το ΥΠΟΙΚ, δια της κας ΕΠ, ενημέρωσε το ΥΠΕΣ ότι ο ΑΗΑ πληρούσε το οικονομικό κριτήριο Α.1 (Απόφαση 81.292 ημερ. 13/9/2016 του ΥΣ) αφού:

*«... το Μάιο του 2017, ο αιτητής επένδυσε €2.096.250 για την αγορά γης με σκοπό την ανέγερση 13 οικιών (για την αγορά γης κατέβαλε €594.702,50 και για την ανάπτυξη της κατέβαλε €1.420.072 σε λογαριασμό της εταιρείας Cestrum Ltd μέσω της οποίας γίνεται η επένδυση και στην οποία μαζί με τη σύζυγο του κατέχει το 75% των μετοχών, από τα οποία καταβλήθηκαν μέχρι στιγμής στην κατασκευάστρια εταιρεία €199.000). Επίσης αγόρασε με τη σύζυγο του μέσω της εταιρείας τους Brayden Ltd και ένα υπό κατασκευή διαμέρισμα αγοραίας αξίας €550.000, πλέον ΦΠΑ.»*

241. Παρά ταύτα η ΜΚ 11 επεσήμανε ότι έπρεπε να καταβληθεί το σύνολο των €2.000.000 (ηλ. μήνυμα προς ΥΠΟΙΚ ημερ. 15/2/2018). Ακολουθώντας το ΥΠΟΙΚ ζήτησε από τον Πάροχο, CC Law Services Ltd, (ηλ. μήνυμα 15/2/2018) όπως συμπληρωθεί η καταβολή του ποσού, πράγμα το οποίο έγινε (ηλ. μήνυμα 23/2/2018) με την καταβολή €1.000.000 στην J.V. Ch. Giovanis & Co Construction Public Co Ltd & Latrell Ltd και €200.000 στην Cestrum Ltd.

242. Υπενθυμίζουμε ότι πριν τον Ιανουάριο 2019 η συμμόρφωση με τα οικονομικά κριτήρια ελεγχόταν και από το ΥΠΕΣ.

243. Στις 26/2/2018 η κα ΜΣ εκ μέρους της CC Law Services Ltd απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα στην κα ΕΠ του ΥΠΟΙΚ αναφέροντας τα ακόλουθα:

*«Αγαπητή Κα. [ΕΠ],*

*Σας στέλνω επιπρόσθετα για τον πελάτη τα εξής:*

*1. Το έμβασμα του 1,000 000 στην Cestrum Ltd από προσωπικό του λογαριασμό και κατόπιν έχουν πληρωθεί στην J.V. Ch. Giovanis & Co Construction public co Ltd.*

*2. Την νέα επένδυση που έχει κάνει ο πελάτης για €2 000 000 στο Anthoulla Houses*

Από την επένδυση αυτή παρακαλούμε να χρησιμοποιηθεί το ποσό που χρειάζεται για να συμπληρώσει τα 2,5 εκατομμύρια για το δικό του διαβατήριο.

Το πλεόνασμα θα το χρησιμοποιήσει μελλοντικά για πολιτογράφηση της θυγατέρας του.» (Έμφασις δική μας)

244. Η σχετική συμφωνία ημερ. 17/6/2017 με την A. Chacholis Developers Ltd (πωλητής) και της Besalu Ltd (μετέπειτα Nissini Ltd) (αγοραστής) αφορά την αγορά 21 ανεγειρόμενων οικιών για το συνολικό ποσό των €4.000.000 πλέον Φ.Π.Α. Το ήμισυ του μετοχικού κεφαλαίου της Nissini Ltd ανήκει στην Armoush Holding Ltd. Ακολούθως ζητήθηκαν βεβαιώσεις ότι το ποσό των €2.259.335 είχε εμβαστεί από το εξωτερικό και αποδεικτικό κατάθεσης του πωλητηρίου στο Κτηματολόγιο. Στο Τεκμήριο 9, φάκελος του ΥΠΟΙΚ, υπάρχει ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 1/3/2018 με το οποίο η κα ΜΣ, βεβαιώνει με κατάσταση λογαριασμού ότι το ποσό των €1.280.000 είχε εμβαστεί από το εξωτερικό. Το υπόλοιπο, ανέφερε, ήταν ήδη στον λογαριασμό του στην Κύπρο. Δεν υπάρχει περαιτέρω πληροφόρηση στο φάκελο Τεκμήριο 8 του ΥΠΕΣ για το ζήτημα.
245. Όπως προκύπτει από το σημείωμα της κας ΕΠ προς τον τότε Γενικό Διευθυντή του ΥΠΟΙΚ ημερ. 5/3/2018 τα οικονομικά κριτήρια για τον ΑΗΑ πληρώθηκαν στη βάση των άλλων δύο αγορών (βλ. Τεκμήριο 9) οπότε και η αίτηση του προωθήθηκε στη βάση αυτή (βλ. σημείωμα 5/3/2018 – Τεκμήριο 8).
246. Το περιεχόμενο του φακέλου, Τεκμήριο 9 δεν αμφισβητείται και ως εκ τούτου προβαίνουμε και σε ευρήματα ως προς το τί τέθηκε ενώπιον του ΥΠΟΙΚ. Ως προς τη σημασία της αλληλογραφίας της ΜΣ με την ΕΠ (Λειτουργού στο ΥΠΟΙΚ) θα αναφερθούμε πιο κάτω. Αυτό που ενδιαφέρει εδώ είναι η ύπαρξη της στον φάκελο του ΥΠΟΙΚ.



#### I.1.5. Η ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

247. Το ΥΣ ενέκρινε την αίτηση του ΑΗΑ στις 28/3/2018 (βλ. επιστολή προς την CC Law Services Ltd ημερ. 2/4/2018).
248. Σε σχέση με τη ΖΑ, ζητήθηκαν οδηγίες από τον Υπουργό Εσωτερικών στις 27/8/2018, ο οποίος ενέκρινε το προσχέδιο πρότασης, και η αίτηση εγκρίθηκε από το ΥΣ στις 13/9/2018 (βλ. επιστολή προς τη Fidescorp Ltd ημερ. 18/9/2018).
249. Για τα άλλα δύο τέκνα του ΑΗΑ, γεννηθέντα στις 10/10/1990 (Ζ) και 31/03/1996 (Τ), υπέβαλαν αιτήσεις στις 15/5/2018 (Ζ) και 5/6/2018 (Τ) και εγκρίθηκαν από το ΥΣ στις 23/1/2019 (Ζ) και 18/6/2019 (Τ). Για τους Ζ και Τ, ο Πάροχος ήταν το γραφείο CC Law Services Ltd.
250. Για τούτα τα δεδομένα που επίσης προκύπτουν από το φάκελο του ΥΠΕΣ, Τεκμήριο 8, επίσης προβαίνουμε σε ευρήματα.

#### I.1.6. Η ΜΑΡΤΥΡΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΜΕ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

251. Στην ανακριτική της κατάθεση ημερ. 18/3/2021 (Τεκμήριο 39) η ΜΚ 11 ερωτήθηκε ειδικά για επικοινωνίες ή αλληλογραφία με οποιοδήποτε μέλος της ΒτΑ. Ανέφερε τα ακόλουθα (Απάντηση 4):

*«Να σας αναφέρω ότι στις 14/03/2018 απέστειλα ηλεκτρονικό μήνυμα στη λειτουργό του Υπουργείου Οικονομικών κ. [ΕΠ] με το οποίο ζητούσα πληροφορίες για την αίτηση του επενδυτή [ΑΗΑ]. Στο μήνυμα της ανάφερα ότι ο λόγος της ερώτησης μου ήταν επειδή ρωτούσαν συνέχεια από το γραφείο του Προέδρου της Βουλής. Σας παραδίδω τη συγκεκριμένη αλληλογραφία η οποία αποτελείται από 10 σελίδες, την οποία υπογράφω τα έγγραφα αυτά με σημερινή ημερομηνία και τα αρχικά του ονόματος μου Χ.Κ. 5, για σκοπούς μελλοντικής αναγνώρισης. Η αποστολή τέτοιου τύπου μηνυμάτων δεν ήταν τακτική που ακολουθούσα, επειδή γενικά είναι αρχή μου να μην ενοχλώ συναδέλφους για εκκρεμούσες υποθέσεις. Ο λόγος που απέστειλα το συγκεκριμένο μήνυμα στην κα [ΕΠ], ήταν γιατί δεχόμουν συνεχώς τηλεφωνήματα στο τηλέφωνο του γραφείου μου με αριθμό [ ], από το γραφείο του Προέδρου της Βουλής, από μια γυναίκα που η ίδια μου*

είπε ότι ήταν από το γραφείο του προέδρου της βουλής. Δεν μου είπε το όνομα της, αλλά ο αριθμός τηλεφώνου από τον οποίο με καλούσε προσομοίαζε με άλλους αριθμούς τηλεφώνων της βουλής, δηλαδή ξεκινούσε από [ ]. Δεν θυμούμαι το λόγο για τον οποίο με καλούσαν από το γραφείο του προέδρου της βουλής. Να αναφέρω όμως ότι η έγκριση της αίτησης του επενδυτή και της συζύγου του δόθηκε στις 28/03/2018. Στο σημείο αυτό θέλω να προσθέσω ότι κατά καιρούς δεχόμουν τηλεφωνήματα από μια κυρία που μου συστήναν ως ιδιαίτερα του προέδρου της βουλής και η οποία με ρωτούσε για την πορεία εξέτασης συγκεκριμένων αιτήσεων. Δεν θυμούμαι ποιες αιτήσεις ήταν αυτές και δεν τις έχω σημειώσει. Ουδέποτε η κυρία αυτή μου ανέφερε το όνομα της, αλλά με καλούσε από αριθμό τηλεφώνου που προσομοίαζε με αριθμό τηλεφώνου της βουλής. Η τελευταία φορά που με κάλεσε ήταν στις 31 Αυγούστου του 2020. Όταν μου συστήθηκε ως ιδιαίτερα του προέδρου της βουλής, της είπα ότι δεν ήταν καλή στιγμή για να μιλήσουμε και της εξήγησα ότι είχα στο γραφείο μου λειτουργούς του Γενικού Ελεγκτή και κλιμάκιο του ΤΑΕ Αρχηγείου. Αυτή έκλεισε το τηλέφωνο χωρίς να μου πει τι ήθελε και εκ τότε δεν με ξανακάλεσε. Το γεγονός αυτό το θυμούμαι χαρακτηριστικά γιατί ήταν μια πολύ δύσκολη μέρα για μένα. Στην ερώτηση σας κατά πόσο η κυρία που μου συστήναν ως ιδιαίτερα του προέδρου της βουλής, με παρακάλεσε να επιοπεύσω την εξέταση κάποιας αίτησης, σας απαντώ ότι δεν θυμάμαι κάτι τέτοιο.» (Έμφασις δική μας)

252. Προφορικά, η ΜΚ 11, συμπλήρωσε ότι απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα στη λειτουργό του ΥΠΟΙΚ ρωτώντας για την υπόθεση, διότι δεχόταν συχνά τηλεφωνήματα από το γραφείο του ΠτΒ που την πίεζαν για τη συγκεκριμένη υπόθεση.

253. Στο ηλεκτρονικό μήνυμα ημερομηνίας 14/3/2018 προς τη λειτουργό του ΥΠΟΙΚ αναγράφονται τα ακόλουθα:

*«Subject: Re: Αίτηση για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του [ΑΗΑ]  
[ΕΠ] μου καλημέρα. Υπάρχει οτιδήποτε νεότερο για αυτή την υπόθεση;  
Απολογούμαι που ενοχλώ αλλά ρωτούν συνέχεια από το γραφείο του προέδρου της Βουλής!»*

254. Προφορικά, κατά την κυρίως της εξέτασης της ΜΚ 11, ανέφερε τα ακόλουθα (σελ. 677 των πρακτικών):

«Ε. Αναφέρεις επίσης στην κατάθεσή σου ότι δεχόσουν κατά καιρούς τέτοια τηλεφωνήματα από την ιδιαιτέρα του Προέδρου της Βουλής. Μήπως θυμάστε καθόλου να μας πείτε ποιο ήταν το περιεχόμενο τούτων των συγκεκριμένων τηλεφωνημάτων; Ο σκοπός που εδέχεσταν τούτα τα τηλεφωνήματα;

Α. Συνήθως... με ρωτούσαν για την πορεία εξέτασης συγκεκριμένων αιτήσεων.

Ε. Στο... στα τηλεφωνήματα η ιδιαιτέρα του Προέδρου σας ανέφερε απλά την ιδιότητά της ή σας έλεγε ότι τηλεφωνούσε εκ μέρους κάποιου;

Α. Αν θυμάμαι καλά έλεγε ότι απλώς "είμαι ιδιαιτέρα του Προέδρου της Βουλής", άλλες φορές έλεγε "ο Πρόεδρος της Βουλής θέλει να ενημερωθεί για την τάδε υπόθεση".

Ε. Στα τηλεφωνήματα τούτα εδίδετε ενημέρωση σε σχέση με την πορεία των υποθέσεων που εδέχεσταν ερωτήματα;

Α. Απλώς έδινα μία επιγραμματική ενημέρωση σχετικά με το πού ήταν η πορεία της εξέτασης της αίτησης, κατά πόσο εξετάζεται ή αν προωθήθηκε για λήψη απόφασης.»

(Έμφασις δική μας)

255. Υπέδειξε στο Τεκμήριο 1 – φωτογραφία του αρ. τηλεφώνου της ιδιαιτέρας του ΠτΒ. Υπενθυμίζουμε ότι η φωτογραφία είχε ληφθεί από τον ΜΚ 2 και οι περιστάσεις λήψης της δεν αμφισβητήθηκαν.

256. Σημειώνουμε ότι στην κατάθεση της (Εγγραφο Ι2), η ΜΚ 11 ανέφερε ότι, εξ όσων θυμόταν, δεν δέχθηκε οποιαδήποτε παρέμβαση ή πίεση για επίσπευση οποιασδήποτε αίτησης από ανώτερο της.

257. Η ΜΚ 11 δεν θυμόταν παρόμοια περίπτωση με διαφορετικό Πάροχο για μέλος της ίδιας οικογένειας.

#### I.1.7. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΜΚ 9 ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝ ΛΟΓΩ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ

258. Ως αναφέρθηκε, η CC Law Services Ltd είναι εταιρεία συμφερόντων του ΜΚ 9. Ο πελάτης, ΑΗΑ, συστήθηκε στο γραφείο του μάρτυρα από κάποιο μεσίτη στο Παραλίμνι, κάποιο κ. ΛΤ.

259. Ο ΑΗΑ επιθυμούσε την πολιτογράφηση του ιδίου, της συζύγου του και των τριών τέκνων του, έχοντας ήδη αποφασίσει να επενδύσει σε ακίνητα από την εταιρεία του κατηγορούμενου 2. Υπήρχε πρόβλημα όμως με την

πολιτογράφηση της θυγατέρας του, ΖΑ. Λόγω καθυστέρησης του ΑΗΑ ως προς τη σύναψη συμφωνίας αγοράς (για δικούς του λόγους), η κόρη του, ΖΑ, πέρασε το όριο ηλικίας των 28 ετών. Ως εκ τούτου, ο ΜΚ 9 τον ενημέρωσε ότι δεν μπορούσε να συμπεριληφθεί στην αίτηση ως εξαρτώμενο τέκνο. Ο ΑΗΑ δεν ήταν ευχαριστημένος με την αναφορά του αυτή.

260. Ο ΜΚ 9 εξήγησε ότι η μη συμπερίληψη της ΖΑ δεν είχε αρνητική επίδραση στους υπόλοιπους αιτούντες. Αν η ΖΑ επιθυμούσε πολιτογράφηση, θα έπρεπε να κάνει άλλη επένδυση για να γίνει κύριος επενδυτής. Το γραφείο του μάρτυρα προχώρησε με την αίτηση για την πολιτογράφηση του ΑΗΑ, της συζύγου του και των δύο άλλων τέκνων του (ήταν γύρω στο 2017), και ο ίδιος ο πελάτης ουδέποτε του είπε ότι απευθύνθηκε σε άλλον πάροχο για την ΖΑ. Ο ΜΚ 9 δεν υπέβαλε επιστολή για εξαίρεση.
261. Ο ΜΚ 9 ενημερώθηκε από την Αστυνομία κατά τη διάρκεια της κατάθεσής του ότι η ΖΑ τελικά προχώρησε με αίτημα εξαίρεσης προς τον τότε Υπουργό Εσωτερικών, ΜΚ 13, μέσω του γραφείου Fidescorp Ltd, ιδιοκτησίας του κ. ΣΠ που είναι πρώην γαμπρός του κατηγορούμενου 1. Είχαν χωρίσει με τη θυγατέρα του κατηγορούμενου 1 το 2018, ανέφερε αντεξεταζόμενος. Δεν γνώριζε οτιδήποτε για τις σχέσεις του κατηγορούμενου 1 και του ΣΠ μετά τον χωρισμό. Ο ίδιος ουδέποτε είχε επικοινωνήσει με τον κ. ΣΠ για την αίτηση της ΖΑ.
262. Όπως ανέφερε στην κατάθεση του, ο κατηγορούμενος 1 δεν είχε καμία απολύτως άμεση ή έμμεση εμπλοκή σε υποθέσεις πολιτογραφήσεων που χειριζόταν το γραφείο του. Ουδέποτε ζήτησε βοήθεια από τον κατηγορούμενο 1 ή τον κατηγορούμενο 2 για επίλυση προβλημάτων ή επίσπευση διαδικασιών. Η πάγια τακτική ήταν η απευθείας επικοινωνία με το ΥΠΕΣ (κυρίως με τη ΜΚ 11) και το ΥΠΟΙΚ. Επιβεβαίωσε αντεξεταζόμενος ότι το γραφείο του τηλεφώνουσε στη ΜΚ 11 στο ΥΠΕΣ σχεδόν καθημερινά για διάφορες υποθέσεις.

263. Ο ΜΚ 9 συνεργαζόταν με εταιρείες του κατηγορούμενου 2 για ελεγκτικούς σκοπούς/οικονομικές καταστάσεις, αλλά όχι σε σχέση με το Πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων. Η συνεργασία του με τον όμιλο εταιρειών του κατηγορούμενου 2 ήταν άριστη. Για θέματα εργασιακά/επαγγελματικά (συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων πολιτογράφησης), μιλούσε κυρίως με τον πρώην κατηγορούμενο 3 και λιγότερο με άλλο διευθυντικό στέλεχος. Σπανίως με τον ίδιο τον κατηγορούμενο 2. Για πολιτογραφήσεις ουδέποτε έκαναν συνάντηση με τον κατηγορούμενο 2.
264. Ο ΜΚ 9 συμφώνησε ότι η διαδικασία πολιτογράφησης περιλάμβανε την υποβολή αίτησης στο ΥΠΕΣ, την αποστολή της σε διάφορα τμήματα για απόψεις, και τη διαμόρφωση φακέλου που κατέληγε στον Υπουργό Εσωτερικών για θετική εισήγηση, με την τελική απόφαση να ανήκει στο ΥΣ. Κάθε αίτηση, ακόμα και σε ομαδικές, ήταν ξεχωριστή. Ο ΜΚ 9 δεν γνώριζε αν είχε ανακληθεί η υπηκοότητα της οικογένειας ΑΗΑ που εξασφαλιστηκε μέσω του γραφείου του ή της ΖΑ. Πίστευε ότι αν ανακαλούνταν θα ενημερώνονταν.
265. Σημειώνουμε ότι καμία ερώτηση δεν τέθηκε στον ΜΚ 9 σε σχέση με την αλληλογραφία της κας ΜΣ με το ΥΠΟΙΚ, ούτε σε σχέση με τις συμφωνίες με την A. Chacholis Developers Ltd οι οποίες περιλαμβάνονται στον φάκελο του ΥΠΟΙΚ. Καμία αναφορά δεν έγινε ούτε από τον ίδιο στην κατάθεση που έδωσε στην Αστυνομία, αν και θα αναμενόταν, δεδομένης της θέσης του ότι δεν άρεσε στον ΑΗΑ η ιδέα ότι η θυγατέρα του, ΖΑ, έπρεπε να προβεί σε νέα επένδυση. Άλλη επένδυση φαίνεται να είχε ήδη γίνει. Ενώπιον μας επομένως δεν δόθηκε μαρτυρία κάτω από ποιες περιστάσεις ενήργησε η κα ΜΣ εκ μέρους της CC Law Services Ltd όταν στις 26/12/2018 απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα στο ΥΠΟΙΚ αναφέροντας ότι η δεύτερη επένδυση θα χρησιμοποιείτο για σκοπούς πολιτογράφησης της ΖΑ.

# 11.8. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΜΚ 13 ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝ ΛΟΓΩ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ

266. Του υποδείχθηκαν (βλ. Έγγραφο ΙΒ) επιστολή ημερ. 11/7/2017 (ΚΠ 1) της CC Law Services Ltd για την πολιτογράφηση του ΑΗΑ και της συζύγου του και απόδειξη πληρωμής υποβολής της αίτησης (ΚΠ 2), επιστολή έγκρισης της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης τους ημερ. 28/3/2018 (ΚΠ 3) και επιστολή ημερ. 2/10/2017 της Fidescorp Ltd, για την αποδοχή υποβολής αίτησης της κόρης του επενδυτή, ΖΑ ως εξαρτώμενης (ΚΠ 4) (Ερωτήσεις 8, 9 και 10). Στην επιστολή του, ο ΣΠ, ανέφερε ότι ο ΑΗΑ ήταν δικός του πελάτης (Ερώτηση 11). Η ΖΑ θα ξεπερνούσε το όριο των 28 ετών μέχρι να ικανοποιηθεί το κριτήριο των έξι μηνών άδειας παραμονής του επενδυτή. Ο ΜΚ 13 ανέφερε ότι δεν εξέταζε τη σχέση επενδυτή – παρόχου.
267. Επί του εγγράφου ΚΠ3 υπήρχε χειρόγραφη σημείωση της ΜΚ 11 ημερ. 20/10/2017, *«Προφορικές οδηγίες από τον Υπουργό Εσωτερικών να γίνει δεκτή η αίτηση για υποβολή πριν την απόκτηση της υπηκοότητας από τον επενδυτή. Οι οδηγίες διαβιβάστηκαν τηλεφωνικά από την κα [ΕΔ]»* (Ερώτηση 12). Ο ΜΚ 13 δήλωσε ότι δεν θυμόταν την περίπτωση, αλλά θεώρησε εύλογο το αίτημα, δεδομένου ότι *«κατ' ουδένα τρόπο θα εγκρινόταν η αίτηση της πριν την έγκριση του επενδυτή»*. Απλώς έγινε δεκτή η αίτηση της. Η εξέταση της θα γινόταν μετά την πολιτογράφηση του πατέρα της. Θεώρησε λογικό να δώσει οδηγίες να γίνει αποδεκτή η αίτηση λόγω του ηλικιακού θέματος.
268. Δεν θυμόταν να είχε επικοινωνία με τον κατηγορούμενο 1 για την απόφαση. Η οικογενειακή σχέση κατηγορούμενου 1 – ΣΠ δεν διαδραμάτισε ρόλο στην απόφαση, καθώς ως ανέφερε, *«την ίδια απόφαση θα έπαιρνα για οποιοδήποτε (sic) επενδυτή»* (Ερώτηση – Απάντηση 15).
269. Δεν γνώριζε αν λειτουργός του ΥΠΕΣ δέχθηκε επανειλημμένα τηλεφωνήματα από το Γραφείο του ΠτΒ, αλλά υποστήριξε ότι και οι δύο λειτουργοί, δέχονταν γενικά αρκετά τηλεφωνήματα.

I.2. Η ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΝG (ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ 2 ΚΑΙ 3)

270. Σε σχέση με την εν λόγω πολιτογράφηση κατέθεσαν από πλευράς Αστυνομίας, οι ΜΚ 3, 8 και 12. Η μαρτυρία τους είχε να κάνει με την πορεία των ανακρίσεων και τη λήψη μαρτυρικού υλικού. Σχετική είναι και η μαρτυρία του ΜΚ 5 για την ηλεκτρονική αλληλογραφία που εντοπίστηκε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ για την οποία έγινε αναφορά ανωτέρω. Ο ΜΚ 4, όπως αναφέρθηκε, κατέθεσε σε σχέση με φωτογραφικό υλικό που εντοπίστηκε σε κινητό του κατηγορούμενου 2. Μια από αυτές αφορά τους κατηγορούμενους 1 και 2 και τον ΝG.

271. Σε σχέση με τις εν λόγω πολιτογραφήσεις κατατέθηκαν επίσης ενώπιον μας οι φάκελοι των ΥΠΕΣ, Τεκμήριο 4, και ΥΠΟΙΚ, Τεκμήριο 6. Κατέθεσαν επίσης η ΜΚ 11 (σχετικό το Έγγραφο Ι(1), κατάθεση 19/10/2020), ο ΜΚ 7, τότε τραπεζικός υπάλληλος, ο ΜΚ 10, τότε Γενικός Διευθυντής του ΥΠΕΣ και ο ΜΚ 13, τότε Υπουργός Εσωτερικών.

272. Από πλευράς Υπεράσπισης, η ΜΥ 2 κατέθεσε ηλεκτρονική αλληλογραφία του ΑΠ με τους Πωλητές η οποία αφορούσε την έκδοση βεβαιώσεων πληρωμής τις οποίες υπέγραψε ο κατηγορούμενος 2. Η ΜΥ 3 κατέθεσε επίσης ως το πρόσωπο που έλαβε την εν λόγω ηλεκτρονική αλληλογραφία και ετοίμασε τις βεβαιώσεις αυτές.

I.2.1. Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

273. Ως ανέφερε ο ΜΚ 12, η περίπτωση του ΝG αποτέλεσε μία από τις δύο περιπτώσεις πολιτογράφησης που συνεργάστηκαν η «Sold On Cyprus» και ο «Όμιλος Τζιοβάνη». Στον υπολογιστή του ΤΚ εντοπίστηκε ένα «reservation agreement» ημερ. 1/12/2018 (υποδείχθηκε το Τεκμήριο 24 ως το ίδιο έγγραφο) και έκθεση δέουσας επιμέλειας με ηλεκτρονικό μήνυμα που απέστειλε ο ΑΠ στις 2/12/2018 στον ΤΚ που αφορούσε τον ΝG και περιείχε ρήτρα για την εξαίρεσή του. Η εν λόγω συμφωνία, ημερομηνίας 1/12/2018,

είχε υπογραφεί από τον κατηγορούμενο 2 εκ μέρους των πωλητών και από τον δικηγόρο ΑΠ εκ μέρους του αγοραστή. Το συγκεκριμένο έγγραφο, ανέφερε, δεν βρέθηκε μέσα στον φάκελο που παραδόθηκε στην Αστυνομία από τον «Όμιλο Τζιοβάνη» ή τους δικηγόρους του.

274. Κατά τις εξετάσεις διαπιστώθηκε πως τα χρήματα για την επένδυση μεταφέρθηκαν στις εταιρείες του κατηγορούμενου 2 τον Ιούνιο του 2019 και αργότερα, δηλαδή μετά την πολιτογράφηση, ενώ οι σχετικές βεβαιώσεις που στάλθηκαν στο Υπουργείο είχαν ημερομηνία Ιανουαρίου 2019. Επιπρόσθετα, ο κατηγορούμενος 1 είχε επικοινωνήσει τηλεφωνικά με τον Γενικό Διευθυντή του ΥΠΕΣ, κ. Κυπριανού (ΜΚ 10), ζητώντας ενημέρωση για το αίτημα εξαίρεσης και για επενδυτές της εταιρείας του «Ομίλου Τζιοβάνη». Τέλος, σημείωσε, ότι τόσο ο κατηγορούμενος 1 όσο και ο κατηγορούμενος 2 απεικονίζονται σε φωτογραφία μαζί με τον ΝΓ στην Αγγλία.
275. Έγινε προσπάθεια εντοπισμού του ΝΓ. Αρχικά δεν εντοπίστηκε. Τοποθετήθηκε στο Stop List. Εντοπίστηκε τον Ιούνιο 2022 στην Κύπρο. Έλαβε νομική συμβουλή και παρέδωσε γραπτή δήλωση προβάλλοντας κάποιους ισχυρισμούς (Τεκμήρια 42 και 43). Η κατάθεση του ΝΓ (Τεκμήριο 42) ήταν ανοικτή και όχι ανακριτική.
276. Σύμφωνα με τον ΜΚ 12, ο ΝΓ έκανε μια επένδυση αγοράζοντας 4 κατοικίες από 2 εταιρείες του «Ομίλου Τζιοβάνη». Η αίτηση πολιτογράφησης του κατατέθηκε στις 17/1/2019 από το δικηγορικό γραφείο του ΑΠ και μαζί με την αίτηση υποβλήθηκαν όλα τα έγγραφα μαζί με τα πωλητήρια που υπογράφηκαν εκ μέρους του ιδίου από τον ΑΠ, τον κατηγορούμενο 2 και τον πρώην κατηγορούμενο 3. Μαζί με τα έγγραφα αυτά είχαν κατατεθεί και τέσσερις βεβαιώσεις οι οποίες είχαν καταχωριστεί για λογαριασμό των εταιρειών που πωλούσαν τα ακίνητα με ημερομηνία 14/1/2019 που υπογράφηκαν από τον κατηγορούμενο 2.



277. Στις 19/1/2019 είχε σταλεί ένα ηλεκτρονικό μήνυμα από τον ΑΠ προς το ΥΠΕΣ με το οποίο ζητούσε όπως για ιατρικούς λόγους εξαιρεθεί ο ΝΓ από ένα όρο του προγράμματος, που ήταν η εξασφάλιση άδειας παραμονής στη Δημοκρατία. Στην αίτηση επισύναψε ιατρικά πιστοποιητικά. Ένα μήνα αργότερα είχε σταλεί και δεύτερη επιστολή από τον ΑΠ στο Υπουργείο Εσωτερικών η οποία, ανέφερε, είχε απορριφθεί. Ήταν η θέση του ότι, στις 18/4/2019 στάλθηκε η ίδια επιστολή και τα ίδια έγγραφα από το fax του γραφείου του ΠτΒ στο fax του Γενικού Διευθυντή του ΥΠΕΣ, ΜΚ 10. Την επόμενη μέρα ο ΜΚ 10 απέστειλε τα έγγραφα στη ΜΚ 11 λειτουργό του Υπουργείου Εσωτερικών. Μετά την αποστολή του τελευταίου fax δόθηκε έγκριση για εξαίρεση.
278. Ο ΜΚ 12 ανέφερε ότι ρωτήθηκε ο ΜΚ 10 για αυτό το θέμα και επιβεβαίωσε την παραλαβή του ηλεκτρονικού μηνύματος καθώς και τηλεφώνημα που δέχθηκε από τον κατηγορούμενο 1 κατά το οποίο ρωτούσε γιατί δεν απαντήθηκε το αίτημα της εξαίρεσης που προβαλλόταν για ιατρικούς λόγους. Επίσης ο ΜΚ 10 είπε ότι δύο με τρεις φορές τον είχε καλέσει ο κατηγορούμενος 1 και τον ρώτησε για επενδυτές, οι οποίοι είχαν επενδύσει από «Όμιλο Τζιοβάνη».
279. Πέραν από αυτά, στο πλαίσιο των εξετάσεων είχε εντοπιστεί και το «reservation agreement» που ήταν προγενέστερο των συμβολαίων που υπογράφηκαν και, ως ο ίδιος αντιλήφθηκε, σε περίπτωση που δεν εξασφαλιζόταν η εξαίρεση, τότε η συμφωνία θα ήταν άκυρη ως επίσης και η επένδυση. Στο πλαίσιο των εξετάσεων εξασφαλίστηκαν επίσης τραπεζικά δεδομένα και στην εξέτασή τους διαπιστώθηκε ότι τα χρήματα «*στάλθηκαν στις εταιρείες του*» κατηγορούμενου 2 τον Ιούνιο 2019 και αργότερα, δηλαδή μετά την πολιτογράφηση του ΝΓ σε αντίθεση με τις βεβαιώσεις που είχαν σταλεί στο Υπουργείο τον Γενάρη 2019.
280. Αντεξεταζόμενος, επιβεβαίωσε ότι τον Οκτώβριο του 2018 ο ΑΠ επισκέφθηκε τον ΝΓ στο Λονδίνο για τους σκοπούς της αίτησης

πολιτογράφησης, επειδή ο NG δεν μπορούσε να ταξιδέψει λόγω προβλημάτων υγείας. Ο NG στην κατάθεσή του ημερ. 30/6/2022, Τεκμήριο 42, ανέφερε ότι ο ΑΠ τον ενημέρωσε για την ανάγκη έκδοσης προσωρινής άδειας παραμονής στην Κύπρο με λήψη βιομετρικών δεδομένων και ότι ο ΑΠ θα ενημέρωνε το Υπουργείο για τα προβλήματα υγείας του NG. Η αίτηση πολιτογράφησης M127 υπογράφηκε στις 31/10/2018 στην Πρεσβεία της Κύπρου στο Λονδίνο, ενώπιον του Γενικού Προξένου. Η υπεύθυνη δήλωση του NG υπογράφηκε στις 30/10/2018 στο Λονδίνο. Η κατάθεση δεν λήφθηκε στην παρουσία του ΑΠ.

281. Η ανακριτική ομάδα δεν είχε εντοπίσει τη συμφωνία παροχής υπηρεσιών που αναφέρεται στην παράγραφο 1 της υπεύθυνης δήλωσης του NG. Θεώρησε ότι η ενημέρωση για τις πρόνοιες του Προγράμματος έγινε προφορικά. Η υπεύθυνη δήλωση του NG (παράγραφος 3) ήταν ένα σύνηθες έντυπο που υπέγραφε κάθε επενδυτής και η ανακριτική ομάδα δεν υπέβαλε ερωτήσεις για αυτό, θεωρώντας ότι δεν είχε ιδιαίτερη μαρτυρική αξία. Δεν θυμόταν να είχε εντοπίσει τα έγγραφα Τεκμήριο προς Αναγνώριση 5 (ηλ. μήνυμα ημερ. 3/1/2019) και Τεκμήριο προς Αναγνώριση 6 (ηλ. μήνυμα ημερ. 31/5/2019) στη συνέχεια Τεκμήρια 90 και 91 αντίστοιχα.
282. Υποδείχθηκε εκτύπωση ηλ. μηνύματος ημερ. 24/10/2018 (Τεκμήριο 59) που επιβεβαίωνε ότι ο κ. ΑΠ βρισκόταν στο Λονδίνο στις 30/10/2018. Ο κατηγορούμενος 2 δεν ήταν παραλήπτης. Επιβεβαίωσε ότι το Τεκμήριο 60 είναι η επιστολή του ΑΠ προς τους συνεργάτες του, μεταξύ άλλων στην Αγγλία, με την οποία ζητά έγγραφα για την αίτηση του NG.
283. Είχε λάβει γνώση του Τεκμηρίου προς αναγνώριση 1 [ηλ. μήνυμα ΑΠ προς τον πρώην κατηγορούμενο 3 και Ε. Μιχαήλ (ΜΥ 3) για βεβαίωση εξόφλησης, στη συνέχεια Τεκμήριο 84].

284. Του υποδείχθηκε επίσης ηλεκτρονικό μήνυμα, με επισυνημμένες βεβαιώσεις πληρωμής ημερ. 14/1/2019 (Τεκμήριο προς Αναγνώριση 4, μετά Τεκμήριο 85), το οποίο δεν θυμόταν να είχε δει προηγουμένως.
285. Το «reservation agreement» ημερ. 1/12/2018 είχε συνταχθεί από τον ΑΠ και υπογράφηκε εκ μέρους του επενδυτή από τον ΑΠ. Ήταν η θέση του, ότι το «client account» δημιουργήθηκε από τον ΑΠ προς όφελος του επενδυτή NG και ότι αυτός θα μπορούσε να αποσύρει τα χρήματα αν δεν έπαιρνε την εξαίρεση.
286. Δεν απασχόλησε την ανακριτική ομάδα ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων από την ταυτόχρονη νομική εκπροσώπηση του επενδυτή και του «Ομίλου Τζιοβάνη» από τον ΑΠ.
287. Επιβεβαίωσε ότι το Τεκμήριο 62 είναι η τρίτη συμπληρωματική κατάθεση του ΑΠ, ημερομηνίας 6/7/2021.
288. Ο ΜΚ 3, σε σχέση με την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του NG, κατέθεσε ως Τεκμήριο 4, τον Φάκελο του ΥΠΕΣ, ως Τεκμήριο 6, τον Φάκελο του ΥΠΟΙΚ και ως Τεκμήριο 7, τον Φάκελο του Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Αντεξεταζόμενος επιβεβαίωσε ότι παρέλαβε τον φάκελο του NG στις 2/9/2020 στο πλαίσιο διερεύνησης *«δημοσιεύματος που έγινε τον Αύγουστο του 2020»*. Διευκρίνισε ότι η έρευνα ξεκίνησε τον Ιούλιο για *«διαρροές εγγράφων διαφόρων απόμων που έτυχαν πολιτογράφησης»* και ότι *«στην πορεία δημοσιεύτηκαν κάποια στοιχεία»* από το «Al Jazeera». Ο ίδιος δεν θυμόταν ακριβώς τι έλεγε το δημοσίευμα για τον NG. Δήλωσε ότι δεν κατέληξαν από πού έγινε η διαρροή των εγγράφων, αλλά κατέληξαν ότι έφτασαν στο «Al Jazeera». Επίσης, είπε ότι η έρευνά τους για τη διαρροή έκλεισε και δεν προχώρησε ενώπιον Δικαστηρίου.

289. Ως Τεκμήριο 10, κατέθεσε κατάσταση τραπεζικού λογαριασμού από λογαριασμό πελάτη (client account) της δικηγορικής εταιρείας του ΑΠ που αφορούν τον ΝΓ.
290. Ο φάκελος του ΥΠΕΣ παραλήφθηκε από τον ΜΚ 3 από το ΥΠΕΣ και παραδόθηκε στον υπεύθυνο ανακρίσεων, ΜΚ 12 (Τεκμήριο 5, η απόδειξη παράδοσης τεκμηρίων ημερ. 8/12/2020).
291. Ο ΜΚ 8 αναφέρθηκε στα τραπεζικά δεδομένα που λήφθηκαν από την Ελληνική Τράπεζα (Τεκμήριο 10) για το «client account» που άνοιξε το δικηγορικό γραφείο του ΑΠ. Οι βεβαιώσεις στο Τεκμήριο 6 (φάκελος ΥΠΟΙΚ) έδειχναν είσπραξη του ποσού τον Ιανουάριο του 2019, αλλά οι μεταφορές των χρημάτων (στον πωλητή) έγιναν τον Ιούνιο του 2019, μετά την πολιτογράφηση του ΝΓ. Στις συμφωνίες αναγραφόταν ότι το αντίτιμο έπρεπε να πληρωθεί κατά την υπογραφή της συμφωνίας.
292. Αναφέρθηκε επίσης στο Τεκμήριο 24 (Reservation Agreement, ημερ. 1/12/2018) που υπογράφηκε μεταξύ του κατηγορουμένου 2 και του ΝΓ, μέσω του αντιπροσώπου του ΑΠ. Αυτή η συμφωνία, σύμφωνα με τον ΜΚ 8, επιβεβαίωνε ότι ο ΝΓ δεν θα χρειαζόταν να επισκεφθεί την Κύπρο και ότι, εάν δεν επιτυγχανόταν η εξαίρεση, θα μπορούσε να τερματίσει τη συμφωνία και να ζητήσει την επιστροφή της κράτησης. Με την ακύρωση της συμφωνίας χανόταν η επένδυση ανέφερε επανεξεταζόμενος. Ο ΜΚ 8 ανέφερε αντεξεταζόμενος ως «παρατυπία» την απόκρυψη του «Reservation Agreement» (Τεκμήριο 24) από την αρμόδια αρχή στην περίπτωση ΝΓ.
293. Υπέδειξε επίσης φαξ με ένδειξη για το γραφείο του ΠτΒ σε ιατρικό πιστοποιητικό που σχετιζόταν με αίτημα κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης του ΝΓ λόγω ιατρικών λόγων.
294. Αξιίζει να σημειωθεί ότι από τις ανακριτικές καταθέσεις των κατηγορουμένων 1 (Τεκμήρια 58 και 68) και 2 (Τεκμήρια 56 και 57) δεν

υποβλήθηκαν ερωτήσεις σε σχέση με την οικονομική πτυχή και κριτήρια των συμφωνιών. Ούτε σε σχέση με το «Reservation Agreement» (Τεκμήριο 24), τις βεβαιώσεις εντός των φακέλων και το λογαριασμό πελατών του ΑΠ. Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με την ανάκριση του ΑΠ (Τεκμήρια 93 και 94).

295. Οι πιο πάνω ενέργειες των αστυνομικών γίνονται δεκτές και προβαίνουμε σε ευρήματα αναλόγως. Σημειώνουμε πάλι ότι αυτό που γίνεται δεκτό είναι οι ενέργειες τους και οι λόγοι που προέβησαν σ' αυτές και όχι οι απόψεις καθαυτές.

#### I.2.2. ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ

296. Από τον φάκελο του ΥΠΕΣ, Τεκμήριο 4 προκύπτει ότι η Αίτηση υποβλήθηκε στις 17/1/2019.
297. Η επένδυση αφορούσε τρία αγοραπωλητήρια συμβόλαια με την G.G The Virgin Rosa Ltd (συνολικής αξίας €1.400.000<sup>3</sup>) και ένα με την Zhitang Bigbang Company Ltd (€600.000), όλα ημερ. 21/12/2018.
298. Ο αιτών προσκόμισε συγκεκριμένα τα ακόλουθα, τρία αγοραπωλητήρια συμβόλαια για αγορά οικιστικών ακινήτων με την G.G The Virgin Rosa Ltd, της οποίας, σύμφωνα με τα συμβόλαια, παρουσιαζόταν ως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος, ο κατηγορούμενος 2 και τέταρτο αγοραπωλητήριο συμβόλαιο με την Zhitang Bigbang Company Ltd της οποίας εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος παρουσιαζόταν ο πρώην κατηγορούμενος 3.
299. Ο επενδυτής, NG, υπέγραψε τα συμβόλαια μέσω του εξουσιοδοτημένου αντιπρόσωπου του, δικηγόρου ΑΠ. Συντάκτης των συμβολαίων ως φαίνεται στα ίδια τα συμβόλαια ήταν η δικηγορική εταιρεία του.

---

<sup>3</sup> Δύο για €466.000 και ένα για €468.000.

300. Τα συμβόλαια έχουν πανομοιότυπους όρους. Σύμφωνα με τους όρους 6 – 9 της κάθε συμφωνίας:

*«6. The consideration for the sale of the Property shall ..... (€ .... ) plus V.A.T. The aforementioned agreed amount shall be paid as follows:*

*a. The amount of eight thousand four hundred euros (€8400) plus VAT (i.e. €10.000) has already been paid by the Purchaser to the Vendors, by virtue of a reservation agreement signed between the parties.*

*b. The remainder of the agreed consideration price, i.e. .... euros (€ ..... ) plus VAT shall be paid immediately after signing the present agreement, and simultaneously with filing the present agreement at the District Lands Office of Famagusta.*

*7. Any amount over-due shall bear interest of four point five per cent (4.5%) per annum from the time that such an amount was payable. Without prejudice to such rights, the Vendors may decline to proceed with any stage of the completion of the villa, unless such amounts are paid.*

*8. Simultaneously with the payment of any amount by the Purchaser, the Vendors are obligated to issue receipts. Failure of the Vendors to issue such receipts is not grounds for terminating the present agreement, but the Purchaser, may withhold any future payment until such receipt is produced.*

*9. Any payment due hereunder shall be made to the Vendors at the address stipulated herein and or at any Banking Institution as the Vendors may designate in writing to the Purchaser.» (Έμφασις δική μας)*

301. Τα πωλητήρια έγγραφα κατατέθηκαν στο Κτηματολόγιο στις 16/1/2019.

302. Προσκομίστηκαν επίσης, βεβαιώσεις πληρωμής των συμφωνηθέντων ποσών, ημερ. 14/1/2019, τις οποίες υπέγραψε, όπως προκύπτει από τη μαρτυρία της ΜΥ 3 στην οποία αναφερόμαστε στη συνέχεια, ο κατηγορούμενος 2. Αναφέρονται τα ακόλουθα σε κάθε βεβαίωση:

*«Προς: Κάθε ενδιαφερόμενο*

*ΘΕΜΑ: [...] – [NG]*

*Αγαπητοί κύριοι,*

*Με την παρούσα επιστολή βεβαιώνουμε ότι ο ανωτέρω αγοραστής κ. [NG] με αριθμό διαβατηρίου [ ] από [ ], με βάση το συμβόλαιο που έχει υπογραφεί στις 21/12/2018 έχει καταβάλει το συμφωνηθέν τίμημα πώλησης της κατοικίας αρ. [...] στο έργο [ ....].»*

303. Αναφορά στις βεβαιώσεις γίνεται και στην καλυπτική επιστολή ημερ. 14/1/2019 του ΑΠ.
304. Παρουσιάστηκε επίσης έμβασμα μεταφοράς των κεφαλαίων μέσω της Ελληνικής Τράπεζας ημερ. 20/12/2018 ύψους €2.300.470 από λογαριασμό του NG στο εξωτερικό στον λογαριασμό «Giorgos F. Pittadjis D.E.P.E» (βλ. Τεκμήριο 4).
305. Αντίγραφο των βεβαιώσεων και του εμβάσματος εντοπίζονται και στον φάκελο του ΥΠΟΙΚ – Τεκμήριο 6.
306. Τα έγγραφα αυτά, και το περιεχόμενο των φακέλων δεν αμφισβητήθηκαν και ως εκ τούτου προβαίνουμε σε ευρήματα σε σχέση με αυτά.

### I.2.3. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

307. Ο κ. Κ. Αντωνίου (ΜΚ 7) (Έγγραφο ΣΤ, η κατάθεση του) ανέφερε ότι ένας από τους λογαριασμούς που είχε υπό τη διαχείρισή του ήταν λογαριασμός με την ονομασία «GIORGOS F. PITTADJIS D.E.P.E Clients («Clients A/C»), του οποίου δικαιούχος ήταν ο NG. Η ημερομηνία ανοίγματος του λογαριασμού ήταν 27/11/2018. Ο λογαριασμός δημιουργήθηκε από τον ΑΠ και χρησιμοποιείτο για επαγγελματικούς λόγους του δικηγορικού του γραφείου, για λογαριασμό του NG.
308. Σε σχέση με τις συναλλαγές που έγιναν, ο ΜΚ 7, μετά από αίτημα της Αστυνομίας ημερομηνίας 9/3/2021, παρέδωσε σχετικά έγγραφα. Αναγνώρισε το Τεκμήριο 10 ως επιστολή που υπέγραψε ο ίδιος και με την οποία παραδόθηκαν στην Αστυνομία αντίγραφα όλων των εγγράφων λογαριασμών (Pool Accounts και Clients' Accounts), καταστάσεων κίνησης λογαριασμών,

συμβολαίων, συμφωνιών αγοράς ακινήτων, εγγράφων εκδόσεως καρτών και εγγράφων για Ηλεκτρονική Τραπεζική.

309. Εξήγησε ότι «Client Account» (Λογαριασμός Πελάτη) είναι λογαριασμός που ανοίγει ένα δικηγорικό γραφείο για σκοπούς πελάτη του, με τον πελάτη ως δικαιούχο και τον δικηγόρο ως διαχειριστή. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο δικαιούχος του λογαριασμού ήταν ο NG, αλλά ο εξουσιοδοτημένος διαχειριστής ήταν ο ΑΠ.
310. Για το άνοιγμα ενός «Client Account», η τράπεζα πρέπει να ελέγξει εξ ολοκλήρου όλη τη συναλλαγή και τον δικαιούχο, συμπεριλαμβανομένης της πηγής των χρημάτων και της δέουσας επιμέλειας (due diligence) της συναλλαγής, με προσκόμιση σχετικών εγγράφων από τον δικηγόρο.
311. Τα έγγραφα που προσκομίστηκαν περιλάμβαναν τέσσερα συμβόλαια αγοράς ακινήτου, ένα από την Zhitang Bigbang Company Ltd και τρία από την GG Virgin Rosa. Ο λογαριασμός, ανέφερε, ανοίχτηκε ουσιαστικά για τον σκοπό των εν λόγω αγοραπωλησιών.
312. Στην κατάθεση του αναφέρθηκε στις συναλλαγές που έγιναν στον εν λόγω λογαριασμό:

| Ημερ.     | Τύπος<br>Συναλλαγής | Ποσό    | Προέλευση/Προορισμός                                  | Εντολή             |
|-----------|---------------------|---------|-------------------------------------------------------|--------------------|
| 5/12/2018 | Πίστωση             | €40.000 | Μεταφορά από λογαριασμό τράπεζα της Ελβετίας          | Με εντολέα τον NG. |
| 6/12/2018 | Χρέωση              | €39.980 | Λογαριασμός GIORGOS F. PITTADJIS D.E.P.E.             |                    |
| 6/12/2018 | Μεταφορά            | €40.000 | Λογαριασμός GG VIRGIN ROSA LTD στην Ελληνική Τράπεζα. |                    |



|            |            |            |                                                                                    |                    |
|------------|------------|------------|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 24/12/2018 | Πίστωση    | €2.300.470 | Μεταφορά από λογαριασμό τράπεζα της Ελβετίας. Είχε αξία (Value) από τις 20/12/2018 | Με εντολέα τον NG. |
| 7/1/2019   | Χρέωση (α) | €42.770    | Λογαριασμός GIORGOS F. PITTADJIS D.E.P.E. στην Ελληνική Τράπεζα.                   |                    |
| 7/1/2019   | Χρέωση (β) | €1.500     | Εταιρεία KPST Auditors LTD στην Εθνική Τράπεζα.                                    |                    |
| 18/6/2019  | Χρέωση     | €1.130.500 | Λογαριασμός GG VIRGIN ROSA LTD στην Eurobank.                                      |                    |
| 1/7/2019   | Χρέωση     | €614.250   | Λογαριασμός ZHITANG BIGBANG στην Astro Bank.                                       |                    |
| 21/1/2020  | Χρέωση (α) | €4.760     | Λογαριασμός GIORGOS F. PITTADJIS D.E.P.E. στην Ελληνική Τράπεζα.                   |                    |
| 21/1/2020  | Χρέωση (β) | €138.500   | Λογαριασμός GG VIRGIN ROSA LTD στην Eurobank.                                      |                    |
| 16/6/2020  | Μεταφορά   | €303.450   | Λογαριασμός GG VIRGIN ROSA LTD στην Eurobank.                                      |                    |

313. Μετά τις 16/6/2020 δεν έγινε οποιαδήποτε άλλη συναλλαγή στον εν λόγω λογαριασμό και το υπόλοιπο στις 2/8/2022 ήταν €63.212.

314. Διευκρίνισε ότι τα χρήματα ανήκαν στον NG. Ενώ οι όροι των συμβολαίων (υπογράφηκαν στις 21/12/2018) απαιτούσαν η πληρωμή να γίνει με την υπογραφή, το ποσό των €2.300.000 (πλην €40.000) παρέμεινε στον

λογαριασμό μέχρι τις 18/6/2019, οπότε και έγινε η πρώτη καταβολή μέρους του ποσού (€1.130.500) προς την εταιρεία GG The Vergin Rosa. Οι πληρωμές, ανέφερε, έγιναν σύμφωνα με τις οδηγίες διαχειριστή του λογαριασμού, ΑΠ.

315. Ο διαχειριστής, ΑΠ, θα μπορούσε να δώσει οδηγίες για την επιστροφή ολόκληρου ή μέρους του ποσού στον αποστολέα ή σε άλλον λογαριασμό που θα υποδείκνυε ο ιδιοκτήτης, νοουμένου ότι θα προσκομίζονταν τα σχετικά δικαιολογητικά.
316. Αντεξεταζόμενος από τον κ. Τριανταφυλλίδη συμφώνησε ότι η λειτουργία «Clients' Accounts» από δικηγόρους είναι όχι μόνο σύνηθες, αλλά και επιβεβλημένο για να αποφεύγεται η ανάμειξη χρημάτων πελατών με δικά τους χρήματα. Διαβεβαίωσε ότι δεν διαπίστωσε τίποτα παράνομο ή παράτυπο στις χρεώσεις και πιστώσεις που αναφέρονται στην κατάθεσή του. Σημείωσε περαιτέρω, ότι εάν υπήρχε κάτι παράτυπο ή παράξενο, η τράπεζα δεν θα προχωρούσε στο άνοιγμα του λογαριασμού, ούτε στις χρεώσεις/πιστώσεις. Τέλος, ανέφερε ότι οποιαδήποτε απορία ή θέμα παραπέμπεται στην Υπηρεσία Συμμόρφωσης (Compliance), η οποία ελέγχει και δίνει οδηγίες.
317. Δεν αντεξετάστηκε από τον κ. Παπαιωάννου.
318. Η μαρτυρία του ΜΚ 7 στην ουσία έμεινε αναντίλεκτη και δεν αμφισβητήθηκε. Αν και δεν μας παρουσίασε τα συμφωνητικά έγγραφα που είχε υπογράψει με την τράπεζα ο ΑΠ για άνοιγμα του εν λόγω λογαριασμού δεν αμφισβητήθηκε από πλευράς Υπεράσπισης ότι τα χρήματα στον εν λόγω λογαριασμό είχαν ως τελικό δικαιούχο τον ΝΓ. Δεχόμαστε τη μαρτυρία του στο σύνολό της. Σημειώνουμε βέβαια ότι για να γίνει κατάθεση παρουσιάστηκαν στην τράπεζα τα πωλητήρια έγγραφα και ότι επομένως τα χρήματα θα καταβάλλονταν στους πωλητές. Εκείνο που επίσης διαπιστώνεται από τη μαρτυρία του είναι ότι ο ΑΠ μπορούσε να μεταφέρει τα χρήματα στους πωλητές χωρίς την προσκόμιση οποιουδήποτε άλλου

δικαιολογητικού ή οδηγίας του πελάτη. Μεταφορά σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο εκτός από τον πωλητή θα έπρεπε να συνοδεύεται με νέα δικαιολογητικά. Από τη μαρτυρία του και τα τραπεζικά δεδομένα που παρουσίασε προκύπτουν τα ακόλουθα:

- (1) ότι τα χρήματα που είχαν κατατεθεί στον λογαριασμό είχαν μεταφερθεί από λογαριασμό του NG στο εξωτερικό, ως προνοούσε το ΚΕΠ·
- (2) ότι στις 6/12/2018 έγινε μεταφορά €40.000 στους πωλητές· και
- (3) ότι οι υπόλοιπες μεταφορές χρημάτων στους πωλητές έγιναν μετά την 18/6/2019.

#### I.2.4. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΜΗ ΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

319. Ως ανέφερε η ΜΚ 11, ο επενδυτής είχε προσκομίσει τέσσερα αγοραπωλητήρια συμβόλαια, αποδείξεις καταβολής του συμφωνηθέντος ποσού (τέσσερις βεβαιώσεις του πωλητή) και αντίγραφο εμβάσματος €2.300.470 από τον λογαριασμό του στον λογαριασμό του δικηγορικού γραφείου (Trade date 20/12/18). Ενώ το ΥΠΕΣ, με βάση τα προσκομισθέντα (βεβαιώσεις πωλητή), θεωρούσε ότι το κριτήριο πληρείτο, η ΜΚ 11 δήλωσε ότι αν γνώριζε πως τα χρήματα δεν είχαν πληρωθεί στον πωλητή πριν την έκδοση των βεβαιώσεων, το οικονομικό κριτήριο δεν θα ικανοποιείτο.
320. Ο ΜΚ 13 ανέφερε σε υποθετική ερώτηση που του ετέθη, εάν γνώριζε ως δεδομένο ότι ο επενδυτής, NG, δεν είχε καταβάλει τα χρήματα της επένδυσης στον πωλητή ούτε κατά την υποβολή της αίτησης ούτε μεταγενέστερα (πλην αμέσως μετά την πολιτογράφηση), η θέση του για την προώθηση της έγκρισης θα διαφοροποιείτο, απάντησε ότι εάν είχε γνώση για οτιδήποτε αναληθές ή ανακριβές σε οποιοδήποτε σημείο της πρότασης, συμπεριλαμβανομένου του οικονομικού κριτηρίου, φυσικά και δεν θα

προωθούσε την αίτηση, είτε θα ζητούσε διευκρινίσεις είτε θα την απέρριπτε αν ήταν ψευδής.

321. Εδώ όμως θα πρέπει να σημειώσουμε τα ακόλουθα. Και οι δύο μάρτυρες, ΜΚ 11 και ΜΚ 13, είχαν ως κοινή θέση ότι ο έλεγχος των Οικονομικών κριτηρίων γινόταν αποκλειστικά από το ΥΠΟΙΚ και όχι από το ΥΠΕΣ κατά τον χρόνο καταχώρισης και εξέτασης της αίτησης αυτής.

322. Μαρτυρία από το ΥΠΟΙΚ δεν παρουσιάστηκε. Η μόνη μαρτυρία είναι ότι υπάρχει στον φάκελο του ΥΠΟΙΚ και στην εξ ακοής μαρτυρία που παρουσίασε η Υπεράσπιση.

#### I.2.5. Ο ΦΑΚΕΛΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΙΚ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΟ 44

323. Σημειώνουμε εδώ ότι στο σημείωμα, ημερ. 29/5/2019 (εντός του Τεκμηρίου 6), που ετοιμάστηκε από τη Λειτουργό του ΥΠΟΙΚ, κα ΝΑ προς τον κ. ΚΚ (Οικονομικό Διευθυντή) για έγκριση της πλήρωσης των όρων του κριτηρίου Α1, είχε γίνει αντιληπτό ότι είχε γίνει έμβασμα του ποσού των €2.300.470 από τράπεζα του αιτούντα σε λογαριασμό του Δικηγορικού Γραφείου, του ΑΠ στην Ελληνική Τράπεζα. Τέθηκαν υπόψη τους επίσης και οι αποδείξεις καταβολής του ποσού των πωλητών.

324. Τρισελίδο έγγραφο, Κ 392/15 – 17 που φέρει την ένδειξη «Ν.Α.1», της λειτουργού ΝΑ, 17/02/2021 κατατέθηκε κατά την αντεξέταση του ΜΚ 8 προς απόδειξη των δηλώσεων που αυτή περιέχει ως Τεκμήριο 44. Αναφέρει τα ακόλουθα:

#### «Αποδέκτης εμβασμάτων

*Με βάση τις Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 13 Σεπτεμβρίου 2016, 21 Μαΐου 2018 και 13 Φεβρουάριου 2019, το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα προνοεί ότι τα εμβάσματα θα κατατίθενται σε λογαριασμό του πωλητή σε Κυπριακό Εμπορικό Τραπεζικό Τδρυμα.*

*Σε περίπτωση που τα εμβάσματα κατατίθεντο σε λογαριασμό του παρόχου του αιτητή και όχι σε λογαριασμό του πωλητή ζητούσα οδηγίες από τον προϊστάμενο μου κ. [ΚΚ].*

Οι προφορικές οδηγίες που λάμβανα από τον κ. [ΚΚ] ήταν να γίνονται αποδεκτά τα εμβάσματα.

....

#### Γενικά

Ο κ. [ΚΚ] επικαλούμενος τον Περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο και τα πλαίσια της διακριτικής του εξουσίας αποδέχθηκε, σε σχέση με τα απαιτούμενα οικονομικά κριτήρια του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος, διάφορες περιπτώσεις και ενδεικτικά σημειώνω τις εξής:

1. Αγορά δυο κατοικιών συνολικής αξίας €500.000 αντί μίας κατοικίας.
2. Αγορά κατοικίας ή επένδυσης πέραν των τριών ετών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.
3. Αποδοχής αίτησης με επένδυση μικρότερη των €2.000.000.
4. Αποδοχή πληρωμών μέσω πιστωτικής κάρτας.
5. Αποδοχή βεβαίωσης από Κυπριακό Εμπορικό Τραπεζικό Ίδρυμα ότι τα χρήματα προέρχονται από το εξωτερικό αντί για εμβάσματα.
6. Αποδοχή αγοράς ακινήτων μέσω της αγοράς του μετοχικού κεφαλαίου εταιρείας.
7. Αποδοχή δεσμευμένων λογαριασμών (*escrow account*).
8. Αποδοχή διατήρησης των επενδυτικών κεφαλαίων των αιτητών σε χωριστούς τραπεζικούς λογαριασμούς των παροχών (*client account*).
9. Αποδοχή το έμβασμο να γίνεται σε λογαριασμό του πωλητή σε τράπεζα εξωτερικού και μεταφορά του ποσού σε λογαριασμό του πωλητή σε Κυπριακό Εμπορικό Τραπεζικό Ίδρυμα ως μεταφορά ιδίων κεφαλαίων.
10. Απόρριψη αιτήσεων και εκ των υστέρων έγκρισή τους.
11. Αποδοχή μετρητών.» (Έμφασις δική μας)

325. Όπως αναφέραμε μαρτυρία από την Κατηγορούσα Αρχή από το ΥΠΟΙΚ για αυτά τα ζητήματα δεν παρουσιάστηκε. Η κα ΝΑ και ο κ. ΚΚ δεν αναφέρονται ως μάρτυρες στο κατηγορητήριο.

#### I.2.6. TO RESERVATION AGREEMENT

326. Το Τεκμήριο 24 (Reservation Agreement) που εντοπίστηκε φέρεται να υπεγράφη την 1/12/2018. Αφορούσε και τα 4 ακίνητα τα οποία θα αγόραζε ο NG για €2.000.000 πλέον ΦΠΑ. Καταβλήθηκε, δυνάμει της συμφωνίας το ποσό των €40.000, «*as a reservation fee for the purposes of securing and or reserving the above described property (an amount which is equivalent to 2% of the total consideration price)*» (όρος 3). Το ποσό θα αποτελούσε μέρος

του αντιτίμου αγοράς όταν θα κατέληγαν σε τελική συμφωνία (όρος 5). Σε περίπτωση που τα μέρη δεν κατέληγαν σε τελική συμφωνία μέχρι την 10/1/2019 το ποσό θα επιστρεφόταν στον NG (όρος 6). Τέλος, με τον όρο 8 συμφωνήθηκαν τα ακόλουθα:

*«8. The Purchaser has notified the Vendors, that the only reason he intends to proceed with the aforementioned described investment, is to become eligible to apply for Naturalization, i.e. the Cyprus Investment Program. However, for reasons that are not material to the present agreement, the Purchaser, is not in a position to come to Cyprus to comply with the requirement of submitting his biometric data for the purposes of issuing a permanent residency. The Vendors, have assured the Purchaser, that taking into account the reasons that the Purchaser is unable to come to Cyprus, they can facilitate and or assist him to getting an exception from the above rule. Consequently, if it is evident that such an exception cannot and or will not be granted, and notwithstanding any due diligence results, the Purchaser shall still have the right to terminate the present agreement and request for the reimbursement of the reservation fee. (Εμφασις δική μας)*

327. Στο Τεκμήριο 24 επισυνάπτεται επίσης γνωμάτευση του ΑΠ προς τον ΤΚ για τον NG σε σχέση με τις προτεινόμενες συναλλαγές και νομικά σημεία. Αναφέρονται τα ακόλουθα στις σελ. 21 – 22:

«Passport Application / Biometrics

*Current rules, make it mandatory for all passport applicants, to hold a Permanent Residency for a period of 6 months before such a passport can be issued. In order to get the Residency Card, the applicant must travel to Cyprus for biometrics. This is something I informed Mr [NG] during our meeting in London. As I explained to him, it is very very difficult to get an exception, and it is not a matter of legal skills and legal reasoning.*

*As indicated by Mr [NG], it is impossible for him to travel to Cyprus to fulfil the criterion for biometric data for the purposes of issuing a permanent residency due to medical issues, making it impossible for him to travel now.*

*The Vendors have suggested that they can intercede and assist towards being granted such an exception from the established rule. For this reason, I suggest, that although we will pay for the agreed consideration price (and receive bank guarantees*

for a percentage of the amount as suggested below), we must drafts supplementary agreement, by which if the Government does not accept to grant such an exception, Mr [NG] will have the right to re-claim all money paid to the vendors, minus a small percentage for expenses, and terminate the agreement.

Please bear in mind, that as a law-firm we cannot guarantee or even suggest that we can get such an exception. If the vendor is willing to assume such a responsibility and refund any money paid for the properties, then it will be a good idea and safe-guard.» (Εμφασις δική μας)

328. Σύμφωνα με το καλυπτικό ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 2/12/2018 που φέρεται να στάλθηκε από τον ΑΠ προς τον ΤΚ, αναφέρεται ότι ο κατηγορούμενος 2 υπέγραψε το εν λόγω «reservation agreement» ως εκπρόσωπος της G.G The Virgin Rosa Ltd. Η Zhitang Bigbang Company Ltd δεν φαίνεται να ήταν συμβαλλόμενη έστω και αν το ένα ακίνητο την αφορούσε.
329. Περαιτέρω, το Τεκμήριο 25, το οποίο αφορά δέσμη ηλεκτρονικών μηνυμάτων που εντοπίστηκε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ, περιέχει μήνυμα ημερ. 11/12/2018, που φέρεται να στάλθηκε από τον ΑΠ προς τον ΤΚ και τον πρώην κατηγορούμενο 3. Αναφέρονται σ' αυτό τα ακόλουθα:

*«Gentlemen,*

*Following our meeting, I recapitulate what has been decided.*

*We shall draft a supplementary agreement in regards to the sale of the properties to Mr [NG], which shall contain a clause by which Virgin Rosa will assume the responsibility to fully refund the investment ....., if the Government rejects the request to get an exception to the biometrics for the PR rule.*

*Until the government decides whether or not to grant such an exception, the money shall be kept in my clients account.*

*If the government approves our request, I shall pay Soldoncyprus their agreed commission and the remainder hall be transferred to Virgin Rosa and the company*

*owning the Elit-Blu project. If not, the Purchaser shall reserve the right to have the amounts refunded.*

*Christakis Giovanis Constructors company, will undersign as a guarantor of the Levanda Hills project, until the issuance of a building license.*

*[TK]'s UK counterpart shall be notified of what is going on.»*

330. Η ΜΚ 11 ανέφερε ότι το έγγραφο «Reservation Agreement» δεν εντοπιζόταν στον φάκελο του ΥΠΕΣ. Η πρόνοια της παραγράφου 8 του εν λόγω εγγράφου, όπου οι πωλητές διαβεβαίωναν τον επενδυτή ότι θα τον βοηθούσαν να εξασφαλίσει εξαίρεση από την προϋπόθεση της άδειας παραμονής, θα μπορούσε να αποτελεί παραβίαση του Κώδικα Συμπεριφοράς των Παρόχων. Αν τίθετο υπόψη της θα προωθούσε το ζήτημα στην Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου για να αποφασίσει αν υπήρχε παραβίαση του κώδικα. Ο Πάροχος ήταν το δικηγορικό γραφείο του ΑΠ. Δεν θυμόταν αν ο κώδικας αυτός είχε κριθεί από την Επιτροπή Καλογήρου ως άνευ νομικής ισχύος.

331. Στην έκθεση δέουσας επιμέλειας από τον Πάροχο υπηρεσιών, ημερ. 16/1/2019, δεν εντοπιζόταν οτιδήποτε το μεμπτό. Η εν λόγω έκθεση ήταν ουσιαστικά εκτύπωση αποτελεσμάτων έρευνας από την βάση δεδομένων δέουσας επιμέλειας LEXIS NEXIS.

#### I.2.7. Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ Η ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ

332. Η κα Έ. Τζιοβάνη (ΜΥ 2) ήταν άτομο που υποβοήθησε το έργο της Υπεράσπισης μέσω του εντοπισμού και της εκτύπωσης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας.

333. Ανέφερε ότι παρακολούθησε ανελλιπώς τη δικαστική διαδικασία δίπλα στον πατέρα της.

334. Κατέθεσε ως Τεκμήρια 84 και 85 (προηγούμενως Τεκμήρια προς Αναγνώριση 1 και 4) εκτυπώσεις ηλεκτρονικών μηνυμάτων που εντόπισε στο λογιστήριο του «Ομίλου Τζιοβάνη» με τη βοήθεια του Οικονομικού



Διευθυντή. Η ΜΥ 2 είχε ζητήσει από τον Οικονομικό Διευθυντή να εντοπίσει αλληλογραφία σχετικά με βεβαιώσεις πληρωμής τις οποίες δεν είχε υπόψη της αλλά την ύπαρξη των οποίων είχε θέσει η Κατηγορούσα Αρχή. Εντοπίστηκαν δύο ηλ. μηνύματα, τα οποία εκτυπώθηκαν παρουσία της. Με οδηγίες των δικηγόρων της, επισκέφθηκε τον κ. ΑΠ τον Αύγουστο του 2025. Εκείνος εντόπισε και εκτύπωσε ενώπιόν της ηλ. μηνύματα και τις ανακριτικές του καταθέσεις. Παρουσίασε ως Τεκμήρια 86 – 89 εκτυπώσεις τεσσάρων ηλ. μηνυμάτων, που είναι τα ίδια με τα Τεκμήρια 84 και 85, τα οποία παρέλαβε από τον ΑΠ τον Αύγουστο του 2025, προκειμένου να μην υπάρχει αμφισβήτηση για τη γνησιότητά τους.

335. Ανέφερε τα ακόλουθα σε σχέση με τα ηλ. μηνύματα:

| Αρ. Τεκμηρίου  | Περιεχόμενο                                                                                                                      |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Τεκμήριο 84    | ηλ. μήνυμα ημερ. 12/1/2019, 6:05 μ.μ. από τον ΑΠ προς πρώην κατηγορούμενο 3 /και τη ΜΥ 3.                                        |
| Τεκμήριο 85    | Αλυσίδα ηλ. μηνυμάτων ημερ. 14/1/2019, μεταξύ των ωρών 10:45 π.μ. και 11:29 π.μ. Περιλαμβάνει τρία μηνύματα της ΜΥ 3 και του ΑΠ. |
| Τεκμήρια 86–89 | Εκτυπώσεις των ιδίων ηλ. μηνυμάτων ως τέσσερα διαφορετικά αρχεία από τον υπολογιστή του ΑΠ.                                      |

336. Η ΜΥ 2 αναφέρθηκε στο Τεκμήριο 14 (ψηφιακοί δίσκοι DVD), σημειώνοντας ότι πολλά αρχεία και ηλ. μηνύματα δεν άνοιγαν (λίγο περισσότερα από 100), γεγονός που επιβεβαίωσε και ειδικός στην ψηφιακή εγκληματολογία. Λόγω αυτού του προβλήματος, ζήτησε από τον ΑΠ και κατέθεσε τα Τεκμήρια 90 και 91 (πρώην Τεκμήρια προς Αναγνώριση 5 και 6) (ηλ. μηνύματα σχετικά με τον κ. NG). Περιέχουν τα ακόλουθα:

|               |                                    |                                                     |
|---------------|------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Αρ. Τεκμηρίου | Αρ. αρχείου στο Τεκ. 14<br>(DVD 3) | Περιεχόμενο                                         |
| Τεκμήριο 90   | 830224                             | Ηλ. μήνυμα (3/1/2019) Θέμα: «Passport Appointment». |
| Τεκμήριο 91   | 827438                             | Ηλ. μήνυμα (31/5/2019) Θέμα: «App for Exception».   |

337. Κατέθεσε επίσης το Τεκμήριο 92 (ηλ. μήνυμα με επισυνημμένο engagement letter) και τις ανακριτικές καταθέσεις του κ. ΑΠ ως Τεκμήρια 93 και 94, με σκοπό να αναδειχθούν οι ερωτήσεις που του τέθηκαν από τους ανακριτές. Τα έγγραφα αυτά τα εξασφάλισε από τον ΑΠ.
338. Κατά την αντεξέταση, ανέφερε ότι ήταν ένα από τα άτομα που βοήθησε στην ετοιμασία των φακέλων που παραδόθηκαν στην ανακριτική ομάδα. Για τον ΝG παρέδωσε τα 4 συμβόλαια, αποδείξεις και αντίγραφο διαβατηρίου. Αυτό θυμόταν να είχε ζητηθεί από τον ΜΚ 12 για 40 πελάτες τους. Αρνήθηκε εισήγηση ότι είχαν ζητηθεί οποιαδήποτε έγγραφα κατείχαν για τους εν λόγω επενδυτές. Ανέφερε επίσης ότι ο σκοπός που ήρθε δικαστήριο ήταν η κατάθεση των Τεκμηρίων που παρουσίασε, λόγω των προβλημάτων που είχε το Τεκμήριο 14. Δεν είχε εμπλοκή ούτε γνώση των πωλήσεων. Για τα συγκεκριμένα ηλ. μηνύματα δεν γνώριζε περισσότερες λεπτομέρειες ή στη φύση των συμφωνιών στις οποίες παρέπεμπαν ή στο Τεκμήριο 24. Αναγνώρισε επί του Τεκμηρίου 24 την υπογραφή του κατηγορούμενου 2. Το είδε για πρώτη φορά κατά τη δίκη. Δεν θυμόταν τί συζήτησε με τον κατηγορούμενο 2 σε σχέση με το έγγραφο. Θεώρησε ότι ενήργησε στη βάση συμβουλής του ΑΠ. Με τον ΑΠ δεν το συζήτησε. Ισχυρίστηκε γενικά ότι δεν γνώριζε λεπτομέρειες για τις πωλήσεις το 2019 λόγω άδειας μητρότητας.
339. Της υποδείχθηκαν 12 φωτοαντίγραφα αποδείξεων που παρέδωσε στην Αστυνομία τα οποία κατέθεσε ως Τεκμήριο 95. Στη βάση αυτών η Κατηγορούσα Αρχή υπέβαλε ότι οι βεβαιώσεις πληρωμής (14/1/2019) εκδόθηκαν ψευδώς πριν την πραγματική πληρωμή του Ομίλου, η οποία

έγινε τον Ιούνιο του 2019 μετά την πολιτογράφηση του κ. NG. Η μάρτυρας απάντησε ότι ο πατέρας της ακολουθούσε τις οδηγίες του δικηγόρου και παρόχου του κ. NG και ότι, όπως αντιλήφθηκε μετά, η πρακτική διατήρησης χρημάτων σε λογαριασμό πελατών (client account) ήταν συνήθης.

340. Της υποδείχθηκε κατά την αντεξέταση το Τεκμήριο 96 («Supplementary Agreement»), το οποίο η μάρτυρας δήλωσε ότι δεν είχε ξαναδεί και δεν γνώριζε το περιεχόμενό του. Σημειώνουμε ότι το εν λόγω έγγραφο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά κατά την αντεξέταση της και όχι από μάρτυρα της Κατηγορούσας Αρχής. Δεν αποτέλεσε δηλαδή μέρος της υπόθεσης της Κατηγορούσας Αρχής.
341. Η Κατηγορούσα Αρχή υποστήριξε ότι η μάρτυρας προσήλθε στο Δικαστήριο για να βοηθήσει τον πατέρα της και να αποφύγει να δώσει ουσιαστικές απαντήσεις επικαλούμενη άγνοια.
342. Η Ε. Μιχαήλ (ΜΥ 3) κατέθεσε σχετικά με την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων και την έκδοση βεβαιώσεων εξόφλησης για τον πελάτη NG τον Ιανουάριο του 2019. Της επιδείχθηκαν και αναγνώρισε τα Τεκμήρια 84 (ένα ηλ. μήνυμα, 06:05 μ.μ) και 85 (τρία ηλ. μηνύματα, 10:45 π.μ, 10:50 π.μ και 11:29 π.μ.), εξηγώντας ότι πρόκειται για αλληλογραφία που ξεκίνησε το Σάββατο, 12/1/2019. Ο ΑΠ έστειλε κατεπείγον αίτημα για έκδοση βεβαιώσεων εξόφλησης των συμβολαίων του NG (Τεκμήριο 84). Το ηλ. μήνυμα απευθυνόταν στην ίδια και τον πρώην κατηγορούμενο 3. Η ΜΥ 3 είδε το ηλ. μήνυμα στο κινητό της το Σάββατο, επικοινωνήσε τηλεφωνικά με τον ΑΠ και συμφώνησαν να διεκπεραιωθεί το αίτημα τη Δευτέρα.
343. Η ΜΥ 3 ετοίμασε ένα δείγμα βεβαιώσεων και τις έστειλε στον ΑΠ για έγκριση. Της επιβεβαίωσε ότι ήταν εντάξει και της ζήτησε να προχωρήσει με ενσωμάτωση του λεκτικού της βεβαίωσης σε επιστολόχαρτο της εταιρείας και υπογραφή.

344. Επιβεβαίωσε ότι τα Τεκμήρια 86 έως 89 είναι ουσιαστικά τα ίδια έγγραφα με τα Τεκμήρια 84 και 85, αλλά τυπωμένα ξεχωριστά. Το Τεκμήριο 86, ανέφερε, αντιστοιχεί στο ηλ. μήνυμα της 12/1/2019 (Τεκμήριο 84). Το Τεκμήριο 87, αντιστοιχεί στο ηλ. μήνυμα της 14/1/2019 (10:45 π.μ.) και περιλαμβάνει το δείγμα της βεβαίωσης, το Τεκμήριο 88 αντιστοιχεί στο ηλ. μήνυμα της 14/1/2019 (10:50 π.μ.) και το Τεκμήριο 89, αντιστοιχεί στο τελικό ηλ. μήνυμα της 14/1/2019 (11:29 π.μ.) με τις συνημμένες βεβαιώσεις. Λόγω απουσίας του πρώην κατηγορούμενου 3, στις 14/1/2019, ο οποίος ήταν το πρόσωπο που συνήθως υπέγραφε, οι βεβαιώσεις υπογράφηκαν από τον κατηγορούμενο 2 (Τεκμήριο 89).

345. Κατά την αντεξέταση η ΜΥ 3 διευκρίνισε ότι τα γραφειακά της καθήκοντα ήταν υποστηρικτικά στις πωλήσεις και περιλάμβαναν αρχειοθέτηση, βοήθεια για αιτήσεις μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ, συλλογή εγγράφων, αλλά δεν περιλάμβαναν έκδοση αποδείξεων πληρωμής ή οικονομικές συναλλαγές, που ήταν αρμοδιότητα του λογιστηρίου. Υπογράμμισε πως ο ρόλος της ήταν καθαρά υποστηρικτικός και εξήγησε πως κλήθηκε στο δικαστήριο λόγω της εμπλοκής της στην υπόθεση με τα συγκεκριμένα ηλ. μηνύματα. Επιβεβαίωσε ότι ο πρώην κατηγορούμενος 3 και ο κατηγορούμενος 2 είχαν δικαίωμα υπογραφής εκ μέρους της εταιρείας.

#### I.2.8. Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΣΕ ΤΙΣ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

346. Στις 19/1/2019, ο δικηγόρος του NG, ΑΠ, απέστειλε στη ΜΚ 11 ηλεκτρονικό μήνυμα, στο υπηρεσιακό της ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αναφέροντας της ότι ο αιτών αδυνατούσε να έρθει στην Κύπρο για να υποβάλει βιομετρικά στοιχεία και να εκδοθεί άδεια παραμονής, λόγω ιατρικών προβλημάτων (λοίμωξη αναπνευστικού, πόνος σπονδυλικής στήλης). Επιούναψε ιατρική βεβαίωση από Άγγλο ιατρό στην οποία αναφερόταν ότι ο NG δεν μπορούσε να ταξιδέψει για περίοδο 9 με 12 μηνών.

347. Ως ανέφερε η ΜΚ 11, και δεν αμφισβητείται, το ΚΕΠ προϋπέθετε ότι οποιοσδήποτε αιτών υπηκοότητας ήταν υποχρεωμένος να είναι κάτοχος άδειας παραμονής για περίοδο τουλάχιστον 6 μηνών.
348. Ο ΑΠ, ζητούσε είτε να δοθούν τα βιομετρικά του ΝΓ στην Ύπατη Αρμοστεία στο Λονδίνο, είτε να μην απαιτηθεί ο όρος της άδειας παραμονής, προειδοποιώντας για κίνδυνο ματαίωσης της αίτησης.
349. Η ΜΚ 11, ανέφερε στη συνέχεια στην κατάθεση της (Εγγραφο Ι1, σελ. 13):

*«... μετά που έλαβα την πιο πάνω επιστολή επικοινωνήσαν μαζί μου τηλεφωνικά, εκπρόσωποι του επενδυτή, που δεν θυμάμαι να σας αναφέρω με βεβαιότητα εάν ήταν ο [ΑΠ] ή ο [κατηγορούμενος 2] ή ο [πρώην κατηγορούμενος 3] ή και οι τρεις θέτοντας μου τα ερωτήματα κατά πόσο ο επενδυτής μπορούσε να δώσει τα βιομετρικά του στοιχεία στην Ύπατη Αρμοστεία στο Λονδίνο ή εάν μπορούσε να εγκριθεί η αίτηση του χωρίς να είναι κάτοχος άδειας παραμονής. Τότε τους είχα αναφέρει ότι, είναι αδύνατο να δοθούν τα βιομετρικά στοιχεία για την άδεια παραμονής σε διπλωματική αποστολή της Κύπρου στο εξωτερικό, καθώς δεν υπάρχει η σχετική τεχνολογική δυνατότητα και ότι η κατοχή άδειας παραμονής είναι υποχρεωτική προϋπόθεση που καθορίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο.»*

350. Στη συνέχεια στις 12/2/2019, ο εκπρόσωπος του επενδυτή, ΑΠ, απέστειλε επιστολή με φαξ προς τον τότε Υπουργό Εσωτερικών, ΜΚ 13, με περιεχόμενο πανομοιότυπο με το περιεχόμενο του ηλεκτρονικού μηνύματος που αποστάλθηκε στις 19/1/2019 από τον ίδιο. Ο ΜΚ 13 με χειρόγραφη σημείωση επί της επιστολής, απέρριψε το αίτημα σημειώνοντας χειρόγραφα «Απόρριψη» (βλ. ερυθρό 13 – Τεκμήριο 4).
351. Στο Τεκμήριο 26, που αφορά δέσμη ηλεκτρονικών μηνυμάτων που εντοπίστηκαν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ που φέρεται να ανταλλάχθηκε μεταξύ του ΤΚ και του ΑΠ περιέχονται τα ακόλουθα μηνύματα:

352. 10/4/2019, ώρα 01:03 – από ΑΠ προς ΤΚ:

*«Application for exception, not looking good. The application is still with the head of the department. It has not yet reached the Minister. Head of department, reluctant to forward the application. I have requested an appointment to see her for this issue and she scheduled it for the 22<sup>nd</sup> of April.*

*Christakis is utilizing all possible connections he has to resolve the situation.*

*The information is confidential and between us.»* (Έμφασις δική μας)

353. 10/4/2019, ώρα 8:20 π.μ. – από ΤΚ προς ΑΠ:

*«Not the news I wanted to hear mate.*

*I'm seeing Antonis this morning-am I to let him know that I am aware of this ?»*

354. 10/4/2019, ώρα 09:18 – από ΑΠ προς ΤΚ:

*«would appreciate it if you wouldn't»*

355. Αντίγραφο του ηλεκτρονικού μηνύματος ημερ. 19/1/2019 στάλθηκε εκ νέου μέσω φαξ στις 19/4/2019 από το γραφείο του Γενικού Διευθυντή του ΥΠΕΣ που ήταν τότε ο ΜΚ 10 στη ΜΚ 11. Από τις επισυνάψεις φαίνονται ως αποστολές στις 18/4/2019 η «GF PITTADJIS LLC» και «GRAFIO PROEDROU VOULIS» (βλ. ερυθρά 5 – 8 στο Τεκμήριο 4).

356. Αντεξεταζόμενη η ΜΚ 11 ανέφερε ότι θυμόταν να είχε μιλήσει με εκπροσώπους του επενδυτή και τους ενημέρωσε για το θέμα της άδειας μετανάστευσης ότι δεν μπορούσαν να ληφθούν τα βιομετρικά στοιχεία από την Ύπατη Αρμοστεία στο Λονδίνο και ότι ο Υπουργός Εσωτερικών δεν μπορούσε να εξαιρέσει οποιοδήποτε πρόσωπο από την υποχρέωση να είναι κάτοχος άδειας παραμονής, καθώς αυτό ήταν στην εξουσία του Υπουργικού Συμβουλίου. Ακολούθως, ο ΑΠ έστειλε 18/4/2019 (το φαξ) στον ΜΚ 10. Στη συνέχεια ο Υπουργός Εσωτερικών ασκώντας τη δική του διακριτική εξουσία,

αποφάσισε, για λόγους υγείας, το αίτημα να πάει στο ΥΣ με εισήγηση θετική, και το ΥΣ το ενέκρινε.

357. Στις 7/5/2019, ο ΑΠ απέστειλε εκ νέου επιστολή με πανομοιότυπο περιεχόμενο αυτών της 12/2/2019 και της 19/1/2019 απευθυνόμενη στον Γενικό Διευθυντή του ΥΠΕΣ, ΜΚ 10. Στην εν λόγω επιστολή σημειώθηκε χειρόγραφα από τον τότε Υπουργό Εσωτερικών, ΜΚ 13 «Έγκριση για επίσηυση» (βλ. ερυθρά 14 – 18 στο Τεκμήριο 4).
358. Ακολούθως στις 24/5/2019, απεστάλησαν επιστολές προς το ΥΠΟΙΚ και την Δ.Ε.Ε. & Δ.Α.Σ. για απόψεις (ερυθρό 20 – Τεκμήριο 4).
359. Το ΥΠΟΙΚ απάντησε με επιστολή ημερομηνίας 29/5/2019, στην οποία ανέφερε ότι ο αιτών πληρούσε το οικονομικό κριτήριο Α1 (επένδυση σε ακίνητα, αναπτύξεις και έργα υποδομής), της απόφασης του ΥΣ με αριθμό 81.292 και ημερομηνίας 13/9/2016 και εισηγείτο όπως τεθεί ο όρος, ο επενδυτής να προσκομίζει πιστοποιητικό για την πρόοδο ανέγερσης των ακινήτων και βεβαίωση ότι τα ακίνητα έχουν ανεγερθεί και παραδοθεί στον αιτούντα.
360. Ο Διευθυντής Δ.Ε.Ε. & Δ.Α.Σ. του Αρχηγείου Αστυνομίας, απάντησε στις 3/6/2019 και ενημέρωσε ότι έγινε έλεγχος στις βάσεις δεδομένων της Interpol με αρνητικό αποτέλεσμα.
361. Στη συνέχεια, στις 4/6/2019, η ΜΚ 11 ετοίμασε προσχέδιο πρότασης προς το ΥΣ καθώς και σχετικό σημείωμα προς τον τότε Υπουργό Εσωτερικών, ΜΚ 13. Κατά την ίδια ημερομηνία η ΜΚ 11 ήλεγξε τον αιτούντα μέσω της βάσης δεδομένων «Word – Check One» και δεν εντόπισε οτιδήποτε μεμπτό εναντίον του.
362. Τόσο στο προσχέδιο πρότασης προς το ΥΣ όσο και στο σημείωμα της προς τον Υπουργό Εσωτερικών, ανέφερε ότι ο αιτών δεν είναι κάτοχος άδειας

παραμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία ως προβλέπεται από την απόφαση του ΥΣ με αριθμό 81.292 και ημερ. 13/9/2016. Σημείωσε επίσης ότι μέσω του εκπροσώπου του ενημέρωσε ότι αδυνατούσε να ταξιδέψει στην Κύπρο, για να προχωρήσει με την έκδοση άδειας παραμονής για λόγους υγείας και απέστειλε σχετικό ιατρικό πιστοποιητικό ημερ. 17/12/2018, σύμφωνα με το οποίο αδυνατούσε να ταξιδέψει στο εξωτερικό για περίοδο 9 – 12 μηνών. Με το σημείωμα (ερυθρά 25 – 26 του Τεκμηρίου 4) ζητούσε οδηγίες από τον Υπουργό Εσωτερικών κατά πόσο η αίτηση θα τεθεί ενώπιον του ΥΣ για λήψη τελικής απόφασης και κατά πόσο το προσχέδιο πρότασης προς το ΥΣ (στα ερυθρά 23 – 24 του Τεκμηρίου 4) θα εγκρινόταν.

363. Ο Υπουργός Εσωτερικών, ΜΚ 13, αποφάσισε έγκριση του προσχεδίου της πρότασης προς το ΥΣ και στις 5/6/2019 η πρόταση διαβιβάστηκε στη Γραμματεία του ΥΣ.
364. Προηγουμένως στις 3/6/2019, η ΜΚ 11 ενημέρωσε σχετικά με εμπιστευτική επιστολή τον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή της ΒτΑ.
365. Η αίτηση εγκρίθηκε από το ΥΣ κατά τη συνεδρία του στις 5/6/2019. Ο εκπρόσωπος του επενδυτή ενημερώθηκε σχετικά με επιστολή της ΜΚ 11, ημερομηνίας 10/6/2019. Το πιστοποιητικό πολιτογράφησης εκδόθηκε στις 12/6/2019 (βλ. Τεκμήριο 7 – Φάκελος Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης).
366. Αναφέρει τέλος η ΜΚ 11 στη σελ. 14 του Εγγράφου Ι1:

*«Σε ερώτηση σας κατά πόσο κατά την εξέταση της αίτησης του εν λόγω επενδυτή, δέχθηκα οποιαδήποτε παρεμβολή ή πίεση ή οτιδήποτε άλλο που να επηρεάζει την διαδικασία εξέτασης της αίτησης, σας αναφέρω ότι δεν δέχθηκα οποιαδήποτε παρεμβολή ή πίεση για επίοψηση της εξέτασης της αίτησης από οποιονδήποτε πρόσωπο. Κλείνοντας, παρόλο που η αίτηση δεν πληρούσε το κριτήριο της κατοχής άδειας παραμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία, βάσει των τα κριτηρίων, των όρων και προϋποθέσεων που αναφέρονται στις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, εντούτοις*



*το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του αιτούντος βάσει του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.»*

367. Σε ερώτηση αν ήταν σύνηθες να στέλνονται αιτήματα στο πλαίσιο αίτησης για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση στον εκάστοτε Υπουργό ή Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου, η ΜΚ 11 απάντησε (σελ. 665):

*«Α. Η συνήθης πρακτική ήταν να αποστέλλονται τούτα τα αιτήματα στους λειτουργούς όμως υπήρχαν περιπτώσεις που οι πάροχοι υπηρεσιών προτιμούσαν να πηγαίνουν στους ιεραρχικά ανώτερους που ήταν ο Γενικός Διευθυντής και ο Υπουργός. Ήταν κάτι το οποίο συνέβαινε.*

*Ε. Ήταν σύνηθες κυρία [ΜΚ 11] κατά την άσκηση των καθηκόντων σας να σας τηλεφωνούν αξιωματούχοι της Δημοκρατίας όπως για παράδειγμα βουλευτές για να ζητήσουν λεπτομέρειες ή ενημέρωση για κάποια αίτηση για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση;*

*Α. Σύνηθες δεν ήταν. Υπήρξαν περιπτώσεις, ναι, απλώς δεν ήταν σύνηθες.»*

368. Ο ΜΚ 10 είχε ερωτηθεί ειδικά στην κατάθεση του (Έγγραφο Θ) για την εν λόγω αλληλογραφία. Όσον αφορά το πρώτο αίτημα, του τέθηκε – Ερωτήσεις 9 και 10 – ότι ο δικηγόρος ΑΠ απέστειλε επιστολή ημερ. 12/2/2019 (ΚΚ 1) στον Υπουργό Εσωτερικών, ΜΚ 13, ζητώντας εξαίρεση από την υποχρέωση κατοχής άδειας παραμονής (Permanent Residency) 6 μηνών για τον ΝΓ, λόγω σοβαρών ιατρικών προβλημάτων που καθιστούσαν αδύνατη τη μετάβασή του στην Κύπρο για βιομετρικά, αίτημα το οποίο απορρίφθηκε. Ο ΜΚ 10 δεν είχε υπόψη του τον λόγο της απόρριψης. Του υποδείχθηκε ότι στην 1<sup>η</sup> σελίδα της επιστολής υπήρχε χειρόγραφη σημείωση «Απόρριψη» και υπογραφή, την οποία ο μάρτυρας υπέθεσε ότι ανήκε στον ΜΚ 13.

369. Σε σχέση με το δεύτερο αίτημα, του υποδείχθηκαν – ερωτήσεις 13 και 14 – φωτοαντίγραφο ηλεκτρονικού μηνύματος ημερ. 19/1/2019 (ΚΚ 2) (Έγγραφο Θ) με αποστολέα τον ΑΠ προς τη ΜΚ 11 στο οποίο επισυναπτόταν και ιατρική βεβαίωση για τον ΝΓ ημερ. 13/12/2018. Του υποδείχθηκε περαιτέρω ότι το εν λόγω μήνυμα και ιατρική βεβαίωση στάλθηκαν με φαξ στις 18/4/2019 από το δικό του γραφείο στο φαξ της ΜΚ 11 και ότι στο πάνω

μέρος της βεβαίωσης καταγράφεται «18/4/2019, 10:52, φαξ 22-877201 *ΓΡΑΦΕΙΟ PROEDROU VOULIS*» και ρωτήθηκε για ποιο λόγο ο κατηγορούμενος 1 «*υπό την ιδιότητα του ως Πρόεδρος της Βουλής*» του απέστειλε τα συγκεκριμένα έγγραφα του εν λόγω επενδυτή και απάντησε τα ακόλουθα (Απάντηση στην Ερώτηση 14):

«Ο [κατηγορούμενος 1], έτυχε να με πάρει τηλέφωνο ή και να με παίρνει τηλέφωνο κατά διαστήματα ως Πρόεδρος της Βουλής και να μου διαβιβάζει κάποια παράπονα ή να μου ζητά εξηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού διαφόρων υποθέσεων του Υπουργείου Εσωτερικών. Αναφέρω χαρακτηριστικά την περίπτωση όπου κάποιοι Κούρδοι έκαναν απεργεία [sic] πείνας, μιας υπόθεσης που αφορούσε την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού αλλά ουσιαστικά αφορούσε το Κοινοτικό Συμβούλιο του Ομόδους και για υποθέσεις φοιτητών του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου που λόγω πανδημίας είχαν εγκλωβιστεί στην Αμερική. Δεν θυμούμαι εάν υπήρχαν και άλλες περιπτώσεις αλλά μια από αυτές ήταν και μια αίτηση για πολιτογράφηση ξένου επενδυτή, πελάτη του [κατηγορούμενου 2] για την οποία ήθελε να ενημερωθεί για το πότε θα εξεταζόταν. Είχε επίσης παραπονεθεί για την μη λήψη απάντησης σε αίτημα του πελάτη να εξαιρεθεί από την απαίτηση για κατοχή άδειας παραμονής λόγω προβλημάτων υγείας. Επίσης, θα πρέπει να μου τηλεφώνησε ακόμα δύο με τρεις φορές για να ζητήσει ενημέρωση για την πορεία των αιτήσεων πολιτογραφήσεων [sic] επενδυτών οι οποίοι ήταν πελάτες του [κατηγορούμενου 2]. Σε όλες τις περιπτώσεις εξηγούσα την διαδικασία και ότι δεν γίνονται επισπεύσεις παρά μόνο για τούς λόγους που σας ανέφερα. Δεν θυμάμαι εάν την συγκεκριμένη περίπτωση, και επειδή ήταν ο Πρόεδρος της Βουλής, εάν συζητήσα το θέμα αυτό και με τον Υπουργό Εσωτερικών. Άρα το συγκεκριμένο έγγραφο που μου υποδείξατε, ακολούθησε της τηλεφωνικής μας επικοινωνίας με τον [κατηγορούμενο 1] και επιβεβαιώνω ότι το εν λόγω έγγραφο στάλθηκε με φαξ στο τότε γραφείο μου.»

370. Μετά την παραλαβή του φαξ, ο ΜΚ 10 το απέστειλε στη ΜΚ 11 ζητώντας ενημέρωση. Δεν θυμόταν τι λέχθηκε μεταξύ τους για το συγκεκριμένο ζήτημα. Δεν θυμόταν αν είχε ενημερωθεί για την προγενέστερη απόρριψη του αιτήματος. Προφορικά επιβεβαίωσε ότι τα έγγραφα (με την ένδειξη ΚΚ2) στάλθηκαν στο φαξ του γραφείου του από το Γραφείο του τότε ΠτΒ, κατηγορούμενου 1. Ο ΜΚ 10 επιβεβαίωσε ότι προώθησε τα εν λόγω έγγραφα στη ΜΚ 11. Ακολούθησε τηλεφωνική επικοινωνία με τον κατηγορούμενο 1. Τα αναγνώρισε σχετικά και εντός του φακέλου του ΥΠΕΣ (Τεκμήριο 4) από

το ερυθρό 8 μέχρι το ερυθρό 5. Ο ΜΚ 10 θυμόταν ότι ο κατηγορούμενος 1 είχε πληροφορηθεί ότι η αίτηση είχε απορριφθεί, διαμαρτυρήθηκε και ζητούσε να επανεξεταστεί. Η απάντηση του ΜΚ 10 ήταν να του στείλει τα στοιχεία που ήθελε να προωθηθούν για να εξεταστούν μαζί με την κανονική διαδικασία.

371. Αντεξεταζόμενος όμως επανέλαβε ότι (στην απάντηση 14), το παράπονο του κατηγορούμενου 1 εστιαζόταν στη μη λήψη απάντησης στο αίτημα εξαίρεσης του ΝΓ.
372. Αναφορικά με το τρίτο αίτημα του υποδείχθηκε – Ερωτήσεις 18 και 19 – επιστολή ημερ. 7/5/2019 (ΚΚ 3) (Εγγραφο Θ) του ΑΠ με το ίδιο αίτημα, απευθυνόμενος αυτή τη φορά στον ίδιο ως Γενικό Διευθυντή και ρωτήθηκε γιατί του αποστάλθηκε του ιδίου η επιστολή αφού είχε ήδη απορριφθεί το αίτημα από τον Υπουργό. Απάντησε ως ακολούθως:

*«Με τον [ΑΠ] δεν μίλησα ποτέ μου. Όπως σας είπα, όταν ήταν για ιατρικούς λόγους ή άλλους σοβαρούς λόγους, όχι μόνο την συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά και για ένα άλλο πολύ περιορισμένο αριθμό υποθέσεων, όταν υπήρχαν σοβαροί ιατρικοί λόγοι, η υπόθεση επανεξεταζόταν. Ανάλογα με την περίπτωση ή για τις περιπτώσεις που περιήλθαν εις γνώση μου, συζητούσα με την [ΜΚ 11] και με τον Υπουργό για την δική του θέση. Υποθέτω ότι, για την συγκεκριμένη περίπτωση ο [κατηγορούμενος 1] μου ζήτησε να επανεξεταστεί το αίτημα του [ΑΠ] για τον εν λόγω επενδυτή εφόσον υπήρχαν ιατρικοί λόγοι. Λόγω του ότι, όπως σας είπα και πριν, ο [κατηγορούμενος 1], μου τηλεφωνούσε κατά καιρούς για διάφορα θέματα, δεν το θεώρησα περίεργο το ότι μου ζητούσε να επανεξεταστεί η εν λόγω αίτηση. Επίσης δεν θυμάμαι να μου τηλεφώνησε για άλλη περίπτωση πολιτογράφησης και να ζητά κάτι πέραν της απλής ενημέρωσης για το στάδιο εξέτασης της αίτησης, όπως έκανε και για τις πολιτογραφήσεις πελατών του [κατηγορούμενου 2]. Δεν μου φάνηκε παράξενο γιατί το Υπουργείο Εσωτερικών δεχόταν βομβαρδισμό καθημερινών αιτημάτων ή ερωτήσεων ή επιστολών για πάρα πολλά θέματα. Ήταν μια ρουτίνα. Κυρίως δε, ήταν καθημερινά τα τηλεφωνήματα από παρόχους και developer λόγω της καθυστέρησης εξέτασης των αιτήσεων, η οποία προερχόταν από τον όγκο των αιτήσεων.»*

373. Αντεξεταζόμενος δέχθηκε ότι απλώς έκανε υπόθεση για το τι είχε ζητηθεί από τον κατηγορούμενο 1. Επανεξεταζόμενος επιβεβαίωσε το ότι είπε στην κατάθεση του.

374. Ως προς τις ενέργειες που έλαβε είπε (Ερώτηση 21 – Έγγραφο Θ):

*«Συζήτησα κατά πάσα πιθανότητα με τον Υπουργό αλλά και με την [ΜΚ 11] και επειδή υπήρχαν σοβαροί ιατρικοί λόγοι και η παρέκκλιση που ζητούσε ο [ΑΠ] δεν ήταν σημαντική, καθότι αφορούσε τον όρο να έχεις άδεια παραμονής 6 μήνες και πολλοί επενδυτές την εξασφάλιζαν επισκεπτόμενοι την Κύπρο μια μέρα και αναχωρώντας στην συνέχεια. Θεωρώ ότι το θέμα πρέπει να τέθηκε και γραπτώς και θεωρώ ότι τέθηκε και στο Υπουργικό Συμβούλιο. Διευκρινίζω ότι, κατά την άποψη μου, όχι μόνο για αυτή την περίπτωση αλλά και για άλλες, το αποφασίζων [sic] όργανο είναι το Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο είναι εκείνο που αποφάσιζε τα κριτήρια και βεβαίως είχε και την εξουσία σε απολύτως δικαιολογημένες περιπτώσεις, να εγκρίνει και παρέκκλιση. Θεωρώ ακόμη ότι έγιναν όλοι οι ελέγχοι από το Υπουργείο Οικονομικών, από την Αστυνομία, από την βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών και επίσης ότι θα ικανοποιούσε το κριτήριο του λευκού ποινικού μητρώου.»*

375. Όσον αφορά τη χειρόγραφη σημείωση «έγκριση για επίσπευση» και η υπογραφή θεωρούσε ότι ανήκαν τον Υπουργό, ΜΚ 13.

376. Δεν γνώριζε τι μεσολάβησε μεταξύ της αρχικής απόρριψης και της έγκρισης.

377. Του υποδείχθηκε επίσης το σημείωμα της ΜΚ 11 ημερ. 4/6/2019 προς τον Υπουργό Εσωτερικών (μέσω Γενικού Διευθυντή) (ΚΚ 4) (Έγγραφο Θ). Το σημείωμα έκανε αναφορά στις οδηγίες του Υπουργού για επίσπευση της εξέτασης. Ανέφερε ότι ο αιτών πληρούσε τα οικονομικά κριτήρια και επιβεβαίωνε ότι ο αιτών δεν ήταν κάτοχος άδειας παραμονής λόγω ιατρικών προβλημάτων και αδυναμίας ταξιδιού (9 – 12 μήνες). Επίσης, ο αιτών είχε δύο λευκά ποινικά μητρώα (Αγγλία και Ρωσία) και δεν εντοπίστηκαν αρνητικά στοιχεία στο «World-Check» ή στην Interpol. Η ΜΚ 11 ζητούσε οδηγίες κατά πόσον η αίτηση θα τεθεί ενώπιον του ΥΣ χωρίς ο αιτών να έχει εξασφαλίσει άδεια παραμονής.

378. Ο ΜΚ 10 ανέφερε ότι δεν θυμόταν να έλαβε γνώση αυτού του σημειώματος, παρόλο που είναι αυτός που το παρέλαβε. Εν πάση περιπτώσει, ανέφερε, τα όσα καταγράφονται ήταν αυτά που ανέφερε προηγουμένως.
379. Αναφορικά με το αίτημα του ΝΓ, ανέφερε αντεξεταζόμενος, ο ισχυρισμός που είχε ενώπιον του ο Υπουργός ήταν ότι υπήρχε πρόβλημα υγείας που δεν επέτρεπε στον ΝΓ να έρθει στην Κύπρο από την Αγγλία. Η εξαίρεση που ζητείτο ήταν να δώσει βιομετρικά στην Πρεσβεία στο Λονδίνο για την άδεια παραμονής. Από τη στιγμή που θα πήγαινε στην Πρεσβεία στο Λονδίνο δεν ήταν κάτι, ως ανέφερε, το «τραγικό». Εξήγησε ότι η εξαίρεση για τα βιομετρικά στο Λονδίνο δεν ήταν σημαντική, καθώς δεν υπήρχαν απαιτήσεις πραγματικής διαμονής για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση. Ο όρος ήταν απλώς να είναι κάποιος κάτοχος άδειας παραμονής.
380. Ο ΜΚ 13 ερωτήθηκε επίσης κατά τη λήψη της κατάθεσης του για τον ΝΓ (Εγγραφο ΙΒ). Του υποδείχθηκε επιστολή ημερ. 12/2/2019 (ΚΠ5) του δικηγορικού γραφείου του ΑΠ, με αίτημα εξαίρεσης του ΝΓ από την υποχρέωση λήψης βιομετρικών στην Κύπρο (για άδεια παραμονής 6 μηνών) και όπως αυτά δοθούν στην Πρεσβεία της Δημοκρατίας στο Λονδίνο λόγω σοβαρών ιατρικών προβλημάτων του ΝΓ (Ερώτηση 17). Του υποδείχθηκε επίσης ότι στην επιστολή (ΚΠ5) υπάρχει η χειρόγραφη σημείωση «Απόρριψη». Ο ΜΚ 13 αναγνώρισε την υπογραφή ως δική του και ανέφερε, *«Πρέπει να το απέρριψα επειδή σπάνια δίνονταν τέτοιες παρεκκλίσεις και λόγω της αυστηρότητας την οποία επιδεικνύαμε»* (Απαντήσεις 18 και 19).
381. Ακολούθως του υποδείχθηκε εκτύπωση ηλεκτρονικού μηνύματος ημερ. 19/1/2019 (ΚΠ6) του ΑΠ προς τη ΜΚ 11, με συνημμένη ιατρική βεβαίωση ημερ. 13/12/2018, το οποίο στάλθηκε στις 18/4/2019 από το φαξ του Γενικού Διευθυντή του ΥΠΕΣ, ΜΚ 10 (Ερώτηση 20). Του υποδείχθηκε επίσης ότι στο πάνω μέρος της ιατρικής βεβαίωσης αναγραφόταν, *«18/4/2019, 10:52, φαξ 22-877201 GRAFIO PROEDROU VOULIS»* (Ερώτηση 21). Δεν γνώριζε γιατί ο κατηγορούμενος 1 με την ιδιότητα του ΠτΒ, απέστειλε ή είχε

επικοινωνία, αναφέροντας όμως, *«υποθέτω ότι εκ των υστέρων ομιλώντας, λόγω της θέσης που φαίνεται να έχει ο [κατηγορούμενος 1] με τον κύριο [ΣΠ]»*.

382. Στη συνέχεια του υποδείχθηκε επιστολή του ΑΠ ημερ. 7/5/2019 (ΚΠ 7) με παραλήπτη τον Γενικό Διευθυντή ΜΚ 10, η οποία επαναλάμβανε το αρχικό αίτημα (Ερώτηση 22). Ο ΜΚ 13 απάντησε ότι ο λόγος που επανέλαβε το αίτημα ήταν γιατί θεώρησε ότι προσπαθώντας ξανά είχε περισσότερες πιθανότητες να εγκριθεί. Ο ΜΚ 13 αναγνώρισε ότι στην επιστολή (ΚΠ7) υπάρχει η χειρόγραφη σημείωση *«έγκριση για επίσπευση»* και η υπογραφή του. Ως λόγο διαφοροποίησης της απόφασης ανέφερε τα ακόλουθα (Απάντηση 25):

*«Τελικά με την υποβολή δύο ιατρικών πιστοποιητικών, αναγνωρισμένα από το Εξωτερικό, την στιγμή που υπέβαλε (sic) πιστοποιητικά ποινικού μητρώου, τόσο από το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο είναι ιδιαίτερα αυστηρό, τόσο και από την Ρωσία και δεδομένο των αυστηρών κριτηρίων ελέγχου που θα περνούσε μέσω της δέουσας επιμέλειας, δεν προέκυπτε κάποιος λόγος να μην αποδεχτώ το αίτημα.»*

383. Του υποδείχθηκε επίσης σημείωμα της ΜΚ 11, ημερ. 4/6/2019 (ΚΠ 8 – Ερυθρό 29 στο Τεκμήριο 4), προς τον ίδιο, με το οποίο ζητούσε οδηγίες κατά πόσο η αίτηση του ΝΓ θα τεθεί ενώπιον του ΥΣ χωρίς αυτός να έχει εξασφαλίσει άδεια παραμονής 6 μηνών (Ερώτηση 26). Αναγνώρισε ότι στο σημείωμα υπάρχει χειρόγραφη σημείωση *«εγκρίνεται»* και η υπογραφή του. Ο λόγος που το ενέκρινε ήταν γιατί, *«Θεωρήθηκε ότι ήταν ανθρωπιστικός ο λόγος που δεν μπορούσε να δώσει βιομετρικά και έτσι έδωσα την εξαίρεση»* (Απάντηση 28).

384. Αντεξεταζόμενος συμφώνησε έμμεσα ότι ως Υπουργός ήταν αυστηρός σε σχέση με τις πολιτογραφήσεις, παραπέμποντας στα πορίσματα της *«Επιτροπής Νικολάτου»*. Κανένας λειτουργός (όπως η ΜΚ 11) δεν τον ενημέρωσε ποτέ ότι άλλαξε την εισήγησή της λόγω παρέμβασης.

385. Ερωτηθείς αν δέχθηκε παρεμβάσεις από τους κατηγορούμενους και τον ΑΠ απάντησε (απάντηση 29 – Έγγραφο ΙΒ):

*«Δεν θυμάμαι να είχαν κάνει παρεμβάσεις. Αλλά δεν αποκλείω να έκαναν όπως πιέσεις ασκούσαν πάρα πολλές. Κατ' εμένα το θέμα δεν ήταν οι πιέσεις που υπήρχαν αλλά κατά πόσο έκανα ως Υπουργός Εσωτερικών εκπώσεις οι οποίες ήταν μεμπτές και οι οποίες έθεταν σε κίνδυνο το όνομα της Χώρας. Το να αποδεχθείς μια μικρή χαλάρωση για λόγους υγείας σίγουρα δεν έμπιπτε σε αυτό το πλαίσιο. Τον δε κύριο [ΑΠ], ουδέποτε τον είδα και ουδέποτε του μίλησα. Η μόνη μου σχέση μαζί του ήταν όταν ο ίδιος με αναρτήσεις του στο Facebook καταφερόταν εναντίον μου με χυδαίο τρόπο για θέματα που είχαν σχέση με την τοπική αυτοδιοίκηση.»*

386. Ο κατηγορούμενος 1 δεν τον πήρε ποτέ τηλέφωνο προσωπικά για οποιοδήποτε θέμα πολιτογράφησης, εκτός από μια φορά για κάποια θέματα Κούρδων.

387. Στην ερώτηση 30 της κατάθεσης ερωτήθηκε ειδικά τα ακόλουθα:

*«Ερώτηση 30: Εν όσο (sic) χρονικό διάστημα διατελέσατε Υπουργός Εσωτερικών, δεχθήκατε επίσκεψη στο γραφείο σας και ή τηλεφώνημα από τους [κατηγορούμενο 1], [κατηγορούμενο 2] και [ΑΠ], με σκοπό να παρεμβείτε με οποιοδήποτε τρόπο στη διαδικασία εξέτασης μιας αίτησης για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση; Απάντηση: Όχι.»*

388. Αντεξεταζόμενος επιβεβαίωσε την απάντηση του.

#### I.2.9. Η ΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΝΓ

389. Η κα Χ. Βρίκκη (ΜΚ 1) (Έγγραφο Α, η κατάθεση της), εργάζεται στο Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής του Υπουργείου Εσωτερικών από το 2009. Τα καθήκοντά της περιλαμβάνουν την ετοιμασία πληροφοριακών συστημάτων, τον χειρισμό της Βάσης Δεδομένων του Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και την τεχνική υποστήριξη. Συγκεκριμένα, ασχολείται με το σύστημα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (Civil Registration System – CRS), το οποίο χειρίζεται αιτήσεις, διαβατήρια, τις εκλογές και άλλα υποσυστήματα.

390. Το σύστημα χρησιμοποιείται επίσης από τις Επαρχιακές Διοικήσεις και από τα Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη. Κάποιες Πρεσβείες της Κύπρου, μεταξύ αυτών οι Πρεσβείες στο Λονδίνο, στην Αθήνα και στο Παρίσι, χρησιμοποιούν συγκεκριμένη εφαρμογή στην οποία καταχωρούνται τα βιομετρικά δεδομένα προσώπων που αιτούνται την έκδοση διαβατηρίου ή ταυτότητας. Μέσω της εφαρμογής αυτής ενημερώνεται και η δική τους βάση δεδομένων. Αντεξεταζόμενη συμπλήρωσε ότι για τη λήψη βιομετρικών δεδομένων απαιτούνται ειδικές συσκευές/μηχανήματα όπως, ηλεκτρονικός υπολογιστής, συσκευή για λήψη υπογραφής, για λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων και φωτογραφική κάμερα. Απαιτείται επίσης διασύνδεση με το Αρχείο Πληθυσμού.
391. Σύμφωνα με τη βάση δεδομένων, τα βιομετρικά στοιχεία του NG, δηλαδή τα αποτυπώματα, φωτογραφία και η υπογραφή του, λήφθηκαν στις 20/6/2019 από κάποια κα ΜΑ η οποία έχει δικαίωμα πρόσβασης στο σύστημα. Δεν γνωρίζει που εργάζεται. Τα στοιχεία πρόσθεσε προφορικά λήφθηκαν σε κάποια Πρεσβεία. Αντεξεταζόμενη ανέφερε ότι λογικά έπρεπε να υπήρχε ο απαραίτητος εξοπλισμός στην εν λόγω Πρεσβεία. Η ίδια δεν μπορούσε να γνωρίζει τη διαδικασία λήψης, μόνο το τελικό αποτέλεσμα. Το τελικό αποτέλεσμα που έφτασε στη βάση δεδομένων δεν είχε οποιαδήποτε σημείωση ή υποσημείωση ότι επρόκειτο για μη συνηθισμένα βιομετρικά δεδομένα. Το Τμήμα Υπηρεσιών και Πληροφορικής δεν δέχτηκε οποιαδήποτε καταγγελία για τα συγκεκριμένα βιομετρικά, ούτε είναι το αρμόδιο τμήμα για να δέχεται καταγγελίες, οι οποίες απευθύνονται συνήθως στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Η ΜΚ 1 δεν ζήτησε να πληροφορηθεί σε ποια χώρα λήφθηκαν τα βιομετρικά στοιχεία, καθώς αυτό ήταν εκτός των καθηκόντων της.
392. Σημειώνουμε ότι δηλώθηκε και εγκρίθηκε ως παραδεκτό γεγονός ότι ο NG την 20/6/2019 μετά την έγκριση για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση του για σκοπούς έκδοσης κυπριακής ταυτότητας, συνοδευόμενος από τον



δικηγόρο ΑΠ, έδωσε τα βιομετρικά του στοιχεία στην Ύπατη Αρμοστεία στο Λονδίνο (σελ. 960 των πρακτικών).

393. Η μαρτυρία της ΜΚ 1 ήταν τυπικής φύσεως και δεν αμφισβητήθηκε. Κρίνεται αξιόπιστη μάρτυρας, αποδεχόμαστε τη μαρτυρία της στο σύνολο της και προβαίνουμε σε ανάλογα ευρήματα.

#### I.2.10. Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΝG

394. Στις 30/6/2022 λήφθηκε κατάθεση από τον ΝG (Τεκμήριο 42). Αφού ανέφερε ότι κατάγεται από τη Ρωσία και ότι τα τελευταία 19 έτη κατοικούσε στο Λονδίνο, αναφέρθηκε κάτω από ποιες περιστάσεις γνώρισε τον ΤΚ (Ερώτηση – Απάντηση 1) (διατηρείται η σύνταξη και ορθογραφία):

*«In 2018, in London, [TK] spoke to me for the first time about the Cyprus Investment Program and I decided that it is a good business for me. He showed me photos of the houses and I found Levanda Properties and Elite Blue of Giovanni Group very nice. When I told [TK] that I am interested he told me that a lawyer, [ΑΠ], can make all the documents in order to complete the application. [TK] called to [ΑΠ] and that was the first time I spoke with [ΑΠ]. I told him that I am interested and in October 2018 [ΑΠ] came to London because I had to sign a paper that he needed in order to complete my application. I couldn't come to Cyprus that time because I had health problems so [ΑΠ] came to me.»*

395. Στη συνέχεια ρωτήθηκε πότε γνώρισε τους πωλητές και ανέφερε (Ερώτηση – Απάντηση 2) (διατηρείται η σύνταξη και ορθογραφία):

*«June or July 2019, I met for the first time [κατηγορούμενο 2] and [πρώην κατηγορούμενο 3] in London. Two days after that, I met them again in Epsom in London, in a box room in horse racings. That day [KH] and [CS] were there also and we didn't discuss anything about the investments or the citizenship. I didn't hear [KH] or [CS], to discuss with anyone else anything about the Cyprus Investment Program. Have in mind that I met [κατηγορούμενο 2] and [πρώην κατηγορούμενο 3] after [ΑΠ] told me that my application is approved and everything was ok. In London, [ΑΠ] told me that according to the Cyprus Investment Program, the applicant must be a temporary resident of Cyprus. For its issuance, among other*

*things, it is necessary to obtain biometric data at the Ministry of Interior. I told [ΑΠ] that I cannot travel to Cyprus because of health problems and [ΑΠ] told me that he will inform the Ministry about that and they might accept my application or not. Then I told him that if they don't approve my application I will not buy the properties, I will not invest in Cyprus and I will not sent the money.*

396. Σε σχέση με το «Reservation Agreement» ανέφερε τα ακόλουθα όταν του υποδείχθηκε (Ερώτηση – Απάντηση 3):

*«I don't see my signature on this paper, but the details that are mentioned on it, we discussed them with [ΑΠ]. I want to speak on the phone with my lawyer before I sign it.»*

397. Στη συνέχεια ζήτησε διακοπή για να συνομιλήσει με τον δικηγόρο του, ΑΠ. Μετά από τη συνομιλία Είπε τα ακόλουθα:

*«I spoke with my lawyer [ΑΠ] and he told me not to speak with you anymore and the only thing I must do is to give you the statement I prepared. I am giving you the statement I have prepared and I don't want to sign anything else.»*

398. Στη δήλωση που παρέδωσε στην ουσία επαναλαμβάνει τα ίδια, όσον αφορά τον χρόνο γνωριμίας του με τον κατηγορούμενο 2 και τον κατηγορούμενο 3 αλλά και παράπονο σε σχέση με παραβίαση δικαιωμάτων του από το ειδησεογραφικό πρακτορείο «Al Jazeera». Ισχυρίστηκε επίσης τα ακόλουθα:

*«5. During the negotiations and after the completion of the transaction, nobody gave me any assurances and or warranties and or promises for any political assistance for bypassing any of the rules and regulations. Mr [ΑΠ] informed me that the decision rests with the Council of Ministers and nobody could predict the outcome in advance.*

*6. Because of my inability to travel to Cyprus, due to serious medical reasons, upon my instructions my above legal representatives applied to the Ministry of Interior and requested an exception for providing biometrics in Cyprus, and submitted a number of medical certificates that I provided. We suggested for the biometrics to be submitted to the Cypriot Embassy in London, or after the application was approved.*

*Again Mr [ΑΠ] explained to me that nothing is certain and the Council of Ministers will decide whether to approve or not my application.*

*7. Until my application for exception was reviewed, the funds were deposited in an account held by George F. Pittadjis LLC on behalf of the Sellers and not on my behalf. The funds were thereupon released and are being released in accordance with the stage payments of the contracts of sale.*

*8. After the approval of my application, I still couldn't travel to Cyprus and I completed the process for obtaining a passport through the Cyprus Embassy in London. I visited Cyprus August 2019, after my health was improved. During those days Mr [κατηγορούμενος 2] was in London and we met...»*

## ΙΑ. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΩΝ 1 ΚΑΙ 2 ΚΑΙ ΜΕ ΑΛΛΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

### ΙΑ.1. Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

399. Ο ΜΚ 12 ανέφερε ότι η επαγγελματική σχέση του κατηγορούμενου 1 με τις εταιρείες του «Ομίλου Τζιοβάνη» τεκμηριώθηκε μέσω τιμολογίων και αποδείξεων πληρωμής που εντοπίστηκαν στην έρευνα. Η συνεργασία τους ξεκίνησε από το 2007 μέχρι το 2011 και το 2014, ενώ μεταγενέστερα βρέθηκαν τιμολόγια πληρωμής από το 2017 μέχρι και τις αρχές του 2020, για υπηρεσίες που παρείχε η θυγατέρα του κατηγορούμενου 1, ΔΣ. Τα ποσά που διακινήθηκαν στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας ανήλθαν περίπου στις €200.000 για τον κατηγορούμενο 1 και στις €70.000 για την ΔΣ. Δέχθηκε αντεξεταζόμενος ότι ο κατηγορούμενος 1, προτού εκλεγεί ΠτΒ το 2016, μπορούσε να ασκεί επάγγελμα. Δεν γνώριζε αν η απόδειξη του 2014 αφορούσε έργο που άρχισε πριν το 2011.

400. Είχε επίσης σχέση στην επιλογή των αρχείων φωτογραφιών και βίντεο από τηλέφωνο, 16 φωτογραφίες και 12 βίντεο που σχετίζονταν με επίσημο ταξίδι που έκαναν και οι δύο στην Κίνα τον Νοέμβριο 2019 και ήταν η συνέχεια της συνάντησης που είχαν με εκπροσώπους του «Al Jazeera». Κάποιες φωτογραφίες αφορούσαν τον ΝΓ και κάποιες δύο επενδυτές από την Κίνα

πελάτες ή συνεργάτες του «Ομίλου Τζιοβάνη». Έγιναν υποδείξεις μετά από προβολή του περιεχομένου των Τεκμηρίων 16, αρχείο 8380 – φωτογραφία 26/10/2019 με εκπροσώπους της «Al Jazeera» και τον ΤΚ και το αρχείο 8366 κατηγορούμενοι 1 και 2 με τον υπό κάλυψη δημοσιογράφο της «Al Jazeera». Ειδικά για το αρχείο 6F0848E3 (ημερ. 21/6/2019) είπε τα ακόλουθα (σελ. 821 των πρακτικών):

*«Βλέπουμε τον κύριο [ΑΠ], είναι ο πρώτος από δεξιά με το άσπρο πουκάμισο, εδώ είναι ο κύριος [NG], είναι ο τρίτος στη σειρά από τα δεξιά, μετά ο δεύτερος κατηγορούμενος, ο τέταρτος είναι ο [πρώην κατηγορούμενος 3], ο πέμπτος είναι ο κύριος [ΤΚ] που είναι δεύτερος από αριστερά και με κάθε επιφύλαξη αυτός είναι ένας συνεργάτης στην Αγγλία που ονομάζεται [ΚΗ] και είναι ο πρώτος από τα αριστερά.»*

401. Στο ίδιο αρχείο αναφέρθηκε και ο ΜΚ 8.
402. Τρίτο αρχείο (9BFE84A4) απεικόνιζε τον κατηγορούμενο 1 με δύο, κατά τη θέση του, Κινέζους επενδυτές.
403. Ο ΜΚ 8 ανέφερε επίσης ότι διερευνήθηκε η συνεργασία της ΔΣ με τις εταιρείες συμφερόντων του κατηγορουμένου 2, η οποία αφορούσε υπηρεσίες ετοιμασίας σχεδίων κουφωμάτων. Η συνεργασία ήταν από το 2017 μέχρι τέλη του 2019 αρχές του 2020.
404. Η λειτουργός των Δημοσίων Έργων ανέφερε ότι στα επίσημα σχέδια δεν υπήρχε οτιδήποτε σε σχέση με κουφώματα.
405. Λήφθηκαν καταθέσεις από μηχανικούς και αρχιτέκτονες, ορισμένοι εκ των οποίων δεν την είδαν στα έργα. Του υποβλήθηκε ότι συγκεκριμένος αρχιτέκτονας είχε αναφέρει στην κατάθεση του ότι η ΔΣ είχε εργαστεί μαζί του σε σχέδια, δεν ήταν όμως σε θέση να το επιβεβαιώσει ή να το διαψεύσει.
406. Αντεξεταζόμενος επιβεβαίωσε ότι λήφθηκαν τιμολόγια που εξέδωσε η ΔΣ προς την εταιρεία του κατηγορούμενου 2. Διερευνήθηκαν ακόμα και

αποδείξεις βενζίνης για το πήγαινε-έλα στη Λευκωσία/Παραλίμνι. Είχαν λάβει αρχείο του server του «Ομίλου Τζιοβάνη» με σχέδια που η ΔΣ ισχυρίστηκε ότι ετοίμασε. Αναφορά για συλλογή μπλοκ αποδείξεων και συλλεγόμενα έγγραφα γίνεται και στη σελ. 7 της κατάθεσης του. Ως προς το αν εντοπίστηκαν σχέδια της στον server του «Ομίλου Τζιοβάνη» δεν ήταν σε θέση να το επιβεβαιώσει. Σημειώνουμε εδώ ότι κανένας μάρτυρας δεν κατέθεσε ενώπιον μας προβάλλοντας τέτοιο ισχυρισμό.

407. Υποδείχθηκαν ηλ. μηνύματα από τη δέσμη εγγράφων «Δήλωση [ΜΥ 4] με παραρτήματα» (Τεκμήριο προς Αναγνώριση 2 – μετέπειτα Τεκμήριο 97). Ο κ. Παπαϊωάννου ρώτησε επανειλημμένα εάν τα ηλεκτρονικά μηνύματα (π.χ. 19/1/2017, 30/1/2017, 3/2/2017) που αναφέρονται σε συνεργασία της ΔΣ με τον «Όμιλο Τζιοβάνη» ήταν εικονικά/κατασκευασμένα. Ο ΜΚ 8 απάντησε ότι η ανακριτική ομάδα προσπάθησε να επιβεβαιώσει τους ισχυρισμούς του ομίλου, αλλά δεν ήταν σε θέση να επιβεβαιώσει ή όχι τη γνησιότητά τους, καθώς η ΔΣ διατήρησε το δικαίωμα σιωπής κατά την ανάκριση της. Ο μάρτυρας πρόσθεσε ότι οι αρχιτέκτονες και οι πολιτικοί μηχανικοί που ετοίμασαν τα σχέδια δεν είδαν ούτε συνεργάστηκαν με την ΔΣ.
408. Ο Αστ. 2117, Γ. Αργυρού ΜΚ 6 (Εγγράφο Ε, η κατάθεση του), ανέφερε ότι το πρόγραμμα των εργασιών του ρυθμίζονταν ανάλογα με το πρόγραμμα του ΠτΒ. Η παρουσία του στις διάφορες επισκέψεις ή συναντήσεις που είχε ο ΠτΒ δεν ήταν πάντοτε απαραίτητη ιδίως όταν αυτές αφορούσαν προσωπικές επισκέψεις του. Αντεξεταζόμενος ανέφερε ότι ο κατηγορούμενος 1 ήταν άνθρωπος κοινωνικός και με φιλίες και συνήθιζαν να τον μεταφέρουν σε οικίες γνωστών του.
409. Γνώριζε ότι ο κατηγορούμενος 1 και ο κατηγορούμενος 2 ήταν φίλοι και ότι μάλιστα ο κατηγορούμενος 1 για κάποια περίοδο εργαζόταν στον «Όμιλο Τζιοβάνη». Ανέφερε επίσης ότι υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις που μετέφεραν τον κατηγορούμενο 1 για επίσκεψη στην οικία του κατηγορούμενου 2 στο Παραλίμνι, μεσημέρια ή βράδια, χωρίς όμως να είναι σε θέση να τις

προσδιορίσει κατά τρόπο συγκεκριμένο. Ούτε γνώριζε τη φύση των επαφών τους. Αντεξεταζόμενος ανέφερε ότι η μία εκ των τριών θυγατέρων του κατηγορούμενου 1 είναι αρχιτέκτονας και ότι είχε εργαστεί στην «εταιρεία του [κατηγορούμενου 2]» αλλά δεν γνώριζε κάτω από ποια ιδιότητα.

410. Ο ίδιος δεν είχε γνώση εμπλοκής του κατηγορούμενου 1 στο ΚΕΠ. Για πρώτη φορά τέθηκε εις γνώση του μετά από το ρεπορτάζ της «Al Jazeera». Δεν γνώριζε τον πρώην κατηγορούμενο 3 και τον ΑΠ, ούτε αν αυτοί είχαν οποιαδήποτε σχέση με τον κατηγορούμενο 1. Ουδέποτε, ανέφερε αντεξεταζόμενος, άκουσε τον κατηγορούμενο 1 να μιλά στο τηλέφωνο με άλλους για το ΚΕΠ. Ο ΜΚ 6 δεν αντεξετάστηκε από τον συνήγορο του κατηγορούμενου 2.
411. Ο ΜΚ 9 ανέφερε ότι γνώριζε δια του κατηγορούμενου 2, ότι με τον κατηγορούμενο 1 είναι φίλοι και ότι στο «μακρινό παρελθόν» συνεργάστηκαν επαγγελματικά. Δεν θυμόταν να είδε τον κατηγορούμενο 1 σε οποιαδήποτε συνεστίαση ή συνάντηση με τον κατηγορούμενο 2.
412. Η Κατηγορούσα Αρχή ως προς τον τρόπο που, κατά τη θέση της, οι κατηγορούμενοι 1 και 2 συνεργάζονταν και χρησιμοποιούσαν τις πολιτικές τους ιδιότητες στηρίχθηκε και στο περιεχόμενο δηλώσεων σε ηλεκτρονικά μηνύματα που εντοπίστηκαν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ τα οποία παρουσίασε ο ΜΚ 5. Συγκεκριμένα:

- (1) Τεκμήρια 27 και 34: Ηλεκτρονική επικοινωνία ημερομηνίας 21/10/2019 που περιλαμβάνει μήνυμα του ΤΚ προς κάποιον ΒΛ.

«Dear [BL],

*Our agenda is coming together very nicely, however I need for you to let me know if you would be able to stay for a lunch on Saturday 26<sup>th</sup>. The reason for this is that the most Senior Politician, the Chairman of the Parliament, returns from a trip abroad on Saturday morning and he has agreed to meet us for lunch. He is 2<sup>nd</sup> only to the President himself in seniority.*

*[D] and I will meet you at 10.30 on Wednesday at the Four Seasons Hotel and after we leave you we will arrange for a driver to pick you up at 6 pm to join us for a meal with another Member of Parliament.*

*I shall fill in the rest of the agenda nearer the time however if you could let me know how many are in your party and whether you could make the Saturday as soon as possible it would be appreciated »*

- (2) Στο Τεκμήριο 27 την απάντηση στο εν λόγω μήνυμα, ημερομηνίας 22/10/2019 – ηλ. μήνυμα από τον BL προς τον TK:

*«Dear [TK],*

*Thanks for update on the agenda.*

*I can stay for meeting on Saturday and it will be good to meet the Chairman of Parliament.*

*We will see you at 10.30 am tomorrow and later we can have meal with the other Member of Parliament.*

*We are two people in Cyprus and we and trusted assistant Angie.*

*Best regards,*

*[BL] »*

413. Η συνάντηση, ανέφερε η κα Καραολίδου αγορεύοντας, έλαβε χώρα το Σάββατο 26/10/2019, στην οικία του κατηγορούμενου 2 και παρουσία του κατηγορούμενου 1. Παρέπεμψε σχετικά σε φωτογραφία (αρ. 8380) του Τεκμηρίου 16, ημερομηνίας 26/10/2019 για την οποία κατέθεσε ο ΜΚ 4. Παρέπεμψε επίσης στις επιστολές των ίδιων των κατηγορουμένων 1 και 2, Τεκμήρια 54 και 55 ως επιβεβαιωτικές της συνάντησης.
414. Συνεχίζοντας με το Τεκμήριο 34, έγινε αναφορά και σε ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 29/10/2019 – ώρα 10:53 από τον TK προς τον BL κάποια Α. Το ηλ. μήνυμα κοινοποιήθηκε σε άλλα 3 πρόσωπα.

*«Dear [BL] and [A]*

*It was absolute pleasure meeting you both.*

*I hope you both feel that the Introductions which I made for you were highly influential professionals. If achieving passports for your clients can be done then we have the right team.*

*I believe that both members of the parliament will make efforts to meet with you & your clients in Hong Kong in the near future.*

*In the meantime I believe that you should now pass as much documentation as possible to Mr. [ΑΠ] for him to commence KYC & seek pre approval.*

*Looking forward to meeting you both again soon.*

*Kind regards,*

*[TK]»*

415. Στο Τεκμήριο 30, σε μήνυμα ημερ. 31/10/2019, το οποίο στάλθηκε από τον TK σε αριθμό προσώπων, με κοινοποίηση στην ηλ. διεύθυνση που, κατ' ισχυρισμόν, ανήκε στον κατηγορούμενο 2, και τα οποία, είναι η θέση της Κατηγορούσας Αρχής, αναφέρονται στο κείμενο ονομαστικά στον κατηγορούμενο 2 και πρώην κατηγορούμενο 3, καταγράφονται τα ακόλουθα:

*«Dear [BL],*

*I had a very encouraging meeting this morning with Mr. [κατηγορούμενος 2] as both he and [πρώην κατηγορούμενος 3] fly out of Cyprus tonight on lengthy journey abroad which will include China and possibly Hong Kong.*

*...*

*Chris feels that if you and your clients are able to make the short journey to either of the above locations on one of the date he could arrange a meeting for you all with the Presidential party and potentially with the President himself. ....»*

416. Το εν λόγω μήνυμα απαντήθηκε από τον BL (βλ. Τεκμήριο 34 – ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 31/10/2019). Σημειώνουμε ότι δεν περιλαμβάνει την εν λόγω ηλ. διεύθυνση. Αναφέρονται τα ακόλουθα:

*«Dear [TK],*

*It was great pleasure also for [A] and me to meet you and [D].*

*Thank you for introductions which are much appreciated. We had fruitful discussions and I am confident we can make progress with passport matters for my clients. Also thank you for the travel details for [κατηγορούμενος 2] and [πρώην κατηγορούμενος 3]. Meeting with the President's team, and especially President*



*himself, would be excellent way to resolve any outstanding passport issues. I will contact [πρώην κατηγορούμενο 3] and try to arrange convenient dates for meetings. Best regards,*  
[BL]»

## ΙΑ.2. Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ

417. Η μαρτυρία του κ. Π. Τσολάκη (ΜΥ 4), επικεντρώθηκε στην τεκμηρίωση της επαγγελματικής συνεργασίας του «Ομίλου Τζιοβάνη» με την αρχιτέκτονα ΔΣ, θυγατέρα του κατηγορούμενου 1. Όπως ανέφερε αντεξεταζόμενος, αυτός ήταν που ενέκρινε και υπέγραφε τα τιμολόγια για την αμοιβή της.
418. Ο ΜΥ 4 ανέλυσε τη φύση και το εύρος των εργασιών της ΔΣ κατά την περίοδο 2017 – 2020. Η συνεργασία άρχισε τον Ιανουάριο του 2017 για την ψηφιοποίηση σχεδίων του έργου «Elite Blue», τα οποία αγοράστηκαν από τράπεζα μόνο σε έντυπη μορφή και επεκτάθηκε στο «Atlantica Mare Village» και άλλα έργα του Ομίλου.
419. Η ΔΣ παρείχε αρχιτεκτονικές υπηρεσίες, ετοιμασία κατασκευαστικών λεπτομερειών (κουφώματα), αναθεωρήσεις σχεδίων, αποτυπώσεις, καθώς και υποστηρικτικές εργασίες (εκτυπώσεις, αρχειοθετήσεις). Με δική του εισήγηση, συμφωνήθηκε το κατ' αποκοπή ποσό των €2.000 μηνιαίως, μέθοδος που εφαρμοζόταν και σε άλλους εξωτερικούς συνεργάτες λόγω της ανάγκης για εναλλαγές μεταξύ πολλών έργων.
420. Η ΔΣ εργαζόταν 4 ημέρες εβδομαδιαίως. Από τον Απρίλιο του 2019, λόγω παραπόνων της για το κόστος καυσίμων, της δόθηκε η δυνατότητα απομακρυσμένης εργασίας μέσω «Google Drive» και «cloud server» της εταιρείας. Διευκρίνισε ότι η εργασία της ήταν γραφειακή και δεν απαιτούσε φυσική παρουσία στα εργοτάξια, γι' αυτό και δεν την συνάντησαν άλλοι μελετητές στα εργοτάξια.

421. Ο ΜΥ 4 υιοθέτησε τις γραπτές του δηλώσεις που κατατέθηκαν ως Τεκμήριο 97 (προηγουμένως Τεκμήριο προς Αναγνώριση 2). Το Τεκμήριο 97 αποτελείται από σημείωμα ημερ. 18/12/2020 που περιλαμβάνει τα Παραρτήματα Α (46 σελίδες), Β (35 σελίδες), Γ (47 σελίδες) με ηλεκτρονική αλληλογραφία και το Παράρτημα Δ (458 σελίδες) με σχεδιαστική εργασία. Αποτελείται επίσης από συμπληρωματική δήλωση ημερ. 9/3/2021, 32 σελίδων, με την οποία απαντά σε ερωτήματα της ανακριτικής ομάδας.
422. Ανέφερε ότι παρέδωσε στην Αστυνομία εξωτερικό σκληρό δίσκο (USB) με την εργασία σε ψηφιακή μορφή και τόνισε ότι οι ημερομηνίες δημιουργίας των αρχείων στο «cloud» είναι αδιάβλητες και συμβατές με τα έντυπα καταγραφής υπηρεσιών.
423. Ο κατηγορούμενος 1 συνεργάστηκε με τον «Όμιλο Τζιοβάνη» από το 2007 μέχρι το 2011 παρέχοντας αρχιτεκτονική και στατική επίβλεψη.
424. Για σκοπούς πληρότητας αναφέρουμε ότι το Τεκμήριο 97, περιέχει καλυπτική επιστολή ημερ. 18/12/2020 των κ.κ. Δημητρίου & Δημητρίου Δ.Ε.Π.Ε. προς τον Υπαστυνόμο Χ. Χρίστου (ΜΚ 12) με την οποία παραδόθηκαν σημείωμα του ΜΥ 4 ημερ. 18/12/2020 με επισυναπτόμενη αλληλογραφία και σχέδια. Περιλαμβάνει κατάθεση που έδωσε στην Αστυνομία στις 26/1/2021 στην οποία ο ΜΥ 4, πέραν κάποιων τυπικών θεμάτων, δεν απάντησε σε ερωτήσεις (συνολικώς 244) της Αστυνομίας αναφέροντας τα ακόλουθα (Ερώτηση/Απάντηση 1):
- «...αναφορικά με τις ερωτήσεις για τις οποίες θα με ρωτήσετε είμαι στη διάθεση σας να σας τις απαντήσω όλες. Παραπάντα χρειάζομαι λίγο χρόνο για να ανατρέξω στους φακέλους όλων των υποθέσεων και να σας δώσω λεπτομέρειες και πλήρεις απαντήσεις τις αμέσως επόμενες μέρες για να βοηθήσω την αστυνομία.»*
425. Στις 9/3/2021 έδωσε συμπληρωματική κατάθεση με την οποία παρέδωσε δακτυλογραφημένη δήλωση έκτασης 32 σελίδων με επισυνάψεις.

426. Στο σημείωμα ημερ. 18/12/2020 ανέφερε ότι η συνεργασία της ΔΣ με τον «Όμιλο Τζιοβάνη» ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2017 με το έργο «Elite Blu Hillside Residences». Προέκυψε ανάγκη ψηφιοποίησης 88 αρχιτεκτονικών σχεδίων σε μορφή «dwg», καθώς η προηγούμενη ιδιοκτήτρια εταιρεία αρνήθηκε να παραδώσει τα ηλεκτρονικά αρχεία. Μετά την ικανοποιητική ολοκλήρωση της πρώτης φάσης και λόγω του μεγάλου φόρτου εργασίας στο αρχιτεκτονικό τμήμα, η ΔΣ συνέχισε ως εξωτερική συνεργάτιδα και σε άλλα έργα του «Ομίλου Τζιοβάνη». Οι υπηρεσίες της περιλάμβαναν την ετοιμασία κατασκευαστικών λεπτομερειών (κουφωμάτων αλουμινίων, κολυμβητικών δεξαμενών), σχέδια για οριζόντιο/κάθετο διαχωρισμό, επίβλεψη και αναθεωρήσεις σχεδίων βάσει απαιτήσεων αγοραστών. Η ΔΣ συνεργαζόταν στενά με τον ΜΥ 4 και την υπεύθυνη αρχιτεκτονικού τμήματος. Αναφέρθηκε στα έργα «Atlantica Mare Village», «Cosmo Residences», «Panorama Residences», «Levanda Hills», «Jasmine Villas» και «Premier Pearl». Περιέχει και τα παραρτήματα στα οποία αναφέρθηκε προφορικά.
427. Η «Συμπληρωματική Δήλωση», ημερ. 26/1/2021, περιέχει μια λεπτομερή ανάλυση της συνεργασίας, των μεθόδων πληρωμής και της τεχνικής υποδομής που χρησιμοποιήθηκε.
428. Η ΔΣ συστήθηκε στον ΜΥ 4 από τη ΜΥ 2, με την οποία γνωρίζονταν χρόνια. Η συνεργασία διήρκεσε από τον Ιανουάριο του 2017 έως τον Ιανουάριο του 2020. Εργαζόταν περίπου 4 ημέρες την εβδομάδα και δεν είχε αποκλειστικότητα με τον «Όμιλο Τζιοβάνη». Ως αμοιβή συμφωνήθηκε το κατ' αποκοπή ποσό των €2.000 μηνιαίως. Επιλέχθηκε αυτή η μέθοδος επειδή οι εργασίες ήταν υποστηρικτικές, απαιτούσαν συνεχείς εναλλαγές μεταξύ πολλών έργων (15 συνολικά) και περιλάμβαναν μικροεργασίες (εκτυπώσεις, αρχειοθετήσεις) που δεν μπορούσαν να κοστολογηθούν αναλυτικά. Παρόμοια πρακτική ακολουθείτο και με άλλους εξωτερικούς συνεργάτες.

429. Αρχικά, η ΔΣ εργαζόταν με δικό της φορητό ηλεκτρονικό υπολογιστή με πρόσβαση στον server της εταιρείας. Εργαζόταν από το δικό της χώρο ή στα κεντρικά γραφεία της εταιρείας. Τον Νοέμβριο του 2017 δημιουργήθηκε προσωπικός φάκελος στον server της εταιρείας για καλύτερη εποπτεία. Από τον Απρίλιο του 2019, λόγω κόστους καυσίμων, συμφωνήθηκε η εργασία εξ αποστάσεως μέσω «Google Drive».
430. Η ΔΣ συμπλήρωνε «Μηνιαίο Έντυπο Παρουσίασης Υπαλλήλου» για τον καταμερισμό του κόστους στα έργα, χωρίς αυτό να συνεπάγεται πάντα φυσική παρουσία στα εργοτάξια.
431. Η εμπλοκή του κατηγορούμενου 2 στον «Όμιλο Τζιοβάνη» μετά το 2011 ήταν «τυπική» λόγω βουλευτικών καθηκόντων, η διαχείριση γινόταν από τον ΜΥ 4 και τον πρώην κατηγορούμενο 3. Ο κατηγορούμενος 2 είναι ο Διευθύνων Σύμβουλος των εταιρειών του «Ομίλου Τζιοβάνη» και κατηγορούμενος 3 ο Εκτελεστικός Διευθυντής.
432. Οι κατηγορούμενοι 1 και 2, σύμφωνα με τον ΜΥ 4, ήταν οικογενειακοί φίλοι για πάνω από 20 χρόνια.
433. Η Κατηγορούσα Αρχή αμφισβήτησε την αξιοπιστία του μάρτυρα και τον χρόνο παροχής των πληροφοριών. Συγκεκριμένα η κα Καραολίδου ρώτησε γιατί χρειάστηκαν δύο μήνες για να δώσει λεπτομέρειες στην Αστυνομία, με τον ΜΥ 4 να απαντά ότι έπρεπε να ανατρέξει σε τεράστιο όγκο αρχείων για να απαντήσει σε 240 ερωτήσεις.
434. Υποβλήθηκε η θέση ότι δεν λέει την αλήθεια και κατέθεσε μόνο για να βοηθήσει τον εργοδότη του, κατηγορούμενο 2, κάτι που ο ίδιος αρνήθηκε, δηλώνοντας ότι ήρθε για να υποστηρίξει τη διαδικασία πληρωμών που ο ίδιος ενέκρινε.

## ΙΒ. ΟΙ ΑΝΩΜΟΤΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΩΝ

435. Ο κατηγορούμενος 1 προέβη στην ακόλουθη ανώμοτη δήλωση (Εγγραφο ΙΓ):

*«Εντιμοί κύριοι Δικαστές, ο κάτωθι υπογεγραμμένος [...], Κατηγορούμενος 1 εις στην παρούσα Ποινική Υπόθεση υπ' αριθμόν 8973/2023, δηλώνω χωρίς όρκο όπως νομικά δικαιούμαι ότι παρακολούθησα με μεγάλη προσοχή τη μαρτυρία που παρουσιάστηκε στο Δικαστήριο και δηλώνω απερίφραστα ότι ούτε ενήργησα με οποιονδήποτε τρόπο και ούτε πρόθεση είχα ποτέ να ενεργήσω με οποιονδήποτε τρόπο, με στόχο να παραβιάζεται ο νόμος και που να ικανοποιούνται τα συστατικά των κατηγοριών που αντιμετωπίζω, τα οποία μου έχουν εξηγηθεί πλήρως από τον δικηγόρο μου. Δηλώνω κατηγορηματικά ότι είμαι αθώος σε όλες τις κατηγορίες που αντιμετωπίζω σε αυτήν την υπόθεση η οποία έχει παντελώς άδικα προκαλέσει τεράστια προβλήματα σε εμένα και στην οικογένειά μου. Ευχαριστώ.»*

436. Ο κατηγορούμενος 2 προέβη με τη σειρά του στην ακόλουθη ανώμοτη δήλωση (Εγγραφο ΙΔ):

*«Εντιμοί Δικαστές, στην υπόθεση [NG] υπέγραψα έγγραφα που ζήτησε ή σύνταξε ο κύριος [ΑΠ], που είναι δικηγόρος του Ομίλου και εμένα προσωπικά εδώ και χρόνια, και ουδέποτε διανοήθηκα ή πιστεύω ότι υπήρχε κάτι μεμπτό, όπως ούτε και έπραξα κάτι μεμπτό. Οι χειρισμοί της πολιτογράφησης έγιναν από τον κύριο [ΑΠ], το δικηγορικό γραφείο του οποίου ενήργησε ως πάροχος.»*

437. Ο λόγος που τους δόθηκε τέτοιο δικαίωμα, με τη σύμφωνη γνώμη όλων των παραγόντων της δίκης, ήταν γιατί όταν είχαν ανακριθεί, το άρθρο 74 της Ποινικής Δικονομίας, Κεφ. 155, που τους παρείχε το εν λόγω δικαίωμα δεν είχε ακόμη τροποποιηθεί [βλ. καταργητικό του δικαιώματος, Ν.64(Ι)/2022, που τέθηκε σε ισχύ ημερ. 29/4/2022].

## ΙΓ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

ΙΓ.1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΚ 6, 9, 10, 11 ΚΑΙ 13

438. Η μαρτυρία της ΜΚ 11 ήταν εκτενής. Ήταν η αρμόδια υπάλληλος του ΥΠΕΣ η οποία είχε γνώση όχι μόνο της διαδικασίας που ακολουθείτο αλλά είχε εμπλοκή και στις υπό εκδίκαση πολιτογραφήσεις. Η ΜΚ 11 μας

δημιούργησε θετική εικόνα. Ήταν ακριβής στη μαρτυρία της για τον τρόπο με τον οποίο χειριζόταν τις διαδικασίες αλλά και στην επεξήγηση των εγγράφων που χειρίστηκε. Πρόθεση της ήταν να διαφωτίσει το Δικαστήριο για όλα τα ζητήματα που προέκυπταν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της.

439. Είναι αναμενόμενο λόγω του αριθμού των αιτήσεων που είχε διαχειριστεί να μην θυμόταν λεπτομέρειες σε σχέση με συνομιλίες που είχε. Εκείνο το οποίο όμως παρέμεινε σαφές και ξεκάθαρο από τη μαρτυρία της είναι ότι παρά τα τηλεφωνήματα που δεχόταν κατά καιρούς από παρόχους ή άλλα πρόσωπα δεν έτυχε οποιουδήποτε επηρεασμού η ίδια ή πίεσης ώστε να επέμβει σε διαδικασία πολιτογράφησης με τρόπο που να ευνοείται συγκεκριμένος αυτών ή πάροχος.
440. Δεχόμαστε από τη μαρτυρία της ότι όντως υπήρξαν τηλεφωνήματα από το γραφείο του ΠτΒ. Τούτο υποστηρίζεται και από τη φωτογραφία της οθόνης του υπολογιστή της αλλά και από το ηλ. μήνυμα ημερ. 14/3/2018 που είχε αποστείλει στο ΥΠΟΙΚ αναφέροντας τους λόγους που επικοινωνούσε για να μάθει την πορεία της αίτησης της ΖΑ.
441. Τούτων λεχθέντων, η μαρτυρία της ότι είχε τηλεφωνικές επικοινωνίες με την ιδιαιτέρα του ΠτΒ σε σχέση με την εν λόγω πολιτογράφηση αλλά και γενικότερα με πολιτογραφήσεις δεν υποστηρίζει τη θέση ότι τα τηλεφωνήματα γίνονταν κατά τρόπο αθέμιτο ή με σκοπό να ασκήσουν επιρροή ώστε να προωθηθεί συγκεκριμένη αίτηση. Αυτή άλλωστε δεν ήταν ούτε και η μαρτυρία της, αφού όπως είπαμε ήταν ξεκάθαρη στο ότι δεν δέχθηκε οποιαδήποτε πίεση από τους κατηγορούμενους ή άλλα πρόσωπα. Αντιθέτως η λήψη τηλεφωνικών κλήσεων από παρόχους και ενδιαφερόμενους επί καθημερινής βάσης φαίνεται να ήταν συνήθης.

442. Από τη μαρτυρία της επομένως προβαίνουμε σε ευρήματα όσον αφορά τα όσα ανέφερε για τη διαδικασία που ακολουθήθηκε και στις δυο αιτήσεις όσον αφορά τις ενέργειες και τα έγγραφα που τέθηκαν υπόψη της.
443. Εκείνο για το οποίο θα πρέπει να γίνει ειδική αναφορά είναι η ερώτηση που της είχε τεθεί από την κα Καραολίδου σε σχέση με την καταβολή των χρημάτων της επένδυσης σε λογαριασμό πελατών αντί στον επενδυτή, στην περίπτωση του NG. Η MK 11 είπε ότι εάν τίθετο αυτό υπόψη της θα έκανε εισήγηση όπως η αίτηση απορριφθεί. Θεωρούμε ότι η αναφορά της αυτή δεν μπορεί να οδηγήσει σε ξεκάθαρο συμπέρασμα. Ο λόγος είναι ότι το ΥΠΟΙΚ είχε ήδη υπόψη του το δεδομένο αυτό (βλ. σημείωμα στον φάκελο – Τεκμήριο 6) και όπως αναφέραμε υπάρχει μαρτυρία όπως αυτή φαίνεται στο Τεκμήριο 44 ότι καταβολή χρημάτων σε λογαριασμό πελατών παρόχου γινόταν αποδεκτή εφόσον τα χρήματα είχαν έρθει από το εξωτερικό. Όπως η ίδια ανέφερε, κατ' εξοχήν αρμόδιο για την έγκριση των οικονομικών κριτηρίων από τον Ιανουάριο του 2019 ήταν το ΥΠΟΙΚ. Στην απουσία οποιασδήποτε μαρτυρίας από πλευράς λειτουργού του ΥΠΟΙΚ ως προς το τι οι ίδιοι είχαν υπόψη τους όταν ενέκριναν την οικονομική πτυχή θεωρούμε ότι θα οδηγούσε το Δικαστήριο στο να στηριχθεί στην ουσία σε εικασία της MK 11 για το πως θα ενεργούσε με εκ των υστέρων ανάγνωση των ιδίων γεγονότων.
444. Η μαρτυρία του MK 13 ήταν ιδιαίτερα σημαντική καθότι, εκ της θέσεως του, ήταν το πρόσωπο που εισηγείτο την έγκριση ή την απόρριψη αίτησης. Η εισήγησή του ήταν τόσο σημαντική που όπως άφησε ο ίδιος να νοηθεί υιοθετούνταν κατά κανόνα από το ΥΣ. Ο ίδιος αναφέρθηκε και στις επίδικες αιτήσεις και στις περιστάσεις κάτω από τις οποίες έθεσε την υπογραφή του στην αίτηση της ΖΑ αρχικώς για σκοπούς έγκρισης της καταχώρισής της αλλά και για επίσηυσή της στη συνέχεια. Τα ίδια ισχύουν και για την περίπτωση του NG.

445. Η μαρτυρία του ΜΚ 13 δεν αμφισβητήθηκε ουσιαστικά. Παρέμεινε σταθερός στις θέσεις που ανέφερε στην κατάθεσή του στην Αστυνομία και δεν υπέπεσε σε αντιφάσεις. Τον κρίνουμε αξιόπιστο.
446. Δεν προκύπτει από τη μαρτυρία του κάτι που να οδηγεί σε εύρημα ότι ο ίδιος πιέστηκε ή επηρεάστηκε από οποιονδήποτε και δη τους κατηγορούμενους 1 και 2 ή τον ΑΠ για να κάνει οποιαδήποτε ενέργεια σε σχέση με τις επίδικες πολιτογραφήσεις. Τουναντίον το αρνήθηκε. Η εντύπωση που μας δημιούργησε, όσον αφορά τη ΖΑ, ήταν ότι το αίτημά της ήταν απολύτως φυσιολογικό έχοντας κατά νου ότι ήταν θέμα μηνών ο αποκλεισμός της λόγω ηλικίας ως εξαρτώμενου τέκνου. Θεώρησε ότι, αν και δεν ήταν σύνηθες να δίδονται εξαιρέσεις, η περίπτωση ήταν τέτοια που δικαιολογείτο για ανθρωπιστικούς λόγους.
447. Οι εξηγήσεις που έδωσε για την αλλαγή της στάσης του, δηλαδή για την αρχική απόρριψη του αιτήματος του ΝΓ και στη συνέχεια μετά από επανάληψη του αιτήματος να το εγκρίνει, αν και δημιουργούν προβληματισμό, μας έπεισαν. Ως ανέφερε, ο λόγος που ζητείτο η εξαίρεση της μόνιμης διαμονής από το εν λόγω πρόσωπο ήταν για λόγους υγείας. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι και για τις δυο περιπτώσεις δεν ανέφερε να είχε οποιαδήποτε συνομιλία απευθείας με τους κατηγορούμενους 1 και 2 με τρόπο ο οποίος να θεωρείται αθέμιτος ή ότι του ζητήθηκε να ενεργήσει κατά τρόπο που αντίκειται στο νόμο.
448. Όσον αφορά το ζήτημα της πλήρωσης οικονομικών κριτηρίων από τον ΝΓ θεωρούμε ότι ισχύουν τα ίδια τα οποία αναφέραμε σε σχέση με τη ΜΚ 11. Ότι δηλαδή του ζητήθηκε να εκφράσει άποψη εκ των υστέρων, έστω και αν ήταν ο τελικός κριτής αν η αίτηση θα υποβαλλόταν στο ΥΣ για έγκριση. Χωρίς όμως να τίθεται η μαρτυρία οποιουδήποτε λειτουργού του ΥΠΟΙΚ ως προς το πως και τι λάμβανε υπόψη του το ΥΠΟΙΚ για σκοπούς έγκρισης αιτήσεως όσον αφορά την οικονομική πτυχή μιας επένδυσης. Και αυτού η θέση ήταν υποθετική.



449. Θεωρούμε ότι ο ΜΚ 10 προσήλθε στο Δικαστήριο αναφέροντας τα όσα γνώριζε με ειλικρίνεια. Ως Γενικός Διευθυντής του ΥΠΕΣ ήταν ο λήπτης αλληλογραφίας σε σχέση με το αίτημα του ΝΓ να απαλλαγεί της υποχρεώσεως για μόνιμη διαμονή στη Δημοκρατία. Αν και επιβεβαίωσε τηλεφωνική κλήση που είχε με τον κατηγορούμενο 1 για το εν λόγω ζήτημα και άφησε να νοηθεί ότι είχαν και άλλες συνομιλίες για ζητήματα πολιτογραφήσεων πελατών του κατηγορούμενου 2, ανέφερε ότι δεν έτυχε οποιασδήποτε αθέμιτης πίεσης ώστε να ενεργήσει προς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Αντιθέτως η εντύπωση που μας δημιουργήθηκε είναι ότι τα τηλεφωνήματα που δεχόταν αφορούσαν κυρίως ζητήματα διαδικαστικής φύσεως ως προς την ταχύτητα εξέτασης αιτήσεων παρά την παράκαμψη του νόμου. Ο ίδιος μάλιστα όσον αφορά το αίτημα του ΝΓ, ειδικά, ανέφερε ότι δεν το θεωρούσε ιδιαίτερα ουσιώδες ούτε σοβαρό υπό τις περιστάσεις. Κρίνουμε τον μάρτυρα αξιόπιστο. Αν και δεχόμαστε τη μαρτυρία του, δεν αποκρυσταλλώθηκε το περιεχόμενο της συνομιλίας που είχε ειδικά σε σχέση με το αίτημα του ΝΓ. Η μαρτυρία του δεν ήταν τέτοιας ποιότητας ώστε να προκύπτει ότι ζητήθηκε από τον ίδιο να επέμβει καθ' οιονδήποτε τρόπο στη διαδικασία επανεξέτασης του αιτήματος που είχε ήδη απορριφθεί. Το γεγονός της επανεξέτασης του αιτήματος από μόνο του έστω και στην ίδια βάση δεδομένων δεν μπορεί να οδηγήσει σε οποιοδήποτε συμπέρασμα ότι έγινε προσπάθεια αθέμιτου επηρεασμού του.
450. Ο ΜΚ 10 αναφέρθηκε σε τηλεφωνικές συνομιλίες με τον κατηγορούμενο 1 για διάφορα θέματα, μεταξύ των οποίων και θέματα που αφορούσαν ενημέρωση για το στάδιο εξέτασης αιτήσεων πολιτογράφησης. Εδώ υπενθυμίζεται η ύπαρξη της «εξουσιοδότησης» του Προέδρου της Δημοκρατίας (Τεκμήριο 69). Η ύπαρξη της καθιστούσε, θεωρητικώς, τον κατηγορούμενο 1 ενδιαφερόμενο για τέτοιου είδους επενδύσεις.
451. Η μαρτυρία του ΜΚ 9 μας προβλημάτισε. Ιδιαίτερα μας απασχόλησε η απουσία οποιασδήποτε αναφοράς στη δεύτερη επένδυση που είχε κάνει ο ΑΗΑ. Επρόκειτο για μια σημαντική επένδυση που είχε γίνει την ίδια

περίοδο με την επένδυση με βάση την οποία αιτήθηκε να πολιτογραφηθεί Κύπριος ο ίδιος, η σύζυγος και δυο από τα εξαρτώμενα τέκνα του. Για το ζήτημα αυτό όπως αναφέραμε ανωτέρω υπήρχε αλληλογραφία με το ΥΠΟΙΚ. Σημειώσαμε βέβαια ότι δεν ερωτήθηκε ούτε κατά την κυρίως εξέτασή του ούτε κατά την αντεξέταση γι' αυτή. Προκαλεί όμως απορία η αναφορά του στην κατάθεση ότι ο ΑΗΑ δεν ήταν ευχαριστημένος που έπρεπε να προβεί σε άλλη επένδυση για τη ΖΑ τη στιγμή που εκπρόσωπος της εταιρείας του που ενεργούσε ως πάροχος αναφερόταν στη δεύτερη επένδυση ως τέτοια που θα κάλυπτε και τη ΖΑ. Η όλη εντύπωση που μας δόθηκε είναι ότι ο μάρτυρας ίσως να μην ανέφερε με πληρότητα το τι είχε διαδραματιστεί με τον πελάτη του ΑΗΑ και το πως κατέληξε η ΖΑ να κάνει αίτηση μέσω της Fidescorp Ltd. Σημειώνουμε επίσης ότι συνεπεία της ύπαρξης αλληλογραφίας με το ΥΠΟΙΚ θα αναμέναμε να είχε καταθέσει γι' αυτά τα ζητήματα και η ΜΣ η οποία όπως φαίνεται διαχειριζόταν την αίτηση πολιτογράφησης με συγκεκριμένες προφανώς οδηγίες. Ως εκ τούτου η μαρτυρία του ΜΚ 9 για την αντίδραση του ΑΗΑ δεν μπορεί να γίνει δεκτή καθότι δεν συνάδει με την αλληλογραφία που αντάλλαξε το γραφείο του με το ΥΠΟΙΚ.

452. Ο ΜΚ 6 ήταν ο οδηγός του κατηγορούμενου 1. Η μαρτυρία του αφορούσε διακινήσεις του κατηγορούμενου 1 προς την οικία του κατηγορούμενου 2 και γενικά τις φιλικές σχέσεις που είχαν αυτοί. Επί της ουσίας δεν ανέφερε οτιδήποτε. Δεν είχε οποιαδήποτε γνώση για εμπλοκή του κατηγορουμένου 1 για υποθέσεις πολιτογραφήσεων, συζητήσεις που είχε με οποιονδήποτε δηλαδή τον κατηγορούμενο 2 ή τον ΑΠ. Αν και κρίνεται αξιόπιστος μάρτυρας από τη μαρτυρία του δεν μπορεί να εξαχθεί οποιοδήποτε χρήσιμο συμπέρασμα, πλην του γεγονότος ότι οι κατηγορούμενοι 1 και 2 είχαν συναντήσεις. Η φιλία τους άλλωστε δεν έτυχε αμφισβήτησης.

- ΙΓ.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΜΟΤΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΥ 2, 3 ΚΑΙ 4
453. Ως αναφέρθηκε οι κατηγορούμενοι 1 και 2 έκαναν ανώματες δηλώσεις.

454. Οι αρχές με τις οποίες εξετάζει και αξιολογεί το Δικαστήριο ανώμοτη δήλωση κατηγορουμένου συνοψίστηκαν στην *Δρουσιώτης v Αστυνομίας* (2013) 2 ΑΑΔ 505, 520, στην οποία αναφέρθηκε ότι μια ανώμοτη δήλωση, ενώ δεν συνιστά μαρτυρία με την αυστηρή έννοια του όρου, εντούτοις, δεν είναι χωρίς καμιά απολύτως αποδεικτική αξία και ισχύ. Μπορεί να βοηθήσει στη θεώρηση της μαρτυρίας υπό κάποια διαφορετική σκοπιά. Μπορεί να λεχθεί με βεβαιότητα ότι έχει πειστική παρά αποδεικτική αξία [βλ. επίσης *R v Cambell* (1979) 69 Cr App R 221, *Anastassiades v Republic* (1977) 2 CLR 97, *Khadar v Republic* (1978) 2 CLR 152, *Γεωργίου v Αστυνομίας* (2005) 2 ΑΑΔ 515, *Δημοσθένους κ.ά. v Αστυνομίας* (1998) 2 ΑΑΔ 129, *Θεοχάρους v Αστυνομίας* (2008) 2 ΑΑΔ 22, *Σοφοκλέους v Αστυνομίας* (2011) 2 ΑΑΔ 385 και *Εφραιμίδου v Αστυνομίας*, (2014) 2Α ΑΑΔ 319].
455. Εξετάσαμε τις δηλώσεις τους σε συνάρτηση με τη μαρτυρία. Ο κατηγορούμενος 1 προέβη σε δήλωση με την οποία αρνείτο οποιαδήποτε ποινική ευθύνη. Η δήλωση από μόνη της δεν προσθέτει ούτε αφαιρεί οτιδήποτε στην ενώπιον μας μαρτυρία.
456. Η δήλωση του κατηγορούμενου 2 στην ουσία αφορά και μέρος της γραμμής που ακολουθήθηκε από την Υπεράσπιση και τη μαρτυρία που προσέφερε στη συνέχεια. Ότι δηλαδή ακολουθούσε τις οδηγίες του δικηγόρου, ΑΠ, ο οποίος ενεργούσε για τον ΝΓ, αλλά και εκ μέρους των εταιρειών του. Η θέση αυτή επομένως, χωρίς βέβαια να αποτελεί μαρτυρία, δια φωτίζει μόνο τη σκοπιά κάτω από την οποία καλεί η Υπεράσπιση το Δικαστήριο να εξετάσει το σύνολο της μαρτυρίας.
457. Η ΜΥ 2 στην πραγματικότητα ήρθε να καταθέσει για πολύ περιορισμένα θέματα. Η κυρίως εξέταση της αφορούσε την κατάθεση ως τεκμηρίων των ηλεκτρονικών μηνυμάτων που αφορούσαν τη διαδικασία ετοιμασίας των βεβαιώσεων πληρωμής του ΝΓ. Κατέθεσε επίσης για περιορισμένο σκοπό ανακριτική κατάθεση του ΑΠ. Η αντεξέτασή της κάλυψε αρκετά ζητήματα ιδίως όσον αφορά τη γνώση της για τις συναλλαγές που είχαν γίνει αλλά και

την ετοιμασία φακέλων πελατών και αντίγραφα αυτών που δόθηκαν στις ανακριτικές αρχές όταν ζητήθηκαν. Η προσπάθεια της Κατηγορούσας Αρχής ήταν να καταδείξει ότι σκοπίμως είχαν αποκρυφτεί στοιχεία όπως η ύπαρξη του «Reservation Agreement» και των βεβαιώσεων πληρωμής.

458. Δεν μας διαφεύγει ότι η εν λόγω μάρτυρας ήταν παρούσα στο Δικαστήριο, ως και η ίδια παραδέχθηκε, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας και ότι είναι θυγατέρα του κατηγορούμενου 2 και ως εκ τούτου θα μπορούσε να λεχθεί ότι ήταν πρόσωπο που είχε συμφέρον στην έκβαση της υπόθεσης.
459. Προβληματιστήκαμε ιδιαίτερα με τη μαρτυρία της. Όσον αφορά τα επίδικα ηλεκτρονικά μηνύματα, αυτά στη συνέχεια εξηγήθηκαν περαιτέρω από τη ΜΥ 3 η οποία είχε και συμμετοχή ως παραλήπτης και αποστολέας αυτών. Η μαρτυρία της επομένως επί αυτού του ζητήματος αφορούσε τη λήψη αντιγράφων αυτών των μηνυμάτων από τον ΑΠ και τη μεταφορά των λεχθέντων του ότι στην ουσία αυτά ήταν τα ηλεκτρονικά μηνύματα που αφορούσαν τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες εκδοθήκαν οι βεβαιώσεις.
460. Κρίνουμε ότι στην έκταση αυτή η μαρτυρία της δεν περιείχε αντιφάσεις ή υπεκφυγές. Όσον αφορά τα άλλα ζητήματα που ήγειρε η Κατηγορούσα Αρχή δεν διαπιστώσαμε από πλευράς της πρόθεση να πει ψέματα για τον τρόπο με τον οποίο η ίδια λειτούργησε τον δεδομένο χρόνο. Άλλωστε δεν έχουμε άλλη μαρτυρία ενώπιον μας η οποία να αντικρούει τα όσα ανέφερε η ίδια ως προς τη θέση που κατείχε, τον ρόλο που είχε και τη συμμετοχή της στις εν λόγω συναλλαγές. Έχοντας προειδοποιηθεί με βάση τα δεδομένα που θέσαμε ανωτέρω κρίνουμε ότι η μάρτυρας ήταν αξιόπιστη. Η μαρτυρία της ήταν όντως περιορισμένη και δεχόμαστε τα όσα ανέφερε σε σχέση με τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες παρέλαβε τα εκτυπωμένα ηλεκτρονικά μηνύματα από τον ΑΠ ως επίσης αντίγραφο της κατάθεσής του τα οποία κατέθεσε στο Δικαστήριο.

461. Η μαρτυρία της ΜΥ 3 αφορούσε τα ηλ. μηνύματα τα οποία είχαν ανταλλαχθεί μεταξύ ΑΠ και της ίδιας σε σχέση με την έκδοση βεβαιώσεων για την καταβολή των χρημάτων από τον ΝΓ. Ανέφερε τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες έγινε η έκδοση των εν λόγω βεβαιώσεων ως πρόσωπο το οποίο ήταν ο παραλήπτης αλλά και αποστολέας των ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Κρίνουμε ότι η μάρτυρας ήταν αξιόπιστη και δεχόμαστε τη μαρτυρία της ως προς τα ζητήματα που κατέθεσε στην ολότητά τους. Η υπογραφή των εν λόγω βεβαιώσεων επομένως από τον κατηγορούμενο 2 δεν ήταν προαποφασισμένο γεγονός.
462. Ο ΜΥ 4 είχε δώσει εκτενή κατάθεση σε σχέση με την εργοδότηση της ΔΣ. Η κατάθεση του είχε δοθεί στο πλαίσιο των ανακρίσεων και υποστηρίζονταν και από έγγραφα και με λεπτομερείς αναφορές ως προς τον τρόπο που αυτή πληρωνόταν και στις εργασίες που εκτελούσε στον «Όμιλο Τζιοβάνη». Θεωρούμε ότι η μαρτυρία του δεν τέθηκε εν αμφιβόλω από την αντεξέταση της κας Καραολίδου. Είναι γεγονός ότι του είχε πάρει χρόνο να απαντήσει στις ερωτήσεις της Αστυνομίας ζητώντας να εξετάσει τα αρχεία του. Έχοντας υπόψη μας τον αριθμό των ερωτήσεων που είχαν τεθεί, το γεγονός σε αρκετές περιπτώσεις έπρεπε να ανατρέξει σε αριθμό εγγράφων και αρχείων του «Ομίλου Τζιοβάνη», ήταν λογικό να χρειάζεται χρόνο. Σημειώνουμε ότι δεν είναι η θέση της Αστυνομίας ότι το υλικό το οποίο παρουσίασε είχε καθ' οιονδήποτε τρόπο αλλοιωθεί, διαμορφωθεί ή δημιουργηθεί για σκοπούς προβολής συγκεκριμένων θέσεων. Ως εκ τούτου κρίνουμε ότι ο μάρτυρας ήταν αξιόπιστος και αποδεχόμαστε τη μαρτυρία του στην ολότητά της. Η μαρτυρία του θέτει εν αμφιβόλω τη θέση της Κατηγορούσας Αρχής ότι άλλοι συνεργαζόμενοι με τον «Όμιλο Τζιοβάνη» αγνοούσαν την εργοδότηση της ΔΣ.
- ΙΓ.3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞ ΑΚΟΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗΚΕ
463. Ως ορίζει το άρθρο 23 του Περί Αποδείξεως Νόμου, Κεφ. 9, ως τροποποιήθηκε (στο εξής «Κεφ. 9»):

*«έξ ακοής μαρτυρία» σημαίνει δήλωση που έγινε από πρόσωπο άλλο από εκείνο που καταθέτει σε πολιτική ή ποινική διαδικασία και η οποία προσάγεται ως μαρτυρία για απόδειξη των όσων αναφέρονται σε αυτή.»*

464. Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Κεφ. 9, εξ ακοής μαρτυρία δεν αποκλείεται από οποιαδήποτε διαδικασία ενώπιον οιαδήποτε Δικαστηρίου, απλώς και μόνο διότι αυτή είναι εξ ακοής. Το Δικαστήριο οφείλει να αξιολογήσει εξ ακοής μαρτυρία που προσκομίστηκε ως επιτάσσει το άρθρο 27 του Κεφ. 9 στο οποίο αναφέρονται τα ακόλουθα:

*«27.-(1) Κατά την αξιολόγηση της βαρύτητας που θα προσδοθεί σε εξ ακοής μαρτυρία, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη το σύνολο των περιστάσεων, από τις οποίες μπορεί εύλογα να συναχθεί συμπέρασμα αναφορικά με την αποδεικτική αξία της εν λόγω μαρτυρίας.*

*(2) Ειδικότερα, και χωρίς επηρεασμό της γενικότητας του εδαφίου (1), το Δικαστήριο θα λαμβάνει υπόψη τα πιο κάτω:*

*(α) Κατά πόσο θα ήταν εύλογο και εφικτό ο διάδικος, που έχει προσαγάγει τη μαρτυρία, να είχε κλητεύσει ως μάρτυρα στη διαδικασία το πρόσωπο που έκαμε την αρχική δήλωση ·*

*(β) το χρονικό διάστημα μεταξύ της αρχικής δήλωσης και του γεγονότος στο οποίο αυτή αναφέρεται ·*

*(γ) το βαθμό της εξ ακοής μαρτυρίας, δηλαδή κατά πόσο η μαρτυρία περιλαμβάνει εξ ακοής μαρτυρία πέραν του πρώτου βαθμού ·*

*(δ) κατά πόσο οποιοδήποτε εμπλεκόμενο πρόσωπο είχε οποιοδήποτε κίνητρο να αποκρύψει ή να παραποιήσει τα γεγονότα ·*

*(ε) κατά πόσο η αρχική δήλωση μεταφέρθηκε επακριβώς ή όχι ·*

*(στ) το πλαίσιο μέσα στο οποίο, ή οποιοσδήποτε σκοπός για τον οποίο έγινε η αρχική δήλωση ·*

*(ζ) κατά πόσο η εξ ακοής μαρτυρία είναι ουσιαδώς διαφορετική από την αρχική δήλωση ·*

*(η) κατά πόσο, υπό τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες προσάγεται η εξ ακοής μαρτυρία, φαίνεται ότι δεν διευκολύνεται η ορθή αξιολόγηση της βαρύτητας της μαρτυρίας ή γίνεται προσπάθεια παρεμπόδισης της ορθής αξιολόγησης της βαρύτητας της μαρτυρίας.*

*(3) Ανεξάρτητα από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, κατά την αξιολόγηση της*

*βαρύτητας που προσδίδεται από το Δικαστήριο σε εξ ακοής μαρτυρία, λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη το κατά πόσο ο διάδικος θα μπορούσε να προσκομίσει την καλύτερη δυνατή μαρτυρία και δεν το έπραξε.»*

465. Οι διατάξεις του άρθρου 27 του Κεφ. 9, δεν εφαρμόζονται αναφορικά με εξ ακοής μαρτυρία, η οποία θα ήταν αποδεκτή εν πάση περιπτώσει και χωρίς την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 24(1) του Κεφ. 9. Τέτοιες περιπτώσεις περιλαμβάνουν εξαιρέσεις που καθιερώθηκαν στο κοινοδίκαιο και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, παραδοχές ή δηλώσεις εναντίον των συμφερόντων αυτού που προέβη στη δήλωση [βλ. *Γαβριήλ v Δημοκρατίας* (2009) 2 ΑΑΔ 693, 714 – 715].
466. Το Δικαστήριο κατά την εφαρμογή των προνοιών του άρθρου 27 του Κεφ. 9 θα πρέπει επίσης να έχει κατά νουν τις αρχές που τέθηκαν κατά καιρούς από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής «ΕΔΔΑ») κατά την ερμηνεία του Άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής «ΕΣΔΑ»). Ως αναφέρθηκε στην *Thomas v UK*, Application 19354/2002, 10/5/2005<sup>4</sup>, το Άρθρο 6 §§ 1 και 3 (δ) της ΕΣΔΑ περιέχουν τεκμήριο κατά της χρήσης εξ ακοής μαρτυρίας εναντίον κατηγορουμένου σε ποινική διαδικασία. Αποκλεισμός της δικαιολογείται ακόμη και όταν θεωρείται ότι βοηθά την υπεράσπιση. Το Δικαστήριο επομένως θα πρέπει να έχει κατά νουν όταν αξιολογεί τα όσα αναφέρθηκαν στις *T.K. v Lithuania*, Application no. 14000/2012, 12/6/2018, §§ 95 – 96, (με αναφορά στις *Al-Khawaja and Tahery v UK*, [GC], Application nos. 26766/2005 and 22228/2006, 15/12/2011, §§ 119 – 147, *Schatschaschwili v Germany* [GC], Application no. 9154/2010, 15/12/2015, §§ 111–131 και *Seton v UK*, Application no. 55287/10, 31/3/2016, § 59):

---

<sup>4</sup> ‘Article 6 §§ 1 and 3 (d) of the Convention contain a presumption against the use of hearsay evidence against a defendant in criminal proceedings. As in the Blastland case itself, such considerations also justify the exclusion of the use of hearsay evidence when that evidence may be considered as assisting the defence.’

«95. In *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom*, cited above, §§ 119-147 the Grand Chamber clarified the principles to be applied when a witness does not attend a public trial. These principles may be summarised as follows:

(i) the Court should first examine the preliminary question of whether there was a good reason for admitting the evidence of an absent witness, keeping in mind that witnesses should as a general rule give evidence during the trial and that all reasonable efforts should be made to secure their attendance;

(ii) typical reasons for non-attendance are, like in the case of *Al-Khawaja and Tahery* (cited above), the death of the witness or the fear of retaliation. There are, however, other legitimate reasons why a witness may not attend trial;

(iii) when a witness has not been examined at any prior stage of the proceedings, allowing the admission of a witness statement in lieu of live evidence at trial must be a measure of last resort;

(iv) the admission as evidence of statements of absent witnesses results in a potential disadvantage for the defendant, who, in principle, in a criminal trial should have an effective opportunity to challenge the evidence against him. In particular, he should be able to test the truthfulness and reliability of the evidence given by the witnesses, by having them orally examined in his presence, either at the time the witness was making the statement or at some later stage of the proceedings;

(v) according to the “sole or decisive rule”, if the conviction of a defendant is solely or mainly based on evidence provided by witnesses whom the accused is unable to question at any stage of the proceedings, his defence rights are unduly restricted;

(vi) in this context, the word “decisive” should be narrowly understood as indicating evidence of such significance or importance as is likely to be determinative of the outcome of the case. Where the untested evidence of a witness is supported by other corroborative evidence, the assessment of whether it is decisive will depend on the strength of the supportive evidence: the stronger the other incriminating evidence, the less likely that the evidence of the absent witness will be treated as decisive;

(vii) however, as Article 6 § 3 of the Convention should be interpreted in the context of an overall examination of the fairness of the proceedings, the sole or decisive rule should not be applied in an inflexible manner;



(viii) in particular, where a hearsay statement is the sole or decisive evidence against a defendant, its admission as evidence will not automatically result in a breach of Article 6 § 1. At the same time, where a conviction is based solely or decisively on the evidence of absent witnesses, the Court must subject the proceedings to the most searching scrutiny. Because of the dangers of the admission of such evidence, it would constitute a very important factor to balance in the scales and one which would require sufficient counterbalancing factors, including the existence of strong procedural safeguards. The question in each case is whether there are sufficient counterbalancing factors in place, including measures that permit a fair and proper assessment of the reliability of that evidence to take place. This would permit a conviction to be based on such evidence only if it is sufficiently reliable given its importance to the case.

96. Those principles have been further clarified in *Schatschaschwili v. Germany*, cited above, §§ 111–131, in which the Grand Chamber confirmed that the absence of good reason for the non-attendance of a witness could not, of itself, be conclusive of the lack of fairness of a trial, although it remained a very important factor to be weighed in the balance when assessing the overall fairness, and one which might tip the balance in favour of finding a breach of Article 6 §§ 1 and 3 (d). Furthermore, given that its concern was to ascertain whether the proceedings as a whole were fair, the Court should not only review the existence of sufficient counterbalancing factors in cases where the evidence of the absent witness was the sole or the decisive basis for the applicant's conviction, but also in cases where it found it unclear whether the evidence in question was sole or decisive but nevertheless was satisfied that it carried significant weight and its admission might have handicapped the defence. The extent of the counterbalancing factors necessary in order for a trial to be considered fair would depend on the weight of the evidence of the absent witness. The more important that evidence, the more weight the counterbalancing factors would have to carry in order for the proceedings as a whole to be considered fair (see *Seton v. the United Kingdom*, no. 55287/10, § 59, 31 March 2016).»

467. Η Κατηγορούσα Αρχή στηρίχθηκε σε δηλώσεις που περιέχονται σε ηλεκτρονικά μηνύματα που εντοπίστηκαν σε ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ (Τεκμήρια 24 – 35). Αυτά τα μηνύματα ανταλλάχθηκαν κυρίως μεταξύ του ΑΠ και του ΤΚ και με άλλα πρόσωπα. Σε καμία περίπτωση δεν περιλάμβαναν ως παραλήπτη ή αποστολέα τον κατηγορούμενο 1. Ένα εξ αυτών περιλάμβανε ως φερόμενο παραλήπτη (με κοινοποίηση) τον κατηγορούμενο 2 (Τεκμήριο 30) και κάποια τον πρώην κατηγορούμενο 3

(Τεκμήρια 25, 28, 30, 32 και 33). Το Τεκμήριο 24 που περιέχει και το «Reservation Agreement» έχει ως αποστολέα τον ΑΠ και ως παραλήπτη τον ΤΚ (Τεκμήριο 24).

468. Κανένα από αυτά τα πρόσωπα που απέστειλαν ή παρέλαβαν την εν λόγω αλληλογραφία δεν κατέθεσε ενώπιον μας ώστε να υιοθετήσουν τις δηλώσεις που αυτές περιέχουν. Η αρχική κατάθεση τους έγινε ως «πραγματική μαρτυρία» εν τη εννοία του ότι εντοπίστηκαν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ. Σημειώνουμε ότι κατά το στάδιο εκείνο η πρόθεση της Κατηγορούσας Αρχής ήταν να καταθέσει ο ΤΚ ως μάρτυρας κατηγορίας μέσω εικονοτηλεδιάσκεψης, αίτημα το οποίο είχε εγκριθεί. Για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω δεν κλήθηκε να καταθέσει.
469. Από την άλλη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από πλευράς Υπεράσπισης δεν αμφισβητήθηκε τουλάχιστον ότι η αλληλογραφία όντως είχε ανταλλαχθεί μεταξύ των ΤΚ και ΑΠ. Άλλωστε η πλευρά του κατηγορούμενου 2 παρουσίασε ως Τεκμήρια 84 – 89 (δια των ΜΥ 2 και ΜΥ 3) ηλεκτρονικά μηνύματα που αφορούσαν την έκδοση βεβαιώσεων πληρωμής και τα οποία ως αναφέρθηκε δεν ήταν πλέον προσβάσιμα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ.
470. Προκύπτουν οι ακόλουθοι προβληματισμοί σε σχέση με την εν λόγω μαρτυρία:
- (1) Όσον αφορά τον ΤΚ, η Κατηγορούσα Αρχή, έθεσε στο Δικαστήριο ότι η φιλαλήθεια του αμφισβητείτο πλέον γι' αυτό και δεν τον κάλεσε ως μάρτυρα. Μπορεί το Δικαστήριο επομένως να δεχθεί ως αξιόπιστες τις δηλώσεις του προς απόδειξη της υπόθεσης της Κατηγορούσας Αρχής; Δεδομένου μάλιστα ότι όπως προκύπτει από την εν λόγω αλληλογραφία ίσως να θεωρείτο μάρτυρας που είχε να εξυπηρετήσει δικό του σκοπό.

- (2) Η απόδοση μεμπτής συμπεριφοράς στον ΑΠ από πλευράς Κατηγορούσας Αρχής έχει σημασία στο πως μπορεί να αξιολογηθούν τα εν λόγω ηλεκτρονικά μηνύματα που έστειλε ο ίδιος και οι αναφορές του. Επειδή ήταν πρώην συγκατηγορούμενος, θα πρέπει να τονιστούν τα εξής. Αν κατέθετε προφορικά ενώπιον του Δικαστηρίου εκ μέρους της Κατηγορούσας Αρχής θα ήταν μάρτυρας για τον οποίο το Δικαστήριο θα αυτοπροειδοποιείτο ως προς την αξιοπιστία του και ενδεχομένως να αναζητούσε ενισχυτική μαρτυρία. Αν παρέμενε συγκατηγορούμενος τότε οι δηλώσεις του θα συνιστούσαν μαρτυρία εναντίον μόνο του ιδίου εκτός αν τις υιοθετούσε ενόρκως.
471. Η κατάθεση κατηγορουμένου (ή εξωδικαστική δήλωση) που έγινε στην απουσία του συγκατηγορουμένου δεν μπορεί να αποτελέσει μαρτυρία εναντίον συγκατηγορουμένου [βλ. *Nestoros v The Republic* (1961) CLR 217, 218 – 219, *Vrakas a.o. v The Republic* (1973) 2 CLR 139, 174, *Νεάρχου v Αστυνομίας* (1996) 2 ΑΑΔ 38, 39, *Αριστοφάνους v Αστυνομίας* (2011) 2 ΑΑΔ 450, 415 και *Petrov v Αστυνομία*, Ποινική Έφεση 162/2020, 8/6/2021], εκτός εάν ο εν λόγω κατηγορούμενος καταθέσει ενόρκως ενώπιον του Δικαστηρίου [βλ. *Miliotis v Police* (1971) 2 CLR 292, 296] ή την υιοθετήσει ενόρκως δυνάμει του άρθρου 25 του περί Αποδείξεως Νόμου, Κεφ. 9 (βλ. *Petrov*, ανωτέρω, αναφορικά με κατάθεση στην Αστυνομία). Κατάθεση ή εξωδικαστική δήλωση κατηγορουμένου που δεν έχει υιοθετηθεί από τον ίδιο ενόρκως, έστω και αν κατατέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου ως τεκμήριο, που περιέχει παραδοχές ή περιέχει ενοχοποιητική μαρτυρία κατά συγκατηγορουμένου επομένως δεν αποτελεί μαρτυρία κατά συγκατηγορουμένου [βλ. *Petrov*, ανωτέρω και P Fallon, *Crown Court Practice: Trial* (Butterworths, London 1978) σελ. 648 με αναφορά στις *R v Moore* (1956) 40 Cr App Rep 50 και *R v Daniel and Watson* [1973] Crim LR 627 για την ιστορική ανάλυση του κανόνα].
472. Οι περιπτώσεις στις οποίες ομολογία ενός κατηγορουμένου ενδέχεται να γίνει αποδεκτή, όχι μόνο ως μαρτυρία εναντίον του προσώπου που την

έκαμε, αλλά και εναντίον συγκατηγορούμενου του είναι οι ακόλουθες [βλ. Ηλιάδης & Σάντης, *Το Δίκαιο της Απόδειξης: Δικονομικές και Ουσιαστικές Πτυχές* (2η έκδοση Hippasus Publishing, Λευκωσία 2016) στη σελ. 907]:

- (1) όταν ο συγκατηγορούμενος, με λόγια ή συμπεριφορά, αποδέχεται την αλήθεια του περιεχομένου της ομολογίας, έτσι που να θεωρείται ως δική του (με αναφορά στις *Miliotis*, ανωτέρω, *Nestoros*, ανωτέρω και *R v Rudd* (1948) 32 Cr App R 138) · και
  - (2) όταν αναφέρεται σε υποθέσεις συνωμοσίας, όταν δηλώσεις ή πράξεις συνωμότη που λέγονται ή εκτελούνται για υλοποίηση του κοινού σκοπού, γίνονται αποδεκτές εναντίον του άλλου συνωμότη, για να αποδείξουν τη φύση και έκταση της συνωμοσίας, νοουμένου ότι υπάρχει κάποια άλλη ανεξάρτητη μαρτυρία για τη συνωμοσία [με αναφορά στις *R v Hayter* (2005) 2 All ER 209 και *R v Shellard* (1840) 9 C & P 277].
473. Στην *Κυπρίζογλου κ.α. v Δημοκρατίας* (2017) 2B ΑΑΔ 1342, 1474 [με αναφορά στις *R v Williams* (2002) EWCA Crim 2208, *R v Jones (Brian)* [1997] 2 Cr App R 119, *R v Walters* (1979) 69 Cr App R 115, *R v A Ltd, X and Y* [2017] 1 Cr App R 1 ("three-pronged test")], κρίθηκε ως ορθή η θέση ότι «ενέργειες και δηλώσεις ενός συνωμότη μπορεί να ληφθούν ως μαρτυρία εναντίον άλλου συνωμότη, εάν λαμβάνουν χώρα προς προώθηση του κοινού τους σκοπού, νοουμένου ότι υπάρχει και άλλη ανεξάρτητη μαρτυρία που να καταδεικνύει ότι ο άλλος εμπλέκεται ως μέρος της συνωμοσίας.»
474. Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο και στη *Farooq κ.α. v Δημοκρατίας*, Ποινικές Εφέσεις 165/2018, 166/2018, 169/2018 και 170/2018, 7/9/2020.
475. Ο κανόνας αποκλεισμού αυτός αν και σχετιζόταν με τον αποκλεισμό εξ ακοής μαρτυρίας και προϋπήρχε της τροποποίησης του Κεφ. 9 παρέμεινε

νομολογιακά σε ισχύ και δεν καταργήθηκε. Ούτε παρακάμπτεται (βλ. *Petrou*, ανωτέρω).

476. Οι δηλώσεις του ΑΠ όμως δεν προσάγονται ως δηλώσεις συνωμότη ή τουλάχιστον δεν προσδιορίστηκαν ως τέτοιες, οπότε και θα έπρεπε πάλι να εντοπιστεί ανεξάρτητη μαρτυρία για την αποδιδόμενη στους κατηγορούμενους 1 και 2 συνωμοσία όπως και στην *Farooq*, ανωτέρω.
477. Ως εκ τούτου οι δηλώσεις του ΑΠ θα μπορούσαν να αξιολογηθούν μόνο ως δηλώσεις σε σχέση μόνο με τον ίδιο και όχι σε σχέση ή εναντίον οποιοδήποτε άλλου κατηγορούμενου στη διαδικασία.
478. Το γεγονός επίσης ότι δεν προωθήθηκε η υπόθεση εναντίον του ΑΠ δεν μπορεί, άνευ ετέρου, να καθιστά τη μαρτυρία του και δη ως εξ ακοής ποιοτικά καλύτερη από το αν κατέθετε ενόρκως ενώπιον μας. Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε τα ακόλουθα. Το γεγονός ότι δεν θα χρησιμοποιείτο ως μάρτυρας από την Κατηγορούσα Αρχή δεν σημαίνει ότι θα έπρεπε να τον παρουσιάσει η Υπεράσπιση για να εξηγήσει τις θέσεις του.
479. Το ίδιο ισχύει για τις αναφορές του ΤΚ, ο οποίος, όπως εξηγήθηκε, ουδέποτε τις υιοθέτησε. Το μόνο ηλ. μήνυμα που κατά την Κατηγορούσα Αρχή είχε σταλεί στον κατηγορούμενο 2, στο Τεκμήριο 30, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η ηλεκτρονική διεύθυνση ήταν του εν λόγω κατηγορουμένου, δεν μπορεί από μόνο του να αποτελέσει ένδειξη μεμπτής συμπεριφοράς. Στην ουσία του πράγματος, αναφορές τρίτων ως προς τη δική τους αντίληψη για το τι θα συζητούσαν ή θα έκαναν ή το πως ερμήνευαν τις συναντήσεις δεν μπορούν να αναχθούν σε δηλώσεις οι ενέργειες των κατηγορούμενων 1 και 2. Σε κάθε περίπτωση δεν αποδείχθηκε ότι ήταν η ηλεκτρονική διεύθυνση του κατηγορούμενου 2, είτε με μάρτυρα είτε με άλλη περιστατική μαρτυρία.
480. Κρίνουμε επομένως ότι οι δηλώσεις που περιέχονται στα εν λόγω ηλεκτρονικά μηνύματα δεν μπορούν να αποτελέσουν βάση για την εξαγωγή

οποιοδήποτε συμπεράσματος για αξιόποινη συμπεριφορά των κατηγορουμένων 1 και 2. Αφορούν δηλώσεις που δεσμεύουν μόνο αυτούς τις οποίες τις έκαναν.

481. Σημειώνεται και τούτο. Σε μεγάλο αριθμό ηλ. μηνυμάτων δεν κατέστη δυνατή η πρόσβαση. Δεν μπορούσε επίσης να υπάρξει πρόσβαση σε μεταδεδομένα ώστε να επιβεβαιωθεί ή να αμφισβητηθεί από τους κατηγορούμενους η αυθεντικότητά τους. Πρόκειται για μηνύματα που δεν αποστάλθηκαν στους κατηγορούμενους τους ίδιους ώστε να θεωρηθεί ότι οι ίδιοι μπορούσαν να τοποθετηθούν και να εξηγήσουν τα όσα εκεί καταγράφονται ή και την αλληλουχία της συνομιλίας.
482. Όσον αφορά την κατάθεση και δήλωση του ΝΓ (Τεκμήρια 42 και 43), που κατατέθηκαν με πρωτοβουλία της Υπεράσπισης προβληματιστήκαμε ιδιαιτέρως. Οι αναφορές του για τον χρόνο που επισκέφθηκε την Πρεσβεία για τη λήψη των βιομετρικών του δεδομένων συνάδουν και με το παραδεκτό γεγονός. Η επίσκεψη του στην Κύπρο, μετά την πολιτογράφηση επίσης φαίνεται και σε σχετική φωτογραφία που παρουσίασαν οι μάρτυρες της Αστυνομίας. Από εκεί και πέρα η δήλωση του δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής βάση για εξαγωγή οποιουδήποτε συμπεράσματος. Έτυχε συμβουλής προηγουμένως από τον ΑΠ. Θα μπορούσε να την υιοθετήσει ενόρκως. Δεν δόθηκε λόγος γι' αυτό. Τονίζουμε βέβαια ότι ουδέποτε ανακρίθηκε έστω και αν του καταλογίζεται αδίκημα.
483. Τέλος μας προβληματίσαν οι αναφορές της ΝΑ για τις οδηγίες ΚΚ στο Τεκμήριο 44, που πάλι κατατέθηκε με πρωτοβουλία της Υπεράσπισης. Πρόκειται για κατάθεση που δόθηκε στην Αστυνομία. Αυτό που απασχολεί είναι ότι ουδείς από τους λειτουργούς του ΥΠΟΙΚ κλήθηκε να δώσει εξηγήσεις για το πως ενεργούσαν γενικά αλλά και για το πως ενήργησαν στη συγκεκριμένη περίπτωση. Το ΥΠΟΙΚ ήταν το κατ' εξοχήν αρμόδιο Υπουργείο για τη διαπίστωση συμμόρφωσης με τα οικονομικά κριτήρια του

ΚΕΠ. Δεδομένου μάλιστα του σημειώματος στον φάκελο του ΥΠΟΙΚ ότι τα χρήματα είχαν καταβληθεί στον λογαριασμό πελατών του ΑΠ.

484. Στη *Θεμιστοκλέους v Δημοκρατίας*, Ποινικές Εφέσεις 176/2018 και 202/2018, 11/1/2019, αναφέρθηκε ότι:

«Αναγνωρίζεται ότι ο μηχανισμός δίκης συνολικά (αστυνομία και κατηγορούσα αρχή) έχουν υποχρέωση για προσαγωγή ενώπιον του Δικαστηρίου όλης της ουσιαστικής μαρτυρίας (*R. v. Liverpool Crown Court, ex p. Roberts [1986] Crim.L.R. 622, R. v. Birmingham Crown Court, ex p. Ricketts [1991] RTR 105, 108*). Η παράλειψη τέτοιας υποχρέωσης είναι δυνατό να οδηγήσει σε άδικη ή δυνητικά άδικη ετυμηγορία και συνεπώς σε παραβίαση του δικαιώματος για δίκαιη δίκη (*Πέγκερος v. Δημοκρατίας (1995) 2 ΑΑΔ 143*). Από μια άλλη σκοπιά, τέτοια παράλειψη μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να αφήνεται στο τέλος έστω και υποβόσκουσα αμφιβολία (*lurking doubt*) για την ενοχή του κατηγορούμενου (*Fournaris v. Republic (1978) 2 CLR 20*). .... Το ερώτημα όμως που τίθεται είναι το κατά πόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση η παράλειψη να διενεργηθεί τέτοια εξέταση δημιουργεί έστω και δυνητικά κίνδυνο άδικης ετυμηγορίας ή αφήνει κενό στα ουσιαστικά γεγονότα της υπόθεσης της κατηγορούσας αρχής (*Οδυσσεά v. Αστυνομίας (ανωτέρω), Ζαχαρία v. Δημοκρατίας (2002) 2 ΑΑΔ 180, Ραπα v. Δημοκρατίας (2004) 2 ΑΑΔ 489, Γιαλλούρης v. Αστυνομίας (2005) 2 ΑΑΔ 282, Τζιάμαλης v. Δημοκρατίας (2008) 2 ΑΑΔ 542*)».

485. Στην *Σταυρινού v Δημοκρατίας (2008) 2 ΑΑΔ 706* αναφέρθηκαν τα ακόλουθα στις σελ. 726 – 727:

«Αποτελεί πλέον αξίωμα μέσα από σχετικές αυθεντίες ότι η Κατηγορούσα Αρχή δεν έχει υποχρέωση να καλεί κάθε μάρτυρα, αλλά μόνο εκείνους που κρίνει ότι η μαρτυρία τους είναι ικανή να γίνει πιστευτή. Το καθήκον της Κατηγορούσας Αρχής να καλεί όλους τους μάρτυρες που μπορούν να δώσουν άμεση μαρτυρία ως προς τα ουσιαστικά γεγονότα, δεν επεκτείνεται και σε υποχρέωση να παρουσιάσει μάρτυρα που δεν θεωρεί η ίδια αξιόπιστο. Δεν υπάρχει κανόνας που να υποχρεώνει την Κατηγορούσα Αρχή να καλέσει μάρτυρα απλώς για να βοηθήσει την υπεράσπιση να καταστρέψει την υπόθεση της Κατηγορούσας Αρχής. Σχετικές υποθέσεις είναι η *R. v. Oliva [1965] Cr. App. R. 298, Brown v. Brown [1997] 1 Cr. App. R. 112, Ιωάννου και Ηρακλέους v. Δημοκρατίας (2001) 2 Α.Α.Δ. 657 και Τυμπιώτης v. Δημοκρατίας (2004) 2 Α.Α.Δ. 612*. Το όλο ζήτημα σχολιάζεται εκτενώς στον *Archbold: Criminal Pleading Evidence and*

*Practice*, έκδ. 2007 σελ. 468-469, παρ. 4-275 και 4-276. Με αναφορά στην απόφαση *R. v. Russel-Jones [1995] 1 Cr. App. R. 538*, καταγράφεται ότι εναπόκειται στην ίδια την Κατηγορούσα Αρχή να αποφασίσει ποιος μάρτυρας μπορεί να δώσει ικανοποιητική και πειστική μαρτυρία και σ' αυτή την παράμετρο δεν πρέπει βέβαια να λαμβάνεται υπόψη η πιθανότητα ο μάρτυρας να είναι λιγότερο βοηθητικός προς την Κατηγορούσα Αρχή και περισσότερο προς την υπεράσπιση. Οι επτά παράμετροι που καθόρισε η πιο πάνω υπόθεση δεν θεωρούνται ως άκαμπτι, εναπόκειται δε στην Κατηγορούσα Αρχή να ασκήσει ορθή και προς το συμφέρον της δικαιοσύνης κρίση και το Δικαστήριο θα επέμβει μόνο αν θεωρήσει ότι η Κατηγορούσα Αρχή ενήργησε πάνω σε λανθασμένη αρχή.»

486. Ο εν λόγω λειτουργοί, εκ της θέσεως τους, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ουσιώδεις μάρτυρες. Ήταν τα πρόσωπα που είχαν να κάνουν με τον τελικό έλεγχο της ικανοποίησης των οικονομικών κριτηρίων στο ΥΠΟΙΚ. Συμμετείχαν στην αλυσίδα λήψης αποφάσεων των επίδικων πολιτογραφήσεων.
487. Σε όλες τις περιπτώσεις που η Κατηγορούσα Αρχή δεν συμπεριλαμβάνει στον κατάλογο μαρτύρων ουσιώδεις μάρτυρες, ούτε καλεί τέτοιους μάρτυρες στο εδώλιο του μάρτυρα, πάντα πρέπει να δίδει εξήγηση (βλ. *XX v Δημοκρατίας*, Ποινική Έφεση 177/2017, 18/12/2017). Όσον αφορά τη δυνατότητα της Υπεράσπισης να παρουσιάσει εκείνη τέτοιο μάρτυρα αναφέρθηκαν τα ακόλουθα στη *XX*, ανωτέρω:

*«Τέλος, σ' ό,τι αφορά την επίκληση από το Κακουργιοδικείο της Θεοχάρους (ανωτέρω), είναι αρκετό να παρατηρήσουμε ότι και σε εκείνη την υπόθεση – όπως και στις *Rana* και *Ιωάννου* (ανωτέρω) – δόθηκαν ικανοποιητικές εξηγήσεις από την Κατηγορούσα Αρχή για τη μη κλήτευση συγκεκριμένου μάρτυρα και είναι στη βάση των εξηγήσεων αυτών που κρίθηκε πως η Υπεράσπιση θα μπορούσε να τους καλέσει.»*

488. Βέβαια, όπως επισημάνθηκε στην *Πέγκερος v Δημοκρατίας* (1995) 2 ΑΑΔ 143, στη σελ. 160:

*«Η δυνατότητα την οποία όντως είχε η Υπεράσπιση να καλέσει τον κ. Παπακώστα δεν πληρώνει το κενό στη υπόθεση της Κατηγορούσας Αρχής.»*



489. Εν προκειμένω δεν δόθηκαν εξηγήσεις. Αντιθέτως αφέθηκε στην Υπεράσπιση να προσκομίσει τη μαρτυρία της ΝΑ έστω και ως εξ ακοής επισημαίνοντας την ύπαρξη της ως εξήγηση του σημειώματος στον φάκελο του ΥΠΟΙΚ.
490. Η παράλειψη της Κατηγορούσας Αρχής δημιουργεί κενό στη μαρτυρία που παρουσίασε σε σχέση με την κατηγορία 2, στην έκταση που αυτή αφορά την πλήρωση του οικονομικού κριτηρίου, αφού παρέμεινε κενό στο κατά πόσο η παραμονή των χρημάτων σε λογαριασμό πελατών του παρόχου αποτελούσε παράκαμψη του οικονομικού κριτηρίου.
491. Ως προς την παράλειψη να ανακριθούν οι κατηγορούμενοι για τα ζητήματα αυτά αναφερόμαστε κατωτέρω.

#### ΙΑ. ΟΙ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ 1

492. Βασικό παράπονο του κατηγορούμενου 1 σε σχέση με την κατηγορία 1, είναι ότι το κατηγορητήριο υπεγράφη από τον Βοηθό Γενικό Εισαγγελέα. Ως προέκυψε από τη μαρτυρία του ΜΚ 13, ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας κατά τον χρόνο που καταλογίζεται στον κατηγορούμενο 1 η αξιόποινη πράξη ήταν Υπουργός Άμυνας και μέλος του ΥΣ που ενέκρινε την επίδικη πολιτογράφηση, ψηφίζοντας θετικά. Υπέγραψε κατηγορητήριο, εγκρίνοντας ποινική δίωξη, με τη νέα του θέση χωρίς να προέκυψε νέο δεδομένο ή άλλο δεδομένο από αυτά που υπήρχαν ενώπιον του όταν ψήφισε θετικά.
493. Ο δεύτερος λόγος που επικαλείται, είναι η προώθηση των κατηγοριών 1, 2 και 3 χωρίς να έχουν ανακληθεί οι υπηκοότητες των επενδυτών οι οποίοι σύμφωνα με την Κατηγορούσα Αρχή διέπραξαν ποινικά αδικήματα. Ανέχεται δηλαδή τη συνέχιση ύπαρξης του αποτελέσματος των παράνομων ενεργειών τους. Αναγνωρίζεται επομένως το αποτέλεσμα ως νόμιμο.

494. Σύμφωνα με το Άρθρο 113 του Συντάγματος:

*«1. Ο γενικός εισαγγελεύς της Δημοκρατίας, βοηθούμενος υπό του βοηθού γενικού εισαγγελέως της Δημοκρατίας είναι ο νομικός σύμβουλος της Δημοκρατίας, του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας, του Υπουργικού Συμβουλίου και των υπουργών, ασκεί δε πάσαν ετέραν εξουσίαν και εκτελεί πάσαν ετέραν υπηρεσίαν ή καθήκον καθοριζόμενον ή ανατιθέμενον εις αυτόν διά του Συντάγματος ή διά νόμου.*

*2. Ο γενικός εισαγγελεύς της Δημοκρατίας έχει εξουσίαν κατά την κρίσιν αυτού προς το δημόσιον συμφέρον να κινεί, διεξάγει, επιλαμβάνεται και συνεχίζει ή διακόπτει οιαδήποτε διαδικασίαν ή διατάσσει δίωξιν καθ' οιουδήποτε προσώπου εν τη Δημοκρατία δι' οιαδήποτε αδίκημα. Η τοιαύτη εξουσία δύναται να ασκείται υπό του γενικού εισαγγελέως της Δημοκρατίας είτε αυτοπροσώπως είτε δι' υπαλλήλων υπαγομένων εις αυτόν ενεργούντων υπό και συμφώνως προς τας οδηγίας αυτού.»*

(Έμφασις δική μας)

495. Όσον αφορά τις εξουσίες του Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα σχετικό είναι το Άρθρο 114 του Συντάγματος:

*«1. Ο βοηθός γενικού εισαγγελέως της Δημοκρατίας έχει την εξουσίαν και ασκεί τας υπηρεσίας και τα καθήκοντα, άπανα κανονικώς επιίπτουσιν εις την αρμοδιότητα του αξιώματός του. Ούτος ωσαύτως δύναται να ασκεί πάσαν εξουσίαν και να εκτελεί πάσαν υπηρεσίαν ή καθήκον εμπειπιστευμένον εις τον γενικόν εισαγγελέα της Δημοκρατίας δυνάμει του Συντάγματος ή των νόμων υποκείμενος εις τας οδηγίας του γενικού εισαγγελέως της Δημοκρατίας.*

*2. Ο βοηθός γενικού εισαγγελέως της Δημοκρατίας αναπληροί τον γενικόν εισαγγελέα της Δημοκρατίας εν τη ενασχόσει των καθηκόντων αυτού εν περιπτώσει απουσίας ή προσκαίρου κωλύματος αυτού.»* (Έμφασις δική μας)

496. Η καταχώριση κατηγορητηρίου ενώπιον του Κακουργιοδικείου εντάσσεται τόσο στις εξουσίες του Γενικού Εισαγγελέα για την κίνηση του διωκτικού μηχανισμού όσο και για τη διεξαγωγή της δίκης. Το κατηγορητήριο υπογράφεται από τον ίδιο είτε από υπαλλήλους υπαγόμενους σ' αυτόν [βλ.

*ΓΕ v Μαλιώτη (Αρ. 1)* (1998) 2 ΑΑΔ 148, 151 – 152], έστω και αν οι ανακρίσεις έγιναν ολικά ή μερικά από την Αστυνομία ή άλλο εξουσιοδοτημένο όργανο [βλ. *ΓΕ v Ιωαννίδη κ.α.* (1993) 2 ΑΑΔ 377].

497. Όπως αναφέρεται στη γνωμάτευση του πρώτου Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, Κρίτωνα Τορναρίτη, *Η Συνταγματική Εξουσία του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας να κινεί, διεξάγει η διακόπτει οιαδήποτε Ποινική Διαδικασία* (Λευκωσία 1983), σελ. 9, στην άσκηση των εξουσιών του Γενικού Εισαγγελέα σε σχέση με ποινικές διώξεις ουδείς συνταγματικός περιορισμός τίθεται πλην της περιπτώσεως ποινικής διώξεως του Προέδρου ή Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας για εσχάτη προδοσία η οποία, προϋποθέτει ψήφισμα της ΒτΑ (βλ. Άρθρο 45 § 2 του Συντάγματος) [βλ. επίσης *Γιάλλουρος v Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας* (1990) 3Ε ΑΑΔ 3532, 3560 και *ΓΕ v ΒτΑ*, Προσφυγή 4/2021, 24/1/2022 (Απόφαση Ολομέλειας ΑΔ)].
498. Στην *Κυπρίζογλου κ.α. v Δημοκρατίας* (2017) 2Β ΑΑΔ 1342, 1422, όπου ο Γενικός Εισαγγελέας είχε καταθέσει και ως μάρτυρας κατηγορίας στην υπόθεση, αναφέρθηκε ότι το ζητούμενο είναι κατά πόσον ο χειρισμός της υπόθεσης με τον τρόπο που έγινε επηρέασε στην πράξη καθ' οιονδήποτε τρόπο τις βασικές διασφαλίσεις και δικαιώματα που προβλέπονται για την υπεράσπιση των κατηγορουμένων.
499. Οι εξουσίες του Γενικού Εισαγγελέα βάσει του Άρθρου 113 § 2, δεν του παρέχουν οποιοδήποτε λόγο στον καθορισμό της διαδικασίας κατά τη δίκη. Η ανάμιξη του Γενικού Εισαγγελέα στην ποινική δίκη είτε διότι άσκησε τη διώξη ή και ως δημόσιου κατήγορου κατά τη δίκη, δεν περιορίζει την κυριαρχία του δικαστηρίου στη διαδικασία η οποία ακολουθείται και δεν εισάγει οποιουδήποτε περιορισμούς στην εξουσία του Δικαστηρίου να εξετάζει, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, παράπονα για παραβιάσεις των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει το Άρθρο 30 § 2 σε οποιοδήποτε στάδιο της δίκης το κρίνει επιβεβλημένο [βλ. *Δημοκρατία v Ηρακλέους (Αρ. 2)* (1994) 2 ΑΑΔ 225, 231].

500. Η απόφαση, επομένως, για άσκηση ποινικής δίωξης στο Κακουργιοδικείο από τον Γενικό Εισαγγελέα και επομένως και τον Βοηθό Γενικό Εισαγγελέα, δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Πρόκειται για εξουσία που ασκείται από αυτούς ή υπαλλήλους που εξουσιοδοτούν.
501. Αυτό που ελέγχεται είναι αν η προώθηση δίωξης είχε αλλότρια κίνητρα και άλλους σκοπούς ξένους προς τη δίωξη ή αν αυτή κατέστη καταχρηστική λόγω του τρόπου που έτυχε διαχείρισης.
502. Η διαπίστωση κατάχρησης εξετάζεται επί υποβάθρου γεγονότων, είτε κοινώς αποδεκτών ή κατόπιν ευρημάτων Δικαστηρίου συνήθως στο πλαίσιο της δίκης [βλ. *Μ & Π Αρτοποιείο Άγιος Μάμας Ατδ υ Αθανασίου*, Ποινική Έφεση 104/2019, 3/7/2020]. Εν προκειμένω, το υπόβαθρο γεγονότων, που είναι αποδεκτό, που θέτει η Υπεράσπιση είναι το ακόλουθο:
- (1) ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας ήταν μέλος του ΥΣ κατά την πολιτογράφηση της ΖΑ· και
  - (2) περαιτέρω δεν αφαιρέθηκε η υπηκοότητα οποιωνδήποτε από των πολιτογραφηθέντων στην παρούσα υπόθεση, παρά την αποδιδόμενη σ' αυτούς μεμπτή συμπεριφορά.
503. Κρίνουμε ότι η εισήγηση δεν μπορεί να γίνει δεκτή καθότι και τα δύο αυτά δεδομένα δεν οδηγούν στην ύπαρξη αλλότριου κινήτρου ή επιλεκτικής δίωξης:
- (1) το γεγονός ότι ο Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας υπέγραψε το κατηγορητήριο ήταν ζήτημα που ενέπιπτε εντός των αρμοδιοτήτων του και δεν ελέγχεται·
  - (2) μη δίωξη άλλων εμπλεκόμενων σε αδίκημα δεν ελέγχεται δικαστικώς. Μπορεί, αν προκύψει άνιση μεταχείριση να επενεργήσει ως

μετριαστικός παράγων [βλ. *Φλώρου v Δημοκρατίας* (2016) 2Α ΑΑΔ 595, 602 – 603 στην οποία παρέπεμψε η εκπρόσωπος της Κατηγορούσας Αρχής και η οποία συνοψίζει όλη τη σχετική νομολογία].

- (3) σε κάθε περίπτωση η στέρηση ή μη υπηκοότητας σε πολιτογραφηθέντα εκφεύγει των καθηκόντων του και αφορά εξουσία του ΥΣ [βλ. άρθρο 113 του Ν.141(Ι)/2002]· και
- (4) δεν έχει καταδειχθεί ενώπιον μας ότι υπήρχε οποιοδήποτε αλλότριο κίνητρο στη δίωξη.

504. Η εισήγηση επομένως του συνηγόρου του κατηγορουμένου 1 δεν έχει έρεισμα.

505. Στην έκταση που αυτή αφορά και τη μη δίωξη του ΑΠ ως η εισήγηση του κατηγορουμένου 2, θεωρούμε ότι τα πιο πάνω απαντούν και το δικό του επιχείρημα.

506. Προχωρούμε να εξετάσουμε την ουσία.

## ΙΕ. ΝΟΜΙΚΗ ΠΤΥΧΗ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

### ΙΕ.1. ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ

507. Το άρθρο 302 ΠΚ προβλέπει τα ακόλουθα:

*«Όποιος συνωμοτεί με άλλο, όπως με απάτη ή με άλλο δόλιο μέσο, επηρεάσει την αγοραία τιμή πράγματος που πωλείται δημόσια, ή να καταδολιεύσει το κοινό ή οποιοδήποτε πρόσωπο, συγκεκριμένο ή όχι ή να αποσπάσει με εκβιασμό οποιαδήποτε περιουσία από άλλο πρόσωπο, είναι ένοχος κακούργηματος και υπόκειται σε φυλάκιση πέντε χρόνων».*

508. Υπάρχουν τρεις τρόποι διάπραξης του αδικήματος. Εν προκειμένω με βάση τις λεπτομέρειες του αδικήματος ενδιαφέρει η συνωμοσία καταδολίευσης προσώπου ή του κοινού.
509. Η Κατηγορούσα Αρχή θα πρέπει να αποδείξει (1) συνωμοσία μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων όπως, (2) με απάτη ή με δόλιο μέσο, (3) καταδολιεύσουν οποιοδήποτε πρόσωπο, συγκεκριμένο ή όχι.
510. Το αδίκημα της συνωμοσίας γενικώς συντελείται από τη στιγμή που δύο ή περισσότεροι συμφωνούν να διαπράξουν αδίκημα ή να επιτύχουν νόμιμο σκοπό με παράνομα μέσα. Δεν είναι αναγκαίο για τη συμπλήρωση του αδικήματος να έχει τελεστεί οτιδήποτε πέρα από τη συμφωνία. Το κατά πόσο οι συνωμότες μετάνιωσαν ή σταμάτησαν ή παρεμποδίστηκαν ή απέτυχαν ή δεν είχαν την ευκαιρία να προωθήσουν τον σκοπό της συνωμοσίας, είναι αδιάφορο [βλ. *Gani v Δημοκρατίας* (1991) 2 ΑΑΔ 134, 142 – 143 με αναφορά στις *Mulcaney v R* (1868) LR 3 HL 306, *O'Connell v R* (1844) 5 St Tr (NS) 1 και *R v Aspinall* (1876) 2 QBD 48, ως επίσης την *Eminiyet κ.α. v Αστυνομίας* (2007) 2 ΑΑΔ 216, 222].
511. Ωστόσο, μια συμφωνία για την επίτευξη ενός νόμιμου σκοπού με νόμιμα μέσα δεν αποτελεί συνωμοσία προς καταδολίευση, όσο επαίσχυντος ή ασυνείδητος κι αν είναι ο σκοπός ή το μέσο [βλ. *Blackstone's Criminal Practice 2026*, ανωτέρω, § Α.5.64 με αναφορά στις *R v Barton and another* [2020] 4 All ER 742 (CA), § 121 και *R v Evans* [2014] 1 WLR 2817, § 141]<sup>5</sup>.
512. Η ύπαρξη συμφωνίας συμπληρωμένης είναι συστατικό του αδικήματος της συνωμοσίας. Ακολουθεί πως στις περιπτώσεις που φαίνεται ή δεν αποκλείεται να παράμειναν οι επίδοξοι συνωμότες στο στάδιο των διαπραγματεύσεων ή διαφορετικά στο στάδιο της εξέτασης της πιθανότητας να διαπράξουν αδίκημα δεν υπάρχει τελική συμφωνία, και, επομένως, ούτε

---

<sup>5</sup> 'But an agreement to achieve a lawful object by lawful means cannot amount to a conspiracy to defraud, however dishonourable or unscrupulous the object or means might be.'

συνωμοσία. Το πότε συμβαίνει το ένα και πότε το άλλο και η διαχωριστική γραμμή μεταξύ των δύο μπορεί να είναι πολύ λεπτή, δεν είναι δυνατό να καθοριστεί. Το ζήτημα είναι πραγματικό και εξαρτάται από τα περιστατικά της κάθε υπόθεσης [βλ. *Gani*, ανωτέρω, σελ. 144, με αναφορά στις *R v King and King* [1966] Crim LR 280, *R v Mills* [1963] 1 All ER 202, *R v Walker* [1962] Crim LR 458 και *R v O'Brien* [1974] 59 Cr App R 222].

513. Η συμφωνία αποτελεί το *actus reus* και η πρόθεση υλοποίησης της παράνομης πράξης την ένοχη σκέψη *mens rea*. Και τα δύο στοιχεία είναι απαραίτητα για τη διάπραξη του αδικήματος [βλ. *Χαραλάμπους κ.α. v Δημοκρατίας*, Ποινικές Εφέσεις 96/2016, 100/2016 και 101/2016, 28/11/2017] και για τούτο, η Κατηγορούσα Αρχή θα πρέπει να αποδεικνύει όχι μόνο τη συμφωνία μεταξύ των κατ' ισχυρισμό συνωμοτών να εκτελέσουν ένα παράνομο σκοπό (αποδεικνυόμενης είτε με λόγια είτε άλλο τρόπο επικοινωνίας μεταξύ τους), αλλά επιπρόσθετα θα πρέπει να αποδεικνύει την πρόθεση στη σκέψη καθενός κατ' ισχυρισμό συνωμοτή να εκτελέσει τον παράνομο σκοπό [βλ. *Λαζάρου*, ανωτέρω, σελ. 671 με αναφορά στην *R v Thompson* [1966] 50 Cr App R 1].
514. Για το αδίκημα του άρθρου 302 ΠΚ απαιτείται η απόδειξη *πρόθεσης καταδολίευσης* (intent to defraud) από τα εμπλεκόμενα μέρη. Στην Κυπριακή νομολογία έχει υιοθετηθεί η Αγγλική ερμηνεία όπως αυτή αναπτύχθηκε στην *Welham v DPP* [1960] 1 All ER 805, 815 [βλ. *Georghiou v Republic* (1984) 2 CLR 65, 95, *Ioannou v Police* (1985) 2 CLR 14, 24 και *Τσιέλεπος v Αστυνομίας* (2008) 2 ΑΑΔ 457, 470 – Απόφαση Κραμβή Δ.], η οποία τυγχάνει εφαρμογής και για το εν λόγω αδίκημα [βλ. *Wai Yu-tsang v The Queen* [1991] 4 All ER 664, 671 (PC)]. Πρέπει να υπάρχει μια ανέντιμη συμφωνία εξαπάτησης άλλου προσώπου ώστε αυτό να ενεργήσει αντίθετα με το καθήκον του (βλ. *Blackstone's Criminal Practice 2026*, LexisNexis, Ηλεκτρονική Έκδοση, § Α.5.64<sup>6</sup>).

---

<sup>6</sup> '... there must be a dishonest agreement to deceive another person into acting contrary to that person's duty.'

515. Η πρόθεση καταδολιεύσεως δεν συνεπάγεται την ύπαρξη προθέσεως προκλήσεως βλάβης σε συγκεκριμένο πρόσωπο. Αυτό που πρέπει να αποδειχθεί είναι ότι η απάτη μπορεί να οδηγήσει κάποιο πρόσωπο – όχι ένα συγκεκριμένο πρόσωπο – να ενεργήσει σε βλάβη του, όχι κατ' ανάγκη οικονομικής φύσεως. Η πιθανότητα βλάβης, είναι αρκετή (βλ. κατ' αναλογία, *Τσιέλεπος*, ανωτέρω, στη σελ. 470). Μόλις διαπιστωθεί η γνώση ή η πεποίθηση του κατηγορούμενου ως προς τα γεγονότα, το ζήτημα του κατά πόσον η συμπεριφορά του κατηγορούμενου ήταν (βάσει αυτής της γνώσης ή πεποίθησης) έντιμη ή ανέντιμη πρέπει να καθοριστεί αντικειμενικά εφαρμόζοντας τα κριτήρια των «κοινών αξιοπρεπών ανθρώπων». Δεν απαιτείται ο ίδιος κατηγορούμενος να έχει εκτιμήσει, υποκειμενικά, ότι αυτό που έπραξε, με βάση αυτά τα κριτήρια είναι ανέντιμο (βλ. *Blackstone's Criminal Practice 2026*, ανωτέρω, § A.5.69<sup>7</sup> με αναφορά στην *Ivey v Genting Casinos (UK) Ltd [2017] UKSC 67* στην § 74).
516. Η συμφωνία σπανίως αποδεικνύεται μέσω άμεσης μαρτυρίας, αλλά συνήθως με την εξαγωγή εύλογων συμπερασμάτων από τη συντονισμένη δράση, είτε αυτή συνίσταται σε πράξεις, είτε σε δηλώσεις των κατηγορουμένων. Επισημαίνεται ότι το αδίκημα δεν συνίσταται στη συντονισμένη δράση, αλλά στην εξυπακουόμενη προηγούμενη συμφωνία και η συντονισμένη δράση συνιστά μαρτυρία για το αδίκημα της συνωμοσίας (βλ. *Χαραλάμπους*, ανωτέρω).
517. Αν ένας κατηγορούμενος αθωωθεί στην κατηγορία για τη διάπραξη ενός αδικήματος, δεν έπεται ότι θα πρέπει να απαλλαγεί και στην κατηγορία με την οποία κατηγορείται για συνωμοσία διάπραξης εκείνου του αδικήματος

---

<sup>7</sup> '...Once D's knowledge or belief as to the facts is established, the question whether D's conduct was (on the basis of that knowledge or belief) honest or dishonest must be determined objectively by applying the standards of 'ordinary decent people'. There is no longer any requirement that D must appreciate that what he or she has done is, by such standards, dishonest.'



[βλ. *Gani*, ανωτέρω, σελ. 143, *Λαζάρου κ.ά. v Δημοκρατίας* (2010) 2 ΑΑΔ 633, 670, *Παναγίδης κ.α. v Αστυνομίας*, Ποινική Έφεση 197/2017, 8/10/2018].

## ΙΕ.2. ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ

518. Ο περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ποινικοποίηση της Διαφθοράς (Κυρωτικού) Νόμος του 2000, Ν.23(ΙΙΙ)/2000, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν.22(ΙΙΙ)/2012, άρθρο 12 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης που ποινικοποιεί την Διαφθορά. Για ευκολία στη συνέχεια θα γίνεται αναφορά στον κυρωτικό νόμο ως ο «Ν.23(ΙΙΙ)/2000» και στη Σύμβαση που κυρώνει ως η «Σύμβαση».

519. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν.23(ΙΙΙ)/2000:

*«4. Οι πράξεις και ενέργειες οι οποίες αναφέρονται στα πιο κάτω άρθρα της Σύμβασης συνιστούν αδικήματα τα οποία τιμωρούνται με φυλάκιση επτά ετών ή με χρηματική ποινή μέχρι εκατό χιλιάδες ευρώ (€100.000) ή και με τις δύο αυτές ποινές άνευ επηρεασμού του εκδικάζοντος την υπόθεση δικαστηρίου να επιβάλει οποιαδήποτε άλλη ποινή ή να εκδώσει οποιοδήποτε διάταγμα το οποίο θα δύναται να επιβάλει ή εκδώσει κατά την εκδίκαση ποινικών υποθέσεων, και τα άρθρα αυτά είναι:*

*....*

*12. Εμπορία Επηρεασμού*

*....»*

520. Η *Εμπορία Επηρεασμού* (Trading in Influence) ορίζεται ως ακολούθως στο Άρθρο 12 της Σύμβασης<sup>8</sup>:

*«Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα τα οποία κρίνονται ως απαραίτητα για την καθιέρωση ως ποινικού αδικήματος στο εσωτερικό του δίκαιο, όταν διαπράττεται σκόπιμα, της υπόσχεσης, παροχής ή προσφοράς, άμεσα ή έμμεσα,*

---

<sup>8</sup> 'Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, giving or offering, directly or indirectly, of any undue advantage to anyone who asserts or confirms that he or she is able to exert an improper influence over the decision-making of any person referred to in Articles 2, 4 to 6 and 9 to 11 in consideration thereof, whether the undue advantage is for himself or herself or for anyone else, as well as the request, receipt or the acceptance of the offer or the promise of such an advantage, in consideration of that influence, whether or not the influence is exerted or whether or not the supposed influence leads to the intended result.'

*οποιοδήποτε παράτυπο πλεονέκτημα σε οποιοδήποτε ο οποίος ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει ότι δύναται να ασκήσει ανάρμοστο επηρεασμό πάνω στη λήψη απόφασης από οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο αναφέρεται στα Άρθρα 2, 4 ως 6, και 9 ως 11 σε αντάλλαγμα για αυτό, είτε το παράτυπο πλεονέκτημα είναι προς όφελος του ή της ή προς όφελος οποιοδήποτε άλλου, καθώς επίσης του αιτήματος, της λήψης, ή αποδοχής της προσφοράς ή της υπόσχεσης για τέτοιο πλεονέκτημα, σε αντάλλαγμα για τέτοιο επηρεασμό, είτε ο επηρεασμός ασκείται είτε όχι, ή είτε ο υποτιθέμενος επηρεασμός οδηγεί στο σκοπούμενο αποτέλεσμα είτε όχι.»*

521. Το «πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται στα Άρθρα 2, 4 ως 6, και 9 ως 11» της Σύμβασης είναι, «οικείοι δημόσιοι αξιωματούχοι» (domestic public officials) (Άρθρο 2), «μέλη οικείων δημοσίων οργανισμών» (domestic public assemblies) (Άρθρο 4), «αλλοδαποί δημόσιοι λειτουργοί» (foreign public officials) (Άρθρο 5), «μέλη αλλοδαπών δημοσίων συνελεύσεων» (members of foreign public assemblies) (Άρθρο 6), «αξιωματούχοι διεθνών οργανισμών» (officials of international organisations) (Άρθρο 9), «μέλη διεθνών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων» (members of international public assemblies) (Άρθρο 10) και «δικαστών και αξιωματούχων διεθνών δικαστηρίων» (judges and officials of international courts) (Άρθρο 11).
522. Ως προς την έννοια «Δημόσιος Αξιωματούχος» στο Άρθρο 1 (α) της Σύμβασης αναφέρεται ότι για τους σκοπούς της Σύμβασης:

*«(α) ο όρος "δημόσιος αξιωματούχος" νοείται με αναφορά στον ορισμό της λέξης "αξιωματούχος", "δημόσιος λειτουργός", "δήμαρχος", "υπουργός" ή "δικαστής" ο οποίος δίδεται στο εθνικό δίκαιο του Κράτους στο οποίο το εν λόγω πρόσωπο ασκεί την αρμοδιότητα αυτή και όπως εφαρμόζεται στο ποινικό του δίκαιο »*

523. Στη *Βασιλείου κ.α. v Δημοκρατίας* (2017) 2Α ΑΑΔ 627, 721 – 722, σε σχέση με το υπό αναφορά αδίκημα, το Ανώτατο Δικαστήριο παρέπεμψε στο άρθρο 4 ΠΚ ως προς την ερμηνεία την έννοιας «δημόσιος λειτουργός». Στο άρθρο 4 (iv) ΠΚ ο όρος «δημόσιος λειτουργός» περιλαμβάνει «όλα τα πρόσωπα που υπηρετούν σε κάποιο Κυβερνητικό Τμήμα».

524. Όπως εξηγείται στο *Explanatory Report to the Criminal Law Convention on Corruption* (European Treaty Series – No. 173), Strasbourg, 27/1/1999 στην § 64, η ενσωμάτωση του Άρθρου 12 στη Σύμβαση:

*‘... illustrates the comprehensive approach of the Programme of Action against Corruption, which views corruption, in its various forms, as a threat to the rule of law and the stability of democratic institutions. Criminalising trading in influence seeks to reach the close circle of the official or the political party to which he belongs and to tackle the corrupt behaviour of those persons who are in the neighbourhood of power and try to obtain advantages from their situation, contributing to the atmosphere of corruption. It permits Contracting Parties to tackle the so-called "background corruption", which undermines the trust placed by citizens on the fairness of public administration. The purpose of the present Convention being to improve the battery of criminal law measures against corruption it appeared essential to introduce this offence of trading in influence, which would be relatively new to some States.’*

525. Σε δική μας ελεύθερη μετάφραση:

*«... καταδεικνύει την ολοκληρωμένη προσέγγιση του Προγράμματος Δράσης κατά της Διαφθοράς, το οποίο θεωρεί τη διαφθορά, στις διάφορες μορφές της, ως απειλή για το κράτος δικαίου και τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών. Η ποινικοποίηση της εμπορίας επιρροής σκοπεύει στο να φτάσει στον στενό κύκλο του αξιωματούχου ή του πολιτικού κόμματος στο οποίο ανήκει και στο να αντιμετωπίσει τη διεφθαρμένη συμπεριφορά των προσώπων που βρίσκονται κοντά στην εξουσία και προσπαθούν να αποκομίσουν οφέλη από τη θέση τους, συμβάλλοντας στην ατμόσφαιρα διαφθοράς. Επιτρέπει στα Συμβαλλόμενα Μέρη να αντιμετωπίσουν τη λεγόμενη «διαφθορά στο παρασκήνιο», η οποία υπονομεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στην αμεροληψία της δημόσιας διοίκησης. Σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι η βελτίωση του συνόλου των μέτρων ποινικού δικαίου κατά της διαφθοράς και, ως εκ τούτου, κρίθηκε απαραίτητο να εισαχθεί αυτό το αδίκημα της εμπορίας επιρροασμού, το οποίο θα ήταν σχετικά νέο για ορισμένα κράτη.»*

526. Στην απουσία Κυπριακής Νομολογίας επί του θέματος αντλήσαμε επίσης καθοδήγηση από την Ελληνική βιβλιογραφία και ακαδημαϊκή ανάλυση, αφού αντίστοιχο άρθρο με το κρινόμενο Άρθρο 12 έχει θεσπιστεί ως άρθρο

237Α στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα («ΕΛΛΠΚ») ως «*Εμπορία Επιρροής – Μεσάζοντες*». Το άρθρο 237Α ΕΛΛΠΚ διατυπώνεται ως ακολούθως:

«1. Όποιος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφέλιματος ως αντάλλαγμα για αθέμιτη επιρροή την οποία ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί να ασκήσει σε κάποιο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 159, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή από 5.000 έως 50.000 ευρώ.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, σε πρόσωπο που ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει, ψευδώς ή αληθώς, ότι μπορεί να ασκήσει αθέμιτη επιρροή σε κάποιο από τα πρόσωπα που απαριθμούνται στα άρθρα 159, 235 παρ. 1 και 237 παρ. 1, ώστε αυτά να προβούν σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων τους.»

527. Όπως αναφέρεται στο σύγγραμμα του Α. Χαραλαμπίκη, *Συνοπτική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα* (3<sup>η</sup> έκδοση Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2024), στη σελ. 274, η διατύπωση της διάταξης είναι σε πλήρη συμφωνία με τη Σύμβαση, από την οποία η διατύπωση της διάταξης ακολουθεί κατά βάση αυτήν του Άρθρου 12 της Σύμβασης. Για την ερμηνεία του Άρθρου 12 καθοδηγηθήκαμε από την ανάλυση του άρθρου 237Α ΕΛΛΠΚ στο εν λόγω σύγγραμμα και το *Explanatory Report*, ανωτέρω, §§ 64 – 67.

528. Το Άρθρο 12 της Σύμβασης επομένως:

- (1) Ποινικοποιεί μία τριπρόσωπη (με την έννοια ότι προϋποθέτει τρία πρόσωπα για να λάβει ύπαρξη) και διμερή (με την έννοια ότι υφίσταται μεταξύ δύο εξ αυτών) σχέση, στην οποία κάποιος, ο *πωλητής επιρροής* (influence peddler), έχοντας πραγματική ή υποτιθέμενη επιρροή σε *δημόσιο αξιωματούχο*, προσφέρει αυτή την επιρροή έναντι *παράτυπου πλεονεκτήματος* (ανταλλάγματος δηλαδή) σε κάποιον που την επιζητά,

με σκοπό ο δημόσιος αξιωματούχος να επηρεαστεί με *ανάρμοστο* (αθέμιτο) τρόπο ως προς τη λήψη απόφασης<sup>9</sup> (βλ. *Συνοπτική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα*, ανωτέρω, σελ. 274, σχετικό επίσης το και *Explanatory Report*, ανωτέρω, § 65).

- (2) Το αδίκημα δύναται να αναλυθεί σε δύο μέρη, στην *ενεργητική* (active) και στην *παθητική* (passive) εμπορία επιρροής. Το άτομο που παρέχει το παράτυπο πλεονέκτημα στον πωλητή επιρροής (influence peddler) είναι αυτό που εμπλέκεται στην ενεργητική εμπορία επιρροής. Το άτομο που λαμβάνει ή συμφωνεί να λάβει το παράτυπο πλεονέκτημα, δηλαδή ο πωλητής επιρροής (influence peddler) είναι αυτό που εμπλέκεται στην παθητική εμπορία επιρροής. Αυτό που είναι σημαντικό να σημειωθεί είναι η θέση του πωλητή επιρροής (influence peddler) ως εξωτερικού παράγοντα. Δεν μπορεί να λάβει αποφάσεις ο ίδιος, αλλά καταχράται την πραγματική ή φερόμενη επιρροή του σε άλλα πρόσωπα (βλ. *Explanatory Report*, ανωτέρω §§ 65 και 66).
- (3) Το *παράτυπο πλεονέκτημα* (αντάλλαγμα) μπορεί να είναι προς όφελος του ιδίου του πωλητή επιρροής ή οποιουδήποτε άλλου. Στο *Explanatory Report*, ανωτέρω, στις §§ 37 και 38, αναφέρεται ότι είναι συνήθως οικονομικής φύσεως, αλλά μπορεί επίσης να είναι μη υλικό το όφελος. Αυτό που κρίνεται σημαντικό είναι ο δράστης (ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, για παράδειγμα ένας συγγενής) να βρίσκεται σε καλύτερη θέση από ό,τι ήταν πριν από την τέλεση του αδικήματος και να μην δικαιούται το όφελος. Τέτοια πλεονεκτήματα μπορεί να συνίστανται, για παράδειγμα, σε χρήματα, διακοπές, δάνεια, φαγητό και ποτό, σε υπόθεση που διεκπεραιώνεται σε ταχύτερο χρόνο,

---

<sup>9</sup> Στον ΕΛΛΠΚ περιορίζεται η πράξη ή παράλειψη που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του λειτουργού «.. καθώς τέτοια διεύρυνση δεν περιλαμβάνεται στις σχετικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Ελλάδα με τις Συμβάσεις του ΟΗΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αντιθέτως, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης αντιλαμβάνεται το αδίκημα ως αναφερόμενο σε επηρεασμό του υπαλλήλου κατά τη λήψη αποφάσεων, πράγμα που προϋποθέτει την ύπαρξη αρμοδιότητας για λήψη των αποφάσεων αυτών» (βλ. βλ. *Συνοπτική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα*, ανωτέρω, σελ. 274 – 275).

σε καλύτερες επαγγελματικές προοπτικές κτλ. Ο όρος *παράτυπο* (undue) για τους σκοπούς της Σύμβασης θα πρέπει να ερμηνεύεται ως κάτι που ο αποδέκτης δεν έχει νόμιμο δικαίωμα να αποδεχτεί ή να λάβει. Συνίσταται δηλαδή σε πλεονέκτημα για την κτήση του οποίου ο πωλητής επιρροής δεν έχει νόμιμο δικαίωμα να λάβει. Εξαιρούνται ωστόσο τα επιτρεπτά πλεονεκτήματα από τον νόμο ή κανονισμούς όπως είναι τα μικρής αξίας δώρα τα οποία είναι κοινωνικά αποδεκτά.

- (4) Η έννοια της *ανάρμοστης (αθέμιτης) επιρροής* (improper influence) εμπεριέχει *πρόθεση διαφθοράς* (corrupt intent) του *πωλητή επιρροής* (influence peddler) (βλ. *Explanatory Report*, ανωτέρω § 65). Το *ανάρμοστο (αθέμιτο)* του επηρεασμού βρίσκεται στη βάση της κυρωτικής λειτουργίας της εν λόγω διατάξεως και είναι το πρωτεύον στοιχείο για τη στοιχειοθέτηση του αδικήματος, αφού αυτή δεν επιδιώκει να αποτρέψει γενικά την επ' αμοιβή υποστήριξη απόψεων ή συμφερόντων (lobbying), αλλά την υπόσχεση ή αξίωση αμοιβής για προώθηση τέτοιων με επέμβαση στον τρόπο σχηματισμού της βουλήσεως του *δημόσιου αξιωματούχου* στηριζόμενη σε κριτήρια που βρίσκονται πέρα από τους σκοπούς της δημόσιας υπηρεσίας που αυτός εκτελεί (βλ. *Συνοπτική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα*, ανωτέρω, σελ. 274), σχετικό επίσης και το *Explanatory Report*, ανωτέρω § 65).
- (5) Παρεμβάλλουμε εδώ ότι για την έννοια της *πρόθεσης διαφθοράς* (corrupt intent ή corruptly) σε σχέση με αδίκημα του δεκασμού (άρθρο 100 ΠΚ) στην Κύπρο έχει υιοθετηθεί η Αγγλική ερμηνεία [βλ. *Νικολαΐδης v Αστυνομίας* (2003) 2 ΑΑΔ 271 και *Δημοκρατία v Κουρουζίδης κ.α.* Ποινικές Εφέσεις 19/2020, 34/2020, 37/2020, 39/2020, 41/2020 και 44/2020, 20/7/2022]. Στην Αγγλία η κρατούσα άποψη, πριν τη μεταρρύθμιση (βλ. Bribery Act 2010), ήταν ότι η έννοια *corruptly* σήμαινε, τη σκόπιμη τέλεση μιας πράξης την οποία ο νόμος απαγορεύει ως τείνουσας να διαφθείρει [βλ. Law Commission,

*'Reforming Bribery'*, (Law Com No 313, 2008) [2.33]<sup>10</sup>, *Cooper v Slade* (1858) 6 HL Cas 746, 773; 10 ER 1488, 1498, *R v Smith* [1960] 1 All ER 256, 259 (CA), *R v Wellburn* (1979) 69 Cr App R 254 (CA) και *Singh v The State* [2005] 4 All ER 781, 786 (PC)]. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ιρλανδία, σε σχέση με το αδίκημα της εμπορίας επιρροής (βλ. s. 6, Criminal Justice (Corruption Offences) Act 2018), η έννοια *corruptly* περιλαμβάνει προσωπική ενέργεια με αθέμιτο σκοπό ή τον επηρεασμό άλλου προσώπου, είτε (α) μέσω ψευδούς ή παραπλανητικής δήλωσης, (β) μέσω παρακράτησης, απόκρυψης, αλλοίωσης ή καταστροφής εγγράφου ή άλλων πληροφοριών, είτε (γ) με άλλα μέσα (βλ. s. 2<sup>11</sup>).

- (6) Το αν η δυνατότητα άσκησης επιρροής πράγματι υφίσταται, αν αυτή πράγματι ασκήθηκε και αν μπορεί να οδηγήσει στο σκοπούμενο αποτέλεσμα, είναι αδιάφορο, όπως διευκρινίζεται και από την ανωτέρω διάταξη του Άρθρου 12 της Σύμβασης (βλ. *Συνοπτική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα*, ανωτέρω, σελ. 274, σχετικό επίσης και το *Explanatory Report*, ανωτέρω § 66).
- (7) Στην Ελλάδα έχει κριθεί ότι η πράξη για την οποία ασκείται επιρροή δεν απαιτείται να είναι παράνομη, αλλά μπορεί να είναι και νόμιμη (βλ. *Συνοπτική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα*, ανωτέρω, σελ. 275), αφού «η νομιμότητα ή μη της πράξεως αυτής δεν αποτελεί στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως του εν λόγω εγκλήματος» (βλ. Απόφαση

<sup>10</sup> ‘...purposefully doing an act which the law forbids as tending to corrupt’

<sup>11</sup> “corruptly” includes acting with an improper purpose personally or by influencing another person, whether—

(a) by means of making a false or misleading statement,

(b) by means of withholding, concealing, altering or destroying a document or other information, or

(c) by other means;

1448/2011, 21/9/2011, Άρειος Πάγος). Αυτό φαίνεται να συνάδει και με τα όσα αναφέρονται στο *Explanatory Report*, ανωτέρω, στην § 39<sup>12</sup>.

529. Και για τα δύο αδικήματα η πρόθεση συνήθως αποδεικνύεται με περιστατική παρά με άμεση μαρτυρία. Όπως αναφέρθηκε στην *Παφίτης κ.α. v Δημοκρατίας* (1990) 2 ΑΑΔ 102 στις σελ. 119 – 120:

«Όπως έχει επανειλημμένα διακηρυχθεί η περιστατική μαρτυρία δεν αποτελεί υποδεέστερη μορφή ή κατηγορία μαρτυρίας της άμεσης μαρτυρίας, δηλαδή μαρτυρίας η οποία αφεαυτής τείνει να αποδείξει το έγκλημα (όπως μαρτυρία αυτόπτων μαρτύρων). Όχι μόνον δεν υπάρχει προκατάληψη, και αυτό είναι η δεύτερη διαπίστωση που θέλουμε να κάμουμε, εναντίον της περιστατικής μαρτυρίας αλλά τουναντίον όταν είναι συμπερασματική τείνει να αφανίσει την πιθανότητα του ανθρώπινου λάθους. Όμως η περιστατική μαρτυρία δεν πρέπει να συγχύζεται με τις περιστάσεις της υπόθεσης γενικά. Τα γεγονότα τα οποία την συνιστούν πρέπει να αποδεικνύονται όπως και κάθε άλλο πρωτογενές γεγονός. Η ενοχή του κατηγορουμένου πρέπει να προκύπτει από την σύνθεση της περιστατικής μαρτυρίας πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας. Το σωρευτικό αποτέλεσμα της περιστατικής μαρτυρίας πρέπει για να δικαιολογεί την καταδίκη του κατηγορουμένου να συνάδει συμπερασματικά με την ενοχή του κατηγορουμένου. Η αιτιώδης σχέση μεταξύ της περιστατικής μαρτυρίας και της ενοχής του κατηγορουμένου πρέπει να είναι άμεση αφενός και να μην μπορεί να συμβιβαστεί αφετέρου με άλλη λογική ερμηνεία της περιστατικής μαρτυρίας. (Βλ. μεταξύ άλλων *Fournides v. Republic* (1986) 2 C.L.R., 73 p. 79 και *Μιχαηλίδης v. Δημοκρατίας* (1989) 2 Α.Α.Δ.172).

Η περιστατική μαρτυρία μπορεί να αποτελέσει βάση για την καταδίκη του κατηγορουμένου μόνον όταν τεκμηριώνει ως θέμα λογικής συνέπειας μέσα στα πλαίσια της ανθρώπινης εμπειρίας την ενοχή του. ...

Η ενοχή των κατηγορουμένων συναρτάται άμεσα με τις κατηγορίες που διατυπώνονται εναντίον τους και τα γεγονότα που τις υποστηρίζουν.»

---

<sup>12</sup> As far as criminal law is concerned, if an official receives a benefit in return for acting in accordance with his duties, this would already constitute a criminal offence. Should the official act in a manner, which is prohibited or arbitrary, he would be liable for a more serious offence.



530. Όπως ορθά όμως, επεσήμανε ο συνήγορος του κατηγορούμενου 1, δεν επιτρέπονται υποθέσεις ως προς την ύπαρξη γεγονότων. Στη *Λοϊζου v Αστυνομίας* (1989) 2 ΑΑΔ 363 λέχθηκαν τα ακόλουθα στις σελ. 365 – 366:

*«Η απόδειξη της κατηγορίας, και κάθε στοιχείου που τη συνιστά, βαρύνει εξ ολοκλήρου την Κατηγορούσα Αρχή. Δεν επιτρέπονται υποθέσεις ως προς την ύπαρξη γεγονότων, όσο εύλογες κι' αν είναι. Κενά αναφορικά με την ύπαρξη των πρωτογενών γεγονότων που συνιστούν και αποδεικνύουν το αδίκημα αφήνουν την κατηγορία ατεκμηρίωτη και έκθετη σε απόρριψη.»*

### ΙΕ.3. ΤΙ ΟΦΕΙΛΕ ΝΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ Η ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

531. Για τους σκοπούς της κατηγορίας 1 σύμφωνα με τις λεπτομέρειες αδικήματος θα έπρεπε να αποδειχθεί ότι οι δύο κατηγορούμενοι:

- (1) μεταξύ Οκτωβρίου 2017 και Φεβρουαρίου 2019, στην επαρχία Λευκωσίας και επαρχία Αμμοχώστου·
- (2) αποδέχθηκαν από τον ΑΗΑ·
- (3) την παροχή παράτυπου πλεονεκτήματος, δηλαδή την αποκόμιση οικονομικού οφέλους·
- (4) για τους ίδιους ή/και προς όφελος των εταιρειών Nissini Ltd, Lanuza Ltd και Fidescorp Ltd·
- (5) για να ασκήσουν ανάρμοστο επηρεασμό, σε δημόσιο λειτουργό,
- (6) ώστε αυτός να προβεί σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων του για την (α) αποδοχή υποβολής και (β) επίσπευση εξέτασης αίτησης για την επίτευξη της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης της αλλοδαπής ΖΑ, ως Κύπριας πολίτη, χωρίς να πληροί τις

προϋποθέσεις του Ν.141(1)/2002, ως και τα κριτήρια που θεσπίστηκαν από το ΥΣ, για την εν λόγω πολιτογράφηση.

532. Έχουμε λάβει ιδιαίτερα υπόψη μας τα όσα ανέφερε η κα Καραολίδου στις σελ. 89 – 93 της Αγόρευσης της. Τα ακόλουθα καίρια σημεία των εισηγήσεων της δεν έχουν αποδειχθεί:

- (1) Η θέση του ΜΚ 9 ότι ο ΑΗΑ στράφηκε στη Fidescorp Ltd γιατί δεν ήταν ικανοποιημένος που δεν μπορούσε να γίνει δεκτή η καταχώριση της αίτησης της ΖΑ προτού εγκριθεί η πολιτογράφηση του ιδίου και πριν αυτή κλείσει το 28<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας της. Από την ενώπιον μας μαρτυρία διεφάνη ότι ο ΑΗΑ είχε προβεί σε άλλες επενδύσεις με άλλη εταιρεία οι οποίες θα μπορούσαν σύμφωνα με εκπρόσωπο της εταιρείας του ΜΚ 9 να λογιστούν προς όφελος της. Η πτυχή αυτή δεν ξεκαθαρίστηκε. Δεν κατέστη ευκρινές επομένως κάτω από ποιες περιστάσεις ο ΑΗΑ έδωσε οδηγίες στη Fidescorp Ltd για προώθηση της αίτησης της θυγατέρας του.
- (2) Οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες έγινε δεκτή αρχικά η αποδοχή της αίτησης δεν είναι αυτές που εισηγείται η Κατηγορούσα Αρχή. Και οι δύο μάρτυρες, ΜΚ 11 και 13, αρνήθηκαν ότι ασκήθηκε οποιαδήποτε αθέμιτη πίεση από οποιοδήποτε πρόσωπο. Ούτε θυμούνταν να αναφέρουν κάτι συγκεκριμένο. Παραμένει μόνο η καλυπτική επιστολή της Fidescorp Ltd την οποία ο ΜΚ 13 ενέκρινε. Η παράκαμψη, ως ανέφερε ο ΜΚ 13, ήταν εντός της διακριτικής του ευχέρειας για ανθρωπιστικούς λόγους. Το ίδιο και η επίσπευση.
- (3) Οι αναφορές για «*απιστικά τηλεφωνήματα*» και παραπομπή σε ηλεκτρονικό μήνυμα της ΜΚ 11, θα είχαν σημασία αν συνοδεύονταν από ειδική αναφορά ως προς το τι αυτά συνιστούσαν. Η τηλεφωνική επικοινωνία με την οποία κάποιος ζητά ενημέρωση για την εξέλιξη αίτησης από μόνη της δεν είναι αθέμιτη. Πρέπει να υπάρχει και

πρόθεση διαφθοράς. Εν προκειμένω φαίνεται να υπήρχε κάποια καθυστέρηση από πλευράς ΥΠΟΙΚ το οποίο ζητούσε διευκρινίσεις για την οικονομική πτυχή των πράξεων, ζητήματα τα οποία διαχειριζόταν το Γραφείο του ΜΚ 9 και όχι η Fidescorp Ltd.

- (4) Αν και το κατά πόσο εν τέλει ασκήθηκε ο αθέμιτος επηρεασμός δεν είναι συστατικό του αδικήματος, αποτελεί ένδειξη ή στοιχείο το οποίο σωρευτικά με άλλα θα μπορούσε να καταδείξει τη συμφωνία πώλησης επιρροής. Εν προκειμένω δεν φαίνεται να ασκήθηκε επηρεασμός αφού η αίτηση αξιολογήθηκε ως είχε.
- (5) Ο διορισμός της Fidescorp Ltd, και η σχέση των κατηγορουμένων 1 και 2 μεταξύ τους δεν οδηγούν από μόνα τους σε συμπέρασμα ότι ήταν αποδέκτες αθέμιτου ανταλλάγματος από τον ΑΗΑ, στον οποίο καταλογίζεται ενεργητική εμπορία επιρροής. Από την ενώπιον μας μαρτυρία εταιρείες των συμφερόντων του κατηγορούμενου 2 είχαν ήδη λάβει αντάλλαγμα για τις πωλήσεις στον ΑΗΑ. Η αίτηση πολιτογράφησης του ΑΗΑ και των υπολοίπων εξαρτωμένων του δεν τους αφορούσε πλέον. Σημειώνουμε εδώ ότι ο ΑΗΑ είχε επενδύσει σε άλλα ακίνητα που δεν σχετιζόνταν με εταιρείες του κατηγορούμενου 2 και τα οποία ενδεχομένως να κάλυπταν νέα επένδυση για σκοπούς πολιτογράφησης της ΖΑ.
- (6) Οι επικοινωνίες του κατηγορουμένου 1, μέσω της ιδιαιτέρας του, και έχοντας κατά νου ότι οι ερωτήσεις περιστρέφονταν στην πορεία της αίτησης, δεν μπορούν, άνευ ετέρου, να οδηγήσουν και σε συμπέρασμα ότι πωλούσε επιρροή στον ΑΗΑ προς όφελος του πρώην γαμπρού του. Εύρημα του Δικαστηρίου ότι ο ΑΗΑ απευθύνθηκε στη Fidescorp Ltd γιατί θα βοηθούσε ο κατηγορούμενος 1, με βάση τα ενώπιον μας δεδομένα, θα αποτελούσε εικασία. Η Σύμβαση δεν απαγορεύει κάθε επικοινωνία ακόμη και αν αυτή είναι θεσμικά μεμπτή. Απαγορεύει τη λήψη ανταλλάγματος με σκοπό τον αθέμιτο επηρεασμό. Η ύπαρξη της

«εξουσιοδοτήσεως» του Προέδρου της Δημοκρατίας για προώθηση ξένων επενδύσεων, όσο και αν δημιουργεί θεσμικά ερωτήματα, θέτει εν αμφιβόλω τη θέση ότι ο κατηγορούμενος 1 ενεργούσε με πρόθεση διαφθοράς και έναντι ανταλλάγματος.

533. Ως εκ τούτου κρίνουμε ότι η κατηγορία 1 δεν έχει αποδειχθεί.

534. Για τους σκοπούς της κατηγορίας 3 σύμφωνα με τις λεπτομέρειες αδικήματος θα έπρεπε να αποδειχθεί ότι οι δύο κατηγορούμενοι:

- (1) μεταξύ Ιανουαρίου 2019 και Ιουνίου 2019 στη Λευκωσία·
- (2) αποδέχθηκαν από τον NG·
- (3) την παροχή παράτυπου πλεονεκτήματος, δηλαδή την απόκομιση οικονομικού οφέλους·
- (4) για τους ιδίους και/ή προς όφελος άλλων προσώπων, ήτοι των εταιρειών GG Virgin Rosa Ltd και Zhitang Bigbang Company Ltd·
- (5) για να ασκήσουν ανάρμοστο επηρεασμό, στον Γενικό Διευθυντή του ΥΠΕΣ, δημόσιο λειτουργό·
- (6) ώστε αυτός να προβεί σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων του για την επίτευξη της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης του NG, ως Κύπριου πολίτη, (α) χωρίς την έκδοση άδειας παραμονής του στην Κυπριακή Δημοκρατία και (β) χωρίς να πληροί τις προϋποθέσεις του Ν.141(Ι)/2002, ως και τα κριτήρια που θεοπίστηκαν από το ΥΣ, για την εν λόγω πολιτογράφηση.

535. Σε σχέση με την κατηγορία 2, αυτή της συνωμοσίας, όφειλε να αποδείξει σε ότι:

- (1) οι κατηγορούμενοι 1 και 2, μεταξύ Ιανουαρίου 2019 και Ιουνίου 2019 στην Επαρχία Λευκωσίας και Αμμοχώστου,
  - (2) συνωμότησαν μεταξύ τους, όπως με απάτη ή με άλλο δόλιο μέσο, να καταδολιεύσουν την Δημοκρατία για την επίτευξη της πολιτογράφησης του NG,
    - (α) χωρίς την έκδοση άδειας παραμονής του στην Κυπριακή Δημοκρατία και
    - (β) χωρίς αυτός να πληροί τις προϋποθέσεις του Ν.141(Ι)/2002, ως και τα κριτήρια που θεσπίστηκαν από το ΥΣ.
536. Η κα Καραολίδου στις σελ. 83 – 86 της αγόρευσης της προέβη σε εισηγήσεις ως προς τη μαρτυρία η οποία, κατά τη θέση της, οδηγεί σε συμπέρασμα ενοχής των κατηγορουμένων 1 και 2.
537. Εξετάσαμε τις θέσεις της με ιδιαίτερη προσοχή και στη βάση της αξιολόγησης της μαρτυρίας που εκτέθηκε ανωτέρω. Κρίνουμε ότι και αυτές οι κατηγορίες δεν έχουν αποδειχθεί. Εξηγούμε:
- (1) Η υπόθεση της Κατηγορούσας Αρχής είχε δύο άξονες. Ο NG θα προέβαινε σε αγορά προκειμένου να επιτυγχανόταν η εξαίρεση μόνιμης διαμονής οπότεν και τα χρήματα που έκανε έμβασμα σε λογαριασμό πελατών του ΑΠ δεν καταβλήθηκαν στις εταιρείες συμφερόντων του κατηγορούμενου 2. Παρουσιάστηκε επομένως ψευδώς με βεβαιώσεις ότι είχε γίνει η καταβολή του ποσού. Οι κατηγορούμενοι 1 και 2 αθέμιτα ανέλαβαν να επιτευχθεί η εξαίρεση που ζητείτο ώστε να μην ναυαγήσει η πώληση.
  - (2) Η Κατηγορούσα Αρχή συναρτά τις προθέσεις του NG και του κατηγορούμενου 2 με το «Reservation Agreement» (Τεκμήριο 24). Η

διαβεβαίωση ότι υφίσταται η δυνατότητα εξασφάλισης της εξαίρεσης μας προβληματίσε. Αυτό από μόνο του όμως δεν αποδεικνύει μεμπτή συμπεριφορά. Από το λεκτικό της συμφωνίας δεν είναι εμφανές αν επακολούθησε άλλη. Προκύπτει το ερώτημα γιατί η Κατηγορούσα Αρχή επιθυμούσε να καταθέσει και άλλη συμφωνία ως Τεκμήριο 96. Αυτό που μπορεί να λεχθεί με βεβαιότητα, είναι ότι οι τελικές συμφωνίες πώλησης δεν περιείχαν τέτοιο όρο και ότι αναφερόταν ρητά ότι το ποσό είχε καταβληθεί.

- (3) Ως έχουμε δεχθεί, το αντίτιμο είχε όντως καταβληθεί σε λογαριασμό του ΑΠ με δικαιούχο τον ΝΓ. Τα χρήματα όμως τελούσαν υπό τον έλεγχο του ΑΠ και είχαν κατατεθεί για σκοπούς αγοράς της συγκεκριμένης επένδυσης. Μεταφορά ή νέο έμβασμα για άλλο σκοπό θα απαιτούσε νέα δικαιολογητικά. Περαιτέρω, είναι δεκτό ότι το ποσό καταβλήθηκε μετά την πολιτογράφηση. Αναφέραμε ανωτέρω το κενό που δημιουργήθηκε από τη μη παρουσίαση μαρτυρίας από λειτουργούς του ΥΠΟΙΚ. Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε πως αποφάσισαν, από τη στιγμή που είχαν ενώπιον τους την κατάθεση σε λογαριασμό πελατών. Δεν έχουμε μαρτυρία επομένως για το τι δεν θα ήταν αποδεκτό από πλευράς τους στην πλήρωση των οικονομικών κριτηρίων.
- (4) Από την ενώπιον μας μαρτυρία και δη της ΜΥ 3, διεφάνη επίσης ότι οι βεβαιώσεις πληρωμής ζητήθηκαν και εκδόθηκαν με πρωτοβουλία του δικηγόρου ΑΠ, ο οποίος φέρεται να ενεργούσε ως πληρεξούσιος του ΝΓ και ως δικηγόρος των εταιρειών του κατηγορούμενου 2. Οι ενέργειες του σίγουρα δεν έχουν συσχετιστεί καθ' οιωνδήποτε τρόπο με τον κατηγορούμενο 1. Έχουμε επίσης δεχθεί ότι ο κατηγορούμενος 2 είχε υπογράψει τις βεβαιώσεις γιατί εκείνη την ημέρα απουσίαζε ο πρώην κατηγορούμενος 3.
- (5) Όσον αφορά την αλληλογραφία για την επίτευξη της εξαίρεσης, ουδείς των ΜΚ 10, 11 και 13 ανέφερε ότι δέχθηκε αθέμιτη πίεση. Ο ΜΚ 10

μάλιστα ανέφερε ότι το ζήτημα δεν ήταν ιδιαίτερης σοβαρότητας. Η επανεξέταση έγινε από τον ΜΚ 13 και έτυχε έγκρισης χωρίς άλλη επικοινωνία.

- (6) Τίθεται το εξής ερώτημα – με ποια αρμοδιότητα ο κατηγορούμενος 1 προώθησε το αίτημα μέσω φαξ και προς τι η τηλεφωνική επικοινωνία; Η απάντηση της Κατηγορούσας Αρχής είναι ότι το έπραξε σε συνεννόηση με τον κατηγορούμενο 2 και προφανώς δεχόμενος, ο ίδιος και ο κατηγορούμενος 2 αντάλλαγμα από τον ΝΓ για άσκηση επιρροής στον ΜΚ 10 που δεν ήταν άλλη από την καταβολή του αντιτίμου πώλησης.
- (7) Από την ενώπιον μας μαρτυρία δεν προκύπτει ότι ο ΝΓ ζήτησε να ασκήσει επιρροή είτε ο κατηγορούμενος 1 είτε ο κατηγορούμενος 2 έναντι ανταλλάγματος. Έχουμε ήδη αναφέρει ότι οι δηλώσεις του ΑΠ και του ΤΚ στην ηλεκτρονική αλληλογραφία που εντοπίστηκε δεν συνιστούν μαρτυρία κατά του κατηγορούμενου 2 ή του κατηγορούμενου 1. Οι οποιεσδήποτε δηλώσεις του ΑΠ δεν δεσμεύουν ποινικά τον ΝΓ.
- (8) Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το αδίκημα της εμπορίας επιρροής προϋποθέτει αντάλλαγμα. Εν προκειμένω δεν υφίστατο τίποτε άλλο από το αντίτιμο πώλησης. Οι αναφορές των μαρτύρων της Αστυνομίας για την εργοδότηση της ΔΣ στον «Όμιλο Τζιοβάνη» δεν οδηγούν πουθενά αφού από τη μαρτυρία του ΜΥ 4 διαφαινόταν να είχε κανονική συμφωνία με μηνιαίες συμφωνηθείσες απολαβές.
- (9) Επομένως, ακόμη και αν δεχθούμε ότι η προώθηση της επιστολής εκ νέου για εξαίρεση ήταν θεσμικά μεμπτή και εκτός του ρόλου που είχε βάσει της προεδρικής «εξουσιοδότησης» δεν μπορεί να προκύψει εύρημα για εμπορία εύνοιας εν τη εννοία της σύμβασης.

538. Ως εκ τούτου η κατηγορία 3 δεν έχει αποδειχθεί.
539. Σε απόρριψη υπόκειται και η κατηγορία 2, καθότι δεν αποδείχθηκε ότι μεταξύ των κατηγορουμένων 1 και 2 και του NG υπήρξε συμφωνία να διαπράξουν αδίκημα ή να επιτύχουν νόμιμο σκοπό με παράνομα μέσα. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω συμφωνία για την επίτευξη ενός νόμιμου σκοπού με νόμιμα μέσα δεν αποτελεί συνωμοσία προς καταδολίευση, όσο επαίσχυντος και ασυνείδητος κι αν είναι ο σκοπός ή το μέσο, χωρίς βεβαίως να υιοθετούμε ότι ήταν όντως τέτοια η περίπτωση.
540. Δεν μας διαφεύγει ότι ο συνήγορος του κατηγορούμενου 2 ανέφερε ότι οι κατηγορίες 2 και 3 θα έπρεπε να απορριφθούν καθότι η μη ανάκριση των κατηγορουμένων 1 και 2 (ως επίσης και του ΑΠ) για το Τεκμήριο 24 και την εντοπισθείσα αλληλογραφία (Τεκμήρια 24 – 35) έπληξε το δικαίωμα τους σε δίκαιη δίκη. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω ουδέποτε ανακρίθηκαν για τα ζητήματα που αφορούσαν το «Reservation Agreement» και την καταβολή των χρημάτων. Επωμίστηκε η Υπεράσπιση το βάρος παρουσίασης μαρτυρίας για τα ηλεκτρονικά μηνύματα που ανταλλάχθηκαν για την έκδοση των βεβαιώσεων.
541. Τούτο κατά τη θέση μας συνιστά ουσιώδες ανακριτικό κενό και επομένως κενό στη μαρτυρία. Οι πρωτόδικες αποφάσεις στις οποίες παρέπεμψε ο συνήγορος [βλ. *Δημοκρατία v Αχιλλίδη κ.α.*, Αρ. Υπόθεσης 32547/14, 7/6/2017 και *Δημοκρατία v Γεωργούδη κ.α.*, Αρ. Υπόθεσης 17540/20, 7/6/2022] μας βρίσκουν σύμφωνους όσον αφορά την ανάλυση της νομολογίας επί του θέματος. Στη *Νικολάου v Δημοκρατίας* (2014) 2Α ΑΑΔ 376, 389, αναφέρθηκε [με αναφορά στις *Panovits v Cyprus*, Application (No. 4) 268/04, 11/13/2008, *Κάππελος v Δημοκρατίας* (2007) 2 ΑΑΔ 241, *Sofri a.o. v Italy* [2004] Crim LR 846 και *Monat v DPP* [2001] 2 Cr App R 23] ότι το δικαίωμα για δίκαιη δίκη επεκτείνεται και στο στάδιο των ανακρίσεων και ότι στην κατάλληλη περίπτωση σοβαρές παραλείψεις των Ανακριτικών Αρχών δυνατόν να οδηγήσουν και σε απαλλαγή ενός κατηγορούμενου.



Όμως, για να οδηγηθούν τα πράγματα σε τέτοια εξέλιξη, οι παραλείψεις πρέπει να θέτουν τον κατηγορούμενο σε μειονεκτική θέση έναντι της Κατηγορούσας Αρχής και, το βάρος απόδειξης, ότι όντως ο κατηγορούμενος έχει τεθεί σε μειονεκτική θέση, το φέρει η Υπεράσπιση και αποσείεται στη βάση του ισοζυγίου των πιθανοτήτων.

542. Εν προκειμένω, η μη ανάκριση των κατηγορουμένων 1 και 2 ως προς την οικονομική πτυχή της συμφωνίας με τον ΝΓ, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η ηλεκτρονική αλληλογραφία που αφορούσε την έκδοση των βεβαιώσεων είχε ληφθεί από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή του ΤΚ δεν ήταν προσβάσιμη στο σύνολο της έθεσε τους κατηγορούμενους 1 και 2 σε μειονεκτική θέση καθότι, ήρθαν αντιμέτωποι με αυτά τα δεδομένα κατά τη δίκη. Υποχρεώθηκαν να εντοπίσουν την αλληλογραφία από άλλη πηγή ώστε να δοθούν οι αναγκαίες εξηγήσεις.
543. Η όλη διαχείριση μας προβλημάτισε. Αν και τίθεται ζήτημα δίκαιης δίκης συνεκτιμήσαμε στο σκεπτικό μας τα πιο πάνω ανακριτικά κενά αξιολογώντας τη μαρτυρία στο σύνολό της. Ενόψει της αθωωτικής μας κατάληξης θεωρούμε ότι έχει καταστεί άνευ αντικειμένου η οποιαδήποτε περαιτέρω συζήτηση για το θέμα της δίκαιης δίκης.

## ΙΣΤ. ΚΑΤΑΛΗΞΗ

544. Οι κατηγορούμενοι 1 και 2 αθώνονται και απαλλάσσονται σε σχέση με όλες τις κατηγορίες που αντιμετωπίζουν ήτοι τις κατηγορίες 1, 2 και 3.

(Υπ.) Ν. Α. Π. Γεωργιάδης, Π.Ε.Δ.

(Υπ.) Ν. Οικονόμου, Α.Ε.Δ.

Πιστό Αντίγραφο

Πρωτοκολλητής